

KAREL MAY

VINNETOUOVA

ZÁVĚŤ

KAPITOLA I.

PŘEDZVĚST

Bylo krásné, teplé jarní jitro. Sluneční paprsek mi padl oknem do pokoje. Z přízemí přišla moje žena a přinesla ranní poštu. Sedla si proti mně, což činí vždy, když odejde listonoš, otvírala obálky a předčítala mi dopisy.

Říkám jí „Zlatíčko“. Ale ne vždycky! Plují-li totiž na našem nebi mraky, ovšem jen mojí vinou, říkám „Kláro“, mizí-li, „Klárko“, a teprve, když zašly za obzor, „Zlatíčko“. Ona mně však říká vždycky „Zlatíčko“, protože právě mraků nikdy nezpůsobí. Předčítá-li mi psaní, nejzajímavější nechá na konec. Tak tomu bylo i tentokrát: poslední dopis byl z Ameriky.

Byl asi dán na poštu na Dalekém Západě, kde však, nebylo lze z obálky seznat. Obě jeho strany byly tak pokryty razítky a psanými poznámkami, že celek byl skoro nečitelný. Jen původní adresa zůstala zřetelná; snad že byla opravdu indiánsky stručná. Tři slova:

*May.
Radebeul. Germany.*

Rozřízli jsme obálku a vyňali z ní dopis napsaný tužkou na kusu papíru, ořezaném zřejmě velikým nožem, snad nějakým „bowieknifem“, a pak složeném. Byl anglický, psán těžkou, necvičenou rukou a obsahoval pouze tyto věty:

Old Shatterhandovi.

Přijdeš na Mount Vinnetou? Já zcela jistě. Snad také Avanht-Niah, Stodvacetiletý. Vidíš, že umím psát? A že píšu řečí bledých tváří?

*Wagare-Tey
náčelník Šošonů.*

Když jsme dočetli psaní, udiveně jsme na sebe pohlédli. Nepřekvapilo nás, že jsme dostali dopis z Dalekého Západu a dokonce od Indiána. Stávalo se to. Ze mi však psal náčelník Hadích Indiánů, to mne překvapilo. Jeho jméno Wagare-Tey znamená „Žlutý jelen“. Psal jsem o něm v knize „Vánoce“. Tehdy, asi před třiceti lety, byl ještě mladý a málo zkušený, ale byl to dobrý, poctivý muž a věrný přítel Vinnetouův i můj. Jeho otci Avaht-Niahovi bylo tenkrát přes osmdesát, poctivec od kosti a vždycky svým velikým vlivem, kterým působil na soukmenovce, nám pomáhal. Pro vysoké stáří a proto, že jsem o něm již později nikdy neslyšel, považoval jsem jej za mrtvého. Teprve z dopisu jsem se rázem dozvěděl, že je nejen živ, nýbrž i tělesně i duševně čilý. Jen tak mohl pisatel říci, že nejvyšší bojovník Šošonů snad také přijede na Mount Vinnetou.

Netušil jsem sice, kde je ta hora. Věděl jsem pouze, že Apačové se chtěli dorozumět s jinými spřátelenými kmeny a pojmenovat některou horu, znamenitou jak polohou, tak i jinými vlastnostmi, po svém milovaném náčelníkovi. Ale

nedoneslo se mi, ani zda se to již stalo, ani která hora byla zvolena. Domníval jsem se však, že je alespoň na území apačském. A protože Hadí Indiáni měli svá sídla a pastviska od nich daleko na sever, byl to jistě neobyčejně důležitý důvod, pro který se stodvacetiletý stařec odvažoval této jízdy, puzen ne nouzí, nýbrž srdcem, jež nezestárla.

A proč chtěl přijít se synem tak daleko na jih? Nevěděl jsem. Ani usilovné přemýšlení a dohady nepomohly; nebyl jsem s to nalézt oné vážné příčiny. Zbývalo jen čekat, přijdou-li snad odjinud další zprávy. Nebylo možné odpovědět, poněvadž jsem nevěděl, kde právě oba náčelníci jsou. Jisté však bylo, že příčiny jejich cesty do dalekého apačského území byly velmi významné. A nebyly to asi také příčiny pouze osobní, nýbrž spíše pohnutky širší, obsáhlejší důležitosti; že pak za mořem znali mnozí, o nichž jsem již vypravoval či teprve budu psát, moji adresu, doufal jsem, že brzy dozvím se více.

Stalo se! Asi za čtrnáct dní došel druhý dopis, avšak od toho, do něhož bych se byl právem takového činu nikdy nenadál. Adresa byla zcela shodná a uvnitř bylo napsáno anglicky:

„Přijď na Mount Vinnetou k poslednímu velkému boji! A dej mi konečně svůj skalp, na který dva lidské věky čekám! To ti píše

*To-kei-chun,
náčelník racurrožských Komančů.“*

A za týden jsem dostal třetí list:

„Máš-li odvahu, přijď přes velikou vodu na Mount Vinnetou! Má poslední kule touží po tobě!

*Tangua,
nejstarší náčelník Kiowů.*

Psal Pida, jeho syn, nynější náčelník Kiowů, jehož duše tvoji duši pozdravuje.“

Oba tyto dopisy byly velmi zajímavé, a to nejen psychologicky. Zdálo se totiž, že je diktovali To-kei-chun a Tangua na téměř místě a z týchž pohnutek. Oba mne tedy nenáviděli ještě nesmiřitelněji než kdysi. Zvláštní bylo, že přes tuto zášť mne syn Tanguův pozdravoval, ale rozuměl jsem tomu. Byl mi vděčen. Mnohem důležitější než všechny úvahy byl pro mne však poznatek, že také nepřátelé Apačů pojedou na Mount Vinnetou. Psali o „posledním velkém boji“. To znělo nebezpečně. Zamyslel jsem se. Či si chtěl někdo za mořem, třeba nějaký starý dávný nepřítel, ze mne starce tropit šašky a vylákat mne bez bezmyslu do Ameriky? Neuplynulo však ještě ani půl měsíce a došel mi z Oklahomy dopis, kterému jsem již plně důvěřoval:

Můj milý bílý bratře!

Veliký Manitou v mém srdci mi káže povědět Ti, žes byl obeslán na Mount Vinnetou. Svaz starých náčelníků i Svaz mladých náčelníků má vynést rozsudek nad bílými tvářemi a rozhodnout o budoucnosti rudých mužů. Ty přijdeš a já také. Má duše se těší na tvoji. Počítám dny a hodiny, dokud tě nespatřím!

Tvůj rudý bratr

*Šahko Matto,
náčelník Osagů.*

I tento dopis byl anglický a psán jeho synem, jehož rukopis znám. Šahko Matto přidal k němu svůj kožený totem, jak měl ve zvyku, šlo-li o něco důležitého. Domněnka o podvodu tedy zmizela. Nebyl to žert, byla to pravda. Uchvátila mne myšlenka jet za moře. Ale byl bych se přece rád dozvěděl něco bližšího a určitějšího, než se rozhodnu odejet. Nečekal jsem dlouho. Bylo mi doručeno rozměrné, jaksi úředně zalepené psaní, které mělo být pozváním, ale svým slohem bylo spíše obsílkou. Překládám je, vyjma nadpis:

Vážený pane,

na loňských náčelnických poradách bylo jednohlasně usneseno nazvat nejvhodnější horu Skalitých hor jménem Vinnetoua, nejslavnějšího náčelníka rudých kmenů. Byl zvolen vrchol, který jest Vám alespoň zeměpisně znám a na nějž se uchýlil tajemný medicinmann Tatellah-Satah (Thousand-years^{}). U paty resp. na svahu hory budou konány letos v polovici září tyto tábory:*

- 1. Schůzka starých náčelníků.*
- 2. Schůzka mladých náčelníků.*
- 3. Schůzka náčelnických žen.*
- 4. Schůzka všech vynikajících rudých mužů a rudých žen.*
- 5. Závěrečná schůzka řízená podepsaným výborem.*

Je Vám dáno na vůli, chcete-li se osobně zúčastnit a ohlásit se u předsedy nebo jeho zástupce, kteří s Vámi sdělí předmět jednotlivých porad. Zároveň Vás upozorňujeme, že toto shromáždění i všechny přípravné práce jsou příslušníkům druhých ras tajemstvím. Zavazujeme vás proto přísnou mlčenlivostí a považujeme se za oprávnění domnívat se, že jsme právě přijali Vaše čestné slovo. Vstupenky na místa, jež Vám budou při shromáždění vykázána, musíte osobně vyzvednouti u podepsaného zapisovatele. Porady budou konány pro snazší dorozumění anglicky.

S úctou Výbor.

Podepsáni:

**Tisíciletý.*

*Simon Bell (Čo-to-let), profesor filosofie, předseda.
Edward Sunmer (Ti-iskama), prof, klasické filologie, místopředseda.
William Evening (Pe-widah), agent, zapisovatel.
Anthony Paper (Okih-čin-ča), bankéř, pokladník.
Old Surehand, soukromník, ředitel.*

Dole na okraji připsal Old Surehand vlastnoručně:

*Doufám, že jistě přijdeš. Můj dům je Tvým domem, i kdybych byl nepřítomen.
Jako ředitel nyní bohužel stále cestuji. Očekává Tě neobyčejně radostné
překvapení. Budeš nadšen prací našich hochů.*

Tvůj starý, věrný Old Surehand.

Připojuji k tomuto dlouhému psaní hned druhé, kratší:

Bratře!

*Vím, že jsi pozván. Přijď určitě! Těším se na Tebe nevýslovně. Hoši Ti budou
ještě sami psát.*

*Tvůj Apanačka,
náčelník kaneanských Komančů.*

„Hoši“, či jak Old Surehand napsal „naši hoši“, psali pak toto:

Vážený pane!

*Když jste nám kdysi ukázal nepravdivost a nízkost naší umělecké cesty, slíbili
jsme Vám, že se neukážeme veřejnosti dříve, dokud nebudeme s to dokázat
opravdovými, dokonalými díly, že i po stránce umělecké je rudé plemeno stejně
nadáno, jako kterýkoli jiný lid. Zdělili jsme svoje schopnosti po babičce, která je,
jak víte, čistokrevná Indiánka, ba která byla vlastně životem svým i čistokrevným
Indiánem. Můžeme Vám nyní podat důkaz, který jste žádal. Slíbil jste nám, že
přijdete, až nadejde tento čas, a prohlédnete naše díla. Myslíme, že se nemusíme
obávat zkoušky a očekáváme vás v polovině září na Mount Vinnetou. Dozvěděli
jsme se, že jste pozván, jak se vlastně samo sebou rozumělo, k tajným a důležitým
poradám. Jsme přesvědčeni, že Vás nic nezadrží a že včas přijedete na určené
místo.*

Z veliké úcty vám oddaní

Young Surehand,
Young Apanačka.*

* Young (čti jang) = mladý. Opak slova „Old“ = starý.

Tento dopis měl konečně hlavu a patu. Způsobil mi radost, ač „hoši“ ho napsali jen proto, aby mi dali pořádný šturec. Kdo četl mého „Vinnetoua“ a „Old Surehanda“, snadno si domyslí, kdo jsou tito dva „hoši“. Kdo zmíněné knihy nečetl, toho prosím, aby tak učinil, protože by jinak nerozuměl mnohému v této knize. „Vinnetouova závět“ je zároveň čtvrtým dílem „Vinnetoua“, „Old Surehanda“ i „Satana a Jidáše“.

Jak se tedy čtenář pamatuje, vysvětlilo se, že Old Surehand byl bratr Apanačkův. Byli uloupeni své matce, Indiánce, rozumově, citově i tělesně velmi nadané, která probloudila léta jako Indián Kolma Puši městy Východu, savanami a pralesy, hledajíc stopu svých ztracených dětí. Teprve Vinnetouovi a mně se podařilo tu stopu objevit a nalézt oba její syny, jednoho jako slavného zálesáka, druhého jako známého náčelníka Komančů.

Oba si vybrali později za manželky dvě sestry z kmene Vinnetouova, Apačů Meskalerů, a oběma se narodili synové; hoši zdědili všechny vynikající vlastnosti Kolma Puši ještě ve zvýšené míře. Rodiče měli dost prostředků, aby jim zajistili náležité vychování a vzdělání. Mladý Surehand i mladý Apanačka byli odvezeni na Východ a stali se umělci: první stavitelem a sochařem, druhý malířem a sochařem. A naděje v ně kladené se splnily. Později se odebrali studovat do Paříže, pak do Itálie a dokonce do Egypta. Tam chtěli náležitě poznat zákony dávnověkého stavitelství obrovských faraónských památek. Na zpáteční cestě se zastavili u mne v Německu. Byli mi velmi sympatičtí; nejen proto, že zbožňovali mého Vinnetoua skorém jako poloboha. I jejich zdatnost umělecká byla znamenitá, ba zdálo se, že ještě vzroste. Byli však, žel, americký svedeni na všední cestu businessu* a tak se stalo, že místo chvály vyslechli ode mne vážnou výstrahu, kterou, jak z dopisu zřejmo, si pamatovali dodnes. To byla také příčina, proč mi ani oni, ani jejich otcové neřekli nic o svých úmyslech. Zvláště tajemně se však tvářili při řeči o studiu egyptských staveb a pečlivě mi zatajovali jeho účel. Začal jsem však tušit, že ono mistrovské dílo, jež jsem měl shlédnout, s tím souvisí.

Dopisy mě však moc radosti nepřinesly. Proč neřekli přímo, oč vlastně běží? K čemu ty tajemné tábory? Veliké myšlenky se rodí ve skrytu, ne v rozsáhlých řečích, vypočítaných na laciný úspěch. Proč se staří náčelníci oddělili od mladých? A proč ještě zvláště tábor rudých žen? A kdo byli ti proslulí rudí mužové a ženy? Snad členové onoho podivného, ba podezřelého výboru? Chtěli řídit závěrečný tábor, tedy opravovat výsledky všech dřívějších schůzí. Jména obou profesorů jsem znal. Byli rození Indiáni a měli dobrou pověst. Ale tón jejich dopisu by si Sam Hawkins ani Dick Hammerdull ani Pitt Holbers nedali líbit. Zapisovatele a pokladníka jsem vůbec neznal. A Old Surehand ředitelem? Nechápal jsem. Proč ještě zvláštního ředitele? Proto, aby mravní zodpovědnost či dokonce peněžní záruku přesunuli na něho? Old Surehand býval znamenitý zálesák; ale pochyboval jsem, že by se mohl měřit s mazaným, prohnáním americkým kramářem. Celá záležitost se mně zdála tím podivnější, čím déle a

* obchodu.

opravdověji jsem o ní přemýšlel. Ani mé ženě se nelíbila. Když však již o své ženě mluvím, nutno připomenout, že dostala také dopis. Tu jest:

Milá bílá sestro!

Konečně, konečně Tě oči mé uvidí; duše má zřela Tě již dávno. Pán Tvého domu i Tvých myšlenek přijede na Mount Vinnetou, aby se s námi poradil o velkém a krásném díle. Víím, že bez Tebe nepojede. Prosím Tě, pověz mu, že nejlepší z našich stanů bude připraven pro něho a Tebe, kterou očekávám jako milý, jasný sluneční paprsek, po němž jsem již dávno toužila, a jehož se mi dostane teprve, když můj život donasíná. Přijď, a přines mi svou lásku, svou dobrotu a - - - svou víru ve spravedlivého velikého Manitoua, v nějž bych ráda věřila tak, jak Ty věříš.

Kolma Puši.

„Zlatíčko“ si totiž s Kolma Puši dopisovala a dosud dopisuje. Tento dopis pak vedl k našemu rozhodnutí. Bylo již jisto, že pojedu-li, bez ní nepojedu. Došlo ještě více dopisů. Vybírám z nich jediný, nejdůležitější, který jsem tehdy dostal. Byl psán skoro krasopisně, na dobrém papíře a zabalen do totemu toho, jenž jej diktoval. Totem byl z tenoučké antilopí kůže, bílé jako sníh a hladké jako porcelán. Vpíchané značky byly napuštěny rumělkou a jiným neznámým modrým barvivem. Obsah dopisu byl tento:

Můj bílý starší bratře!

Ptal jsem se Boha po Tobě. Chtěl jsem zvědět, zda jsi dosud mezi těmi, o nichž svět říká, že žijí. Dozvěděl jsem se, že jsi pozván na porady, které mají rozhodnout v září v mým horách o zničení klidu a jejich svatého ticha. Pro všechny, jež jsi kdysi v našich horách miloval a snad dosud miluješ, slyš můj hlas. Přispěchej, ať jsi kdekoliv a zachraň svého Vinnetoua! Nerozumějí jeho duši a nechtějí slyšet ani mne. Neviděl jsem Tě nikdy a Ty jsi mne také neviděl. Jako já jsem nikdy nezaslechl Tvůj hlas, tak ani Ty jsi neslyšel mne. Ale dnes volá moje úzkost přes moře, a volá tak, že jí musíš slyšet a přijít ke mně.

Nikdo neví, že Tě volám. Jen ten, kdo toto psal, musel se to dozvědět. Jest mojí rukou, bude mlčet. Než přijdeš, zajed' na Nugget-tsil. Prostřední z velikých pěti modrých smrků promluví k Tobě slova, jichž nemohu svěřit tomuto listu. Hlas jeho budiž Tobě hlasem Manitouovým, hlasem velikého a věčného ducha, jímž jest láska. Prosím Tě ještě jednou: Přijď, přijď a zachraň svého Vinnetoua! Chtěj ti ho zašlapat a ubít!

*Tatellah-Satah
ochránce veliké medicíny.*

Slovem „nuggety“ se rozumějí zrna ryzího zlata, která zlatokopové nalézají buď jednotlivě nebo v celých hnízdech. Tsil jest v apačtině hora. Nugget-tsil jest tedy „horou zlatých zrn“. Tam, jak známo, byli zavražděni otec a sestra mého Vinnetoua jistým Santerem. Později, než zemřel i Vinnetou v hoře Hancock, pověděl mi, že závět svoji zakopal pro mne na Nugget-tsilu v hrobě svého otce; tam že spatřím mnoho, mnoho zlata.

Když jsem na ono místo jel, byl jsem Santerem opět zaskočen a tlupou Kiowů, s nimiž se potloukal, zajat. Vůdcem tlupy byl tehdy mladistvý Pida, jenž dnes po třiceti letech pozdravoval v dopise Tangua, nejstaršího náčelníka Kiowů, „moji duši“. Santer ukradl závět a ujel, aby se zmocnil zlata schovaného na místě, popsaném v závěti. Vysvobodil jsem se, prchl Kiowům a jel za ním. Stihl jsem ho právě ve chvíli, kdy poklad našel. Úkryt byl pod vysokou skalní stěnou, na břehu osamělého horského jezera, kterému říkali „Tmavá voda“. Když mne spatřil, střelil. Co se stalo dále, najde čtenář v poslední kapitole třetího svazku „Vinnetoua“.

A teď o Tatellah-Satahovi, „strážci veliké medicíny“. Bylo mým dávným přáním poznat tohoto tajemného Indiána; nikdy však k tomu nedošlo. Tatellah-Satah je z nářečí taošského. Doslovně přeloženo značí: „Tisíc sluncí“, smyslem: „Tisíc let“. Nikdo neznal jeho přesné stáří. Právě tak se nevědělo, kde se narodil. Nehlásil se k žádnému kmeni, ale všichni si ho vážili. Bájili, že zná a umí on Nejmodřejší vše, co věděli a znali „medicinmanni“ všech dob. Třeba připomenout, že hojně rozšířený názor o „medicinmannech“ jakoby byli vesměs fuseři, deštaři a šejdíři, je úplně nesprávný. Slovo medicína má význam docela jiný, než u nás. Indiánu je cizím slovem, jehož smysl tak přeměnil, že nechybím, řeknu-li, že jest třeba v této souvislosti jim rozmet pravý opak toho, co si čtenář dosud představoval. Když rudoši poznali bělochy, viděli, slyšeli a poznali mnoho věcí, kterým nerozuměli, které je však děsily a zároveň lákaly. Zvláště mocně byli překvapeni účinkem našich léků, medicín. Byl jim nepochopitelný. Slyšeli poprvé slovo „medicína“ a podložili mu pojem „divu“, „požehnání“ božské lásky a tajemného působení skrytých božích sil. Slovo medicína splynulo významově se slovem mystérium, tedy tajemství. Nové slovo přijaly všechny řeči a nářečí. Jim označovali vše, co se týkalo náboženství, víry a pátrání po tajemstvích věčnosti. Rovněž všechny nesrozumitelné výsledky evropské vědy a civilizace byly jim „medicinami“. Byli tak upřímní a poctiví, že přiznávali převahu bílých tváří a snažili se bělochy dohonit. Přijali od nich mnoho dobrého, žel i mnoho zlého. Byli tak dětinsky prostí, že považovali za neobyčejné, vysoké, ba posvátné ledacos, co u bělochů bylo pravsední, či nízké a učili se všemu, nezkoušejíce toho a neptajíce se po následcích. Přijali slovo „medicina“ a rozuměli jim věci nejvyšší a nejsvětější a nevěděli, že toto nejvyšší a nejsvětější tímto slovem spíše urážejí a snižují. Tenkrát totiž nemělo ono slovo mezi bělochy dobrého zvuku nynější doby; mělo silnou příchut mastičkářství, šejdířství a dryáčnictví. A když Indiáni označili z prostoty srdcí nositele své teologie a vědy „medicinmanny“, netušili, že dosavadní jejich dobrou pověst na věky zničili.

Teprve nyní poznáváme znenáhla, jak veliká byla vzdělanost amerického plemene, než poznalo bělošskou „civilizaci“. Bádání o indiánské minulosti ukazuje, že rudoši, byli mnohými směry stejně daleko, jako Evropané. Vše, co

dobrého, krásného a velikého vykonaly národy jejich dávných říší, vzniklo z duchovních zřidel a z hlav mužů, která a kteří byly později nazýváni potomky „medicinami“ a „medicinmanny“. Ať již to byli teologové, politikové, stratégové, hvězdáři nebo stavitelé chrámů, malíři, sochaři, profesori, lékaři a vůbec všichni duševní pracovníci oněch dob. Mezi nimi byla právě tak slavná jména, jaká znají dějiny vývoje národů asijských a evropských. Zmizela, je pravda, ale ne na věky, nýbrž jen na čas, protože naše poznání ani naše porozumění nemůže dosud osvětlit historické tmy oněch staletí. Pouze Indiáni nemají jistě viny na tom, že medicinmanni dneška nejsou medicinmanny dávných časů. Duševní úroveň Inků, Toltéků a Aztéků nebyla o mnoho nižší civilizační úrovně dobrodruhů, jimiž byli Cortézové a Pizzarové. A jestliže se po španělském vpádu tehdejší kulturní výše starého Mexika i Peru zřítla na nynější „divošský“ stupeň, nelze se divit, že také medicinmanni klesli. Poklesli s národem. Přece však nejsou ani dnes tím, zač je pravidelně máme. Nepoznal jsem dosud bělocha, jenž by byl zasvěcen do tajemství a názorů některého medicinmanna nebo který by chápal symboliku jejich zvyků tak, jak je třeba ji pochopit, abychom o ní mohli mluvit a dokonce psát. Opravdový medicinmann, který jest si vědom důstojnosti svého úřadu, nevydá ji veřejnosti na pospas. Takzvaní „medicinmanni“ kočujících „indiánských tlup“, jež se u nás tu a tam potloukaly, byli, vsím možným, jen ne opravdovými Indiány a inedicinmanny. Jejich poskoků, posuňků a „tanců“ by se pravý medicinmann nikdy nezúčastnil; bylo by to, jakoby u nás vážený vědec či duchovní na návsi o jarmarku nebo posvícení za peníze veřejně tancoval.

Prosíme čtenáře, aby nepovažovali tyto poznámky a vysvětlivky za nudné či dokonce za zbytečné. Musil jsem je sdělit, aby se neopakovaly chyby, které jsou páčány ustavičně v psychologii rudého plemene. Poznáme-li ve starém „Tisíci Sluncí“ medicinamanna dávných dob, muže vysoké kulturní úrovně, jednoho z těch, kteří jsou takřka sloupy na obraze zhasínajícího dne, bylo mojí povinností jako svědomitého a pravdivého vypravěče připravit čtenáře na význam tohoto obrazu.

Avšak tajemný muž, o němž mluvím tak uctivě, nebyl nikdy mým přítelem. Také však ne nepřitelem! Nebyl vůbec nikomu nepřitelem. Jeho myšlenky a cítění byly spravedlnost a lidskost sama, i jeho činy. Jeho poměr ke mně byl však pro mne horší a hanlivější, než kdyby mi býval nepřitelem. Neexistoval jsem pro něho, úplně mě přehlížel. Proč? Považoval mne za pravého vraha Vinnetouova otce i sestry. Z vůle celého kmene i z její vlastní byl jsem jí určen za manžela, já však odmítl. Jmenovala se Nšo-či, „krásný den“ a zvala se tak právem. Když zemřela, zhasla v ní krásná, jasná naděje kmene a zvláště starého medicinamanna Tatellah-Satah. Jemu byla nejkrásnější apačskou dcerou. Tvrdil, že by nebyla bývala zastřelena, kdybych byl svolil a stal se jejím manželem. Vydala se totiž na východ, aby tam nabyla většího vzdělání, byla však cestou se svým otcem Inču-čunou zavražděna lupiči. Vinnetou mi to nikdy nevyčítal, i když kvůli mně tu osudnou cestu podnikla, ale mne starý medicinmann vyškrtl z řady těch, kteří pro něho žili. Bydlil od nepaměti v úplné osamělosti vysoko v horách. Pouze náčelníci ho směli navštěvovat, a ještě pokud možno co nejméně. Jen Vinnetou, jeho miláček, mohl přijít kdykoliv. Jemu starý Indián vyplnil každé přání, kromě jednoho, aby mne mohl přivést s sebou.

A náhle, po tolika letech, toto naléhavé pozvání! Jak důležité, jedinečné příčiny asi přiměly Tatellah-Sataha, aby mi takto psal. Nemohl jsem je znát, ale tušil jsem je alespoň. Rozhodl jsem se již jet, navštívit Nugget-tsil, prohlédnout zmíněný smrk a včas dojet k medicinmannovi. Že moje „Zlatíčko“ doma nezůstane, rozumělo se samo sebou.

A jako vždy, tak i tenkrát projevila se obratnou, prozíravou a starostlivou „paní domu“. Dostal jsem totiž nabídky několika amerických nakladatelů, kteří chtěli mé spisy vydat anglicky. „Zlatíčko“ mínilo, že bude třeba tyto pány navštívit a uzavřít s nimi smlouvy pohodlněji, než vyřizovat vše písemně na takovou dálku. Pořídila tedy fotokopie velkého formátu několika obrazů desek mých spisů. Kopie se jí zdařily, protože „Zlatíčko“ fotografuje mnohem lépe než já. Zvláště vynikala kresba Saši Schneidera: Vinnetou vznášející se k nebi. Od téhož umělce mám ještě obrazy dvou postav: Abu Kitala, otce násilí, a Marah Durimeh, duši člověčenstva. Oba byly určeny pro příští svazky. I ty ofotografovala a vzala s sebou.

Prosím, aby tyto zdánlivě pouze obchodní poznámky nebyly považovány za zbytečné. Uvidíme, že některé z oněch obrazů budou mít v řadě událostí značný význam. Kdo mne zná, ví, že nic neponechávám náhodě. Vše, co se děje, je výsledkem vyšší vůle a moci, ať již se jí říká Bůh, osud, prozřetelnost nebo jakkoli jinak. Tento osud zasáhl i v našem případě; tím jsem si jist. Nakladatelské nabídky selhaly. Nebylo kdy vyhledat ony pány a vyjednávat s nimi. Účelem nabídek bylo fotografovat kresby Saši Schneidera a kopie vzít přes oceán.

Ještě jasněji vynikla tato osudovost při nabídce, jež mi byla učiněna podivuhodným způsobem ústně v týž čas a rovněž Američanem. Zvláště pozoruhodné byly tehdy okolnosti podružné, jež úplně vyloučily zdání náhod.

Mám v Drážďanech přítele, lékaře psychiatra. Vyhledávají ho lidé domácí i cizinci. Navštívil nás právě ty dny, ne jako obvykle v neděli, kdy měl volno, nýbrž uprostřed týdne, pozdě večer, ačkoliv nás před tím nikdy ve chvíli tak neobvyklé nenavštívil. Mezi jiným stočil se hovor na náš úmysl jet Severoněmeckým Lloydem do New Yorku.

„Snad pro nuggety?“ zeptal se tak rychle, jako by pouze na to čekal.

„Jak přicházíte právě na nuggety?“ odpověděl jsem.

„Protože jsem dnes jeden viděl. Byl jako holubí vejce. Majitel jej nosil jako přívěsek u hodinek.“

„Kdo to byl?“

„Američan, který mne ostatně zajímal ještě jinak než jen pro kus zlata. Řekl, že přijel pouze na dva dny, a prosil o radu ve věci, která je pro každého psychologa, tedy i pro vás, milý příteli, případem první třídy.“

„Proč?“

„Jakási rodina trpí dědičnou sebevražednou mánií, chorobnou touhou po smrti. Podlehli jí skorém všichni. Začíná zvolna, slabounce, ale pak vzroste do té míry, že jí nelze odolat.“

„Slyšel jsem již o podobných případech, a dokonce jsem takového nešťastníka poznal. Byl lodním lékařem a plul jsem s ním ze Suez na Ceylon. Hovořili jsme

kdysi celou noc na palubě o důležitých psychologických otázkách. Získal jsem jeho důvěru a náhle mi sdělil, co dosud zamlčoval. Jeho bratr i sestra si nedlouho před tím vzali život; otec také. Matka zemřela úzkostmi a žalem. Druhá sestra mu poslala dopis, že nemůže již odpírati strašné touze po smrti. Sám pak stal se lékařem jen proto, aby si pomohl, až nikdo jiný mu nebude chtít pomoci.“

„A co se stalo s ním a s jeho sestrou?“

„Nevím. Slíbil, že mi bude psát, ale neučinil to. Je ten váš Američan podobný případ?“

„Zda on, to nemohu říci. Neřekl jejich jména, ani svoje a jednal tak, jako by šlo pouze o známé, ne o jeho vlastní rodinu. Ale zdá se mi, že je sám jedním z těch nešťastníků. Měl tak nesmírně smutné oči. Je to, myslím, dobrý člověk, a bylo mi upřímně líto, že jsem mu nemohl slíbit určité vyléčení.“

„Ale dal jste mu alespoň útěchu?“

„Ano. Radu a útěchu. Ale představte si tolik neštěstí: Matka se otrávila. Otec zmizel beze stopy. Z pěti synů žijí již jen dva. Byli všichni ženatí, ale ženy je opustily, protože u dětí se objevil sklon k sebevraždě již v mládí, v devíti až desíti letech, a tak rychle rostl, že pouze jediné se dožilo šestnácti let.“

„Jsou tedy všichni mrtví?“

„Všichni, jen ti dva bratři žijí. Bojují však s démonem sebevraždy ve dne v noci, a sotva mu odolají.“

„To je strašné.“

„Strašné. Ale také záhadné; protože teprve druhá generace té rodiny trpí. Dřív tu mánii neměli. Nezjistil jsem ani, zda se dřív objevila u zmizelého otce či u matky, která se otrávila. Možná, že vznikla po nějaké nešťastné události, která měla neblahé účinky na jejich nervy. Ale nezjistil jsem o tom nic určitého. Proto jsem mu mohl pouze poradit, aby hodně tělesně i duševně pracoval, plnil řádně povinnosti, neliboval si ve sprostých, nízkých zábavách a pěstoval a cvičil duševní síly, zvláště vůli.“

„Dozvěděl jste se, jaké měla ta nešťastná rodina povolání?“

„To byla jedna z mých prvních otázek. Zmizelý otec byl zálesákem a squatterem*, traperem, zlatokopem a bůhví čím ještě, a přinášel občas domů úspory. Bývaly to i veliké sumy. Chtěl se stát milionářem. Nedosáhl toho, přece však rodina dost zbohatla. Všech pět bratrů si pak zařídilo velkoobchod s koňmi a dobyt看em,“

„A bývali často při porážkách?“ přerušil jsem ho.

„Ano. To na ně patrně zhoubně působilo. Jen si pomyslete: člověk zatížený dědičnou touhou po sebevraždě a hromadné zabíjení jatečného dobytka! Výpary teplé krve! Ustavičný masný a mrtvolný zápach. Z toho pocházející otupení soucitu! Právě krmení a sycení onoho vnitřního démona! Řekl jsme to Američanovi ihned a varoval jsem jej. Odpověděl, že prý cítil totéž, a proto oba bratry pohnul k tomu, že před rokem obchod prodali; jejich utrpení se však nezmenšilo. – Ale zapovídal jsem se a bavím Vás na noc takovými věcmi, že nebudete klidně spát. Prosím tedy za prominutí a než mne vyhodíte, odstráním se sám. Dobrou noc!“

* nezákonný osadník, farmář

Odešel tak spěšně, jak dosud nikdy. Zdálo se mi, že nás navštívil pouze tak, jako by nás chtěl upozornit na onoho Američana.

„Zlatíčko“ soudilo podobně.

„Ne jako přítel na návštěvě, ale jako posel se mi dnes zdál,“ řekla.

„Cožpak mají příběhy onoho Yankeeho vztah k nám?“

„Ale říkám to jen tobě, protože by se mi každý vysmál!“

Souhlasil jsem. A hle: nazítrí, asi kolem jedenácté, jsem seděl u psacího stolu a pracoval. Venku se ozval zvonek. Někdo vešel. Před tím jsem řekl, že naprosto nikoho nepřijmu. Za chvíli však přes to přišlo „Zlatíčko“, položilo na stůl navštívenku a řeklo:

„Promiň! Nemohu za to, ale musím tě přece vyrušovat. Je to tak podivné – podívej se!“

Pohlédl jsem na lístek. „Hariman F. Enters“ přečetl jsem.

Tázavě jsem se podíval.

„Je to podivné. Má nugget jako holubí vejce na řetízku a chce s tebou mluvit. A smutné oči taky má.“

„Opravdu? – Nemám kdy. Řeklas mu to? Ať přijde jindy!“

„Musí dnes odjet, jinak zmešká loď. Řekl, že neodejde, dokud s tebou nepromluví. Posadí se a počká, až přijdeš. Máš mu vzkázat, zač je čas, který s ním promeškáš; zaplatí hned.“

„To je americký nesmysl. Pověděl ti, čím je?“

„Nakladatelem. Zdá se, že vůbec neumí německy. Chce od tebe koupit Vinnetoua.“

„Slíbilas mu snad již něco?“

„Řekla jsem, že takových nabídek přišlo z Ameriky více a že je brzy odjedeme vyřídít.“

„Nu, „Zlatíčko“, to nebylo chytré.“

„Proč?“

„Kdo chce jít na Západ, musí se nejdříve učit mlčenlivosti.“

„Ale vždyť tam ještě nejsme!“

„Řekl jsem, kdo chce jet, rozumíš? A pak Západ je již tady, u nás!“

„Kde?“

„Vešel s tím Američanem. Tento Mr. Hariman F. Enters je „americký Západ“.“

„Myslíš?“

„Ano. Uvidíš, že mám pravdu. Ať již je čímkoliv, musíme si myslet, že jsme v Americe. Chce se k nám vetřít. Obrátme situaci! Jdi teď k němu, pověz jen, že přijdu, jinak neříkej ničeho. Mluv s ním vůbec co nejméně.“

Odešla. Po chvíli šel jsem i já. Mr. Enters byl asi čtyřicetiletý muž, pěkné postavy, hladce oholený a vzbuzující poněkud pocit blahovůle, i když jeho chování neprozrazovalo veliké vzdělání. Snažil se počínat si skromně, leč přes to z něho číselna trochu ješitná domýšlivost. A měl smutné oči. Nedovedl se usmát, a usmál-li se, jeho úsměv byl spíše trpný než veselý. Žena nás vzájemně představila. Uklonil se a usedl. Požádal jsem ho, aby řekl důvod své návštěvy. Odpověděl mi otázkou:

„Vy jste Old Shatteland?“

„Říkali mi tak!“ řekl jsem.

„Nyní již neříkají?“

„Snad ano.“

„Pojedete zase za moře?“

„Ano.“

„Kam? Jak daleko?“

„Nevím.“

„Kterou lodí?“

„Nevím.“

„Na jak dlouho?“

„To se rozhodne teprve za oceánem.“

„Navštívíte staré známé?“

„Možná.“

„Pojedete na jih či na sever Států?“

Vstal jsem, uklonil se a odcházel.

„Kampak, Mr. May?“ vykřikl spěšně za mnou. Zastavil jsem se a odpověděl:

„Pracovat. Vyzval jsem vás, abyste řekl, co chcete. A vy mi dáváte řadu otázek, na které odpovídat nemusím a nebudu.“

„Řekl jsem přece, Mr. May, že zaplatím hned, co jen požádáte,“ namítl.

„Nemůžete, jste příliš chudý.“

„Myslíte? Což vypadám tak chudě? Mýlíte se, pane!“

„Nemýlím. Kdybyste měl miliardy, nemohl byste nikomu zaplatit ani čtvrt hodinu letícího života, který mu bůh dal.“

„Díváte-li se na věc takhle, máte pravdu. Ale prosím vás, posaďte se! Budu mluvit stručně.“

Sedl jsem si zdánlivě nerad. Čekal, a pak pokračoval:

„Jsem nakladatel; znám vašeho Vinnetoua...“

„Rozumíte německy?“ přerušil jsem ho.

„Ne.“

„Jak ho tedy můžete znát? Pokud vím, nebyl do angličtiny přeložen.“

„Mám přátele, kteří umějí německy. Ti ho četli a překládali mi. Co jsem zvěděl, velice mne zajímalo a proto jsem si ihned najal amerického Němce, který právě byl bez místa, a – ten mně překládal podrobně slovo za slovem. Také jsem si hned ledacos poznamenal.“

„Ach, poznamenal? Proč?“

Viděl jsem, že tato otázka mu způsobila rozpaky. Snažil se je zakrýt a odpověděl:

„Ovšem pouze literární otázky, jako nakladatel, víte! Na cestách po dalekém Západě jsem měl poznámky s sebou a zkoumal jsem, co jste v těch třech svazcích popsali. Musím doznat, že souhlasilo všechno, i nejmenší podrobnosti.“

„Děkuji!“ pravil jsem prostě neboť se na mne díval, jako by čekal, co asi jeho pochvale řeknu.

„Jen dvě místa unikla mému pozorování. Nenašel jsem je.“

„Která, pane?“

„Nugget-tsil‘ a Tmavá voda‘, ve které Santer došel zasloužené odplaty. Přijdete snad i při své příští cestě na ta místa?“

„Možná. Ale začínáte zase již se zbytečnými otázkami!“ Tvářil jsem se, jako bych chtěl vstát.

„Sed'te, sed'te! Vráťím se hned zase k věci, a vlastně jsem se od ní ani neuchýlil. Chtěl jsem pouze ukázat, jak jsem zkoumal vaše knihy a shledal, že se hodí pro překlad do angličtiny.“

„Zkoumal? K tomu je třeba dlouhých let!“

„A vždyť to léta trvalo!“ přisvědčil horlivě a nepoznal, že mu strojím past. „To byla doba, než jsem našel všechna místa, o která jde!“

„Což jste je mohl hledat při svém povolání?“

„Ano, měli jsme tenkrát velkoobchod dobyt看 a toulali jsme se daleko široko Západem.“

„Pravíte my. Máte tedy společníka?“

„Ano. Je to můj bratr. Bylo nás pět, ale tři jsou již mrtvi. Máme dosud obchod, ale ne dobyt看, nýbrž knihami. Chceme koupit vašeho Vinnetoua...“

„Jen toho?“ vpadl jsem mu do řeči.

„Ano, jen toho.“

„Proč ne také jiné knihy?“

„Protože nás nezajímají.“

„Ale myslím, že záleží spíše na tom, co zajímá čtenáře.“

„Možná. Ale my chceme jen Vinnetoua. Z ostatního ani řádky.“

„Hm! A jak si vlastně koupí představujete?“

„Prajednoduše: prodáte nám ho se všemi právy jednou provždy, a my vám zaplatíme také jednou provždy!“

„Kdy zaplatíte?“

„Hned. Mohu vám dát poukázku na kteroukoli banku. Kolik chcete?“

„Kolik nabízíte?“

„Přijde na to! Budeme moc tisknout tolik, kolik budeme chtít?“

„Shodneme-li se, ano.“

„Anebo jen tak málo, jak nám bude libo?“

„Ne!“

„Co? Jak? Ne?“

„Nel Naprosto ne.“

„Proč?“

„Píši knihy, aby se četly, a ne, aby zmizely.“

„Zmizely? Kdo vám řekl, že mají zmizet?“ ptal se a pohnul se překvapeně.

„Nu, neřekl jste to, ale chcete přece tisknout jen tolik, jak vám bude libo.“

„To není nic divného. Když poznáme, že knihy na odbyt nepůjdou, nebudeme je přece tisknout.“

„A myslíte to vážně?“

„Ano.“

„Řekněte mi, přijel jste do Německa ještě za jiným účelem?“

„Ne. Nepotřebuji před vámi tajit, že jsem přijel jen kvůli vašim třem knihám.“

„Je mi líto, že jste vykonal zbytečně dalekou cestu. Knihy neprodám.“

Pronášeje poslední větu, vstal jsem. I on se zvedl a nebyl s to skrýt veliké zklamání. Oči se mu zamžily a hlas se mu chvěl, když odpověděl:

„Rozumím vám dobře, pane? Neprodáte Vinnetoua?“

„Vám ne. Nedovolím překládat jednotlivě své spisy. Kdo chce jeden, musí koupit i ostatní.“

„A což kdybych zaplatil za ty tři knihy tolik, kolik požadujete za všechny?“

„Ani pak ne.“

„Jste tak bohatý, pane May?“

„Nikoli. Mám pouze tolik, co pro mne stačí. Ale jsem spokojen. A znáte-li opravdu mého Vinnetoua, víte, že netoužím po penězích!“

Žena slyšela vše a viděla, že mé rozhodnutí je nezvratné. Bylo jí Američana líto. Stál před námi, jako by ho stihlo neštěstí, jež se nikdy již nenapraví. Nechtěl uvěřit, že své rozhodnutí nezměním. Namítal ledacos. I důkazy a důvody hledal. Sliboval marně. Konečně řekl, vida, že nic nepomáhá:

„A přece se nevzdávám naděje, že Vinnetoua dostanu. Vidím, že paní Mayová smýšlí o věci příznivěji. Poradte se s ní a dovolte, abych také já pohovořil s bratrem, který je mým společníkem.“

„Chcete snad potom zase přijít? Bylo by to právě tak zbytečné, jako dnes,“ prohlásil jsem.

„Nemusím jezdit, protože vy pojedete za moře, jak jste řekl. Dejte mi jakoukoliv adresu, určete den a přijdu za vámi.“

„Ale bude to zase zbytečné,“ ujišťoval jsem ho.

„Víte to jistě? Co když vám budu moci po poradě s bratrem udělat lepší nabídku, která spíš bude vyhovovat vašim názorům a přáním, než dnešní?“

Viděl jsem, že se chvěl strachem, nebude-li odmítnut. Bylo mi ho také líto, ale nesměl jsem svému citu podlehnout. „Zlatíčko“ mne probodávalo prosebnými pohledy. Když neúčinkovaly dost rychle, vzala mne za ruku. Řekl jsem tedy:

„Budíž. Rozmysleme si vše. Má žena ještě v Americe nebyla. Viděla by ráda Niagarský vodopád. Pojedeme tedy z New Yorku hudsonským parníkem do Albany a tamodtud po železnici do Buffala. Pak máme k vodopádům jen hodinu cesty. Budeme bydlet na kanadském břehu v hotelu Clifton, kde jsem...“

„Ten znám, ten znám velmi dobře!“ přerušil mne. „Tam se dobře bydlí. Je to hotel prvé třídy, tichý, příjemný, opatřený vším přepychem nové doby pro vznešenou společnost a –“

„Dobře!“ vpadl jsem zase já jemu do řeči, abych přerušil chválu, kterou chtěl vlastně sebe povznést. „Znáte-li ho, najdete nás tam.“

„Kdy?“

„Ještě nevím. Nejlépe bude, když požádáte správu hotelu, aby vám oznámila, až přijedeme.“

„Dobře, to bude nejlepší!“

A na tom zůstalo. Ještě několik zdvořilůstek na rozloučenou a návštěva byla skončena. Netušil jsem, jak byla důležitá, ani jaké bude mít následky.

„Zlatíčko“ však nebylo se mnou spokojeno. Je velmi přístupná soucitu a slitování, a úzkostný, utrápený pohled toho muže jí nešel z mysli ani za několik dní. Mínila, že jsem s Američanem nezacházel dost zdvořile a vytýkala mi mé odmítavé chování.

„Proč jsi to udělal?“ ptala se.

„Protože mne obelhával, protože nebyl upřímný a poctivý. Víš, kdo to je?“

„Ano.“

„A kdo?“

„Jeden ze synů té nešťastné rodiny, sebevražednou mánií postižený.“

„Ano, ale je také něčím jiným. Nejmenuje se Enters.“

„Myslíš, že si dal nepravé jméno?“

„Ano“.

„Je tedy podvodník?“

„Není. Právě proto, že je poctivec, neužívá pravého jména své rodiny. Stydí se za ně. A myslím, že právě můj ‚Vinnetou‘ ho přinutil zřici se pravého jména.“

Byla tak překvapena, že se zapomněla zeptat. Pokračoval jsem bez pobídky:

„Myslíš, že mohu znát jeho jméno?“

„Pověz ho!“ vyzvala mne.

„Santer.“

A tu vyhrkla takřka bez dechu otázku:

„Který Santer? Snad ne vrah Vinnetouova otce a jeho sestry?“

„Ano. Muž, který byl u nás, je jeho syn!“

„To není možné. Ne, to není možné!“

„Ovšem, buď si tím jistá!“

„Dokaž to!“

„To vlastně není třeba. Měla jsi to uhodnout právě tak snadno, jako já.“

„Opravdu? Dosud jen vím, že ho pokládáš za lháře, protože si dal říkat Enters místo Santer.“

„Jak špatně jsi usuzovala! Kdyby mé závěry vyrostly jen z tohoto bodu, byl bych velmi špatný čtenář stop, greenhorn, nováček, a musil bych se za svoji logiku do hloubi duše stydět. Považ, že si pořídil schválně člověka, který mu překládal a sám si dělal poznámky. Jak dlouho je tomu?“

„Řada let. Vždyť to sám povídal.“

„Správně! A proč si poznámky psal?“

„Z literárních důvodů, to také sám řekl.“

„Ano, a to je právě lež, kterou začíná stezka vedoucí k jeho pravému jménu. Sám se přiznal, že tenkrát byl obchodníkem s dobytkem a víš také, kdy se obchodu vzdal. Nebo ne?“

„Ano. Obchod prodali před rokem, říkal lékaři.“

„A přece tak dávno si psal ‚literární a nakladatelské poznámky‘. Věříš tomu nyní?“

„Ne! Teď již ne. Začínám rozumět. A najednou si myslím, že ani nakladatelem není!“

„Ani ho nenapadne. Nyní jsi však zase ty mně ukázala správnou cestu. Uvaž toto: Sotva zaslechl úryvky z Vinnetoua u přátel, opatřil si soukromého překladatele. Jistě mu nečetli anglicky hned všechny tři díly. Že však úryvky, které poznal, byly pro něho velice důležité, je vidět z toho, že chtěl podrobně a tajně poznat všechno. Děj spisu dotkl se asi jeho nejvnitřnějšího duševního života. Nebo myslíš, že to byly zase jen ‚obchodní, nakladatelské‘ příčiny?“

„To jistě ne.“

„Věc se jistě týkala jeho soukromého života, jeho poměrů rodinných. Zapisoval si ledacos při četbě. Proč? Ne proto, aby nic nezapomněl. To, co nás tolik zajímá, jako ‚Vinnetou‘ jeho, si pamatujeme bez zápisků. A dokonce řekl, že

tyto zápisky považoval za nutné, a že mu dobře posloužily při dlouhých cestách Západem. Po čem tam pátral?“

„Snad po zmizelém otci!“ vyhrklo. „Zlatíčko“ spěšně.

„Tak, to bylo správné! Ovšemže pátral po zmizelém otci. Chtěl jsem uvést několik jiných závěrů, ale že jsi přišla právě na hlavní věc, nechrne je zatím stranou. Připomínám jen vytrvalost, s jakou hledal Nugget-tsil a Tmavou Vodu.“

„A vztahuje se ta vytrvalost právě na Santera?“

„Ano.“

„A proč ne na jinou osobu nebo na nuggety?“

„Nikoli. Z ostatních osob knihy není nikdo důležitý. Jsou všichni bezvýznamní a mnozí již mrtví. Zbývám já a Santer. Sebe vylučuji. Ostatně ukázal dnes, že ví, jak rychle je možno mne najít. A nuggety? Vždyt, četl, že jsou ztraceny, takže není člověka, jenž by je vylovil. A teď hlavní věc, ‚Zlatíčko‘! Tento tak zvaný Mr. Enters chtěl koupit ‚Vinnetoua‘. Snad proto, aby ho dal přeložit, tisknout a rozšířil ho po Americe?“

„Ne. Chtěl zabránit, aby se spis v anglickém překlade nerozšířil. Proto se tak zděsil, když jsi mu řekl, že mu ‚Vinnetoua‘ neprodáš. Nechce, aby minulost a činy jeho otce byly rozhlášeny po Státech.“

„Ano. K tomu jsem chtěl teprve logicky dojít, ale tys mne předešla. Budiž! Pro mne je to, co jsi řekla, jasnou, skutečnou pravdou. Domníval se, že mne omámí měšcem dolarů, ač z ‚Vinnetoua‘ musí vědět, že takové smetí pro mne není ničím. Jeho nabídka vlastně byla urážkou, kterou jsem měl zodpovědět docela jinak.“

„Hněváš se na mne tedy?“

„Proč?“

„Že jsme tě přiměla k tomu, abys mu slíbil schůzku v Americe!“

„Ne! Ani tebou bych se nedal přinutit, abych jakýkoliv vyšší, snad i etický cíl prodal za pouhé peníze, a ty jsi jistě poslední, jež by se něčeho podobného domnívala. Přistoupil jsem na schůzku u Niagary, protože vidím určité důvody pro to, mít od nynějška pány bratry Enterse či Santery na očích. Víš přece, že není zvykem zkušeného westmana nechat si nebezpečné lidi za zády.“

„Nebezpečné?“ ptala se.

„Jistě!“ .

„A přece považuji toho Enterse za dobrého člověka, ač se zdá být Santerem.“

„Já také. Ale i vtělená dobrota může někdy zklamat. Což není v jeho zaraženém chování, nebo spíše v jeho chorobné zádumčivosti cosi takřka výbušného, čeho je nutno se obávat? A jeho bratra neznáme vůbec! Víš, že bratři nebývají vždy stejné povahy. Doufám, že u Niagary poznáme i jeho, a pak se již najde prostředek, jak se jich zbavit, aniž bychom je donutili vstoupit do šlépějí jejich otce. Doktor mluvil o démonu, který v nich sídlí. Tento démon nás dnes navštívil. Je to santerovská touha po vraždění. Naše cesta začíná být zajímavou dřív, než jsme vykročili z domu.“

„Tušíš nebezpečí?“

„Ne! Vidím jen, že musíme za moře, na Mount Winnetou, k starému TatellahSatahovi, Ochránci Veliké Medicíny. Píše, že mám ‚zachránit‘ svého Vinnetoua. Při takovém díle není pro mne nebezpečí. A pro tebe?“

„Nesmí být! Půjdu s tebou!“

„Nuže, vzhůru!“

KAPITOLA II.

K ĎÁBLOVĚ KAZATELNĚ

A pak jsme byli u Niagarských vodopádů. Bydleli jsme v Clifton House, nedaleko kanadské strany visutého mostu. Odtamtud je překrásný pohled na padající spousty vody. Nejlepší pokoje má Clifton House v prvním patře; jsou obráceny k vodopádům. Dveře všech vedou na plošinu, širokou asi osm kroků a chráněnou společnou střechou nesenou sloupovím. Vejdeme-li z chodby do pokoje, přejdeme jej a protějšními dveřmi vyjdeme na plošinu, máme před sebou v nejvyhodnější perspektivě oba vodopády, přímý i podkovovitý. Kdyby byl tento hotel v Evropě, byla by asi společná veranda ihned rozdělena stěnami v tolik dílů, kolik pokojů do ní ústí. Ale tam za mořem má každý host kolem sebe sice neviditelnou, ale tak vysokou a silnou stěnu, že není třeba dřevěných mezistěn proti dotěmlosti a nešetrnosti druhých. Přece mne však těšilo, že při našem příchodu byly rohové světnice zmíněné řady pokojů prázdné. Měli jsme tedy souseda pouze jednoho místo dvou. Tímto sousedem byli dva muži, a tito muži byli – Hariman F. Enters a Sebulon L. Enters.

Tušil jsem, že bratři nebudou čekat na zprávy, nýbrž že se ubytují přímo v hotelu a vyčkají našeho příchodu. Doznávám, že mi nebylo nepříjemné mít je za sousedy.

Nový host v Cliftonově hotelu se musí ihned, jakmile přijde, zapsat v úřední knize v hotelové hovorňě. Více se od něho nežádá. Zapsali jsme se tedy jako „Mr. Burton s paní“. Tento pseudonym byl nutný, protože jsem se zavázal zatajit svůj příjezd i jeho účel. Pravého jména jsem tedy zapsat nesměl, protože je za mořem známo.

Naše tři pokoje byly v rohu nejbližší k vodopádům. Pokoj mé ženy byl proti podkovovitému vodopádu a byl větší než můj, neměl však balkon. Můj měl pěknou vyhlídku na „katarakt Spojených Států“, byl menší a ústl na zmíněnou plošinu, na níž se člověk mohl chovat zcela domácky, jak jen bylo libo. Mezi oběma pokoji byl třetí, po americku prakticky spojující oba první. Byla to šatna. Když nám byl tento byt vykazován, ptal jsem se číšníka, kdo vedle nás bydlí.

„Dva bratři,“ odpověděl. „Jsou to Yankeeové, jmenují se Entersové. Ale bydlí u nás jen napolo. Spí u nás, ale jedí jinde. Ráno brzy odcházejí a vrací se večer, když už není žádné jídlo.“

A tvářil se tak podivně, že jsem se ještě zeptal:

„A proč to dělají?“

Pokrčil rameny a řekl:

„Náš Clifton House je hotel první třídy. Kdo k této třídě nenáleží, může tu sice spát, ne však jíst a stýkat se s ostatními hosty. Zkusí to jen jednou, ale je odbyt hned, jakmile je poznán, a po druhé se již neodváží jít mezi ně.“

To byla přímá řeč! Byl to kanadský Angličan; proto mluvil tak rázně a sebevědomě. A když si mne začal prohlížet, spíše aby mne odhadl, než ze zvědavosti, řekl jsem, že náležím k té třídě hostů, která zpropitné dělí. Polovici dávám, když přijedu, abych ukázal, že chci být dobře opatřen, a druhou při odjezdu dám anebo také nedám, abych ukázal, zda jsem byl dobře opatřen či

nebyl. A vtiskl jsem mu prvou polovici do ruky. Prohlížel bankovku zcela bez ostychu, pak se nízko poklonil a pravil:

„K službám: Doporučím vás také pokojské. Jsem hotov vykonat každý váš rozkaz. Jsou vám snad ti Entersové nepohodlní, pane Burtone? Vystěhovali bychom je ihned!“

„Prosím, nechte je! Nepřekážejí nám.“

Poklonil se znovu a odešel. Z očí mu zářila blahovůle a úcta. Pak přišla pokojská. Viděli jsme, že byla poučena o dělení zpropitného a umožnili jsme jí stejný odchod jako číšníkovi. Nedělali jsme to, abychom se chlubili svými penězi!

Přijeli jsme dopoledne a ještě týž den jsme vykonali obě jízdy, které každý návštěvník vodopádů musí vykonat. Prvá je po železnici, druhá parníkem. Koleje jdou těsně po kanadském břehu Niagary dolů a naproti zase po břehu Spojených států vzhůru. Hluboko, hluboko dole víří a hučí proudy vod. Skály ční kolmo z propasti a koleje jsou tu a tam sotva dva metry od okraje. Vlak letí bleskurychle a cestovatel má pocit, jako by na konci dráhy měl vylétnout do vzduchu a roztržít se v propasti. Jízda parníkem koná se na známé a oblíbené Maid of the Mist*, která pluje až těsně k vodopádu a na příhodném místě vylodí turisty, kteří se doma chtějí pochlubit, že byli dokonce i „za vodopádem“.

Pak jsme povečeřeli za zvuků výborného smyčcového kvarteta v přízemní jídelně hotelu a vrátili se do svých pokojů, nebo spíše na můj volný balkon, abychom pozorovali s nepopsatelnou rozkoší vodopády ozářené tajemným svitem měsíčním. Tak uběhl večer. Bylo asi jedenáct hodin, když příběhla pokojská a hlásila nám:

„Entersové přišli!“

„Kde jsou?“ ptalo se „Zlatíčko“.

„Ještě dole. Každý den, když přijdou, prohlížejí knihu cizinců a pak jdou teprve do své ložnice.“

„Co hledají?“

„Chtějí vědět, zda již přicestovali nějakí němečtí manželé, Mr. May s chotí. Dříve se ptávali, ale teď hledají sami, protože cítí, jak je považujeme v hotelu za zbytečné. Já s nimi ani nemluví.“

Odešla. Opustili jsme balkon, abychom nebyli spatřeni. Toto upozornění bylo prvním výsledkem zpropitného. Je třeba popsat dveře, které vedly z mé světnice na balkon. Každý host Clifton House ví, že všechny jsou stejné konstrukce; aby nikdo z plošiny nemohl náhlížeti do pokojů, aby však přece vpouštěly dost světla i vzduchu dovnitř. Proto jsou částečně zaskleny a opatřeny větracími žaluziemi. Tyto se mohou podle libosti zavírat a otevírat, okna pak se dají zatáhnout záclonami. Tak je možno zevnitř vidět i poslouchat, co se děje venku, ne však zvenčí, co uvnitř. Proto jsme nerozsvítili, avšak otevřeli žaluzie. Čekali jsme, zda bratři nevyjdou na balkon.

A opravdu! Za chvíli přišli. V měsíčním světle jsme poznali hned toho, který u nás byl. Hovořili zprvu o lhostejných věcech a přecházeli. Konečně si sedli ke stolu v rohu, právě u naší světnice. Dal jsem jej tam totiž schválně postavit, abych

* Vodní panna.

na něm mohl psát. Slyšeli jsme dobře jejich hovor, leč nezajímal nás. Pak umlkli. Za chvíli prohodil Sebulon mrzutě:

„To už je nejvýš nepříjemné, že tu musíme tak dlouho dřepět! Může to trvat ještě týdny, než přijedou!“

„Sotva,“ odvětil Hariman. „Sem přijdou dřív, než půjdou k nakladateli. Budou tu co nevidět.“

„A ty, trváš na svém?“

„Ano. Budu poctivý! Ten člověk se ke mně sice dobře nechoval, ale zdálo se mi, že s nepoctivostí na něho nemůžeme. A jeho paní, mohu říci, že ji mám téměř rád. Bylo by mi líto, jednat s nimi nepoctivě.“

„Pshaw! Nepoctivě! Co je to, jednat nepoctivě! Poctivým má každý být nejdříve sám k sobě. A chceme-li udělat obchod, který nám, jestliže budeme chytří...“

„Pst! Tiše!“ napomínal ho druhý.

„Proč?“

„Ten stařec by to mohl slyšet.“ Při tom ukázal na naše dveře.

„Ten?“ řekl Sebulon. „Víš přece, že čte až do půlnoci v čítárně a pak ještě hodinu tady nahoře. Vidiš, že se tam nesvítlí. Je tedy ještě dole.“

„Ať! Ostatně jsem unaven. Jdu spát. Zítra ráno do Toronta a teprve pozítří zpět. Musíme si odpočinout. Pojd’!“

Zvedli jsme se a odešli do svého pokoje. Nebylo to mnoho, co jsme se dozvěděli, ale byli jsme si alespoň jisti, že Hariman F. Enters s námi poctivě smýšlí. A že Sebulona L. Enterse prohlédneme také, bylo velmi pravděpodobné.

Ráno při snídani nám řekl číšník, že bratři Entersové časně ráno odjeli do Toronta a nechali vzkaz pro Mrs. a Mr. Mayovy, že se navrátí až pozítří večer. Při tom učinil pohrdlivý posunek rukou a dodal:

„Rowdyové! Oba! Skoro se tady znemožnili. A ti manželé Mayovi, pátrající po takových lidech, se pro nás nehodí. Až přijdou, nedostanou bytu!“

Jak bylo dobře, že jsme se nezapsal pravým jménem! Také toto upozornění číšníka bylo výstrahou, ač rowdy znamená zpravidla hrubého, ale ne vždy špatného člověka.

Prvá snídaně byla skvělá: káva, čaj, kakao, čokoláda, masitá i vaječná jídla, hrozny, ananasy, melouny a jiné ovoce, kolik si kdo přál. Obsluhoval nás jen náš „osobní číšník“.

V Clifotn House není společné, veliké tabule, pouze malé stoly. Nejlépe se sedí a jí na dlouhé verandě přilehlé k jídelně. Je úzká, že tam je místo jen pro dvě řady stolů, hosté však mohou pozorovat vodopády. Vyhlédli jsme si jedno z oněch stolů, s úmyslem mít jej jen pro sebe. Ptal jsem se číšníka, je-li to možné. Řekl, že vlastně není, avšak pro manžele Burtonovy to bude možné, to prý sám obstará. Avšak upozornil nás, že nejlepší stůl není náš, nýbrž ještě zadnější. Ten si již prý zamluvili dva gentlemani a správa jejich přání vyhověla.

To řekl normálním hlasem. Tlumeně však dodal:

„Platí totiž samými nuggety! Dali si uschovat velkou, koženou brašnu, plnou zrněk ryzího zlata!“

Hosté skutečně přistupovali k onomu stolu, ale byli odkazováni jinam. Snídaně byla téměř hotova, když oni dva konečně vešli. Oči všech se hned

obracely k nim. Byli to dva asi stejně staří Indiáni. Byli vysocí s širokými rameny, ostré rysy jejich obličejů byly, skorém bych řekl, jemně sladěny. Kráčeli zvolna, důstojně, zdánlivě nepozorovali nikoho, když usedali ke svému stolu. Nebyli však oblečeni indiánsky, nýbrž do dobrých látek evropského střihu. Vlasy měli přistřiženy jako jiní lidé. Ale mohli jste se vsadit o cokoli, že by vypadali v sedle na savaně a mezi obry Skalistých hor daleko vznešeněji než v hotelu. Na jejich tvářích sluncem do hnědá opálených se jevil velmi zřetelně onen zvláštní nádech, který lze pozorovat jen u lidí zvyklých přemýšlet o smělých otázkách. Hovoří se o obličejích „oduševnělých“. A zračí-li se zároveň v takovém pohledu přemýšlivá únava a vnitřní smutek prchajících let, dnů a nadějí k západu se chýlících, či smutek vymírajícího národa, působí ještě více, hlouběji a trvaleji. Takovou tichou, ale přece jasně mluvící, nepopsatelnou řečí pohledu mluvily tváře obou Indiánů.

„To jsou ti Indiáni,“ upozornil nás číšník. „Jemní, velice jemní lidé, třebas jen Indiáni!“

Luskl prsty, aby svá slova zdůraznil.

„Odkud jsou?“ zeptal jsem se.

„Nevím jistě. Jeden z daleka, druhý z bližší krajiny. Oba jeli přes Quebec a Montreal po řece vzhůru.“

„A jmenují se?“

„Mr. Athabaska a Mr. Algongka. Krásná jména, že? Znějí jako hudba! A platí jenom nuggety!“

To bylo jeho měřítko. Nerozpakoval se měřit jím i před námi. Pověděl ještě, že si „gentleman“ najali nejdražší pokoje v oné řadě, kdy bydlíme i my. Pak odběhl jinam.

„Mr. Athabaska a Mr. Algongka“ snídali velmi zvolna a počínali si při tom tak, jako by v hotelích druhu Clifton House byli vyrostli. Bylo rozkoší je pozorovat. Dělalí jsme to pokud možno nepozorovaně. „Zlatíčko“ se zvláště radovalo ze skromnosti a důstojnosti, kterou prozrazoval každý jejich pohyb. Neměli prstenů ani řetězů ani jiných předmětů, jež by mluvily o zámožnosti nebo dokonce o bohatství. Já jsem si všiml jejich pilné a hlasité zábavy při jídle zcela proti indiánskému zvyku. Často si také cosi zapisovali do svých knížek, jež přinesli s sebou. Snad to byly zápisníky, jisté však velmi důležité, protože s nimi zacházeli tak opatrně, jako by byly jejich nejcennějšími poklady. Psali tak, že byla patrna jejich znamenitá zběhlost v písmu. Bylo ihned vidět, že oba tito muži nevládli jen tomahawky a loveckými noži, nýbrž i perem a tužkou a že byli zvyklí i práci duševní.

V Clifton House se platí zpropitné ihned po každém jídle. Když jsme tak učinili i my, ptal se číšník, jemuž neušel náš zájem:

„Přejí si snad manželé Burtonovi mít stůl vedle obou gentlemanů?“

„Ano,“ řeklo rychle „Zlatíčko“.

„Pro všechna jídla?“

„Pro všechna.“

„Dobře! Obstarám to!“

Když jsme přišli k obědu, byli již náčelníci u svého stolu. Také ostatní stoly byly obsazeny mimo náš. Číšník stál u něho a oznámil nám, že ředitelství hotelu prosí, abychom seděli vždy u tohoto stolu. Tím jsme se dostali tak blízko k oběma

Indiánům, že jsme rozuměli každému slovu, jež promluvili. Knížky měli opět s sebou a činili si hojné poznámky v přestávkách mezi chody anebo i při jídle, odkládající stolní náčiní. A kdo pochopí můj údiv, když jsem uslyšel, že mluví apačsky a že si dali za úkol zjistit příbuznost athabaských jazyků, k nimž náleží i apačtina. Pro Athabasku to bylo studium mateřštiny a jejich nářečí, pro Algongku nikoliv. Zdálo se mi, že pochází z kmene Krihů. Za živé rozmluvy podotkl – což mne velmi zajímalo – že má veliký slovník řeči „nahuatl“, staré řeči aztécké, o níž řekl, že je příbuzná s jeho mateřštinou. Nejdůležitějším poznatkem však bylo, když jsem zachytil z několika poznámek, že pojedou – také na Mount Vinnetou. Po cestě mluvili pro cvik apačsky, nechťejíce přijet na místo, aniž by se dovedli smluvit s kmenem oslavovaného náčelníka. Jaké slovní poklady různých řečí znali! Ano, byli to náčelníci, docela jistě! Ale byli ještě více, mnohem více! Co však? Ale touto otázkou jsem se nemusil ihned obírat. Měli stejný cíl cesty jako my a byl jsem přesvědčen, že je později poznám lépe, než bylo možné u Niagary.

Odpoledne jsme jeli do Buffala na Forest Lawn Cemetary* položit na hrob náčelníka Sa-go-ye-wat-ha květy. Vážím si a ctím tohoto známého a slavného muže. Nazývají ho dodnes „strong and peerless orator“** Indiánů kmene Seneků. „Svaté pole“ v Buffalu jest krásné, řekl bych jedinečně krásné. Američané dovedou přímo geniálně upravovat své hřbitovy. Vítězí nad smrtí také umělecky, aniž by trpěli rovy a kopečky, které jsou jen výkřiky zániku. Obracejí smrt v život, vybírajíce pro pohřebiště rozvlněnou půdu, kterou promění v jasný, sluncem zalitý, radostně zelený sad. Na něm pak pomníky, nikoli nakupené, nýbrž daleko od sebe vyrůstající, hlásají myšlenku vzkříšení. Až dojemně působí rovnost všech zemřelých: Chudák je hostem bohatého. Prostý odpočívá v hrobě učencově a pária dojde posledního odpočinku pod mramorovou deskou patriciovou.

Byl krásný, teplý, sluneční den. Položili jsme květy na hrob náčelníkův a usedli na spodek podstavce sochy, čnící až do korun okolních stromů. Hovořili jsme o mrtvém, a to skoro šeptem, jak hovoříváme nad hroby, věříme-li ve vzkříšení a příští život. Proto nás neslyšeli ti, kteří přicházeli z druhé strany, a právě tak jsme neslyšeli my je, protože bujná tráva dusila jejich kroky. Také vidět nás nemohli, ani my jich. Až když zabočili kolem rohu pomníku, spatřili jsme je. Byli to indiánští náčelníci z Clifton House! Chtěli rovněž navštívit hrob slavného řečníka Seneků a spatřili, že i nás přivedla stejná myšlenka. Tvářili se však, jako by nás neviděli; šli zvolna dále, až ke kamenům, které před pomníkem byly vloženy do země pro náčelníka i členy jeho rodiny. Tam právě ležely naše květiny. Spatřili je a zastavili se.

„Uff!“ řekl Athabaska. „Zde mluvil někdo řečí lásky! Kdo to byl?“

„Bledá tvář sotva,“ odpověděl Algongka.

Shýbl se, zvedl několik kvítků a pozoroval je. I Athabaska. Pak vyměnili užaslé pohledy.

„Jsou čerstvé, sotva před hodinou utržené!“ mínil Athabaska.

* hřbitov.

** přísný a nevyrovnatelný řečník.

„Asi před čtvrthodinou zde byly položeny,“ přizvukoval druhý a sledoval očima naše zřetelné stopy v trávě.

„Přece to byly bledé tváře,“ dodal. „Ano, tito zde! Promluvíme s nimi?“

„Jak můj rudý bratr chce. Ponechávám to jemu.“

Náčelníci pozorovali správně. Nepřivezli jsme květy od Niagary, nýbrž opatřili si čerstvé teprve v Buffalu. „Zlatíčko“ si ponechalo dva, pro sebe a pro mne. Krátké věty pronesli náčelníci apačsky. Pak položili květy opět šetrně na původní místo. Athabaska se obrátil k nám a řekl anglicky:

„Domníváme se, že jste dárci těchto květin. Je tomu tak?“

„Ano,“ odpověděl jsem a zdvořile jsem povstal.

„A pro koho byly určeny?“

„Pro Sa-go-ye-wat-hu.“

„Proč?“

„Protože ho milujeme.“

„Milujeme-li, máme znát, koho milujeme!“

„Známe ho. A rozumíme mu.“

„Rozumíte?“ ptal se Algongka a přivřel trochu oči, aby naznačil, že o tom pochybuje.

„Slyšeli jste jeho hlas? Je dávno mrtev. Skoro osmdesát roků zde již odpočívá,“ dodal ještě.

„Nezemřel, není mrtev. Slyšeli jsme často jeho hlas. Čí uši jsou otevřeny, ten ho může slyšet i dnes, právě tak, jako tehdy, kdy ještě mluvil k ‚Obci vlků‘ svého kmene. Žel, že oni ho neslyšeli!“

„Co měli slyšet?“

„Ne pouhý zvuk jeho slov, nýbrž jejich vnitřní smysl, vložený do nich Manitouem“.

„Uff!“ vykřikl Athabaska. „Jaký smysl?“

„Že žádný člověk, ani národ, ani plemeno nesmí zůstat dítětem a chlapcem. Že savana, vrch i údolí, kraje i země byly stvořeny Bohem k tomu, aby živily lidstvo vyspělé a ne ty, kteří nemohou vyrůst z věku chlapeckého, kdy se navzájem jen hádají a bijí. Že všemohoucí a nejvyšší dobrotivý vůdce světa dává každému člověku i každému, národu čas i příležitost vyrůst z tohoto dětského a chlapeckého věku. Avšak ten, kdo jich nedbá, zastaví se a nechce kupředu, ztrácí právo na život. Velký Manitou je dobrotivý, ale i spravedlivý. Chtěl, aby také Indiáni byli dobří, zvláště ke svým vlastním rudým bratřím. Když však Indiáni neustali se vzájemně vraždit, poslal jim bledé tváře –“

„Aby nás rychleji dobili!“ dořekl Algongka.

Dívali se na mne se zjevným napětím, co odpovím.

„Nikoli, nýbrž aby vás zachránili. Sa-go-ye-wat-ha vše pochopil a přál si, aby i jeho lid to poznal. Nechtěli ho však slyšet. I dnes je ještě čas k záchraně rudých mužů, jen kdyby se vzchopili, odhodili své dětinství a stali se opravdu muži.“

„Bojovníky?“ zeptal se Algongka.

„Ne. Hraje-li si některý národ na vojáky, a ničeho jiného nedbá, je to důkazem, že zůstal na nižším stupni vývoje a že musí být nahrazen lidmi vnitřně vyspělejšími. Stát se mužem, neznamená být vojákem, nýbrž osobností, člověkem. A veliký náčelník Seneků, u jehož hrobu stojíme, to řekl tisíckrát.“

Myslete si, že k vám nehovoří nyní můj, nýbrž zase jeho hlas. Uslyšíte-li jej v srdcích svých, nezemřel ani vám, nýbrž žije a bude ve vás žít dále!“

Smekl jsem a chtěl odejít. Tu se k mému údivu také „Zlatíčko“ chopilo slova. Řekla:

„A přijměte tyto dva květy! Nejsou ode mne, nýbrž od něho! Květy poznání, dobroty a lásky, jež kdysi pro svůj lid pěstoval. Zvadly sice, ale vůně jejich zůstala. Vizte, jak zvolna a tiše se blíží sluneční paprsek, aby ozářil a zahřál jména, jež jsou vyryta v kameni! A slyšíte šum listů, z něhož prchá stín? Ani tento hrob není mrtev. Jdeme!“ A podala jim po květu.

„Neodcházejte, zůstaňte!“, prosil Athabaska.

„Ano, zůstaňte ještě! Milujete-li ho, náležíte sem!“ připojil Algongka.

„Teď ne! Jsem jeho přítel, vy však jste jeho bratři,“ řekl jsem. „Toto místo nechť náleží vám. My přijdeme jindy.“

Šli jsme. Když jsme byli dost daleko, že nás již nemohli slyšet, zeptalo se „Zlatíčko“:

„Co myslíš? Nepochybili jsme?“

„Ne“.

„Snad přece.“

„Jak?“

„Promluvíš k nim hned dlouze a já je obdarovala, úplně neznámé, květinami. Sluší se to, podle jejich názorů, ženě?“

„Zdánlivě nikoli. Ale tím se netrap! Jsou chvíle, kdy taková chyba je nejlepším, co lze udělat. A že to byla právě taková chvíle, jsem přesvědčen. K jiným lidem bych byl sotva ‚řečnil‘; myslím však, že znám Indiány a měl jsem právě v tu chvíli za svoji povinnost vše to říci. A že nás vybídli, abychom zůstali, tot’ právě důkazem, že jsme jednali správně. Pomysli jen! Zůstat u onoho hrobu! A s nimi, náčelníky! Tot’ veliké vyznamenání! Podle jejich názorů jsme se chovali dobře. A tys jistě nepochybila.“

Že jsem měl pravdu, ukázalo se po našem návratu. Přijeli jsme lodí až večer. Sotva číšník zvěděl, že jsme se vrátili, přiběhl, nízko se poklonil, ještě níže než včera a řekl:

„Promiňte, že hned vyrušuji! Musím ohlásit něco velikého, neobyčejného!“

„Copak?“

„Mr. Athabaska a Mr. Algongka nebudou jíst dnes večer dole, nýbrž nahoře, ve svém bytě!“

Díval se na nás, jako by nám byl řekl anebo měl ještě říci cosi světoborného.

„Tak?“ prohodil jsem. „A je to snad pro nás zajímavé?“

„To se rozumí! Byl jsem totiž pověřen a poctěn rozkazem pozvat paní a pana Burtona k jejich večeři!“

To bylo arci neobyčejné. Ale tvářil jsem se, jako bych se tomu vůbec nedivil a zeptal se lhostejně:

„V kolik hodin?“

„V devět. Oba gentlemani si dovolí panstvo osobně uvést. Já pak mám co nejdříve vyřídit, zda bylo pozvání přijato.“

„O tom nerozhoduji já, nýbrž Mrs. Burton.“

Když se tedy podíval tázavě na moji choť, řekla tato:

„Přijímáme a budeme přesní.“

„Děkuji! Ohlásím hned. Gentlemani prosí, aby, co se týče toalety, byli pokládáni za přátele, kteří na oděv nehledí.“

To nám bylo milé, ne kvůli nám samým, ale proto, aby snad náčelníci neoblékli něco nepohodlného, co bychom my i oni pokládali za zbytečné. Přesně v devět vešli do našeho bytu. Byl to čin, mluvící zřetelněji, než všechna slova. Přišli k nám sice vnitřní chodbou, ale prosili, abychom šli přes plošinu, do níž ústily jejich pokoje tak, jako můj. Prošli jsme tedy zmíněnými dveřmi s žaluzií na plošinu. Měsíc svítil ještě jasněji než včera. Oba vodopády se řítily před našimi zraky jak div z pohádky. Jejich hukot doléhal k nám hlasem věčného zákona, jemuž propadá ten, kdo ho nedbá. Náčelníci se zastavili, Athabaska řekl:

„Nejen běloši, nýbrž i rudí muži již vědí, že všechno, co nám dává tento svět, je jen podobenstvím. Jedno z největších a nejmocnějších podobenství, jímž Manitou k nám mluví, máme před očima. Pozorujme je!“

Přistoupil s Algongkou až na okraj plošiny. Učinil jsem se „Zlatíčkem“ podobně. Lehce mi stiskla ruku na znamení, jemuž jsem rozuměl. Míváme často úplně stejné myšlenky. Proto i v tuto chvíli vycítla, jako já, proč náčelník řekl právě tato slova. Chtěl nás zkoušet jedinou svojí větou. Odpověď pak měla rozhodnout o tom, zda s námi budou zacházet jako s praobyčejnými, všedními lidmi či nikoliv. Co jsem řekl u hrobu Senekova, náčelníkům nestačilo, mohl jsem to vyčíst z knih či znát odjinud a v pravý čas dovedně použít. To se mi právě snažila naznačit moje žena. Odpověděl jsem jí právě tak, aby poznala, že rozumím a že jsem na zkoušku připraven.

Stáli jsme několik minut tiše u zábradlí. Tu zvedl Algongka ruku, ukázal na padající spousty vody a řekl:

„To je obraz rudého plemene. Může mi běloch rozumět?“

„Proč by nemohl?“ ptám se.

„Protože jde o cizí osud a ne o jeho vlastní!“

„Myslíte, že běloši rozumějí jen svému osudu?“

„A můžete mi tuto hádanku rozluštit?“

„Hádanku rozluštit? Mluvil jste o podobenství a ne o hádance. Podobenství však bývají vykládána, ne luštěna.“

„Tedy prosím, vyložte je.“

„Hned! Vidíme padající, řítící se a tříštící vodní spoustu. Nevidíme však jezero, veliké jezero, z něhož přitéká. A také jezero, v něž se rozlévá, je nám skryto. Obě, počátek i konec, jsou naším očím skryta.“

„Ano. To je podobenství,“ přikývl Athabaska vážně. „Leč jeho výklad?“

„Přítomnost vidí jen těžký, veliký, rozechvívající pád rudého plemene. Hukot jeho jest souhrnem smrtelných výkřiků všech těch, kteří zahynuli a ještě zahynou. A kde je veliký, mocný, slavný národ, jehož dětmi jsou všichni ti, kteří zahynuli, i oni, smrti ještě zasvěcení? V které zemi žil? A kdy? Nevíme! Vidíme jen, jak se jediný padající proud tříští v hlubinách na sta, tisíce kapek, národů, kmenů, tlup, zástupů a houfů, z nichž mnohý nemá více než sto duší. Tak je žene a rozdrobuje pád, dokud nevymizí nadobro. Slyšíme jen nesčetné traticí se hlasy, řeči, nářečí, podřečí a mluvy, v něž hlavní proud je tříštěn vřavou propasti, droben, drcen a vysilován a rozprašován. Smělý jazykozpytec, jenž se odvážně vrhá do těchto

slapů a proudů, je v nebezpečí, že zahyne tak jako ti, po kterých pátrá. A kam dojdeme, hledající větší a mocnější celek, do něhož splynou rozprášené a rozehnané proudy této národní Niagary? Kde je onen národ, v který by se měli spojit ti skoro ztracení, aby žili v klidu, požehnaným řádem, velcí a mocní? Kde bude žít tento lid? A kdy? Nevíme a nemůžeme to srdcem spatřit. O této vodě můžeme jen říci, že přitéká z jezera Erie a vlévá se do Ontaria. A o rozprášeném rudém plemeni víme, že se zrodilo ze země, z doby, kdy se lidé násilím a mocí tělesnou probíjeli, a že spěchá do země a času lidí ušlechtilých, aby se tam v nových březích v mocné jezero spojilo. To jest, gentlemani, podobenství Niagary a jeho výklad.“

Mlčeli. Postáli jsme ještě chvíli, až jsme spatřili číšníka stát v otevřených dveřích. Tu vložil Athabaska paži mé ženy do své a šel s ní beze slova k oněm dveřím. Já pak s Algongkou odcházel za nim, rovněž mlčky.

V největším z pokojů, jež náčelníci obývali, bylo prostřeno. K chvále jejich doznávám, že při večeři nebylo ani stopy po chloubě či snaze nám imponovat. Jedli jsme totéž, co dole v jídelně, u našich příborů stálo víno, u jejich voda. „Zlatíčko“ prohlásilo upřímně, že i doma pijeme raději vodu než víno. Ihned pokynuli číšníkovi, aby láhve odnesl. Květy, která má žena jim darovala, měli oba gentlemani před sebou v pěkných vázičkách. Dali nám za ně po krásné, vonné růži. Leč o tom se vůbec nemluvilo.

Hovořilo se jen v přestávkách, při jídle nikoliv. O sobě neřekli ani slovo, a po našich poměrech se neptali. Celý hovor se zabýval jen minulostí a budoucností rudého plemene. Přiznávám, že jsem se od nich přiučil mnohému, přestože byli málomluvní a přestože jsme s nimi hovořili pouze nedlouho. Každé jejich slovo bylo cenné a mnohá věta obsahovala zkušenosti celého života. Podobali se obrům, kteří lámou v pohoří myšlenek balvany a pouštějí je do roviny, aby je maličtí lidé mohli zpracovat svými jemnějšími nástroji. Byl to krásný, ač velmi vážný večer, jenž obohatil naše myšlenky, city, vědění i vůli, a jistě nám zůstane v paměti, co živi budeme.

Rozloučili jsme se až o půlnoci. Neseděli jsme však celý večer uvnitř, nýbrž také u stolu, který jsme si dali postavit na plošinu. Tam jsme usedli po jídle, a rozebírali myšlenku za myšlenkou, jak se v hlavě rodily při pohledu na osvětlený vodopád. Teprve při rozhovoru nám sdělili, že odjedou nazítří ráno a že nám tedy věnovali svůj poslední večer. To způsobilo „Zlatíčko“ svými květinami;

Netušili, že jedeme tam, co oni. Neptali se po naší adrese a neřekli, zda by si přáli zase se s námi někdy setkat. Když jsem jim však podal na rozloučenou ruku, tiskli ji déle, než bylo třeba. Pak přistoupil Athabaska tak blízko k mé choti, jak bylo možno, aby se jí nedotýkal, položil jí obě ruce na hlavu a přitiskl svoje rty na její vlasy.

„Athabaska vám žehná;“ řekl.

Algongka učinil totéž. Bylo vidět, že slova jim šla z duše. Pak rychle zmizeli ve svém příbytku.

Pokoje Indiánů byly asi uprostřed celé řady, naše pak na jejím konci. Mezi nimi byla místnost bratří Entersů. Když jsme přecházeli kolem jejich dveří, všimli jsme si, že jsou již doma. Svítili. Pobíhali pokojem sem a tam a hádali se. Žaluzie byla nezatažena. Zastavili jsme se u dveří a slyšeli, co právě Hariman říkal:

„... povídám ti: nekřič tak! Nejsme v hotelu sami!“

„K čertu s tím hotelem! Dívají se na nás všichni jako na loupežníky. A ostatně: za pokoj platíme, mohu tedy křičet, jak chci. Stařec vedle toho neuslyší, protože už odcestoval. Je vyškrtnut. A ten May tu pořád ještě není! To se mi nehodí do krámu. Jak dlouho ještě máme čekat! Ted', když jsme zase slyšeli, jak to s „Devils pulpit“^{*} kvapí! Zpozdíme-li se jen o půl dne, ztratíme tím nekonečné sumy!“

To mluvil Sebulon. Hariman odpověděl:

„To vím také. Ale můžeme odejít a nečekat na ty manžele?“

„Proč ne? Aspoň jeden z nás musí odjet, aby zdržel Kiktahan Šonku[†], dokud nepřijde druhý. Ale mám vztek vlastně kvůli něčemu jinému, a to je tvá tak zvaná „poctivost“, která je mi v našich poměrech takřka nepochopitelná. Chceme a musíme najít Nugget-tsil a Tmavou, nebo pro mne třeba Černou vodu, a ten Němec je jediný, kdo nám je může ukázat. Ale to ještě není důvodem, abys k němu lnul docela zvláštní láskou!“

„A kdo o tom hovořil? Snad já! Žádal jsem jen poctivost a ne „zvláštní lásku“.“

„Pshaw! Poctivost vůči vrahovi našeho otce!“

„Tím není! Otec byl sám vinen, že sešel takovou smrtí. A zavolá nás všechny za sebou! Všecky! Zbyli jsme jen my dva. Nejsme-li poctiví, skončíme tím rychleji. A já přece pořád ještě doufám v záchranu! Ale je možná jen tehdy, dojdou-li dávné činy odpuštění. A on je také jediný, který nám je může dát. Vždyt ostatní jsou mrtví! Což na to nepomyslíš?“

Sebulon chvíli mlčel. Slyšeli jsme, že si někdo odkašlává, ale znělo to skoro jako vzlykot. Který to byl? Pak řekl Sebulon téměř nařikavě:

„Tak děsně, příšerně mne to láká, uvnitř křičí, žene, svírá a tlačí blíž a blíž. – Jen krok, a byl bych mrtev!“

„Já také, já také!“

Opět umlkli. A zase to byl Sebulon, jenž pokračoval:

„Zuří to ve mně! A počítá ustavičně! Kdybychom mohli vylovit poklad, který s otcem tehdy spadl do vody! A kolik by zaplatil Kiktahan Šonka, kdybychom mu Němce vydali? Mnoho, mnoho pytlíků s nuggety, snad celou bonanzu či snad placer!“

„Proboha!“ vykřikl Hariman zděšeně. „Nech té myšlenky!“

„Což mohu? Spíše udusí mne než já ji! Plíží se, přibližuje se! A náhle opět stojí přede mnou! Silnější a mocnější než já, vtisněna v mozek se zbytkem síly. A teď... a teď mne přepadá jakási úzkost, hrozná úzkost! Co je ta úzkost? Stojí snad někdo za dveřmi a poslouchá?“

Chytil jsem ženu za rameno a vtáhl ji spěšně do našeho sousedního pokoje. Ani jsme neměli kdy zavřít dveře, vběhli jsme do prostřední světnice, zastavili se a naslouchali. Jak šťastná náhoda, že jsme dveře nezavřeli! Bratrská dvojice vyšla na chodbu a stála před naším vchodem.

„Nikdo,“ řekl Hariman. „Mýlil jsi se!“

„Nejspíše,“ odpověděl Sebulon. „Neslyšel jsem ničeho; ale – ty dveře nebyly zavřeny, když jsme přišli!“

^{*} *Ďáblova kazatelna*

[†] *Siouxsky = Bdělý pes*

„Ne. Stařec je pryč, nechali otevřeno, větrají.“

„Podívám se dovnitř.“

„Neblázni! Kdyby tu někdo byl poslouchal, byl by za sebou dveře zavřel!“

Druhý však přece vešel dovnitř, leč neurazil na židli.

„Nedělej hřmot!“ napomínal ho ten, co zůstal venku.

Onen starostlivý se vrátil. Jeho bratr zavřel dveře a vešli do svého pokoje. My pak jsme zůstali v ženině pokoji, kde jsme mohli rozsvítit, aniž by to Entersové upozorovali.

„Zlatíčko“ bylo velmi vzrušeno.

„Chtějí tě vydat Siouxům, tedy jistě na smrt. A to není příčina k obavám a starostem?“

„Když to vím, ne. A je to teprve pouhá myšlenka, s níž ten ubožák zápasí, ne hotová věc. A pak, dokud nebudeme u jezera, kde se tenkrát Santer utopil, nic proti mně nepodniknou. Až do té chvíle jsem si jist životem. Není to tak zlé, jak se zdá.“

„Ani ta Ďáblova kazatelna? Jaké ošklivé jméno!“

„Ošklivé sotva, ale romantické. „Ďáblových kazatelen“ je několik. Kterou z nich myslili, dozvím se zítra ráno v Prospect House“.

„Jaký je to dům?“

„Hotel, ve kterém budu dnes v noci spát.“

„Spát? Ty?“ užasla.

„Ano! Já!“

„V jiném hotelu?“

„Ovšem.“

„Tomu nerozumím.“

„Ale já ano. Půjdu hned do Prospect House, pojím něčeho, najmu si pokoj a ráno pošlu lístek Harimanu F. Entersovi, že jsem se dočetl v knize cizinců v Clifton House, že v něm s bratrem bydlí. Z jistých příčin jsem se ubytoval v Prospect House a bude je očekávat mezi osmou a devátou ráno, ne však později, protože se pak musím postarat o svou ženu, která ještě nepřišla. Souhlasíš?“

„Hm, musím!“ usmála se. „A důvody mi nemusíš podrobně vypočítávat. Dovoluji ti odejít. Ale jde to, v noci změnit bydliště?“

„Tady jde všechno!“

„I bez zavazadel? Budeš vypadat uboze, když přijdeš docela s prázdnýma rukama do hotelu!“

„Bude to jen imponovat. Mám však jedinou prosbu, která je ostatně zbytečná: neukazuj se!“

„Je zbytečná! Ale nesmím tě kousek vyprovodit? Alespoň ke dveřím!“

„Ne! Zapomínáš, cos právě slíbila. Rozloučíme se tady nahoře.“

Dole v hovorně ještě bděli. Ale nikdo si mne nepovšiml. Vyšel jsem, přešel most a vešel do druhé části města. O čtvrt hodiny později jsem měl již pokoj v Prospect House, napsal lístek Harimanu F. Entersovi, povečeřel a spokojen s prací, ulehl. Zapsal jsem se i tam jako Mr. Burton.

Když jsem ráno v půl osmé vstoupil do jídelny vypít kávu, byli tam již oba Entersové. Hariman mi představil rychle Sebulona a vysvětloval, že nejdříve byli

potěšení zprávou o mém příjezdu, ale pak že byli notně zklamáni. V hotelu prý ničeho o paní Mayové a panu Mayovi nevěděli.

„Protože cestuji pod pseudonymem Burton.“

„Well! To kvůli čtenářům, kteří by vám nedali pokoje, kdyby zvěděli, že jste tady,“ přikývl Hariman. „A paní Mayová? Není vidět.“

„Protože ještě nepřijela. Uvidíte ji později, snad zítra či pozítří. Byl jsem nejdříve v Clifton House. Četl jsem vaše jména v knize. Proto jsem se ubytoval zde – doufám, že vám to je vhod?“

„Zajisté! Ale paní Burtonovou již nebudeme moci pozdravit, dnes totiž odjedeme. Doufáme však, že se s vámi nejdříve dohodneme, pane Burton!“

„Myslíte?“

„Ano. Zde však není vhodné místo, zda se mi.“

Měl pravdu. Salon se naplnil zatím hosty, kteří pili kávu, čaj nebo čokoládu. Pospíšil jsem si se snídání a pak jsme vyšli na procházku k řece. Usedli jsme na lavici, kde jsme mohli nerušeně hovořit. Hariman byl zase takový, jako jsem ho popsal. Sebulon měl právě tak „smutné“ oči, jako jeho bratr, ale zdálo se mi, že je nespolehlivější. Umínil jsem si, že jednání s nimi bez průtahu skončím. Sotva jsme dosedli, řekl Hariman:

„Můžeme tedy začít o našem obchodě?“

„Ano – ale s kým chcete vlastně mluvit? Se spisovatelem či s westmanem?“

„S tím snad později. Teď jen se spisovatelem.“

„Well! Oba jsou k vašim službám, ale každý jen čtvrt hodiny. Můj čas je totiž přesně vyměřen.“

Výtah jsem hodinky a ukázal je:

„Vidíte, že je právě osm. Tedy do čtvrt na devět hovořte se spisovatelem a pak do půl deváté s westmanem. Tím naše setkání skončí.“

„Ale psal jste nám přece, že budete mít pro nás dvě hodiny!“ namítl Sebulon.

„Ano, počítal jsem však půldruhé hodiny na ‚přítele‘. Chcete-li hovořit se spisovatelem a s westmanem, mám pro vás jen půl hodiny. Začněme však již! Tři minuty uběhly...“

„Ale máte divný zvyk vyjednávat obchody!“ durdil se Sebulon.

„Jen tehdy, když jsem nucen znovu obětovat vzácný čas věcem, které již dávno byly vyřízeny. Tedy, prosím...!“

Hariman začal hovořit:

„Jde o tři svazky vašich spisů, jak již víte. Chceme koupit vašeho ‚Vinnetou‘.“

„Abyste ho vytiskli?“ podchytil jsem jeho slova.

„Což se snad kupují knihy pouze proto, aby...“

„Prosím, nestrpím skrývaček! Ano či ne! Chcete ho dát přeložit a tisknout?“

Rozpačitě se na sebe dívali, ale neodpověděli. Proto jsem pokračoval:

„Protože mlčíte, odpovídám za vás: chcete mé knihy odstranit ze světa kvůli vašemu mrtvému otci!“

Po těchto slovech vyskočili oba a rozkřikli se otázkami, které jsem zarazil energickým pohybem ruky. Vykřikl jsem:

„Ticho! Prosím, abyste umlkli! Spisovatele byste snad mohli oklamat, ale westmana ne. Jmenujete se Santerové. Jste synové onoho Santera, který mne

donutil vypravovat o svých činech tolik nepřekrásného. Doufám, že o vás budu moci vyprávět lepší věci!“

Stáli nepohnutě jako solné sloupy. Pak téměř bezvládně klesli na lavici a neříkali nic.

„Nuže?“ zeptal jsem se.

Mělo to alespoň ten účinek, že Hariman řekl Sebulonovi:

„Já ti říkal hned: na něho takhle nesmíme. Ale tys tomu nevěřil! Mám mluvit?“

Sebulon přikývl. Pak se obrátil Hariman ke mně a ptal se:

„Prodáte nám ty povídky, abychom je mohli zničit?“

„Naprosto ne! Ne však z pomstychtivosti, nýbrž proto, že by vám koupě nebyla nic platná. Co jsem napsal, nemůže již zmizet. Ve Spojených Státech je tisíce původních výtisků ‚Vinnetoua‘. Podle zdejšího zákona jsem jako jejich spisovatel úplně bezbranný. Každý má právo překládat nebo podle originálu tisknout, kolik mu libo. A to ví každý knihkupec. Vy jste mi tedy svou nabídkou napoprvé prozradil, že odborníky nejste. Mohl jsem prostě vaše peníze zastrčit do kapsy a za zády se vám vysmát!“

„Slyšíš? Je poctivý;“ řekl Hariman bratrovi.

Ten vstal a postavil se těsně přede mně. Oči mu plály a rty se třásly.

„Pane Burton,“ řekl. „Ukažte mi hodinky!“

„Ještě dvě minuty. Skončím tak krátce, jak si přejete. Následky si však přičtete sám. Ano, jsme synové Santerovi, synové onoho Santera, kterého jste popsals ve ‚Vinnetouovi‘. Prodáte nám ‚Vinnetoua‘?“

„Ne!“

„Hotovi se spisovatelem! Určená doba uplynula, přesně, na vteřinu. Teď dalších patnáct minut pro westmana. Ptám se: kolik vám máme zaplatit, abyste nás oba dovedl na Nugget-tsil a k Tmavé vodě?“

„To neudělám, protože nejsem průvodcem cizinců.“

„Zaplatíme-li však dobře, velmi dobře?“

„Také ne. Nepotřebuji peněz. Nedělám nikdy nic pro peníze.“

„Ani za největší sumy?“

„Ne.“

Pak se zeptal Sebulon bratra:

„Mám? Mohu?“

Hariman přikývl a Sebulon se opět obrátil ke mně a pokračoval: „A přece to uděláte, třebaš ne za peníze. O tom buďte přesvědčen! Znáte Siouxy?“

„Ano.“

„Také Apače znáte. Slyšte tedy, co vám povím! Za pravdu svých slov jsem připraven dát ruku do ohně a bratr také. Náčelníci Siouxů jsou totiž pozváni náčelníky Apačů, jenže nevím, proč a nač. Slyšel jsem jen, že má být uzavřen mír mezi oběma kmeny. Pouze náčelníci mají přijít, nikdo jiný. Ale Siouxové se usnesli této příležitosti využít, spojit se se všemi nepřáteli Apačů a zničit Apače, i s kmenem Vinnetouovým. Věříte tomu?“

„To by ste museli nejdříve dokázat!“ řekl jsem chladně.

„Dobře! Slyšte dále! Je stanoveno místo, kde se mají sejít všichni nepřátelé Apačů a smluvit válečný plán. Já to místo znám.“

„Jistě?“

„Ano.“

„Odkud? Od koho?“

„To je mé tajemství. Ale vám bych je řekl, protože se domnívám, že mi za to budete pak vděčen. Znáš Siouxy a oni znají mne. Jako obchodníci s dobytkem jsme často u nich byli. Teď nám však nabídli obchod takový, jako nikdy před tím. Máme totiž koupit kořist, které se zmocní u Apačů. Rozumíte mi?“

„Náramně dobře!“

„A věříte, že máme dobré zprávy o úmyslu s Apači?“

„I to se musí dříve dokázat!“

„Má dojít k boji, k nevídanému krveprolévání, vím, že jste přítel Apačů. Chci je zachránit. Chci vám dát příležitost zmařit nepřátelské plány. Chci se zříci všeho zisku, který nám byl slíben. A to vše za to, když nám povíte, kde jsou ona dvě místa. Řekněte, jste srozuměn? Ale pospěšte si! Mluvte určitě! Nemáme kdy!“

Hovořil velmi rychle, aby co nejdříve domluvil. Jeho chvat zněl dvojnásob úzkostlivě. Ptal jsem se však přece zcela volně a klidně:

„Chcete mne dovést na poradní místo? A kudy pak se tam jede?“

„Nahoru přes Trinidad.“

„Přes který? Trinidadů je tady několik.“

„Ve státě Colorado.“

V coloradském Trinidadu bydlil můj dávný přítel. Jmenoval se Max Pappermann; kdysi býval dobrým lovcem, ale teď byl majitelem jakéhosi „hotelu“. Byl německého původu a svoje jméno pokládal za původ všeho neštěstí, které ho kdy stihlo. Vyslovoval křestní jméno s „a“, ne s anglickým „e“, a pro vadu řeči nemohl správně říci „x“. Jeho „x“ se vždycky proměnilo v „kš“. Tedy Makš Pappermann. Proto se však nešťastnému jménu nevyhýbal, nýbrž právě při každé příležitosti je hlásil. Říkali mu „Modrý Makš“. Při toulkách Západem mu totiž kdysi u samého obličej vybuchl střelný prach. Oči sice zachránil, ale opálená tvář navždy zmodrala. Neoženil se; byl milý, věrný a obětavý druh. Sešel jsem se s ním, několikrát, ale vždy pouze na několik chvil. S Vinnetouem jsme ho kdysi vysvobodili z nepříjemné siouxske společnosti. Tuto příhodu pak zvětšil tak, že se nám cítil zavázán nekonečnou vděčností, jak říkával. Byl z těch westmanů, jež jsem si vřele zamiloval.

Pro úplnost podotýkám, že onen Trinidad je hlavním městem hrabství Las Animas v severoamerickém státě Colorado. Je železničním uzlem a v posledních letech vykazuje ne právě malý obchod dobytkem. Proto asi Entersové město i okolí dobře znali. Sebulon se tázal:

„Byl jste snad někdy tam nahoře, pane Burtone?“

Odpověděl jsem vyhýbavě:

„Musím se rozpomenout. Byl jsem v tolika městech, že jsem to již zcela zapomněl. Tedy tam je dostaveníčko apačských protivníků?“

„Ano, ale ne snad v Trinidadu, nýbrž hezky daleko odtamtud v horách.“

„Tak?! Zdá se, že mne máte za hochu z první třídy, myslíte-li si, že bych hledal tajné shromáždění rudochů v živém městě. To mne právě nepobízí, abych se k vám přidal. A kdy se tam sejdou?“

„Od zítřka za deset dní. Dnes odjedeme, protože máme celý den práce v Chicagu a dva dny v Leavenworthu. Můžete přijet za námi. V Trinidadu na vás ty tři dny počkáme.“

„Určete lepe místo schůzky! Či je Trinidad tak malý, že nás hned uvidíte, jak přijedeme?“

„Jděte do hotelu starého Pappermanna, kterému říkají „Modrý Makš“. Jsme tam již ohlášení na nocleh. Ale, pane, jedenáct minut uplynulo! Zbývají čtyři. Rozmyslete se honem, nebo bude pozdě!“

„Nestarejte se! Dokončíme přesně po patnácti minutách!“

„Doufejme. Ostatně je to ve vašem zájmu spíše než v našem!“

„Jak to?“

„Protože bez nás Apačů nezachráníte!“

Teď jsem musil vyhodit svůj trumf, abych ochladil jejich chtivost a vypínavost. Podíval jsem se na něho vesele a řekl:

„Nemýlíte se snad trochu? Či myslíte, že neumím najít pohlavára Kiktahan Šonku na Devils Pulpit?“

To účinkovalo! A to hned, a jak důkladně. Hariman vyletěl z lavice a vykřikl zděšeně:

„Heavens! Už to ví! Jste vševědoucí, pane!“

„Jste vševědoucí?“ koktal i Sebulon.

A stáli oba přede mnou jako chlapci přistiženi na hruškách. Vyňal jsem hodinky, hleděl na číselník a odpověděl:

„Vševědoucí není nikdo. Ale protože zde nejsem spisovatelem, nýbrž westmanem, mám vždycky oči otevřeny. Co jste považovali za své tajemství, věděl jsem již dávno. A proto nemohu, co jste mi řekli, zaplatit Nugget-tsilem ani Tmavou vodou. Poměr je spíše obrácen: nemůžete se Siouxy vydělat ničeho, nýbrž s Apači, ale jen s mou pomocí.“

Pak jsem vstal z lavice a řekl ještě:

„Za týden budu v Trinidadu v hotelu, který jste mi jmenovali. Ode dneška vás budu zkoušet: obстоjíte-li, uvidíte Nugget-tsil i Tmavou vodu. Jinak je nespátříte! Jděte s Apači nebou Siouxy, to je mně jedno. Následky však nepadnou na mne, jak jste před chvílí řekli, nýbrž na vás!... Tak! Čtvrthodina je přesně na vteřinu u konce. Žijte blaze, meššurs! Na shledanou u starého Pappermanna v Trinidadu!“

Zastrčil jsem hodinky a odešel do Clifton House. Byli tak překvapeni tím, co slyšeli, že se ani nepokusili mne zadržet. V hotelu nikdo netušil, že jsem v noci odešel. Kdo mne viděl se vracet, musel se domnívat, že přicházím z ranní procházky.

Od chvíle, kdy jsem odešel, „Zlatíčko“ nevyšla z pokoje; ani k snídani. Odebral jsem se s ní k našemu stolu, aby zmeškané dohonila. Oba náčelníci již odcestovali. U jejich stolu seděli cizí lidé. Vyprávěl jsme své choti slovo za slovem o schůzce se Santery. Okno, u kterého jsme seděli, bylo, jak jsem již řekl, obrácené k řece. Sotva jsem dokončil vypravování, viděli jsme bratry přicházet po mostě. Číšník je spatřil také a hned řekl, ukazuje na ně:

„To jsou vaši sousedé. Dnes ráno časně odešli – dostali jakýsi dopis. Nikdy nebyli vidět ve dne, a dnes se vracejí. Podívám se, co se vlastně stalo!“

Nic nám nebylo milejší nad tuto jeho zvědavost. Odešel, za několik minut však se již vrátil a šeptal:

„Již jdou! Odjíždějí! Do Buffala a pak nejbližším vlakem do Chicaga. Právě jako oba gentlemani dnes ráno. Také jeli do Chicaga. Škoda, přeškoda jich! Platili samými nuggety!“

Za chvíli oba bratři odešli, nesouce jen koženou brašnu.

„A teď odjedeme i my?“ ptala se žena.

„Zítra ráno“, odvětil jsem.

„Jak daleko?“

„Hm! Kdybych byl sám, jel bych přímo až do Trinidadu.“

„Myslíš, že bych to nevydržela?“

„Je to veliká námaha!“

„Ale ne pro mne! Chci-li, také mohu! Počkej, podívám se!“

Šla do kanceláře a přinesla jízdní řád. Prohlíželi jsme jej a počítali. Nesměli jsme se ukázat ani v Chicagu ani v Leavenworthu. Nebylo to těžké, protože jsme mohli jet přes blízké Kansas City, odtamtud do Trinidadu je to sice ještě daleko, ale při vybavení amerických železnic, se vším pohodlím, nebylo tak nesnadné tu cestu podniknout.

„Uděláme to! Pojedeme nepřetržitě až tam. Sama obstarám lístky,“ zvolala žena.

Mluví-li tak určitým tónem, ví co chce, proto jsme již nazítří seděli v oddělení Pullmanova vozu, telegraficky objednaném, uháněli vstříc Dalekému Západu a událostem, o nichž jsme doufali, že nebudou nebezpečné. Nebudu popisovat naši dlouhou a zajímavou jízdu; řeknu jen tolik, že jsme šťastně dojeli do Trinidadu a hned se dali dovézt i se dvěma kufry do hotelu „Modrého Makše“.

Upozornil jsem „Zlatíčko“, že se musíme zříci mnohého pohodlí, jakmile v Trinidadu vystoupíme z vlaku. A ukázalo se, že jsem měl až příliš pravdu. Trinidad sice již nebyl tím Trinidadem, jako před lety, když jsem jej spatřil poprvé v prérii pod horami, ale různých nedostatků tu bylo ještě dost. Když jsem se ptal na nádraží zřízence po panu Pappermannovi a jeho hotelu, odpověděl stručně:

„Není!“

„Co? Hotel není?“

„Ne. Ten ještě je.“

„Ale pan Pappermann je mrtev?“

„Ne. Žije.“

„Ale vždyt jste právě řekl, že není!“

„Oba pohromadě nejsou! Oba jsou, ale každý zvlášť!“

A smál se dlouho svému vtipu. Konečně mi vysvětlili že hotel byl prodán, že ho Pappermann prodal kvůli svému nešťastnému jménu. Odcházel od nás a stále se při tom smál.

„Hotel“ si tento hrdý název ovšem nezasluhoval – venkovské hospody v Evropě vyhlížejí útulněji; museli jsme tam však jít. A kvůli dávnému druhovi bych ani nebyl šel jinam. Najali jsme si dva pokoje, sice malé a uboze vypravené, ale čisté. Jako zvláštní přednost obou těchto pokojů nám vychválili okna, z nichž byl výhled do „zahrady“. Když jsme se do ní podívali, viděli jsme toto: čtverec

obehnaný rozpadávající se zdí, dva staré stoly se třemi ještě staršími židlemi; skoro bezlistý strom, který byl patrně kdysi lípou (ale mohl to být také topol), čtyři keře, mně úplně neznámé, už proto, že asi sotva samy znaly svoje vlastní jména, a konečně asi tučt uschlých stébel trávy, o nichž se asi po léta kdosi marně domníval, že se zazelenají a rozrostou v trávník. U jednoho stolu seděl muž, u druhého také; oba k nám však byli obraceni stranou tváře. Prvý držel v ruce sklenici, ale nepil, protože byla prázdná. Druhý oštipoval doutník, ale nekouřil, protože mu uhasl. Seděli zady k sobě. Oba byli hostinští. Ten s prázdnou sklenicí byl, jak jsem později uslyšel, nový hostinský. Ten s uhaslým doutníkem byl, jak jsem si ihned pomyslel, starý, oba se tvářili nevesele a zdálo se, že oba litují: jeden, že hostinec prodal, druhý, že koupil. A teď asi oba přemýšleli, jak by se dalo z toho obchodu ještě něco vymáčet.

„Ten“, povídá „Zlatíčko“, „co sedí napravo, je asi tvůj přítel Pappermann. Zhlédla jsem jeho levou tvář, když se pootočil, je modrá.“

„Ano, je to on“, pravím. „Jak zestárl! Ale zda se, že je ještě dost silný. Dej pozor! Přiletí hned sem. Schovej se zde, aby tě neviděli!“

Postavil jsem se tak, abych byl kryt zdí a napodobil ječivý válečný pokřik siouxský. Účinkoval rázem. Muži v zahradě vyskočili a „Modrý Makš“ zvolal:

„Hallo, hallo! Siouxové jdou! Siouxové!“

Ohlíželi se na všechny strany, a když nikoho nespatriili, dívali se na sebe. Nový hostinský se ptal:

„Siouxové? To bych rád věděl, jak by se dostali sem, doprostřed města! A tak daleko od kraje, kde jich ještě trochu je!“

„Byl to Sioux!“ tvrdil Pappermann.

„Nesmysl!“

„No přece si nevymýšlím! Tohle znám! A vím, i který kmen to byl. Tak vřeští jen Ogallallahové!“

„Nemluv hloupě! Kdyby takový...“

Nedořekl, protože jsem zavřeštěl podruhé.

„Slyšíš tedy! Není-li to opravdový Ogallallah, ať mi kuži u kůlu sedrou!“

„Ale tak mi pověz, kde je!“

„Copak já vím? Zdá se, že to přišlo odněkud shora!“

„To se ví: Zdola to sotva mohlo přijít. Je to hloupý žert, co jiného!“

Opakoval jsem výkřik potřetí.

„Slyšíš?“ povídal Pappermann. „To není hloupý žert. Buď ten člověk je pravý Sioux Ogallallah nebo starý šťvanec prérijní jako já, který umí napodobit válečný řev rudošský, aby oklamal nepřátele. Je to nejspíš nějaký starý přítel, který mne tu viděl sedět...“

Byl přerušen. Ze zadních dveří se ozval ženský hlas:

„Honem: Pojd' sem! Nevím, co mám vařit!“

„Vařit? Cožpak někdo nechce jen pít?“

„Ne! Také jíst! A dokonce i bydlet!“

„Tak tu je nějaký cizinec?“

„Dva dokonce!“

„Bohudík: Konečně zas jednou! A kde jsou?“

„V čísle tři a čtyři. Jsou to manželé.“

„Číslo tři a čtyři? Ta jsou vzadu! Sem obrácené! A okna jsou otevřená. Ted' vím, kde to zavýlo!“

„Člověče! Od kdypak jsi slýchal manžele výt?“ odporoval nový hostinský.

„Často! Ale tady nevyla paní, nýbrž pán! Je to můj soudruh. Je, a je! Ať mne třeba natrou dehtem, posypou peřím a lynčují...“

„Pojd' už přece! Cizinci chtějí jíst a já nemám peníze ani maso!“ pobízel ženský hlas.

Vešli dovnitř. „Zlatíčko“ řeklo se smíchem:

„To jsme se dostali do krásného hostince! Ale tvůj starý Pappermann není hloupý ani zlý chlapík. Už se mi začíná líbit a já...“

Vtom někdo prudce zaklepal na dveře. Nedomluvila a zvolala: „Vstupte!“

A kdo vstoupil? Ovšem, že Pappermann.

„Pardon!“ omlouval se. „Slyšel jsem dole válečný křik Siouxů Ogallallahů a chtěl jsem... myslel jsem... zdálo se mi... a... a... Mr. Shatterhand, Mr. Shatterhand... hallo, vítejte, vítejte!“

Začal hovořit plynne, ale pak koktal a koktal, až mne opravdu poznal a vrhl se na mne. Rozpráhl náruč, jako by mne chtěl obejmout a líbat, ale pak si to rozmyslel a chopil se jen mých rukou. Tiskl je a tiskl, na srdce si je kladl, líbal a rozplýval se prapodivnými výkřiky a projevy opravdové, srdečné radosti, prohlížel si mne od hlavy k patě a přitom slzel. Vypadalo to, jako by jeho vytržení nemělo konce. Mé ženě pohnutím vstoupily slzy do očí a já sám jsem se přemáhal, abych zůstal klidný.

„To jste vy křičel, vy, vy, pane Shatterhande?“ ptal se, když prvý bouřlivý záchvat radosti pominul.

„Ano, já,“ přiznal jsem.

„Věděl jsem to! Věděl! Mohl to dokázat jen člověk vám podobný.“

„Ano, já,“ smál jsem se. „Ne však má žena, jak jste správně řekl svému kolegovi.“

„Vaše paní? S death u d'ábla! Zapomněl jsem naprosto poklonit se vaší paní. A je starý, dobrý zvyk v prérii i na savaně pozdravit nejdříve paní a potom teprve pána! Pardon! Hned to napravím!“

Pokusil se vytvořit hlubokou, elegantní, uctivou poklonu. Učinil to arci s grácií medvědí, ale vůle byla dobrá. Pak chtěl vědět, co jsem vše prožil za léta, aby mohl vypravovat o sobě, až já dopovím. Na takové věci třeba však času i nálady. Pozval jsem ho tedy raději, aby s námi za hodinu pojedl v zahradě. Zatím že ukážu ženě město, v němž má on tak krásný hotel.

„Nemá, ale měl,“ opravil mne. „Budu vám o tom později také vyprávět.“

„Ano, ale o mně mluvte nyní co nejméně. Řekněte třebas, že jsem také býval zálesákem, ale nevalným. Rozumíte?“

„Škoda! Byl bych o vás mnoho vypravoval. Ale když je potřeba, jsem hluchý a němý, jako že se jmenuji Makš Pappermann. Jde asi o nějaké dobrodružství jako za starých časů, co?“

„Snad! Přesvědčím-li se, že umíte mlčet, povím vám o tom. Ale už jděte!“

Poklonil se znovu a odešel. Vykonali jsme zamýšlenou procházku městem a přesně za hodinu se vrátili. Šli jsme nejdříve do najatých pokojů. Oknem jsme spatřili v „zahradě“ nové hosty, totiž šest mladíků, kteří křičeli po jídle. Pro nás

bylo právě prostíráno, pro ně ještě nikoli. Postavili jim teprve dlouhý stůl se stolicemi. Shlukli se právě k láhvi pálenky a tropili bohapustý hluk za to, že hostinský prostřel jediný svůj ubrus na náš stůl a ne na jejich. Také jídlo pro nás připravené žádali pro sebe. Přinutili Pappermanna, aby si k nim sedl a s nimi pil. Byl tak chytrý, že se nevzpíral. Ted mu křičeli všichni najednou do uší. Nechtěli ho jen mírně škádlit, ale také si z něho blázny tropit. On však seděl zcela klidně, jak se na starého zálesáka slušelo. Nejhluchěji si počínal mužík, kterému druzí říkali Howe. Právě když jsme vešli do světnice, jejíž okna byla ještě otevřena, slyšeli jsme, že se ptá:

„A kdo je to vlastně, ten Mr. Burton, že chce mít všechno jen pro sebe?“ Pappermann se podíval do našich oken a vida mne, kývl úkradkem hlavou a odpověděl:

„A to je muzikant.“

„Muzikant? Jak to?“

„Ale fouká na tahací harmoniku a jeho žena hraje na kytaru.“

„Fouká... fouká na tahací harmoniku! Pročpak jeho žena na kytaru také nefouká?“

Hlasitý řehot ostatních ho odměnil za laciný vtíp.

„Proč mluví tak hloupě?“ zadurdilo se „Zlatíčko“.

„Nech ho!“ prosil jsem. „Víš, co dělá. Zdá se mi, že se tam rozvíjí výjev, z jakého vždy pravý zálesák má potěšení, totiž řádný výtopek lidem, kteří ho mají za pošelilého nebo niéněcenného!“

„Jsou to snad rowdyové?“

„Nemyslím, i když si tak počínají. Proto zasluhují za vyučenou, spíše, než kdyby jimi opravdu byli. Domnívám se... ah, vidíš jejich koně? Zdá se alespoň, že jsou jejich.“

„Jsou dobří?“

„Dobří? To je málo!“

„Tedy drahocenní?“

Neodpověděl jsem hned, protože moje pozornost byla výhradně upjata k oněm zvířatům. Zadní dvířka zahrady vedla na prostranství úplně pusté. Když jsme přišli, nebylo tam nic. Ale teď tam několik peonů* rozbíjelo stan. Nedaleko byly dvě skupiny koní. V první bylo devět „dobrých“ koní a čtyři mezci. Tito byli pravděpodobně z Mexika; chov, kterému náleželi, označme se slovem „nobillario“**. Cena jednoho byla jistě bratru tisíc marek***.

Skupinu druhou tvořili tři koně. Avšak jaká to byla zvířata! Byli černě a rudohnědě strakatí, jedinečnou barvou, jež pravidelně bývá výsledkem dlouhého, namáhavého chovu. Tvarem těla, vzhledem a pohyby připomínali slavné hřebce mého Vinnetoua a zároveň i ony vytrvalé běhouny dakotské, jací dnes již nejsou, kteří byli pěstováni několika severními kmeny a předstihovali vytrvalostí nejlepší závodní koně.

To byly myšlenky, jež mně prolétly hlavou při prvním pohledu z dálky. Podrobný úsudek vyžadoval prohlídky z blízka. Jistě však pocházeli z nejlepší

* služebníků, panských pacholků.

** ušlechtilý

*** r. 1908. Pozn. překl.

krve, protože se stranili druhých, kdežto k sobě byli velmi laskaví. Lízali se a lichotili; pobíhali tryskem sem tam, pak se shlukli tak těsně, jako by byli blíženci nebo kamarádi od malička, spolu vychovávaní.

Nedaleko stanu se válely pokrývky a hromada jiných cestovních a táborových potřeb. Také sedla tam byla, více než dvacet kusů, mezi nimi několik dámských. Proč? Měly snad přijít za oněmi šesti křiklouny ještě dámy? Ale pak by čítala celá společnost tolik členů, kolik leželo na zemi sedel, tedy přes dvacet lidí. Zatím jich dojelo šest a tři peoni. Sotva jsem se mýlil, řka ženě, že to nejsou rowdyové, nevázanci však byli a pravé kultury, kultury srdce, jistě neměli. Bylo to zřejmé z jejich chování k bývalému hostinskému a později i k nám. Snad byli horší než pouzí rowdyové. Vyňal jsem oba své revolvery z kufru, nabil je a zastrčil do kapes.

„Proboha! Co děláš?“ ptalo se „Zlatíčko“.

„Zatím nic zlého,“ odpověděl jsem.

„Ale chceš střílet!“

„Ne! A kdybych střílel, nestřelím do lidí.“

„Ať! Jezme raději tady nahoře!“

„Chceš mne ponížit ve vlastní duši?“

„Ne!“ rozhodla se. „Pojď!“

Sešli jsme dolů a usedli bez pozdravu k svému stolu. Chvilku bylo ticho. Pozorovali nás a odhadovali. Pappermann vstal a přešel k nám, aby s námi pojedl. Dali hlavy dohromady a zdálo se, že se domlouvají o kousku, který nám provedou.

„Jsou to umělci“, řekl Pappermann.

„Jací?“ zeptal jsem se.

„Malíři a sochaři. Chtějí jet na jih, k Apačům. Alespoň to povídali.“

„Ah! Co tam chtějí nebo co tam budou dělat?“

„Nevím. Neříkali nic určitého. Soudím však z jejich slov, že jsou pozváni. Už zítra ráno odjedou. Ale čerti s nimi šijí. Ani jeden z nich nema třicet let. Zelenáči! A dělají, jako by snědli všechnu moudrost, víte, co se ptali?“

„Ano.“

„Víte také, co jsem jim o vás řekl?“

„Vím.“

„Bylo to dobře?“

„Ani dobře, ani špatně. Co si o mně myslí, je mi jedno.“

„Snad přece ne. Zlobí se na vás. Tuším čertovinu.“

„Jen ať přijdou!“

Sotva jsem dořekl, Howe vstal a šel pomalu k nám. „Už to začíná!“ varoval Pappermann.

„Tím lépe,“ odpověděl jsem. „Nechte mne jednat a nemluvte mi do toho!“

Howe přišel, posměšně se uklonil a zeptal se: „Pan Burton, nemýlím-li se?“

„Ano.“

„Foukáte na harmoniku?“

„Proč ne? A vám dokonce se zvláštní chutí!“

„A to je paní Burtonová.“

A ukázal na „zlatíčko“.

„Ano,“ odpověděl jsem. „Chcete ji snad slyšet?“

„Teď ještě ne, snad později. Zatím potřebujeme – jen tohle!“

Sebral ubrus ze stolu a šel jej rozprostřít na jejich stůl.

„To je přespříliš! To je prostě nestydatost!“ rozzlobil se Pappermann.

„Zlatíčko“ nehnulo ani brvou.

„Jen klid! Necháme si líbit všechno!“

Právě přicházel nový hostinský obsloužit nás. Přinesl nejdříve talíře a příbory. Sotva se otočil, přišel Howe a všechny věci odnesl. Pak přinesl hostinsky polévku. Viděl, jak se věc má, ale byl zticha a postavil nádobu na stůl nám. Ihned byla odnesena a vyprázdněna. Potom nám ji vrátili. Tak i ostatní jídla, ba i ovoce. Plné talíře, mísy a misky nám sebrali a prázdné vrátili. A ustavičně se posmívali a chechtali.

„To nejsou negři, ani rudoši,“ povídal Pappermann. „To jsou běloši! Co tomu říkáte, pane?“

„Hned uslyšíte,“ odpověděl jsem.

„Objednám nové jídlo!“

„Teď ne! Fraška se musí nejdříve dohrát. Kdy dostanou ti ‚gentlemaní‘ svoje?“

„Může to trvat ještě hodinku, než bude hotovo. Má stará, dobrá kuchařka je pryč a nová hostinská vaří sama, jenže si dá na čas. Škubá-li slepici, trva to asi tři měsíce, protože vytrhává každé pírko zvlášť. Ta rota si totiž objednala slepičí polévku; tady však byla jen stará, šestiletá slepice, může to tedy trvat pár měsíců, než bude uvařena. Ptejte se tedy sama sebe, kdy ti ‚gentlemaní‘ dostanou jídlo.“

„Výtečně! ‚Zlatíčko‘, máš chut, zahrát si na kytaru?“

„Jak to?“

„Uvidíš brzy. Řekni jen, máš-li chuť. Tahací harmoniku a kytaru mám v kapse.“

„Ach, revolvery!“

„Ano.“

„Bude to nebezpečné?“

„Ne, ani trochu!“

„Budu tedy hrát s tebou!“

„Dobře! Zdá se mi, že začíná druhé jednání frašky.“

„Přicházím s prosbou. Jsme totiž malíři. Rádi bychom portrétovali Mrs. a Mr. Burtonovy, i Mr. Pappermanna.“

„Všech vás šest?“

„Ano.“

„Nás tři?“

„Ano. Dovolíte?“

„Velmi rád. Jen prosím, abychom směli zůstat sedět, jak jsme teď.“

„Well! Chtěli jsme vás sice mít jinak, ale spokojíme se tedy s tím, jak sedíte. Seděť však tiše, ať jste si podobní! Tak – a začneme.“

Vytáhli papíry a tužky a dali se do díla. V tu chvíli právě přicházel kdosi přes pusté prostranství. Byl oděn indiánsky a nesl na hřbetě břemeno koží svázané. Zdálo se, že je velmi těžké. Šel nízko sehnut a velmi zvolna. Byl asi na smrt unaven. U koní se zastavil a prohlížel je zemdleným pohledem. Pak šel dále. Když došel dosti blízko, viděl jsem, že mu je nejvýše třiadvacet let. Jeho obličej byl

velmi příjemný. Měl vlasy spleteny v cop, který mu visel přes plece, právě jako kdysi Vinnetouovi. Zdálo se, že krčmu zná, protože hned zamířil k zadním, zahradním dveřím.

„Egad, je to on!“ uklouzlo Pappermannovi.

„Znáte ho?“ ptám se.

„Ano. To je ‚Mladý orel‘. Přišel před čtyřmi lety ke mně z pohoří, ale pěšky, jako dnes. Odpočíval dva dny. Měl s sebou ještě druhý, nový oblek, mimo ten, v němž přišel. Uložil jej u mne a řekl, nezemře-li, že za několik let pro něj přijde. Neměl peněz, jen něco nuggetů, asi za tři či čtyři sta dolarů. A jak je umdlen a zbědován!“

„Má hlad!“ dodal jsem.

„Myslíte?“

„Nejen myslím. Vím to. Vidím to na něm.“

„I já to cítím!“ řeklo „Zlatíčko“. „Je úplně vyčerpán. Vrávorá. Musí jíst s námi. Řeknu mu! Přineste honem židli, Mr. Pappermanne!“

Vyzvaný odběhl, aby její přání vyplnil. Vstala, šla rudochovi vstříc, otevřela mu dveře, přivedla ho k našemu stolu a prosila ho, aby byl naším hostem. A také Pappermann již přinášel židli. Jakkoli byl Indián unaven, přece ihned neusedl, nýbrž vstoje díval se upřeně velkýma, tmavýma očima na tu, jež se ho znenadání ujala.

„Jako Nšo-či, jež byla jen milosrdenstvím!“ řekl ještě, ale pak padl na židli a zavřel víčka.

Byl tak unaven, že ani nepomyslel na své břemeno. Pospíšili jsme si a odvázáli mu vak ze šije. Byl dlouhý, zabalený do pevné kůže a vážil jistě třicet až čtyřicet kilogramů. Bylo to železo! Položili jsme balík na zem u stolu. Pappermann šel k druhému stolu a prosil o sklenku kořalky.

„Pro koho?“ ptali se ho.

„Pro Indiána, vždyť snad vidíte!“ řekl jim.

„Pálenka není pro rudé, jen pro bílé; ne pro něj, pro nás! Odklid'te se!“

Starý westman se rozzuřil; pospíšil jsem si tedy ho uklidnit:

„Nezlobte se! To nám zaplatí. Běžte do kuchyně pro talíř polévky, vezměte, kde vezměte! To bude lepší než vaše brandy!“

Poslechl hned. Indián mne slyšel. Měl oči zavřené, ale přesto ze sebe vypravil:

„Ne kořalku! Kořalku ne!“

Vyslovil dříve jméno Nšo-či, sestry mého Vinnetoua. Byl snad Apač? Pappermann přinesl polévku.

„Jen bouillon z té staré slepice,“ hlásil. „Ale je dobrý!“

Postavil talíř před Indiána; ale ten se jí nedotkl. „Zlatíčko“ vzalo lžící a jalo se svého hosta krmit. U druhého stolu se rozřehtali.

„Slepičí polévka je vlastně naše!“ povídal Howe. „Ale kvůli tomuhle krásnému obrázku se jí zřekneme. Námět se teď nazývá: Trojnásob svaté milosrdenství čili vyhladovělý Indián. Za pět minut hotovo! Kdo není hotov, platí láhev brandy!“

Tužky se rozletěly po papíře a než uplynulo pět minut, předložili nám karikatury. Vlastně to byly praobyčejné mazanice a ne karikatury. Mysleli asi, že

se budeme zlobit, nebo že se dáme strhnout k pošetilosti. Tvářili jsme se však velmi spokojeně.

„Skvostné!“ divil jsem se. „Opravdu překrásné. Zač je ten obraz?“

„Obraz!“ chechtal se Howe. „On tomu říká obraz! Dáme vám je zadarmo všechny!“

„Děkuji!“

Složil jsem papíry a vstrčil je do kapsy. Pak jsem řekl:

„Víte, jsem slušný chlap. Nedám si nic darovat, abych nebyl za to uznalý. Nakreslíte mne, jak sedím na koni? Nebude mi záležet na čtyřech či pěti dolarech.“

„Pět dolarů? Thunder storm! To je skoro jmění! Spěchám, utíkám, letím! Přivedu hned koně!“ volal jeden z nich.

Odešel, a ostatní za ním, vybrat nejhoršího.

„Ovšem, budou potrestání. Řekněte honem hostinskému, že potřebuji dva či tři věrohodné svědky, advokáty, policisty, nebo někoho z městského úřadu. Ať jdou do našich pokojů, aby viděli a slyšeli, co se bude dole dít!“

„Well, well! Obstarám to! Už jdu, běžím!“

Běžel a když přiváděli koně, byl již zase zpátky. Howe chtěl pět dolarů napřed. Dal jsem mu je. Pak jsem směl nasednout. Tvářil jsem se, jako bych nikdy v sedle neseděl. Třikrát jsem nasedal, třikrát marně. Po čtvrté jsem se vyhoupl tak prudce, že jsem na druhé straně sjel s koně dolů. Z hrdel těch otroků zazníval hlučný smích. Konečně mne vysadili do sedla a dali mi uzdu do rukou. Pak začali kreslit.

„To bude překrásné!“ hulákal jeden z „umělců“. „Pan Burton sedí vznešeně a pyšně jako rytíř bez bázně a hany!“

Rozumí se, že pohled na mně byl právě opačný.

„Je to pravda? Je to pravda?“ řekl jsem potěšené a pyšně.

„Ale ano! Vidíme, že nikdo z nás by vás v jízdě nepředstihl.“

„Opravdu?“

„Ano, opravdu!“

„Řekněte mi tedy, zač je takový kůň?“

„Chcete si ho koupit?“

„Třeba několik. Když říkáte, že jsem znamenitým jezdcem, nebudu tak hloupý, abych cestoval draze železnicí. Jízda koňmo je jistě, lacinější, že?“

„Arciže lacinější! To je přirozené. Máme sami několik zbytečných. Snad vám prodáme.“

A zamžourali na sebe. Domnívali se, že to provedli skrytě, ale přece jsem je viděl.

„Jednoho?“ povídám. „Potřebuji jich asi pět nebo šest.“

„Ono! Pro koho?“

„Pro sebe a paní Burtonovou...“

„Co hraje na kytaru?“ vpadl do řeči Howe posměšně.

„Ano. A přijdou ještě jiní známí.“

„Také hudebníci?“

„Chcete-li, třeba. Nejraději bych měl tři koně a tři mezky a také sedla. Zač to je?“

Nejdříve byli jako zpitomělí. Civěli na sebe i na mne; potom se zeptal Howe:

„Tři koně a tři mezky? A které chcete?“ Ukázal jsem na mezky a řekl:

„Z koní bych si koupil tamty tři, co si teď lehli, ty s dlouhýma ušima.“

Vážnost z jejich tváří zmizela. Ukázal jsem totiž na ony výborné hřebce a pokračoval jsem:

„A pak se mi tamhle ti mezci líbí. Zaplatím za ně, kolik chcete!“

Řehot se opakoval.

„Tamhle ty mezky! A koně tamty! To je znamenité, to je znamenité, to je ohromné!“

Všech šest křičelo najednou. Když se trochu ztišili, zeptal se Howe:

„Zaplatíte, kolik chceme? Opravdu? A kolik peněz vlastně máte, pane!“

„Dvě stě padesát dolarů“ vypíнал jsem se. „To je přece mnohem více, než zač je celá vaše konírna!“

Vybuchli v zuřivý smích, pak dali hlavy dohromady, aby vymysleli plán, který mohl být pro mne jen výhodný. Na moji podobiznu již nepomysleli. Slo jim teď o to, jak dostat mých dvě stě padesát dolarů.

„Slezte, líbíte se nám!“ vyzval mne Howe. „Koně i mezky dostanete zadarmo. Osedláme vám je všechny! Tam venku nasednete a tryskem pojedete sem, ale ne brankou, nýbrž přes zeď!“

„Tedy skokem?“

„Ano. Troufáte si?“

„Proč ne? Řekl jste sám, že velmi dobře jezdím. A copak je možno spadnout, když máme nohy ve třmenech a uzdu v ruce?“

„Ne, to ne!“ řehotal se a druzí s ním. „Tedy kůň i mezek, na kterém bezvadně přeskočíte zeď, aniž zvíře srazí vaz anebo vás neshodí, je váš.“

„A mohu smeknout klobouk a svléknout si kabát?“ To už řvali. Jen Howe se ovládal a pravil:

„Pro mne a za mne, svlékejte se či oblékejte třeba, jak chcete. Nemám nic proti tomu, oblečete-li se jako harlekýn nebo šašek z cirkusu. Ale dolary vyplatíte hned. Zdaří-li se vám těch šest skoků, dostanete je a zvířata také. Nepovedou-li se, nedostanete nic, ani koně, ani peníze: Vidíte přece, že to jinak nejde!“

„Jasně! Vy sázíte koně, je tedy správné, když já vsadím dolary. Jenže mé peníze jsou daleko cennější, než vaše koně, ale chci být kavalírem.“

Smích ani neustával. Odpověděli:

„Tak, tak! Ale už sázejte peníze!“

„Hned, jen co napíšeme smlouvu!“

„Jakou smlouvu?“ ptal se Howe.

„Nu, smlouvu! Slyšel jsem, že obchodníci koňmi jsou prohnání lidé a proto je nutno se řádně pojistit!“

„Ale my nejsme obchodníci, nýbrž umělci!“

„Třebas! Ale tohle je obchod s koňmi. Je lhostejné, jste-li obchodníci, či ne.“

„Well! Papír sem!“

„A já budu diktovat!“ řekl jsem.

Howe myslel, že bude moci podepsat všechno, protože si byl jist, že sletím při prvních krocích. Diktoval jsem velmi hlasitě, aby také svědkové nahoře, ukrytí v našich světnicích, všechno slyšeli. Pak jsem navrhl, aby smlouvu a peníze

uschoval někdo nestranný, kdo bude také koně a mezky sedlat a tím mužem že bude Mr. Pappermann. Stalo se. Od té chvíle jsem považoval krásná zvířata za svůj majetek. Indián se zatím jakž takž vzpamatoval a bylo vidět, že sleduje se zájmem celý výjev. Jeho oči prozrazovaly, že chápe, co se stane.

„A teď sedlat!“ nařídil Howe.

Vyřítel se se svými druhy, Pappermann za nimi. Šel jsem ke koním také, ale zvolna a pozoroval jsem povykující „umělce“. Ti hned vysvětlovali peonům, co se bude dít. Peoni jsou čeledínové, služebníci. Obvykle to bývají Mexikáni nejnížší vrstvy. Tihle však byli Yankeeové a podle vzhledu lidé zkušení, ne již mladí, ale jistě čtyřicetiletí. Hovořice s „umělci“, stáli ne jako služebníci, nýbrž spíše jako páni. Bylo mi to nápadné. Zdálo se však, že souhlasí se zlomyslným kouskem, jehož obětí jsem měl být, protože nakonec se rozchechtali právě jako ostatní. Když Howe se dvěma odcházel ke koňům, volal za nimi třetí:

„Škoda, že tu není Sebulon a Hariman. Ti by se nachechtali! Aspoň Sebulon.“

Můžete si domyslet, jak na mne tato jména účinkovala! Tedy oba Entersové! Hned mne napadlo, že měli na mysli právě je. Také pořadí jmen souhlasilo. Sebulon napřed. Hodil se k těmto lidem spíše, než jeho bratr, a byl by se více radoval z kousku, nastrojeného proti mně. Ale nebylo kdy dále rozvíjet tuto myšlenku, protože jsem došel k sedlům a měl jsem si vybrat, které se mi líbí. Budu-li později čeho potřebovat, na tom nezáleželo. Měl jsem určité úmysly, jež se zatím opíraly jen o domněnky, ale ukázaly se později správné. Vybral jsem jedno dámské a pět nejlepších sedel mužských. Z těchto dvě vyměním za dvě nákladní, budou-li moje domněnky správné.

Byl jsem si jistý, že těch šest lidí nebyli ani umělci, ani někdo důležitý, a skoro jsem litoval, že jsem vůči nim hrál úlohu hlupáka, ač právě jim se nedostávalo inteligence. Nebylo jim ani nápadné, že jsem dovedl z hromady dvaceti sedel vybrat právě pět nejlepších. Ba jeden z peonů mi ještě připjal své obrovské ostruhy. Pappermann osedlal nejdříve mezky, pak osedlal koně. Nebránili se, nestrpěli však potom, aby se k nim kdokoli přiblížil ze strany. Bylo třeba zjistit, týkalo-li se to jen strany levé, ze které se nasedá, či snad i pravé. Tvářil jsem se tedy, jako bych se k nim chtěl přiblížit i zprava. Ale točili se tak, aby mne měli vždy před sebou. Také odzadu k sobě nikoho nepustili. Vyhazovali nebezpečně, a to všichni tři stejně. To stačilo. Na těchto hřebcích přeskočit zeď bylo lehčí než na mezcích. Ti teprve měli ukázat, jsou-li vyškoleni k jízdě, či zda nosili jen břemena.

„Tak začněte, pane Burtone!“ přikázal Howe. „Je čas! My půjdeme do zahrady, abychom vás mohli obdivovat, až přeletíte zeď!“

„Pomozte mi tedy aspoň nahoru!“ prosil jsem a přistoupil k mezkovi. Vysadili mne a běželi chechtající se do zahrady.

Pobídl jsem zvíře do kroku. Vypadalo to, jako by se samo rozešlo, nejdříve zvolna, pak trochu rychleji. Běhalo vpravo, vlevo, kupředu, jak se mu zachtělo. Otočilo se, zahrnulo v oblouku, opět se obrátilo, klusalo dále a zkusilo i trysk. Klouzal jsem sem tam, ztrácel občas třmeny, ba i uzda mi tu a tam vyklouzla z rukou. Vypadal jsem velmi nevinně, byla to však přísná zkouška. Jediný krok neučinil mezek bez mé vůle. Brzy jsem vypožoroval, na čem jsem. Bylo to skvostné zvíře a mělo nejlepší mexickou školu. Když jsem je zlehounka pobídl

jako by ke skoku, uposlechl tak rychle, že jsem sotva měl kdy, stiskem mu zabránit, aby opravdu ještě neskočilo. Tak jsem se brzy přiblížil na pět kroků ke zdi. Uvnitř zahrady zněl posměšný chechtot. Byli přesvědčeni, že si mezek se mnou vyšel na procházku.

„Nu tak, přes zeď! Pojed'te, pane Burtone!“ křičeli na mne „umělci“.

„Mám, opravdu?“ ptal jsem se ještě.

„To se rozumí!“

„Ale nemějte mi to pak za zlé!“

„Ani nás nenapadne!“

„Salto! Alto! Elevado!“

Vykřikl jsem tato tři slova, jež jsou obvyklou pobídkou ke skoku, mezek přeletěl hladce přes zeď a stanul za ní jako by se ani z místa nebyl pohnul. Prvý můj pohled stihl Indiána. Jeho oči zářily.

„Hrom do toho!“ zaklel Howe. Jeho druzi ho následovali.

„Nuže? Kde jsem, za zdí nebo před ní?“ ptal jsem se.

„Vem vás čert! Zdá se, že přece jen umíte jezdit!“ povídal vztekle. „A copak jsem říkal, že neumím?“

Sestoupil jsem a odvedl mezka ze zahrady do dvora. Tam jsem ho uvázal. „Proč ten dobytek odvádíte?“ ptali se mne.

Neodpověděl jsem jim a povzbudivě pokynul svému „Zlatíčku“ a šel pro druhého mezka. Přeskočil právě tak dobře, jako první.

„Tady to máte!“ zlobil se Howe. „Chlap umí jezdit! Lhal!“

Nepovšiml jsem si této urážky a odvedl druhé zvíře k prvnímu do dvora. Pak jsem prosil „Zlatíčko“:

„Dej, prosím, přinést zatím můj kufr, sem na stůl. Jdu pro třetího mezka.“

Když jsem přišel k peonům, řekl jeden:

„Pane, myslím, že si z nás chcete tropit žerty!“

„Měl bych jen takové úmysly jako vy!“

„Dejte si pozor, aby to neskončilo vážně!“

„Myslím každý žert vážně. Vy ne?“

Po těchto slovech přistoupil ke mně a hrozil:

„Varuji vás!“

„Pshaw!“ řekl jsem opovržlivě.

„Ano, varuji vás! Ale před něčím jiným, než si myslíte. Koně nejsou hloupí mezci. Zlámou vám aspoň hnáty, nesrazíte-li si vaz!“

„Dám pozor!“

Bylo zbytečné se dále přetvařovat. Vyhoupl jsme se na mezka, kterého držel dosud za uzdu Pappermann.

„A co hřebci?“ šeptal mi.

„Nebojte se!“

„Ale nikoho k sobě nepustí!“

„Buďte bez starosti! Dostanu se nejen k nim, ale i na ně!“

Pak jsem přeskočil po třetí. Když jsem mula odváděl do dvora, bylo tam již plno lidí. Událost se rychle rozhlásila a diváci přicházeli, aby se podívali na její průběh. Hostinskému to bylo jen vhod, protože dostal hosty. I v sousedních dvorech a „zahradách“ bylo dost diváků.

Kufr byl již na stole. „Zlatíčko“ pro něj běžela sama. V našich pokojích prý jsou tři policisté a muž, kterému říkají corregidor, šeptala mi.

„To je starosta. Lidé mexického původu rádi toho slova užívají,“ vysvětlil jsem jí.

„Přišel teprve před chvílí; přivedl ho jeden z policistů. Proč, to nás prý bude zajímat. Byl velmi zdvořilý. Co chceš z kufru?“

„Nejdříve poradní kabát.“

Otevřel jsem kufr a vyňal zmíněný kabát z bílé kůže se stehy ozdobenými kadeřemi skalpů.

„Uff!“ podivil se Indián polohlasně. „Pouze náčelník jej smí obléci! A ještě jen při poradním ohni a při kmenových slavnostech!“

Odložil jsem svůj kabát a oblékl indiánský oděv.

„Proč to?“ ptalo se „Zlatíčko“. „Slyšíš, jak se tomu smějí?“

„Jen je nech! Vezmu si také náčelnickou ozdobu. Je to kvůli koním. Mají indiánskou školu. Žádný běloch kromě pána se jich nesmí dotknout a vysednout. Kdybych se nepřestrojil, nepustili by mne do sedla!“

„Ah! A proto jsi dal do smlouvy podmínku, že se můžeš obléci jak se ti zachce?“

„Ano. Vidíš, že každé slůvko bylo promyšlené, i když jsi nevěděla sana proč a nač.“

Když jsem rozbalil náčelnickou ozdobu z per, uklouzl Indiánovi nový výkřik údivu:

„Uff, uff! Pravá péra orla bojovného, jenž již vyhynul! Je to pětkrát deset per?“

„Ještě více,“ odpověděl jsem.

Po těchto mých slovech vstal a řekl:

„Pak musím pozdravit a prosit za prominutí –“

„Tiše, tiše!“ přerušil jsem ho. „Nejsme u poradního ohně, a já toto tajemství, jehož význam je našťástí těmhle lidem skryt, jen proto odhaluji, abych dostal skvělé hřebce.“

Jen dvě krajní letky z křídel bojovného orla směly se užít k výrobě náčelnické ozdoby na hlavu. Moje sahá od hlavy až na zem; byla zpracována velmi pečlivě v indiánském ležení a měla svůj zvláštní osud. Připevnil jsem si tuto indiánskou korunu na hlavu; dva či tři z šesti propukli znovu ve smích. Howe jim to rázně přetřhl, řka:

„Mlčte! Nevíte, co se bude dít? Zná tajemství hřebců! To není pranic k smíchu! Ale doufám, že si přece jen srazí vaz!“

Prošel jsem mezi nimi a krácel ke koním. Tam stáli také peoni. Mlčeli, ale kdyby pohledy účinkovaly jako kulky, byl bych již mrtev. Hřebci dosud stáli těsně u sebe. Krácel jsem zvolna k nim. Pozorovali mne a nehýbali se. Jejich narůžovělé nozdry se pohybovaly. Začali stříhat ušima a pohybovat ocasy. Dva z nich mne nechali k sobě přistoupit. Třetí couval, ale nekopal ani nekousal. Ten byl nejchytřejší. Nechal jsem si ho na konec. Na nose měl malou, světlou skvrnu. Oči jeho byly jasné, hlavička jemných tvarů, kůže hedvábného lesku. Celá stavba jeho těla byla taková, že jsem si ho v duchu vybral pro sebe sama. Nejdříve jsem se však vyšvihl na druhého, projel tryskem dvakrát dokola a skočil přes zeď tak

snadno, jako by to byl nízký stupeň. Ve dvorech kolem zazněly pochvalné výkřiky. Ale šestero „umělců“ oněmělo. Odvedl jsem koně k mezkům, přivázel ho a šel pro druhého. I tentokrát se mi skok podařil. Když jsem došel pro posledního, řekl mi onen peon, který již se mnou byl mluvil:

„Pane, přiznáte, že jste přišel proto...“

„Abych vám dal za vyučenou?“ přerušil jsem ho. „Ano, proto jsem přišel.“

„Nu, dobře! Stalo se. Ale při tem at' zůstane! My s tím dál už nic nemáme!“

„Já také ne. Není ani potřeba! Budeme totiž hned hotovi!“

„Ne docela. Protože na tohohle koně nevylezete!“

Přistoupil zepředu ke koni, aby ho chytil za uzdu. Ale já byl rychlejší. Kůň asi myslel, vida peona přistupovat, že on chce do sedla. Vypjal se před ním a výhrůžně zafrkal. Toho jsem využil. Několik rychlých kroků dozadu, mocný odraz, skok, a byl jsem v sedle. Pak rychle do třmenů a uzdu do rukou! Hřebec však již byl všemi čtyřmi ve vzduchu. Peon musel uskočit, aby nebyl kopnut.

„Pse!“ zařval na mne. „Tohle odpykaš!“ A obrátiv se k svým druhům, křičel: „Pojďte honem do dvora! Smlouva nesmí platit! Musí je všechny vydat!“

Pádil pak se všemi pryč. Protože jsem seděl již na koni, nemohli mi ve skoku zabránit. Chtěli mne tedy aspoň připravit o výsledek námahy. Proto tak spěchali, aby přišli do dvora dříve než ja.

Byli asi přesvědčeni, že tento kůň mne tak snadno neposlechne. Zmýlili se však. Kůň se již nijak nesnažil mne shodit. Byl to účinek indiánského oděvu. Ale poznal mne přece, věděl, že nejsem rudoch, nýbrž běloch a nechtěl jít. Chránil jsem se užít ostruh. Laskavě jsem mu domlouval. Pobízel jsem ho obvyklými výrazy řeči dakotské, ježto jsem měl za to, že pochází z krve dakotských koní:

„Šuktanka wašteh, wašteh! Tokiya, tokiya – buď dobrý, buď dobrý! Běž, běž, jdi dále!“

Účinek se nedostavil. Pokračoval jsem apačtinou:

„Yato, yato! Tatišah, tatišah – buď dobrý, buď milý! Běž, běž!“

Nastavil uši a kýval ohonem. Znal tedy slova, nebyla však ještě pravá. Zkusil jsem tedy komančsky:

„Ena, ena! Galak – – jdi dál, jdi...“

Nedokončil jsem, nebylo třeba dokončiti. Hřebec vyrazil radostný zvuk a počal potrhávat kopyty. Tu mi napadla myšlenka, která se sice zdála za vlasy přitaženou, ukázalo se však později, že byla dobrá. Vzpomněl jsem si na ušlechtilého hřebce tmavě rudé barvy, na němž jezdíval můj přítel Apanačka, tehdy ještě náčelník Naiini-Komančů. Popsal jsem onoho koně ve třetím díle „Old Surehanda“. Věděl jsem také, že Apanačka i Old Surehand se pokusili vypěstovat křížením zmíněného hřebce s oblíbeným koněm Vinnetouovým a s běhouny dakotskými koně, kteří by měli přednosti všech tří ras. Zdařilo se to. Měli oba několik hřebčinců, z nichž nejdůležitější byl u Bijou-Creeku, přítoku jižní Platty. Old Surehand si tam dal vystavět také dům a několik měsíců do roka tam bydlel. Tento dům byl také zmíněn v dopise uveřejněném na počátku této knihy. Psal tam: „Můj dům je tvým domem, i kdybych byl nepřítomen.“ Byli snad všichni tři hřebci z farmy Surehandovy? Snad i mezci? Ale pak by „umělci“ i s peony byli pouzí koňští zloději. Nemožné to nebylo. Trinidad je pověstný dobytčími a

koňskými trhy. Pro čeládku Howeova druhu bylo to velmi příhodné místo k prodeji uloupených zvířat.

To vše mi bleskem proletělo hlavou. Kůň viděl, že jeho dva přátelé a příbuzní jsou pryč, a chtěl za nimi. Pevně jsem ho držel a pobídl ho k trysku, u zdi jsem jej však zadržel. Ale on chtěl přes zeď! Prosil hlubokými, kňučivými zvuky. To jsem chtěl slyšet. Nebyl němý, mluvil! Splnil jsem jeho přání. Hřebec se přehoupl přes zeď.

„Vyhrál, vyhrál! Koně jsou jeho, jsou jeho!“ zazněl mnohohlasý křik.

Pappermann běžel, jak mohl nejrychleji, za mnou. Svěřil jsem mu hřebce, aby ho dovedl k ostatním.

„Stůjte! Tady zůstanete!“ křičel na něho Howe velitelsky. „Hřebec patří nám a ostatní rovněž. Všecko musí zpět, sem!“

Hmátl při tom po uzdě. Já pak přikročil k němu a odpověděl:

„Ruku s koně! Počítám do tří: jedna... dvě... tři!“

Neposlechl. Proto jsem ho při „tři“ udeřil pěstí do boku, až odletěl mezi své kamarády a tam padl na zem. Chtěl honem vyskočit, aby mi ránu oplatil, ale nešlo to. Vstával jen zvolna. Zatím však se ho ujal onen peon, který mne dříve vyčastoval „psem“.

„Cože, také tlouci nás se odvažuješ? To se ti ne...“

Nedomluvil. Byl přerušen novým hostinským, který právě vstoupil do zahrady s několika svalnatými muži. Zavolał si je totiž, aby v rozhodné chvíli zakročili.

„Tiše, tiše, držte zobák!“ překřikoval peona. „Tady je jídlo! Polévka! Vyřídíte si to, až se najíte. V mé zahradě se nesmí každý hned ohánět pěstmi! Nejdřív tu je slepice a pak teprve obchod!“

Ten člověk byl chytrý. Svalil hned vinu na mne, aby peona uklidnil, ale při tom se na mne prosebně díval, abych to ohánění pěstmi nebral příliš vážně. Sám nesl polévku, druzí za ním talíře a příbory. Zatímco mluvil, chytil starou, vyvařenou slepici za nohu a zdvihl ji tak vysoko, že ji všichni viděli. A nezklamal se. Ze sousedních dvorů a „zahrad“ zazněl hlasitý smích a zástup se vesele rozkřičel:

„Správně, velmi správně! Nejdřív slepici a potom obchod! Sláva slepici! At žije slepice!“

Působilo to.

„Dobře!“ řekl peon. „Budiž! Teď slepice a pak koně! Sedněte si! Budeme jíst! Pan Burton ať počká, až budeme hotovi!“

„A ne! Nebude čekat!“ odpověděl Howe, kulhaje ke své židli. „Ať nám zahraje! Fouká prý na tahací harmoniku a paní Burtonová hraje na kytaru!“

„Ano! Zahraje! Musí!“ souhlasil peon a velitelsky mi kynul. „Tahací harmoniku! A kytaru!“

„Hned! Už jdu!“ odpověděl jsem.

Přistoupil jsem k „Zlatíčku“ a vytáhl z kapes svlečeného kabátu revolvery, natáhl kohoutky a jeden jí podal.

„Víš čo se teď musí stát?“

„Ano.“

„A máš odvahu?“

„To si myslím!“

„Pojď!“

Stál jsem dosud tak, že nemohli zbraně vidět. V tu chvíli jsem se obrátil ke stolu „umělců“, došel tam, zvedl hrozivě revolver a řekl: „Tady je má harmonika!“

„A tady moje kytara!“ pohrozilo „Zlatíčko“.

„Komedie začíná!“ pokračoval jsem. „Kdo z vás sáhne po zbrani, bude zastřelen! Jestliže jste naše jídlo dříve snědli vy, sníme teď vaše my! Pane Pappermanne, prosím chopte se díla! Ubrus bude na našem stole! Také nádobí, příbory a slepice!“

Chvíli bylo úplné ticho. Viděl jsem, že se revolver v ruce mé choti slabounce zachvíval. Druhou rukou se o mne opřela, aby stála pevněji. Hrozba však působila. „Umělci“ a peoni seděli, neodvažující se pohnout. Zazněla bouře souhlasu.

„Na druhý stůl se slepicí!“ křičel, volal, smál se a řehtal každý, kdo hlas vůbec měl. „Na druhý, na druhý stůl slepici, na druhý stůl slepici!“

Pappermann vzal příbory a odnesl je. Nikdo mu nebránil. Vtom venku na dvoře vznikla tlačence. Někdo chtěl vstoupit do „zahrady“.

„Corregidor je zde! Corregidor!“ slyšel jsem říci někoho.

Tedy pan starosta sám. A za ním tři strážníci, naši svědkové. Ale nešli jako svědkové! Důvod jejich příchodu byl ještě jiný, nebezpečnější. Corregidor se obrátil nejdříve ke mně:

„Schovejte revolvery, pane Burtone! Ty již svou povinnost vykonaly. Teď se chopím věci já! Koně i mezci náležejí vám. Nikdo vám je nemůže vzít! A také vaše peníze náležejí vám.“

„Oho!“ křičel výbojný peon. Odvaha se mu vrátila, sotva byly revolvery schovány. „Ale jsme tu ještě my!“

„Ano, ano, také vy tu jste! Zvláště vy, a to mne těší! Velmi mně na tom záleží, abych znal vaše jméno, ale ne snad falešné, nýbrž vaše pravé jméno!“

„Mé jméno? Proč? Nač? Falešných jmen si nedávám.“

„Znám aspoň deset nebo jedenáct jmen, pod nimiž jste se v kraji objevoval. Vaše pravé jméno je Corner. Pod posledním falešným jménem jste byl pro loupež a krádež koní odsouzen ve Springfieldu, jenže jste utekl!“

„To není pravda! To je lež! To je hanebnost! Jsem poctivý muž a neokradl jsem nikoho ani o cent!“

„Ale! – Chcete snad vidět někoho, který nejen ví, nýbrž i dokáže pravý opak?“

„Přived'te ho!“

„Tady je!“

Ustoupil o krok stranou, takže byl vidět strážníka, jenž za ním stál. Ten ironicky přikývl a řekl:

„Myslím, že mne znáte, pane Cornere? Zatkl jsem vás ve Springfieldu a udělám to dnes po druhé s náramným potěšením. Byl jsem totiž zatím ustanoven v Trinidadu!“

Sotva peon vyslechl strážníkova slova, vykřikl:

„Ten chlap je tady! Ten padouch! Vezmi vás všechny d'as! Pojďte, pojďte!“

Jen dořekl, uskočil a pádil jako štvaný jelen ven, na step ke koním.

„Chyťte ho! Chce utéci!“ volal corregidor a sám první utíkal za peonem. Jenže ten neprchal sám. Všichni jeho společníci doslova letěli za ním. Z jejich obratnosti bylo vidět, že nejsou v takové situaci poprvé. Také já jsem zvyklý jednat velmi rychle, má-li se již vůbec něco udělat. Skočil jsem tedy co nejrychleji za nimi, ale popadl jen posledního z prchajících. Bránil se sice a chtěl se vyrvat, ale Pappermann, silný chlapík, jej sevřel, porazil na zemi a klekl na něho tak, že se „umělec“ nemohl ani pohnout.

A teď utíkali všichni. Napřed prchající, za nimi pronásledovatelé. První byli u koní uprchlíci. Vyskočili čile do sedel, popadli za uzdu čtvrtého mezka i koně kamaráda, kterého jsme chytili a ujížděli tryskem.

„Lotři!“ křičel za nimi lapený druh, vida je mizet. „Co se teď stane se mnou!“

„To záleží na tobě!“ řekl jsem mu.

„Jak to?“ ptal se.

„Počkej!“

Díval jsem se totiž na téměř směšný výjev před „zahradou“. Na hon za uprchlíky se vydali všichni přítomní kromě Pappermanna, hostinského a jeho lidí, pak Indiána, mé ženy a mne. Také sousedé a diváci z druhých dvorů a zahrad přeskákali ploty a běželi za utíkajícími. Ti již byli dosti daleko, ale pronásledovatele ani nenapadlo zastavit se nebo se vrátit. Slyšeli jsme ale corregidora volat:

„Rychle do corralů! A pak za nimi!“

Corraly jsou ohrazená místa, v nichž se chovají koně. V Trinidadu, je jich několik. Do těch tedy běželi, aby co nejrychleji byli na koních a mohli chytat prchající „umělce“. Osaměli jsme. Řekl jsem zajatci, ležícímu dosud na zemi v Pappermannově pevném objetí:

„Vstaň, chlape, a poslouvej, co ti řeknu!“

Pappermann ho napolo pustil. Muž se postavil a já pokračoval:

„Odpovíš-li pravdivě na mé otázky, pustíme tě!“

„A budu moci úplně pryč?“ ptal se zčerstva.

„Ano.“

Díval se na mne zkoumavě a potom řekl:

„Nevypadáte jako lhář. Doufám, že dostojíte slibu. Řekněte, co chcete vědět?“

„Čí jsou tito tři hřebci?“

„Z farmyjitého Old Surehanda.“

„A mezci?“

„Také.“

„Ukradeni?“

„Vlastně ne. Byl to jen malý, roztomilý podvod. Corner zvěděl, že nejlepší zvířata Old Surehandova jsou připravena pro nějakého Němce, který má přijet se svou ženou. Také čekali, že přijede několik mladých malířů a sochařů, kteří měli být vystrojeni –“

„Vystrojeni? Proč?“ přerušil jsem ho.

„Protože měli jet k veliké podívané, někam na jih, do území Apačů. Mladý Surehand je pozval, ale sám jel se svým otcem dávno napřed. A pak jsme přišli my. Byla to jakási maškaráda. Správce nám věřil a dal nám všechno, co jsme chtěli.“

„Ah! A proto jste ještě teď malíři a sochaři!“

„Tak!“ smál se. „Co chcete ještě vědět?“

„To mi stačí. Kdybych dále vnikal do vašich tajemství, nemohl bych asi danému slibu dostat. Nechci tedy raději vědět nic.“

„A mohu odejít?“

„Ano.“

„Děkuji! Jste poctivý člověk, pane! Ale nemám koně!“

„Nemohu vám pomoci.“

„Nemohl byste mi dát aspoň jednoho mezka?“

„Ukradená zvířata? Ne!“

„Ale teď víte, že nejsou naše, a nesmíte si je nechat!“

„To ani nechci! Zním starého i mladého Surehanda. Buďte si jist, že je zase dostanou. Také stan vám nevydám.“

„Dobře! To je mi jedno! Ale bez koně nemohu jprýč. Neobtěžím to vaše svědomí, až se dozvíte, že v městě někde někomu zmizel kůň?“

„Ani za mák! Neberu si na svědomí, co jiní provedli. Jděte!“

„Dobře! Jsme hotovi! Mějte se dobře!“

Obrátil se a chtěl odejít. Ale hostinský, jenž dosud poslouchal, řekl:

„Chcete-li již vůbec lézt do cizího svědomí, jest vám moje k službám. Postarám se, aby dnes nikde nebyl ukraden kůň. Nikde a nikomu! Za deset minut bude vědět celé město, že jste utekl a že chcete krást koně. Běžte!“

Již po druhé chtěl odejít, ale teď ho zase Pappermann zadržel:

„A ještě slovo. Tito dva gentlemani vás pustili, ale zapomněli na hlavní věc. Máte peníze?“

„Co potřebuji, ano.“

„A kde?“

„Tady v kapse.“

Vyňal nacpaný váček, vychloubavě ho ukázal a dořekl: „Proč se ptáte po mých penězích?“

„Abyste zaplatil. Jmenuji se totiž Makš Pappermann a nedám se vodit za nos takovými chlapy, jako jste vy. Zaplatíte útratu svou i vašich kamarádů!“

„Svou zaplatím, ale za ty druhé? Ani mne nenapadne!“

„To vás napadne! Dejte sem peníze!“

Vytrhl mu váček z dlaně, rychle mi ho podal a řekl:

„Buďte tak laskav, zaplatte, pane! Já toho chlapa zatím podržím.“

Stalo se. Nový hostinský napsal účet. Zaplatil jsem a vrátil pak váček se zbytkem peněz majiteli. Ten se hned ztratil; klel a nadával, ale přece jen zmizel co nejrychleji.

KAPITOLA III.

V UCHU MANITOUOVĚ

Když koňský zloděj utekl, uložil jsem indiánský oděv a revolvery do kufru. Pak jsme konečně mohli jíst. Tváře „Mladého Orla“ nabyly zase svěží barvy. Bylo však vidět, že mu je nepříjemné, že jsme byli svědky jeho slabosti. Chtěl, abychom k němu měli úctu. Proto nám řekl, že před čtyřmi dny mu byl ukraden kůň i se sedlem a s obsahem sedlových brašen. Od té doby jedl jen jahody a jedlé kořínky. Těžký balík musel nést sám a nebylo tedy divu, že přišel do Trinidadu úplně vyčerpaný a zesláblý. Řekli mu, že své šaty má dosud uložené a že si je může kdykoliv vzít. Pojedl s námi, a to velmi zvolna, jako muž, který žil mezi vzdělanými lidmi. Má žena je velmi ráda, když hostům chutná. Obličej jí radostí zářil.

Přemýšlel jsem o něm po svém, neříkal jsem však nic. Také Pappermann by se o něm chtěl dozvědět více. Avšak Indián, ač byl mlád, působil na něj tak, že se neodvážil vyptávat se. Ale moje žena, moje žena! Protiví se jí nejistota. Musí vždy vědět, na čem je. Indiánskou trpělivostí a zdrženlivostí je pramálo nadšena. Prohlížela si „Mladého Orla“. Viděl jsem, že se jí líbil. A běda tomu, kdo se jí líbí! Zaťuká mu na srdce a vše, co je uvnitř, musí na světlo boží, ať chce či nechce. Ne však proto, že by byla zvědavá a dotěrná! Nikoliv. Vidí-li však, že někdo je na rozpacích, a chce mu pomoci, dovede svým zvláštním způsobem ihned vyzvědět, jak by se to nejlépe dalo provést. Tak to bylo i tentokrát. Ještě jsme nedojedli starou slepici, kterou nám předložili, a již jí „Mladý Orel“ řekl zdánlivě sám od sebe, že mu byly s koněm ukradeny také zbraně, že nemá peněz a že chce jet na jih; kam, to již neřekl. Pohlédla na mne, rozuměl jsem: měl jsem ho pozvat, aby jel s námi. To byl ale důvod, proč jsem chtěl tři koně a ne pouze dva. Zeptal jsem se ho tedy přímo. Přes tvář mu přeletěl radostný výraz. Vyskočil, ale hned zase usedl, protože Indián nemá projevod ani žal ani radost. Ze zářivé radosti jeho tváře jsem poznal, že tuší, kdo jsem, třebaš mne nikdy nebyl spatřil.

„Jsem Apač“, odpověděl. „Chtěl jsem nejdříve jet na Nugget-tsil.“

Nedíval se na mne, nýbrž sklopil zrak. Cítil jsem však, že napjatě čeká, co odpovím.

„My také“, odvětil jsem bez rozpaků, jako bych ani na to nepomyslel pozorovat ho a prohlédnout. A obraceje se k Pappermannovi, ptal jsem se:

„Znáte snad ‚Devils pulpit‘, která je kdesi tady na blízku?“

„Ano. Mladý Orel ji také zná; tehdy před lety mi řekl, že přišel právě odtamtud. Pojedete tam?“

„Ano.“

„Mám vás tam dovést?“

„Chcete-li.“

„To je otázka! Chci-li! Mám jen jednu podmínku.“

„Kterou?“

„Bojím se ji říci.“

„Jen ji řekněte. Staří přátelé k sobě mají být upřímní.“

„I když se jeden jmenuje Pappermann? A dokonce ‚Makš Pappermann‘? Proklaté, nešťastné jméno: vyslovte ho anglicky! Zní ještě hůře: Všichni se mu smějí.“

„Jmenujte se, jak chcete, ale mluvte zpříma:“

„Weli: Odvážím se! Dovedu vás tedy na Devils pulpit, vezmete-li mně pak dále s sebou.“

„Zlatíčko“ vykřiklo rychle:

„Dovolí – jistě dovolí, abyste jel s námi.“

„Oho, oho!“ odmítl jsem přísným tónem.

„Oho, oho!“ smála se. „Nedejte se zastrašit, pane Pappermanne! Má vás rád a já také. A má tři koně a tři mezky, tedy více, než potřebujeme. A nevezmeli vás, ať si jede sám. Zůstanu s vámi!“

Oči starého zálesáka se zamžily. Podal jí přes stůl ruku a řekl:

„Bůh vám žehnej, paní Burtonová: Jak jsem vám vděčný. Musí mne vzít už proto, že bych šel za vás třeba do ohně!“

„Ale váš hotel, co váš hotel?“

„Co je mi po něm? Nic tu nemám. Jsem chudší než kostelní myš. A teď když jsem tak starý! Kdybych se aspoň jmenoval jinak a ne Pappermann! To je hlavní příčina, že jsem pořád měl smůlu a že jsem vždycky třeš jen bídu. Vezměte mne s sebou, prosím vás, nenechte mne tady! Nejsem ještě docela nepotřebný a moje poslední síla a poslední krůpěj mého života ať patří vám, Mr. Shatterhande...“

Dal se svým přáním zavést příliš daleko. Zalekl se a odmlčel se. Indiánovu tvář však přeletěl milý, jasný a přece trochu dojatý úsměv a mladý muž řekl:

„Nelekejte se. Není to zrada. Věděl jsem to. Nebyl bych zamlčel, že jsem poznal bratra našeho velikého Vinnetoua. Bylo mou povinností říci mu to.“

„Zlatíčko“ sprásklo radostí ruce a vykřiklo: „Tak to právě chci! Oba pojedou s námi, ano?“

„Ano. Mladý Orel pojedou na třetím hřebci a Pappermann dostane tři mezky a stan. Bude naším majordomem. Bude dohlížet na hospodářství a ochraňovat paní.“

Jak šťasten byl starý westman! Rozplýval se všemožnými výkřiky a projevy vděčnosti. Indián byl zticha, ale oči prozrazovaly, že štěstí proniká tím tepleji do jeho duše.

Po jídle jsme dali strhnout stan a dopravit ho se všemi věcmi do dvora. Tam byl jistější než venku. Při této práci ukázal najednou Pappermann do stepi a zvolal:

„Hleďte: Co to tamhle běží?“

„Mezek, čtvrtý mezek,“ odpověděla moje žena.

„Ano! Utekl těm lumpům. Byl tvrdohlavý, vytrhl se. Chtěl k svým druhům. Přivedu ho sem!“

Tím jsme získali nového soumaru a měli všechna zvířata ukradená Old Surehandovi. Zašel jsem ještě jednou do města a koupil Mladému Orlovi pušku a revolver. Nůž měl svůj. Pro bratry Enterse jsem Pappermannovi nadiktoval dopis. Nechtěl jsem ho psát sám. Byl adresován H. F. Entersovi a zněl takto:

„Podle svého slibu jsem přišel a poznal tu Vaše známé, Cornera a Howea. Proto jsem zase odešel, dříve, než jsem zamýšlel. Ale platí dosud, co jsem řekl. Budete-li poctiví, najdu Vás a dovedu tam, kam chcete. Ale pouze tehdy, budete-li opravdu poctiví!

Burton.“

Nebylo maličkostí pro Pappermanna tento dopis napsat. Pro chyby, kaňky, a ušpinění papíru začal mnohokrát znova. Konečně asi za tři hodiny dokončil lopotnou práci. Vzdychal však a úpěl.

Po nových zkušenostech rozumělo se samo sebou, že na oba bratry v Trinidadu čekat nebudeme. Jinde pro nás bylo dost práce, lepší a důležitější. Jako jsem své jméno zamlčel, zůstal i cíl naší cesty všem tajemstvím, ani hostinského nevyjímaje.

K večeru se vrátili pronásledovatelé. Neměli úspěch. Také muž, kterého jsme pustili, hned asi nekradl znovu, protože jsme neslyšeli, že by byl někomu ukraden kůň.

Nazítří jsme vyjeli z města na západ a dorazili nejdříve na tak zvané Parkplateau. Pobyli jsme v Trinidadu necelý den, a přece měl tento krátký pobyt veliké následky. Jeli jsme nyní čtyři místo dvou a měli stan a jiné užitečné věci. Proto jsme cestovali pohodlněji, než jsme původně mysleli. Má žena, já a Indián jsme jeli na hřebcích, Pappermann si vybral nejlepšího mezka. Zbylí mezci nesli stan a ostatní zavazadla, také Indiánův balík. Co v něm bylo, jsme nevěděli a neptali se ho. Podle váhy to mohlo být železo, ale drahocenné, protože při skládání i nakládání zacházel „Orel“ s balíkem velice pozorně a opatrně.

Bohužel, musím události, o nichž mám vypravovat, shrnout do jediného svazku. Mohl bych napsat čtyři i pět knih s příběhy této cesty a čtenáře bych neunavil, mohu však vyprávět co nejstručněji a vynechávám, ač velmi nerad, mnohou příhodu. Rád bych například popsal podrobně cestu, kterou jsme tehdy jeli, mohu však pouze říci, že jsme jeli do hor Ratonských, za nimiž krajina klesá v nádherné údolí Purgatoria a tak je odděluje od obrovitých skupin „španělského Piku“.

Nejdříve jsme spatřili velkolepé, překrásné horské panorama. Blížili jsme se mu hodinu za hodinou, až jsme ho dosáhli. Pak jsme jeli uprostřed nezměrných přírodních krás, jež neměly konce, nýbrž množily se krok za krokem. Má žena byla poprvé v Americe. Když jsem jí doma říkával, že není možné přirovnávat všechny krásy Harzu, Schwarzwaldu a Švýcar s přírodními divy Spojených Států, smávala se. Tehdy však ztichla. V takové chvíli ji nikdy nevyrušuji, protože vím, že zamlklost je jí tichem modlitby.

V poledne třetího dne po odjezdu z Trinidadu jsme zastavili u jasné, tekoucí vody. Tehdy jsem s ženou právě mluvil o rozdílu přírodních krás rovin a pohoří. Mladý Orel po svém skromně naslouchal. Pappermann prohodil občas příhodné slovo, protože slyšel ve světě mnoho a také mnoho přemýšlel. Přesto, že jeho životní dráha byla tak nízká, nebyl člověkem nenadaným. Tenkrát se také ozval:

„Rozdíl poznáte zítra. Přijedeme totiž k ‚Jezeru roviny‘, které však leží mezi převysokými horami.“

„Znám je?“ ptal jsem se.

„Nevím,“ řekl. „Je to jezero Kanubi.“

„Slyšel jsem o něm. Jemu podobné jezero je ve státu Massachusetts. Byl jsem tam kdysi s Lawrence. Mělo značnou úlohu v životě několika indiánských kmenů, zvláště Seneků. Jeho voda lesknoucí se ve sluneční záři, jeho četné ostrovy a břehy pokryté svěží zelení byly jako stvořeny, aby podporovaly mírumilovné soužití kmenů. Stěží jsem tenkrát mohl odtrhnout oči od jeho hladiny. Víím, že stejné jméno bylo dáno také horskému jezeru zdejšího kraje a jsem zvědav, zda si svého jména zaslouží.“

„Snad ano,“ řekl Pappermann. A vzdychl zhluboka.

„Býval jste u něho?“ ptám se.

„A často – jak často.“ A zase tak hlasitě vzdychl. Bylo snad ono jezero pro něho místem trudných vzpomínek? Mlčel jsem, abych se ho nešetrně nedotkl. Díval se dlouho před sebe a potom řekl:

„Tam, u toho jezera jsem dostal do obličeje ránu, která mne znetvořila a otráвила mi celý život.“

„Od koho?“ ptal jsem se.

„Od jistého Toma Muddyho. Slyšel jste snad někdy o tom lotrovi?“

„Ne.“

„Jistě se jmenoval jinak, ale jeho pravého jména jsem se nedopátral.“

„A potkal jste ho někdy znovu?“

„Nikdy, žel! A přece jsem ho hledal celý život, jako žebrák hledá ztracený dolar. Neraď o tom vypravuji. Ale přijde-li to na mne zase, jako vždycky, když spatřím jezero, povím vám o tom snad dnes večer. A to o Senecích je správné.“

„Co?“

„Že bydleli tam dole v Massachusetts, u jezera Kanubi. A víte, jak se vlastně jmenují?“

„Ano. Senontowana.“

„Souhlasí. Jméno Seneků bylo jim dáno a vnuceno bělochy. Jeden z jejich velikých pohlavárů slul Sa-go-ye-wat-ha. Je pohřben v Buffalu. Postavili mu tam veliký pomník –“

„Ačkoli před smrtí prosil, aby ho pohřbili u jeho rudých bratří a ne mezi bělochy!“ přerušila ho má žena.

„Vy ho znáte? Slyšeli jste o něm?“ ptal se.

„Byli jsme u jeho hrobu!“ řekla.

„Bůh vám za to žehnej! Víím, že jste nebyli u něho ze zvědavosti, nýbrž proto, že vás k němu srdce pudilo. A já Seneky zvláště miluji.“

„Proč?“

„Protože – protože – protože – hm! Večer vám to budu vypravovat, ne teď. Ven to musí, dávná struna se zase ozývá a chvěje, a nepřestane, dokud nebudeme za jezerem. Ale teď dovolte, abych mlčel.“

Celé odpoledne jsme stoupali do hor, až náhle se pod námi rozevřela širá horská planina, daleko od západu se táhnoucí. Slunce se již sklánělo k obzoru. A v jeho šikmých paprscích zářil veliký diamant, vroubený zelenými smaragdy, jež se chvěly a plály.

„Jezero Kanubi,“ řekl Pappermann. „Zdá se, že je blízko, ale pojedeme tři hodiny, než dosáhneme jeho břehu. Proto se utáboříme zde. Chcete-li, najdeme právě ono místo, kde jsem spal, když jsem tu byl poprvé.“

Dovedl nás na palouček, ze tří stran úplně chráněný, ze čtvrté uzavřený, takže jsme se nemuseli obávat nočních, chladných větrů. Nedaleko crčel pramen. Potravy pro koně bylo také dost. Rychle jsme postavili stan a zapálili oheň. Stan býval vlastně vždycky jen pro moji ženu. My muži jsme raději spali pod širým nebem. Byl právě čas indiánského léta, kdy lze přespávat na chráněném místě i v horské výši.

Než jsme dojedli, nastal večer. Měsíc vyšel. Byla právě první čtvrt. Vzduch byl úplně čistý, bez mlhy. Viděli jsme skoro tak daleko jako ve dne. Jen obrysy byly neurčitější a místy splývaly. Svítící diamant byl stříbrolesklou perlou. Pappermann začal bez pobídky vyprávět.

„Právě jako dnes rozprostíralo se před mým zrakem jezero. Vábilo mne k sobě, dolů. Vstal jsem velmi časně a na koni sjížděl k němu, trochu nevyspalý. Bylo chladno. Proto jsem jel rychle a dosáhl jezera právě ve chvíli, kdy slunce vycházelo. V trávě jsem spatřil stopy indiánských střevíců. Naslouchal jsem, pak ukryl koně a šel opatrně po stopách. Vedly křovím k vodě. Když jsem se přiblížil až k hladině, videi jsem náhle chatrče, nebo spíš domy. Nebyly to obyčejné vigvamy a stany, nýbrž skutečné dřevěné domy, šindelem kryté, právě takové, jaké stavěli Indiáni před příchodem bělochů. U břehu bylo několik člunů. Nad nimi se houpaly rozvěšené, schnoucí rybářské sítě. Všude bylo čisto. Neviděl jsem špínu, zbraně, krvavé zbytky zvěřiny, ani jiné znamení lovu a smrti. Bylo ticho. Dveře chatrčí byly zavřené. Nic se nehýbalo. Ves spala bezstarostně. Stráž nebyly vidět. Zdálo se, že se probouzí den odpočinku.“

Plížil jsem se dále, zahrnul za křovisko a spatřil... a spatřil... spatřil jsem nejkrásnější děvče, ano, na mou duši, nejhezčí dívku, kterou mé staré oči kdy viděly. Prosím, věřte tomu. Seděla na vysokém balvanu na břehu a dívala se k východu, kde slunce vycházelo. Byla oblečena do šatů z měkké, bíle vydělané kůže. Rudé třepení zdobilo stehy. Dlouhé, temné vlasy jí padaly široce přes ramena. Když kolibříci v její čelence zazářili prvními slunečními paprsky, vstala, rozevřela náruč a řekla hlasem, z něhož zajásal obdiv a zbožnost:

„Ó Manitou, ó Manitou!“

Pak sepjala ruce. Řekla jen ta dvě slova, ale věřte, že jsem lépe míněné a upřímnější modlitby nikdy neslyšel. Stála chvíli, hledíc na slunce. Ale já nestál. Přitahovala mne jako magnet, jemuž nelze uniknout. Kráčel jsem k ní zvolna, váhavě, tiše, skoro s posvátnou úctou. Spatřila mne. Hleděla na mne svýma velkýma, široce rozevřenýma očima, plnýma očekáváním. A v těch očích plálo totéž slunce, jež tam nad horami vyšlo. Zhloupl jsem takřka z takové nevidané krásy. Ani jsem nepozdravil. Dnes si dovedu představit, jak duchaplně jsem se tenkrát tvářil. Věděl a zpozoroval jsem jen to, že čeká, až na ni promluví. Učinil jsem tak. Ale místo zdvořilého pozdravu vyjela mi z úst náramná nezdořilost. Ptal jsem se totiž, jak se jmenuje.

„Ašta,“ řekla. Tehdy jsem tomu nerozuměl. Ale později jsem zvěděl, že to je pravé indiánské slovo značící „dobrotu“. Jmenovala se tedy „Dobrotivá“, a opravdu jí byla. Nikdy jsem ji neviděl jinak, než tichou, zbožnou, dobrou, čistou a

laskavou. Na jejím šatě nebylo skvrn a její ústa nepromluvila zlého slova. Řeknu vám, že jsem tenkrát často býval u jezera Kanubi a měsíce jsem se toulal v jeho okolí. Dny a dlouhé hodiny jsem jí býval po boku, ale nemohu vám říci o jediném jejím slovu nebo pohybu, z něhož by nebyla zářila vnitřní krása. Proto také jsem nebyl jediný, jemuž se líbila. Kdo přišel k jezeru, nedovedl odejít kvůli ní. Tak i Tom Muddy a... Sioux Ogallallah.“

Umlkl na chvíli. Toho využila má žena a upozornila ho na jisté nedopatření.

„Ale, Mr. Pappermanne! Vždyt jste nám ještě neřekl, čím byly domy u jezera a kdo byl její otec?“

„Že ne? Hm, ano, dobře! Ona je v mé mysli vždycky první a na ostatní zapomínám. Tak to bylo i tenkrát. Její otec byl medicinmann Seneků. Ne snad takový mastičkář a tajtrlík, jací si dnes říkají ‚medicinmanni‘, nýbrž opravdový a slavný! Byl pronásledován bělochy pro veliký vliv, kterým působil na Indiány, proto odešel s několika stejně šlechtně smýšlejícími soukmenovci na Divoký Západ, aby se tak zachránil. Přišel do hor. Viděl jezero. Byl nadšen jeho podobností s domácím jezerem, které opustili. Zůstal u něho i se svými druhy. Vystavěli domy, tak jak to bylo zvykem u jejich kmene a nazvali jezero podle vodní nádrže své bývalé vlasti. Nová osada byla brzy známa bílým i rudým lovcům, kteří ji často navštěvovali. Byla místem míru, kde se scházeli rudí a bílí, přátelé i nepřátelé, aniž by se museli bát výbuchu hněvu a nenávisti. Stalo se zvykem, ba zákonem, že nepřátelství v osadě umlkalo a jen mír a láska vládly.“

Zhluboka vzdychl a pak pokračoval:

„Bylo to milá, krásná doba! Byl to jediný čas mého života, kdy jsem byl opravdu člověkem, člověkem dobrým. Věřte tomu!“ Pak vypravoval dále:

„Mezi bělochy, kteří chodili k jezeru, byl onen Tom Muddy a mezi rudými hlavně mladý medicinmann Siouxů kmene Ogallallah. Přišel k otci Aštinu učit se tajným indiánským vědám. Kde bydlel nikdo nevěděl. Byl to krásný, mladý muž, uměl zacházet se všemi zbraněmi, byl však tak mírumilovný, jako by na zemi nebyly zbraně. Ašta jej vyznamenávala přede všemi. Nebylo divu. Já se to dozvěděl teprve od Toma Muddyho. Ten nebyl ani krásný, ani ošklivý, ale dotěrný a hrubý. Nikdo s ním nechtěl nic mít. Blýskal po Aště očima, ona se mu však vyhýbala, kde jen mohla. To jej mrzelo. Umínil si totiž, že se musí stát jeho ženou. Nemiloval ji, myslím, že ji dokonce nenáviděl, protože svého odporu nijak neskrývala. Vřelo to v jeho nitru a dusilo ho to. Nejraději se stýkal se mnou. Proč, vlastně nevím dodnes sám. Možná proto, že jsem byl úplně bezvýznamný pro ostatní a že jsem se k němu nedokázal chovat tak odmítavě jako druzí. Báł jsem se říci, že i v mém srdci vypučela krásná, veliká, čistá láska. Nesměl zvědět, že bych svou lásku Indiánce chtěl dokázat třeba obětí vlastního života. Někdy se mi ovšem zdálo, že jsem pro ni příliš nízký, jindy však zase, když jsem o sobě přemýšlel, dodával jsem si trochu odvahy. Pak jsem si říkal, že vlastně nejsem tak zcela špatný chlap, a že se mohu měřit s mnohými. Chtěl jsem s ní přímo a upřímně promluvit. Když jsem se k ní však přiblížil, odvaha prchla a já se nemohl rozpomenout na jediné slůvko z toho všeho, co jsem si umínil jí říci. Až jednou, když jsem se vrátil z delší cesty, dozvěděl jsem se od Toma Muddyho, že Sioux Ogallallah se o ni ucházel a dostal od jejího otce dovolení v noci ji uloupit...“

„Uloupit?“ přerušila ho má žena. „Bylo to potřeba?“

„Nejen potřeba! Bylo to slušné. Dal jsem si vysvětlit, že všechny ty zvyky mají svůj hluboký význam a zdůvodnění. Otec i matka vychovali dítě, svou dceru, probděli kvůli ní tisíce nocí, vytrpěli nesčetné úzkosti a starosti. Tu přijde cizí člověk a dceru si odvede. Oloupí jim větší část srdce jejich dítěte, a toto jde s ním, netáží se, zda si to onen cizinec zaslouží. Tyto vnitřní události mají být představeny vnějšími zvyky indiánských svateb. Dcera se chce dát unést. Ale rodiče tomu mají ze všech sil bránit. Je zavřena, dobře skryta a dobře hlídána. Milenec se snaží právě tak, aby rodiče přelstil, a pokud lest nepomáhá, chopí se i násilí. Bývá to zajímavý boj dvojího úsilí a celý kmen sleduje napjatě jednotlivá jeho období, ba dokonce se jich i účastní. Pomáhají té či oné straně. Projevuje se chytrost i odvaha, jež ukazují, co může kmen od uchazeče později očekávat v životě veřejném, ve válce i v míru.

Když jsem se tuto novinu od Toma Muddyho dozvěděl, bylo mi, jako bych byl dostal pořádnou ránu do čela. V mozku mi zahučelo. Byl jsem zcela otupělý. Tom Muddy však zuřil. Přísahal při všem na světě, že Sioux děvče neunesl. Že se již o to postará, aby je neunesl. Na otázku, jak to pořídí, žádal přísahu, že jeho úmysl neprozradím. Přísahal jsem, avšak jen proto, abych mohl provedení úmyslu překazit. Ukázal svoji bambitku. Byla az po ústí nabita prachem. Chtěl ji vypálit Siouxovi do očí, znetvořit jej a navždy oslepit. Pak prý Indiánku ani nenapadne se za něho provdat. Připomněl mi ještě moji přísahu a odešel, pohroziv mi, zradím-li ho, že oslepí nejen Indiána, nýbrž i mne.“

„Ale to byl pravý ďábel a ne člověk!“ vykřikla moje žena a otřásla se hrůzou.

„Ne-li ďábel, tedy alespoň padouch, kterému nebylo nic proti srsti, jen když to vedlo k cíli. Chtěl jsem ovšem zločinu zabránit, i když jsem nesměl nic prozradit. Jistě by bylo stačilo několik slov, která by byl naznačila Siouxovi nebezpečí příštích dnů. Ale nebylo ho nikde vidět. Od té doby, co mu dal její otec svolení, musel své úmysly tajit tak pečlivě, jako by mu šlo o život. Proto nemohl přijít ve dne. Obcházel jsem tedy dlouhé noci za dědinou, a snažil se jej přistihnout. Nebylo to bez nebezpečí, protože jsem věděl o plánu Toma Muddyho. Ten se také snažil Indiána v noci najít. Musel jsem se jednomu vyhýbat a druhého hledat. Věřte, že to nebylo snadné! Bylo třeba opatrnosti i cviku. Tak uplynul týden a já Siouxe ani Muddyho ani okem nespátril. Konečně nadešla temná noc. Měsíc nesvítil a hvězdy také nebyly vidět. Nepršelo, jen neustále mžilo. Přece však jsem nezůstal v teplém lůžku, nýbrž plížil se opatrně vesnicí; bylo to, jako by mi cosi říkalo, že právě v této nevlídné noci se stane něco důležitého, co nesmím zameškat. Lezl jsem velmi tiše podél zadní stěny domu k rohu. Tam jsem se chtěl položit a naslouchat na obě strany. Dosáhnuv rohu, posunul jsem tělo trochu kupředu a... proklatě! Tam již někdo ležel! Na druhé straně za rohem! Skoro jsme do sebe vrazili. Viděl mne právě tak, jako já jeho, třebas bylo tma. Nerozeznal jsem však, je-li to Sioux či Tom Muddy. Otvíral jsem ústa, abych řekl jediné, tiché slovo. Ten druhý zvedl ruku. Něco v ní měl. Otočil jsem se rychle stranou – a padla rána. Celý náboj mi vletěl do tváře. Ani zrnko neušlo. Naštěstí nebyly zasaženy oči, jen levá tvář, jak jsem se rychle odvrátil. Chtěl jsem vykřiknout: „Nestřílej, nestřílej!“ Bylo však pozdě. Pak jsem se v bezvědomí skácel. Byl to jen hluchý výstřel prachového náboje bez olova, ale z takové blízkosti vypálený, že jsem se skácel jako pytel hlíny. Konečně mne našli, odnesli do domu a vzkřísili.

Výstřel je vzbudil a tak se vyběhli podívat, co se stalo. Přišel medicinmann a jeho žena. Pak Ašta, jejich dcera a mnozí jiní. Když se nade mnou všichni sehnuli, přišel ještě někdo – Sioux Ogallallah. Připlížil se neslyšitelně jako přichází zavanutí větru a byl tak chytrý, že chvíle využil. Odnegli mne dovnitř, a již zazněl zvenku vítězný siouxský křik. Všichni naslouchali. Dcera zmizela. Únos se zdařil. Sioux s ní mohl odejít a byla by bývala jeho. Toho však nebylo třeba. Stačilo, že ji odvedl ze středu rodiny a že s ním šla dobrovolně. Přivedl ji ihned zpět a byl pozdraven jako člen rodiny. Tak výstřel Toma Muddyho přispěl k tomu, čemu chtěl právě zabránit. Ale ja jsem dlouho ležel v horečce a bolestí jsem vyl jako pes, ze kterého za živa drou kůži. Po uzdravení jsem odešel a neprozradil nic. Jen já a Tom Muddy jsme znali pachatele a příčinu onoho výstřelu. On však zmizel po té noci a nikdy jsem ho již nespatriil. Za několik let jsem přišel zase k jezeru Kanubi, ale domky byly prázdné. Senekové byli přepadeni a pobiti tlupou bílých zákeřníků. Jen Ašta ještě žila, protože odešla tehdy se svým manželem do sídel jeho kmene.“

„A viděl jste ji později?“ ptala se má žena.

„Neviděl. Ogallallahové byli známými nepřáteli bělochů, nechtěl jsem proto mezi ně chodit. Ptal jsem se několikrát, a řekli mi, že je velmi šťastná. Její muž, medicinmann, založil si pro své žáky kdesi u Niobary rezervaci, a žije prý tam jen pro staré totemy a wampumy, které sbírá, a knihy, které si dává od bělochů posílat. Je i mezi bílými váženým člověkem.“

Když toto dořekl, zeptal jsem se ho rychle:

„A vy znáte iméno toho Indiána?“

„Ano.“

„Jmenuje se Wakon?“

„Ano, jen Wakon.“

„Znám ho také, ač jsem ho nikdy neviděl. Zsvětil svůj život studiu dějin rudého plemene a napsal mnoho spisů. Nevyšly však dosud tiskem, protože chce nejdřív dílo dokončit. Veřejnost je právem na jeho životní dílo zvědavá.“

„Jak je teď starý?“ ptalo se „Zlatíčko“.

„Na tom nezáleží. Opravdu velcí lidé neumírají dříve, dokud alespoň ve vlastním nitru nedosáhli toho, čeho chtěli či měli dosáhnout. Jste unaven?“

Tak jsem se totiž zeptal Pappermanna, protože se zahaloval do přikrývky, jako by chtěl ulehnout.

„Unaven vlastně nejsem,“ odpověděl; „ale jako by zasažen ranou Toma Muddyho. To je síla vzpomínek. Velmi, velmi jsem tu Indiánku miloval! Nikdy jsem již nepátral po ženě, která by se mohla stát mou. Byl jsem od té doby osamělý, a tak i zemru, až přijde má hodina... zkusím teď spát. Dobrou noc!“

Opakovali jsme mu toto přání, ale nesplnilo se. Pappermann se téměř dvě hodiny převaloval z boku na bok; pak se vybalil z pokrývky a odešel tiše z tábora. V půlnoci se ještě nevrátil. Tolik vím; pak jsem usnul. Za dvě hodiny jsem se probudil. Pappermann již seděl na svém místě. Vrátil se, avšak neulehl. Také já jsem se posadil. A hned na to vstal i „Mladý Orel“. Sotva se to stalo, ozvala se má žena ze stanu:

„Já také nespím. Smím něco navrhnout?“

„Co?“

Rozevřela široce skulinu v plátně stanovém, vystoupila a řekla: „Odjed'me! Hned! Dolů k jezeru! Vždyt už neusneme! To jsou stíny tak dávných příběhů!“

Pappermann vyskočil a souhlasil:

„Tak! Odjed'me! Pryč odtud! Přijedeme k jezeru právě za východu slunce, jako tenkrát já. Souhlasíte?“

„Ano.“

Strhli jsme stan, uložili ho na mezky, a odjížděli po širokém, pohodlném svahu k jezerní pláni. Začalo svítat. Byl to pouhý následek Pappermannova vyprávění, že jsme nemohli usnout? Či to byla nějaká neznámá příčina, jež nás přinutila vyjet mnohem dřív, než jsme zamýšleli? Zvláštní, podivné! Jeli jsme tiše vedle sebe. Dojeli jsme na rovinu. Vyzazili jsme rychleji kupředu. Jitro se rozbřeslo. Nastával den. A právě v tu chvíli, kdy slunce vycházelo, dojeli jsme ná kraj listnatého lesa, jenž vroubil jezerní břehy. K jezeru se táhl úzký průsek, lesní mýtina louce podobná. Úžila se, až byla sotva pět či šest metrů široká.

„To je cesta, po které jsem tehdy jel,“ řekl Pappermann. „Jen les je nyní vyšší a hustší. Tady jsem našel stopy. Dále uvidíme vodu.“

Jel napřed. Pak se obrátil a ukázal dopředu a řekl:

„Tam jsou poslední keře. Teď spatříme jezero a balvan, na kterém Ašta tenkrát seděla – proboha!“

Zahnul právě za poslední keře, ale nejel dále. Zadržel mezka, vyrazil onen výkřik údivu a zadíval se upřeně na něco, co nám ještě křoví zakrývalo. Dojeli jsme rychle k němu. A poznali příčinu údivu. Ba, užasli jsme právě tak, jako on.

Stanuli jsme na východním břehu jezerním. Ano, zasluhovalo si jména jezera Kanubi ze státu Massachusetts. Leč nebylo kdy podívat se krásám vodní hladiny ani jejího okolí. Napravo od nás byly zbytky bývalých domku seneckých. Byly zaplaveny září vycházejícího slunce. Před námi leželo zelenavé jezero, jehož vody lehce čeřil ranní vánek. Jezerní břehy byly přervány bujnou zelení zálivů, záhybů a chobotů. Po levici se bělal vysoký, uhlazený kámen a na něm stála... mladá Indiánka, jako tenkrát, před lety. Byla oblečena, jak nám včera Pappermann řekl: její šaty z měkké, bíle vydělané kůže byly ozdobeny na stezích rudým třepením, a její dlouhé vlasy, ozdobené květinami a kolibříky, jí visely hluboko přes plece. Kolibříci svítili ve sluneční září všemi barvami zářících drahokamů. Jen obličej dívky nebyl obrácen k východu, jako před lety. Dívala se tam, kde jsme se právě objevili. Byla velmi krásná. Nepohnula se a nepromluvila ani slůvka. Dívala se na nás tiše, svýma velkýma, tmavýma očima.

Jak podivné! Pappermann sklouzl bez hlesu ze svého mezka, šel pomalu k ní, jako by tajemnou úctou a bázní jat, a zeptal se:

„Jak se jmenuješ?“

„Ašta,“ uslyšel jako tenkrát odpovět.

„A kolik ti je let?“

„Osmnáct!“

Přetřel si rukama tvář a hovořil jako ze sna:

„Tedy ne! Není to možné! Je to jiná, i když je jí tak podobná!“

„Mluvíš o mé matce?“ řekla dívka. „Říkají, že jsem jí velmi podobná.“

„Ty máš matku?“

„Ano.“

„Jak se nazývá?“

„Ašta, jako já.“

„A tvůj otec?“

„Jmenuje se Wakon. Bydlíme odtud daleko na sever, u řeky Niobrary.“

Když to řekla, spráskl Pappermann ruce a řekl: „To je její dcera – její dcera!“

A ona se kloní z balvanu, jako by chtěla seskočit a ptala se: „Ty znáš mou matku a mého otce? A polovina tvého obličeje je spálena! Nejmenuješ se Pappermann?“

„Ano, tak mi říkají.“

„A tys byl také zde, u jezera, když můj otec poznal mou matku?“

„Ano, byl!“

Sestoupila z kamene a prosila: „Podej mi ruce!“

Poslechl. Chopila se j jh, políbila je jednou, dvakrát, pak přitiskla hlavu jeho k sobě, políbila ho tmavou tvář a řekla:

„Tys zachránce mého otce! Obětoval ses za něho! Proč jsi k nám nikdy nepřišel? Otec a matka nepřestali po tobě pátrat, ale nedozvěděli se o tobě.“

Starý Pappermann se chvěl pohnutím, až zaplakal.

„A kdo řekl tvému otci, že výstřel byl tenkrát určen jemu? Já jsem to nikomu neřekl!“

„Přece! Ale bez své vůle. Vyprávěl jsi to v horečce. Otec toho zlého člověka viděl od té doby dvakrát, ale nemohl ho chytit. Jeho pravé jméno nebylo Tom Muddy, nýbrž Santer. A včera, když váš oheň z hory zářil jako kmitavá hvězda, řekla mi matka: „Tak zářil před lety oheň našeho bílého zachránce, právě tak, v předvečer onoho dne, kdy jsem ho poprvé spatřila.“

„Tvá matka je tady?“ rozechvěl se znovu stařec.

„Byla tu, už není. Bylo tu mnoho dívek a žen. Odjely všechny za úsvitu. Jen já jsem zůstala na stráži a jako zvěd.“

„Jako zvěd?“ ptal se, usmívaje se. „A kdybychom byli nepřátelé?“

„To byste mne nebyli spatřili.“

„Chtěla jsi vědět, kdo jsme?“

„Ano, protože jsme viděli večer váš oheň.“

„A jak jsi poznala, že nejsme nebezpeční?“

„Protože byla u vás také squaw.“

„Ah! To je pravda! A musíš nyní za nimi?“

„Musím je dohonit. Ale dříve neodjedu, dokud se nedozvím, kde a kdy tě zase uvidíme.“

„Kam jedete?“

„To nesmím říci!“

Právě sestoupil Mladý Orel s koně a řekl: „Můžeš to říci! – Pohled! Já jsem tvůj bratr.“

Měl na sobě nové šaty, které pro něho uschoval dříve Pappermann. Starý oděv zahodil. Nový mu velmi slušel. Ukázal na pravou stranu svých prsou, kde měl na šatě vyšitú dvanáctipaprskovou hvězdičku z perel. Viděl jsem totéž znamení na oděvu Indiánčině.

„Tys ‚Vinnetou‘?“ ptala se, prohlížeje si ho podrobněji.

„Ano.“

„A já jsem ‚Vinnetah‘. Máme oba hvězdu velikého Vinnetoua. Jsme tedy bratr a sestra. Já jsem Sioux Ogallalla, a ty?“

„Jsem Apač Meskalero.“

„Toť Vinnetouův kmen. Prosím tě, pověz mi, jak se nazýváš? Či snad nemáš dosud jména?“

„Oh, mám,“ bránil se. „Říkají mi Mladý Orel.“

Učinila posuněk úžasu.

„To je jméno miláčka velikého starce Tatellah-Sataha. Dostal je již dávno, tak brzy, kdy jiní jména nemají. Znáš ho snad?“

„Ano.“

„Byl první, jemuž Tatellah-Satah dovolil nosit hvězdu Vinnetouovu. Víš snad, kde je?“

„Ano. Stojí před tebou!“

„Ty, ty jsi to? Říkalo se, že jsi beze stopy zmizel!“

„A bylo to pravda,“ odpověděl.

„Byl jsi pro posvátnou hlínu na dýmky míru?“

„Ano, a ještě pro něco těžšího.“

„Vypravovali si také, že sis uložil jakousi nesnadnou úlohu?“

„I to je pravda.“

„A rozluštil jsi ji?“

„Podařilo se mi to. Velký, dobrý Manitou mne vedl a chránil. Čtyři roky jsou tomu, co jsem odešel z Mount Vinnetou. Teď se vracím. I ty tam jedeš!“

„Ano.“

„Neptám se již, kam dnes jedete. Jsem si jist, že tě zase uvidím.“

„A přeješ si to?“

„Ano. A ty?“

„I já si to přeji!“

„Prosím, podej mi ruku!“

„Dám ti obě.“

Podala mu je a hleděla rozevřenýma očima do jeho krásné, mužné tváře. On však se díval kamsi přes jezero do dáli. Tak chvíli mlčeli. Pak promluvil on:

„Vnučka největšího medicinmanna Seneků, dcera Wakona, Pátrajícího a Vědoucího – a já, žák nevystižitelného Tatellah-Sataha, u něhož ještě jediný útulek rozšlapávané duše rudého plemene; to jsi ty a to jsem ja. Manitou nás oba sem přivedl, abychom se potkali. Rozloučíme se jen zdánlivě. Veliké požehnání vyjde z místa, kde se opět sejdem. Buá zdráva, ty milá, krásná Vinnetah!“

Políbil jí ruce a ptal se pak:

„Kdy odjedeš od tohoto jezera?“

„Hned. Ale pověz mi, kam nejdříve jedete vy!“

„Na Devils pulpit. Znáš ji?“

„Ano. A dobře, že jsem se tě ptala. Varuji tě!“

„Před kým?“

„Před Kiktahan Šonkou, starým náčelníkem Siouxů Ogallallahů.“

„Před vlastním náčelníkem?“

„Pshaw!“ vykřikla pyšně. „Ašta nemá nad sebou náčelníka. Kmeny dakotskými šíří se trhlina. Mladí válečníci jdou za Vinnetouem, staří proti němu.“

Dej si pozor! Kiktahan Šonka půjde na Devils pulpit, aby se tam sešel a poradil s náčelníky Utahů. Střež se, aby ses nedostal do jejich rukou! Víš také, že se mluví o příjezdu Old Shatterhanda?“

„Vím.“

„A myslíš, že je to pravda?“

„Myslím.“

„Uvidíme ho tedy, ujde-li nebezpečím, která naň čekají.“

„Co o nich víš?“

„Skoro nic. Doufají, že ho chytí, přijede-li. Umučit jej u kůlu bylo a je nejžhavější přání všech nepřátel jeho bratra Vinnetoua. Je prý již velmi starý a šedivý. V stáří uniká síla těla i život duše. Jak by zajásali, kdyby mohli starému připravit to, čemu v mládí tolikrát ušel. Kdybych věděla, kdy a kudy přijede, vyslala bych zvědy, aby ho varovali.“

„Bud bez starosti, Ašto! Co by mu tvoji zvědové pověděli, již ví.“

„Byl tedy varován?“

„Ano.“

„Díky Manitouovi! Ted' mohu jít. Počkej! Jen chvíličku!“

Odešla k troskám nejbližšího domu. Tam byl ukryt její kůň. Vyšvihla se na něj, přijela k nám a podala Mladému Orlovi ruku. „Bud' zdrav! Na shledanou!“ A ještě Pappermannovi řekla:

„Neodjedu odtud, dokud se nedozvím, kde se uvidíme. Urči místo, které chceš. Přijedu tam.“

Pappermann nevěděl, co říci. Konečně odpověděl: „Jedu s Mladým Orlem. Kam, ještě nevím.“

„Zůstaneš u něho?“

„Ano, pokud bude chtít.“

„Jsem spokojená a jsem si jista, že tě zase uvidím.“ Pak ještě podala ruku mé ženě a mně. Řekla:

„Nepověděli mi, kdo jste. Proto je zapovězeno se ptát. Budte zdraví!“

Potem odjela; zabočila za křoví a zmizela nám z očí. Pappermann i Mladý Orel hleděli za ní. Stařec učinil několik kroků jakoby ve snách a zmizel mezi stromy. Indián ještě postál, pak se odvrátil, trhnuv sebou, jako by se jen s námahou mohl vymanit z jejího vlivu. I my oba jsme sesedli z koní. Prohlížel jsem stopy Indiánků, o nichž mluvila. „Zlatíčko“ pak vařila kávu.

Zprvu jsme si představovali jízdu na Západ bez kávy a jiných požitků. Když však jsme v Trinidadu tak lacino nabyli mezků, opatřili jsme si přece ve městě některé z užitečných věcí, které jsou pro tak zvaného civilizovaného člověka skoro nezbytné i na Divokém Západě. Že jsme bez kávy neodjeli, je samozřejmé.

Poznal jsem ze stop, že přijelo čtyřicet lidí, z nichž jen dva byli muži, asi vůdcové. Taková výprava by bývala dříve nemožná. Byli by zahynuli všichni. Byly to sice Indiánky, byly tedy, ne-li osobně, alespoň rodově s vlastnostmi a požadavky pustiny seznámeny.

Když se Pappermann vrátil, hlásil, že Ašta jela na jih, kam smířovaly i ostatní stopy. Náš cíl byl na západě. Pappermann se k nám posadil a ptal se:

„Není to div, pravý div? Zrovna jako tenkrát! A vědí to, že rána neměla být na mne vystřelena. A hledali mne! Až dodnes! Jsou dobří! Dnes je největší svátek

mého života. Kdyby byl prosinec, řekl bych, že jsou mé Vánoce a že bylo Ježíška.“

Potem umlkl. Nebot čím opravdovější je štěstí, tím méně plývá slovy. I pro mne mělo setkání s krásnou Indiánkou velký význam, nejen vnější. Od té chvíle jsem myslel a tvořil závěry do budoucna. Zvláště pozoruhodné se mi zdály perlové hvězdičky mladých lidí. Byly to odznaky. Mladý Orel o nich nic neřikal; proto jsem se neptal. I tak jsem však věděl, oč běží. Šlo prostě o rozdíl mezi „kmenem“ a „klanem“.

Ani vážení učenci nevěnovali této důležité otázce pozornost, jež jí právem náleží. Kolik lidí a zvláště tak zvaných lidových spisovatelů již psalo „indiánky“; avšak většina z nich neznala vnější ani vnitřní život americké rasy. A co tito lidé napsali, vychvalují a vřele doporučují jiní, kteří vědí ještě méně. Navštívilo mne již mnoho spisovatelů, a velmi mnoho spisovatelů „indiánek“. Ale nebyl mezi nimi ani jediný, který by věděl něco z toho, co se musí v první řadě studovat, totiž o poměrech tzv. klanů.

Jako ve vývoji celého lidstva, i ve vývoji plemene pozorujeme dva proudy protikladných směrů: jeden lidstvo tříští, druhý spojuje; proud dělicí a proud jednotící. Dělení jde přes plemena, národy, obce, města, vsi, níž a níže, až končí v nejodlehlejších dvorcích za horami a doly, kde si farmář jen zřídka uvědomí, že je také částí lidstva. To je cesta vlastenectví, lásky k rodné zemi a domovu, ale také cesta národnostního vyvyšování a politické bezohlednosti. Druhá cesta je opačná. Vede ke sjednocení jednotlivců jedinou, velikou myšlenkou v jediný, veliký národ. Která z těchto cest vede k pravému štěstí, dodnes nechtělo lidstvo rozeznat a pozná to snad teprve trpkou zkušeností.

Jak bolestná a strašná je tato zkušenost, vidíme právě velmi dobře a zřetelně u plemene amerického. Hnalo své tříštění a dělení do krajnosti. Nikde, ani na nejzazším a nejtemnějším Východě se mocné jednotky neroztříštily v tak malé, nepatrné, bezvýznamné a bezmocné drobký a drobčky, jak to učinili Indiáni. Každý z těchto drobků, kmenů a odštěpků je pyšný pouze na sebe a nerozpakoval by se za svoji velikou cenu položit život.

Toto tříštění, tento rozklad by býval přivedl do zkázy rudé plémě již dávno, kdyby se velcí medicinmáni dávných dob nebyli proti němu postavili, a to dvojím způsobem: nejdříve náboženským a pak sociálním.

Náboženská cesta k sjednocení byla v myšlence o „Velkém Duchu“, velkém, dobrém Manitouovi. Pátrání ukázalo a ještě dále ukáže jasně jednobozství pravých, čistokrevných Indiánů. A byli v něm šťastni, dokud nepřišlo rozkládající mnohobozství a nevniklo do jejich duší. Jim byl připraven veliký pád rasy a roztříštění jejího jazyka. Sjednocovací sociální prostředek byl dán myšlenkou klanů, jíž měli být zevně rozdvojené kmeny spojeny vnitřně. Slovo „klan“ se nesmí rozumět v anglickém či skotském smyslu. Byl založen „klan“ pravdy, „klan“ věrnosti, dobročinnosti, výmluvnosti, poctivosti. Kdo chtěl se cvičit v řečnictví, kdo si umínil, že po celý život bude konat dobro, kdo se cítil silným nepromluvit nikdy lež, nebýt nevěrný, nepoctivý, mohl přistoupit do příslušného klanu, když slíbil a rukodáním se zavázal, že jeho příkázání bude celý život zachovávat. Kdo se proti němu jednou prohřešil, byl z klanu vyloučen a byl navždy bezectným. Aby se členové navzájem poznali, zvolil každý klan jisté

zvíře, jehož obraz byl odznakem. Řekl jsem, že velký řečník Seneků náležel ke klanu, obci vlků. Byla také obec orlů, supů, jelenů, medvědů, želv atd.

Do klanu mohl vstoupit kdokoliv, z kteréhokoli kmene. I nepřítel byl přijat a ochraňován i podporován, jen když plnil věrně klanová příkázání. Například Indiáni kmenů Kiowa a Navajo se na smrt nenáviděli, když však poznali, že jsou členy jednoho klanu, bylo nepřátelství pohřbeno. Žel, toto blahodárné působení přestalo, když přišly „bledě tváře“ a také se stávaly členy. Vykoristovaly klany ve svůj prospěch, povinnosti však neplnily. Klany to odpykaly dobrou pověstí, morálním úpadkem a velkými sociálními následky. Pouze budoucnost mohla ukázat, zda klany ožijí, či budou-li umlčeny navždy.

Klany byly vždy pojmenovány jmény zvířat. Nikdy podle lidí. Alespoň se nepamatuji ani na jediný takový případ. Stalo se tak poprvé. Žil klan se jménem „Vinnetou“. Bylo mi jasno, že běží o klan, a že dvanáctipaprsková hvězda na oděvu Aštině i Mladého Orla byla klanovým odznakem. Kdy byl založen? Jistě alespoň před čtyřmi lety. Tak starý byl totiž oděv Mladého Orla. A on také byl první přijat do této obce „Vinnetou“, založené Tatellah-Satahem, jejíž členové se nazývali „Vinnetou“, členky „Vinnetah“. Jaké vyšší cíle měl tento klan? A jaké povinnosti ukládal svým členům? Na to jsem se neptal; doufal jsem totiž, že se to brzy dozvím. Že cíle obce byly mírumilovné, bylo vidět z kmenové příslušnosti obou členů: Apač a Sioux Ogallallah, tedy příslušníci dvou kmenů vždy nepřátelských!

Při snídani nám řekl Pappermann, že večer dojedeme na Devils Pulpit. Prosil, abychom se zdrželi jen asi hodinku u jezera. Chtěl se projít po místech dávných vzpomínek. Nijak jsme se tomu nevzpírali. Byli bychom mu ostatně dovolili i delší pobyt na březích jezera Kanubi. Ale neuplynula ještě ani hodina, když se vrátil a řekl:

„Pojedeme, chcete-li! Kdybych tady chodil déle, našel bych více trpkosti než sladkosti, a to já, starý chlap, nemám zapotřeby.“

Správně. Jezero Kanubi bylo krásné, ale jeho vody šplouchaly i k nám elegickým neveselým rytmem, a proto snad je v našich vzpomínkách – jen místem krátkého odpočinku na daleké cestě. Sjeli jsme do údolí Purgatoria a sledovali běh úzké, průzračné říčky. Ta nás měla dovést k cíli.

Do okolí „Dáblovy kazatelny“ jsme dojeli téměř v noci. Navrhl jsem, abychom zůstali přes noc mimo „kazatelnu“, protože jsme před ní byli varováni a protože byla přílišná tma, nemohli jsme prohlédnout okolí. Tábořit vedle nepřátelských Indiánů by nebylo příjemné.

„Dobře!“ řekl Pappermann. „Dovedu vás do skryše, kterou žádný rudoch nevypátrá. Našel jsem ji náhodou, a jsem asi dodnes jediným, který ji zná.“

„To je trochu neskromná řeč!“ upozornil jsem ho.

„Ale jistě oprávněná!“ ohradil se. „Pojedeme ještě malý kousek a pak zabočíme k malému potoku, který vytéká z tichého, ukrytého jezírka. Je neveliké; obklopují je vysoké skály. A v těch zdánlivě není žádný otvor. Přejedeme-li však napříč jezírkem na druhou stranu, uvidíme šikmou šterbinu ve skalách, vedoucí k místu, kde potůček pramení. Nevytéká totiž z jezírka, nýbrž protéká jím pouze. Budeme tábořit u jeho pramene.“

„Projedeme průrvou se zavazadly?“

„Projedeme,“ odpověděl. „Jen stanové tyče přivážeme podélně místo napříč.“

„A jak je hluboké to jezírko?“

„Nejvýše metr.“

„Tenkrát!“

„Hm! Snad si myslíte, že je teď hlubší? Stojaté vody se časem zanášejí a ne prohlubují. Leč, stůjte! Tady už jsme u přítoku. Převážu tyče a pojedeme rovnou mezi tyto skály.“

Pomohli jsme mu. Pak jel jako vůdce napřed. Bylo právě tolik světla, že jsme viděli, kudy jedeme. Přišli jsme k jezírku, jež se zdálo v šeru temné, jako pochmurná záhada. Přebrodili jsme se k protějším stěnám. Byla tam skutečně štěrbina ve skalách, hustou zelení zakryta. Prodírali jsme se příkře proti potůčku, až jsme přijeli k prameni. Volné prostranství bylo obklopeno skalami kol dokola. Jejich stěny byly tak srázné, že se zdálo nemožné, je slézt.

„Tak! Jsme na místě!“ řekl Pappermann. „Tady můžeme tábořit sto let a nikdo nás nenajde.“

„Ale je tu asi hodně vlhko?“ ptal jsem se.

„I není! Voda přece odtéká. A pak máme indiánské léto a celé týdny už nepršelo.“

„Je možné vyšplhat se po těch stěnách?“

„Nevím. Nezkoušel jsem to. Nejsem datel.“

„A může se někdo dívat shora sem dolů?“

„To by tam nejdříve musel vylézt! A zvenčí to nikdo nedokáže!“

„To mně stačí. Rozdělejme nejdříve oheň, pak postavíme stan.“

Stalo se tak za půl hodiny. Koně i mezky jsme volně pustili. Nejdříve se řádně napojili. Pak se důkladně vyváleli v mechu. To činí koně rádi, pokud mají zdravé kosti a zdravé klouby. Píce pro ně bylo dost na mnoho dní. Ale potřebovali spíše odpočinek, než potravu. Jízda od jezera Kanubi byla namáhavější, než se zprvu zdálo z řeči Pappermannovy. I my jsme byli hodně unaveni. Proto jsme ulehli brzy po večeři. Bylo to právě opačně, než předešlé noci.

Usnuli jsme ihned a k své hanbě doznávám, že jsem se vzbudil teprve, když mnou Pappermann zatřásl.

„Mrs. Burton už vstala,“ omlouval se. „Poslala pro vodu, aby – slyšíte? Mele kávu ve stanu, aby vás nevzbudila. Neříkejte jí, že jsem uznal za dobré vám dát štulec! Muž má být vždy mužem. Ale když spí, není jím!“

„Vy jste mne tedy vzbudil jen pro moji ctižádost?“ smál jsem se.

„Yes! Old Shatterhand a spát, když jeho žena už mele kávu. To není přípustné!“

Tehdy teprve jsem si prohlédl náš úkryt. Nikde nebylo stopy po člověku nebo jeho práci. Stěny byly dost příkré, ale bylo možné po nich vylézt. Byly do nich vrostlé prastaré, vetché stromy, jejichž větve se tu a tam tiskly tak těsně ke skalám, že hodně ulehčovaly šplhání. Mladý Orel jen dopil kávu a již lezl vzhůru. Když vyšplhal na temeno skály, zavolal hlasitě: „Uff! Uff! Jaký to div! Jaký to zázrak!“

„Ne tak hlučně!“ napomínal jsem jej. „Nevíme, nejsou-li v okolí lidé!“

„Tady nás nemůže nikdo poslouchat!“ odpověděl. „Tády kolem je jen pouhý vzduch.“

„Tam nahore! Ale co je dole?“

„Devils Pulpit!“

„Ďáblova kazatelna? Jistě?“

„Ovšem!“

„To není možné!“ bránil se Pappermann.

„Proč ne?“ ptám se.

„Protože to vím. A co Makš Pappermann ví, to ví dobře. Cesta k Ďáblově kazatelně vede daleko dole vlevo. Ale my jsme odbočili vpravo. Ze všech stran je obklopena sráznými skalami, po kterých nikdo nevyleze. Jak to jen udělal, aby ji tam shora viděl!“

„Ale vždyť to povídá!“

„Mýlí se!“

„A co když se mýlíte vy?“

„Ne!“

„Snad cesta k Ďáblově kazatelně má hojně zátočin a ty vás mýlí!“

„Není člověka, ani zvířete, ani cesty, která by se tak kroutila, že by mne zmýlila!“

Indián znovu tvrdil, že vidí Ďablovu kazatelnu. Protože ji znal, nezbývalo než vylézt za ním a přesvědčit se, kdo z nich má pravdu. Moje žena umí také dobře šplhat. Ráda cestuje v hornatých krajinách. Někdy bývá odvážnější, než bych měl dovolit. Šla za mnou. Ale Pappermann zůstal sedět dole.

„Nikdy jsem nebyl kamzíkem,“ povídal. „Ani se jím nestanu. Rovná cesta, dobrý kůň a dobře připjaté sedlo, to ano. Lezte si, kam chcete. Já nepolezu!“

Shora se rozevřel divukrásný pohled. Ďablovu kazatelnu jsem sice nikdy neviděl, ale první pohled mne přesvědčil, že je to ona. Křikl jsem to hned na starého westmana. Zvedl se a přece lezl nahoru, ač velmi zvolna a opatrně. Trvalo dost dlouho, než se vydrápal na hřeben.

„Tak, tu jsem!“ řekl. „A teď se podívám tam dolů, jaký nepochopitelný nesmysl...“

Nedomluvil a ústa otevřel dokořán.

„Jaký nesmysl?“ zeptal jsem se.

„Že, že... tisíc hromů! Co se mi to nestalo!“

„Nu, je to Devils Pulpit nebo není?“

„Je, je! Ach, Pappermanne, nešťastný Pappermanne! Jaký jsi mezek, jaký velbloud! Ale tím je vinno tohle nešťastné jméno. Jen ten, který se jmenuje Pappermann, může obtížit svou hlavu takovou ostudou! To jméno, to jméno! Kdyby se můj otec byl jmenoval Muller, Schulz nebo Schmied, pro mne třeba Zuckerkandl nebo Pumpernickel, byl bych šťastný, jako jiní lidé. Ale Pappermann! To je nejhorší ze všeho! Pronásledovala mne to až sem! A bude mne to pronásledovat dokud na mne zbude jediná nit, která se vůbec dá pronásledovat!“

Byl hrozně nešťastný. Šlo o jeho zálesáckou čest, která mu byla nade vše. Takové chyby se westman nesmí dopustit, nechce-li prohrát svoji pověst.

Nebyl ovšem mezi námi nikdo, kdo by byl chtěl starého tuláka savanou a horami za jeho chybu kárat nebo se mu smát. Když jsem ho ujistil, že i mně se takové příhody víckrát staly, trochu se uklidnil.

Představme si plochou střechu se zábradlím z těžkých balvanů. Tato střecha je posázena stromy a křovisky tak hustě, že zdola není možné vidět osoby stojící na střeše. Přistoupíme-li k zábradlí, vidíme, že stěny skoro svisle spadají dolů. Na takové střeše jsme stáli a hluboko pod námi byla Ďáblova kazatelna. Kdo se zabýval geometrií, ví, co je elipsa. Je to kruh protažený dvěma opačnými směry, takže i střed jeho se rozdělil na dva. Tyto dva středy bývají od sebe tím dále, čím je elipsa delší a tedy užší či nižší a nazývají se ohniska. Různé nádoby, umyvadla, mísy a dřezy mívají podobu elipsy. Eliptická mísa může být obrazem podlouhlé mísovité horské prohlubně, na jejímž kraji jsme stáli. Vypadala, jako by byla lidskou rukou vylámána uprostřed skal. Později jsem zjistil na místě samém, že příroda dost připravila sama, ale lidská, vypočítaná práce dílo dokonala. Ale to již bylo dávno, pradávno. Stěny byly tenkrát jistě docela svislé. Časem zvětrávaly, tvořily se na nich a v nich rýhy, pukliny, hrany, dutiny a skalní hnízda. V těch se zachytily stromy, keře a hustý porost trávy a mechu. Také dno mísovitého údolí bylo porostlé zelenajícím se rostlinstvem; dvě věci mne však ihned upoutaly. Lidé, kteří upravovali údolí před dávnými léty, neměli, jak se mi zdálo, v úmyslu jeho dno posázet rostlinstvem, protože toto dno bylo pokryté kameny. Byly jistě přivezeny odjinud; v okolí byla vesměs jen úrodná země, ne však kamenitý povrch. Stromy, jež v mísovité prohlubině rostly, ač byly staré a silné, neměly vršky. A tam, kde přece vrcholky čněly, byly zakrnělé. To mně povědělo, že stromy se živily jen zé slabé vrstvy hlíny, mělkými kořeny, protože v hloubce potravu nenašly. Když jsem později dno údolí prohlížel, našel jsem skutečně všude, kam elipsa sahala, tlusté, kamsnné desky – dláždění. Na ty časem navál vítr trochu prsti, již se křoviny a stromy živily. Kořeny tedy nemohly mít hluboko. Proto ty zakrslé vrchy! A proč byla elipsa vydlážděna? To byla první otázka, kterou měl pozorný a opatrný pozorovatel zodpovědět.

Dále jsme si hned povšiml, že třetina vegetace byla neporušena, zcela ponechána sobě samé. V druhých dvou třetinách byla patrna lidská činnost, a to ne řídká. Hranice mezi oběma díly elipsy byly velmi zřetelné, vypadalo to, jako by byl kdosi vydal přísný zákaz, že se nesmí chodit do oné třetiny mísovité skalní prohlubiny.

Proč se tak úzkostlivě vyhýbali oné údolní části? To byla druhá otázka, na kterou se dobrý pozorovatel musel snažit odpovědět.

A nyní hlavní a nejzajímavější věc. Takovou alespoň byla pro mne. Na rovné půdě elipsy byly dva dost veliké, umělé pahorky. Maně mě napadlo, že kdyby údolí bylo zatopeno vodou, že by vzniklo jezero a že by ony dva pahorky čněly nad hladinu jako ostrovy. Ale z toho by plynulo pouze, že před pradávnem žili v kraji lidé, kteří dovedli provádět obrovské stavby, a tedy i jinak, že byli kulturně na výši, než pozdější pokolení. Ony pahorky, budu je nazývat ostrovy, stály však přesně v ohniscích elipsy. To jistě nebyla náhoda, nýbrž úmysl. A jaký? Pravšední, bezúčelný sotva. Vzpomínal jsem na obtížné hvězdářské výpočty, jež byly základem stavby egyptských pyramid, na dosud neobjevená tajemství indiánských chrámů a na jiné ještě veliké a tajemné stavby dávných století. Nejsem však odborník ani učenec a nemohu se tedy odvážit vykládat podobné záhady. Přece však mne napadlo víc, než se vlastně sluší pouhému zálesákovi, jenž se stará jen o svoji bezpečnost. Zprvu jsem se tou myšlenkou nezabýval, ale vrátila se a

vnucovala se znovu a znovu. Byla to vzpomínka na starověk, v němž řešili stavitelský zákon, že v ohnisku měřického obrazce je slyšet zřetelně, co se šeptá nebo mluví na jiném určitém místě obrazce. Ta myšlenka se nedala zaplašit ani hovorem s Mladým Orlem; ukázal totiž do hlubiny a řekl:

„To je Kazatelna. Jsme na nejvyšším okraji skalní zdi, kterou je uzavřena. Jsou dvě kazatelny. Tato zde, bělochům známá, a jiná, o které bledé tváře nevědí. Možná, že by ji nazvali Kazatelnou Manitouovou. Rudí mužové jmenují tuto ‚Ča Manitou‘, a druhou ‚Ča Kehtikeh‘*.“

„A čemu vlastně říkáte – kazatelna?“ ptal jsme se. „Východnímu či západnímu pahorku v údolí?“

„Západnímu“, řekl.

„Tedy druhý je Ucho?“

Patrně nepozoroval a tak se podíval na mne, čekaje vysvětlení.

„Z kazatelny se mluvívá. A co řečník praví, má být slyšet. Zmínil jste se však o Uchu, které slyší. Nazval jste ho Uchem božím. Kde je?“

„Nevím. Je to jistě týž bod, kterému běloši říkají kazatelna. Co vím, řekl mi Tatellah-Satah, můj učitel. Na kazatelně, na této zde, slyší bůh, co mluví ďábel, odsoudí ho k zatracení. A na druhé, již běloši neznají, slyší ďábel, co mluví bůh, a je z kletby vykoupen.“

„To má hluboký smysl, který jest asi také hmotně vyjádřen. Budu po něm pátrat. Vidíte, že východní část je zarostlá houštinami, západní pak je volnější, a zdá se, že tam dokonce občas křoví sekají.“

„Vždycky, než se koná porada.“

„Porada? Jaká? Snad lovecká?“

„Ne. Toto místo je rudému muži posvátno. Na něm se smějí konat jen důležitá shromáždění různých kmenů. Nikdy se tu nemluví o všedních věcech! A nikdy by sem rudoch nevstoupil, kdyby nešlo o schůzi alespoň dvojího různého lidu.“

„Ah... opravdu?“

„Ano,“ ujišťoval. „Vím to. Ani při nejčetnějším shromáždění se nikdo neodváží vstoupit do východní části kotliny.“

„Proč?“

„Říká se, že tam bydlí ďábel, po němž se kazatelna jmenuje.“

„Zvláštní, podivné, nesrozumitelné! Báchorka o kazatelnách je jistě staletá a její pravda byla jistě zastřena a změněna. Věříte tomu?“

„Věřím, že tato pověst má jádro.“

„A znáte je?“

„Ne. Ale doufám, že se o něm dozvím od Tatellah-Sataha.“

„Zná-li je sám! Kdyby je byl znal, byl by asi o této kazatelně mluvil jinak. Nebyl by považoval kazatelnu a Ucho za týž bod. A věříte i vy, že ve východním díle bydlí ďábel?“

„Ctím víru předků, netáži se, je-li pravdivá.“

„Nešel byste tam tedy?“

„Půjde tam Mr. Burton?“

„Ano.“

* *Ucho boží. Ucho ďáblovo.*

„Mrs. Burton také?“

„Ano. Určitě půjde.“

„Půjdu také, když si to oba přejí. Byl jsem čtyři léta mezi bělochy, a naučil jsem se odlišovat věc od její duše. Duše mi je posvátnou. Její viditelné roucho však neuctívám. Ale ctím je a poškodím či zničím teprve, vidím-li jeho neužitečnost či dokonce škodlivost.“

Jak tento mladý Indián hovořil! Kdyby mi nebyl již dříve sympatický, jistě by si byl nyní moji náklonnost získal. Pappermann dosud mlčel. Tehdy se však zeptal:

„Zdá se mi, že chcete jít tam dolů? Kdy?“

„Hned.“

„Jdu osedlat koně.“

„Ne. Půjdemě pěšky.“

„Tak? Myslíte, že Makš Pappermann poběží, když má s sebou koně či mezka?“

„Nemyslím. Ale nikdo vám neříkal, abyste běhal. Zůstanete tady!“

„Já...? Že... zůstanu tady?“

„Ano.“

„Což nestojím za to, abyste mne vzali s sebou?“

„Nemluvte hlouposti. Potřebuji vás tady spíš než dole. Víme, že přijdou nepřátelé. A byli jsme zvláště varováni. Nevine však, kdy přijdou. Mohou tu být co nevidět. Mohou přijet právě, když budeme dole. Proto také chci jít a ne jet. Koňské stopy jsou větší než lidské. A mohlo by se stát, že bychom mohli sami snadno utéct. Kvůli koním bychom se ale museli vydat nebezpečí...“

„Aha! Teď vám rozumím;“ přerušil mne. „Mám zůstat tady, na stráži, jako hlídač?“

„Ano.“

„To jsem rád! To udělám rád! Prosím, poučte mne, co mám dělat!“

„Víte, že mohou přijít Siouxové a Utahové. Jedni od západu, druhí od severu. Údolí je takové, že nemohou přijít z té strany, kudy jsme přišli my včera, nýbrž jen z opačné. A tam je odtud velmi dobře vidět. Přijdou-li spatříte je z daleka a dáte nám znamení ostrým zahvízdnutím.“

„Asi takto?“

Vstrčil ukazováček do úst a pronikavě hvízdal. „Ano. To je dobré.“

„Nu! Ale jak se dostanete dolů? Ještě jste u kazatelny nebyl.“

„Mladý Orel cestu zná. A i kdyby neznal, myslíte, že bych zabloudil, když jsem kazatelnu viděl shora? Pojďme!“

Slezli jsme do tábora. Jen Pappermann zůstal na skalách. Z kufru jsem vyňal rozloženou Henryovu opakováčku a složil ji.

„Budeš střílet?“ ptala se žena.

„Neboj se! Leda zvíř. Mladý Orel vezme také svou pušku.“

Pokradmu ukázala na jmenovaného. Nenápadně jsem se na něho podíval. Viděl jsem, co mínila. Bylo dojímavé, jak uctivě, ba s posvátnou hrůzou se Indián na opakováčku díval, a jak pozoroval každý můj pohyb, když jsem ji nabíjel.

„Uff!“ řekl konečně. „To je ona! To je ona! Jak často jsem o ní slýchal vyprávět. Směl bych ji vzít do ruky?“

„Zde je!“

Vzal ji, leč nedovolil si ji prohlédnout. Pak, jako by byl náhlým přívalem citů přemožen, přitiskl ji na prsa a řekl:

„Jak často zachránila Vinnetoua! Jak často! Je to památná zbraň!“ A pušku mi vrátil. Přijal jsem ji a řekl:

„Tak jediná, jak si myslíte, dávno není. Ano, kdysi se mi vysmívali, když jsem hovořil o pětadvaceti výstřelech. A byli chytří, ba velmi chytří lidé, kteří mne nazvali lhářem a podvodníkem pro ni, ačkoli sami puškařství rozuměli tak málo, že mi jich bylo líto. Ale již dávno jsem byl nejen ospravedlněn, nýbrž i předstižen. V Itálii vynalezl major Cei-Rigotti pětadvacetirannou vojenskou opakovačku a ministru války v Anglii nabídl jistý Skot pušku střílející osmadvacetkrát za sebou, bez nabíjení do dálky až 3100 metrů. Ostatně tato puška půjde stejnou cestou, jako nyní stříbrná zbraň Vinnetouova, jen až nadejde její čas.“

„Máte snad i tu s sebou?“ ptal se a oči mu zazářily.

„Ano.“

„Mohu ji vidět?“

„Později. Teď musíme všechen čas věnovat prohlídce Ďáblovy kazatelny.“

Sotva jsem dořekl, slyšeli jsme shora smích. Pappermann slézal. Když stanul u nás, řekl:

„Tak! Nahoře mám zůstat! A běžet by chtěli ti lidé! Ale přece budou muset jet! A budou mne potřebovat, pořádně potřebovat!“

Tenkrát mne teprve napadlo, že musíme přes jezírko na koních.

Westmann se neptá sice, bude-li mokrý, ale může-li se vodě vyhnout, udělá to, jako každý jiný. Jeli jsme tedy přes vodu, a pak odvedl Pappermann zvířata zpět. My pak sestupovali podle potůčku, až kde jsme večer odbočili z cesty ke kazatelně. Odtamtud nás vedla říčka či původní potok, až vzrostl tak, že se tříštil peřejemi a kaskádami, a konečně se vrhal střemhlav do hlubiny.

To jsme udělat nemohli. Sestupovali jsme tedy pohodlně zatáčkami. Museli jsme jít velikým obloukem – a na to Pappermann nepamatoval, nechtěje věřit, že Mladý Orel vidí shora Devils Pulpit.

Když jsme sešli dolů, viděli jsme nejdříve úzkou skulinu, kterou v pravěku voda skoro kolmo ve skále vyhlodala. Vypadala, jako by byla vyříznuta obrovskou pilou. Stejná průrva byla i na protější straně kotliny. Bylo tedy dokázáno, že kotlina bývala zpola přirozenou, zpola umělou vodní nádrží. Voda odtekla, kotlina vyschla. Jaký účel měly oba ostrovy? Být pouhými ostrovy? Nezdálo se mi. Právě tak jsem toužil zjistit, zda měly význam jen v době vodní záplavy, takže s opadlou hladinou by i tento význam zanikl? Potok dosud existoval. Tekl celou kotlinou. Nemohl si však vymylit hlubší koryto. Jeho dno tvořily totiž kamenné desky a na nich si utvořil sám břehy z náplavu. Podle potoku přišli jsme zprvu do východního, zarostlého dílu pánve. Nezdržující se spěchali jsme k západu. Odtud měli přijít rudoši. Proto jsme museli část západní prohlédnout nejdříve.

V západní části byly dlaždice na několika místech obnaženy, kdežto jinde byly pokryty vrstvou hlíny. Stromy, které tam rostly, byly nízké a křoví řídké. Příliš často se z něj živily táborové ohně. To bylo patrné. Západní ostrov byl vyšší než nejvyšší strom. I nejvyšší strom však byl nízký. Ostrov byl úplně holý. Ani

nejmenší keř se na něm nezelenal. Řada stupňů vedla na vrchol. Vystoupili jsme tam. Uprostřed bylo vysoké, kamenné sedadlo a kolem stolice nižší. To byla „Dáblova kazatelna“, na které se náčelníci radili a z níž ohlašoval řečník výsledek porady čekajícímu lidu. Neříkaje ničeho, pozoroval jsem druhou „kazatelnu“. Byla právě tak vysoká, jako ta, na které jsme stáli, jenže byla hustě porostlá a širší. Na vrcholu stromů však nebylo. Šlo-li opravdu o akustické tajemství – jak jsem se domníval víc a více – nebylo na našem ostrově předmětu, který by vlny zvukově zachycoval nebo rušil. Sestoupili jsme. Pappermanna nebylo vidět. Jistě nás pozoroval, ale byl tak chytrý, že se neodvážil až na okraj skalin.

Šli jsme do zarostlého dílu elipsy. Spěchal jsem hned k ostrovu, ale brzy jsem se zarazil: našel jsem stopy. Naštěstí takové, jež se rády vidí. I Mladému Orlovi byly nápadné. Vypadalo to, jako by děti prolézaly maliním a ostružinovým houštím. Mlčeli jsme. Teprve když jsme obešli celý ostrov a byli si jisti, řekl jsem:

„Zlatíčko“, máš chut na medvědí tlapy nebo na medvědí šunku?“

„Proboha! Jsou tu medvědi?“ polekala se.

„Ano.“

„Dokonce gryzzliové?“

„Ne. Je to neškodný černý medvěd, který kulhá na levou zadní nohu. Byl asi někdy zraněn a musel, si odvyknout lovit. Myslím, že je to vášnivý vegetarián, který se nebude namáhat žrát lidi. Sedí nahoře na ostrově.“

„Nahoře?“ Pohlédla vzhůru a dořekla hned:

„Máš pravdu! Vidím ho! Dívá se dolů. Tam, tam!“

Ukázala rukou na medvěda. Mladý Orel již pozvedl pušku.

„Nestřílejte! Nestřílejte!“ prosila. „Má tak roztomile hloupý obličej!“

Ale bylo pozdě. Vystřel rozrazil vzduch. Kule se zaryla medvědovi do oka a projela mozkem. Ležel těsně na okraji ostrova. Když nás uviděl, zvedl se, ale kule ho srazila. Zřítíl se po svahu a zůstal ležet u našich nohou.

„Škoda, věčná škoda;“ vzdychlo si „Zlatíčko“. „Mohli jsme mu darovat život.“

„Aby se déle trápil?“ řekl jsem a prohlédnul medvěda. „Vidíš? Zlomil si zadní nohu, nebyl tedy raněn. A protože ho žádná univerzitní klinika nepřijala, dovlekl se až sem, a naše kule ho z trápení vysvobodila.“

„Ale zlámané nohy nejím!“ prohlásila rázně.

„Já také ne!“ přizvukoval jsem. „Musíme je nejdříve srovnat a obvázat, ovšem do sádry. Pak je protkujeme slaninou a upečeme a potom se teprve snědí.“

„Jsi ty hříšník!“ řekla zpola vážně, zpola se smějíc. „Co teď s medvědem? Já ho nahoru neponesu.“

„Náš Makš ho odnese. A máme mezky. Také tu nesmíme nechat zbytky, Indiáni by je mohli najít. Teď mu stáhneme kabát.“

Šlo to rychle. Mladý Orel mí zručně pomáhal. Když jsme staženou zvěřinu zabalili do kůže, pokračovali jsme v prohlídce. I na druhé kazatelně vedly schody na vrchol. Ale byly téměř neschůdné pro množství úponkovitého porostu. Po obou stranách schodiště bylo několik velkých kamenných desek se zachovalými vytesanými výjevy. Byly asi pořízeny teprve po odvodnění kotliny. Na obou vystupovaly z kamene ostrovy. Na první desce byl zobrazen muž, který chce dojít na vrchol ostrova. Na druhé se však již objevila strašlivá obluda, jež pohltila

odvážlivce dříve, než dosáhnul vrcholu. Tedy výstraha, zakazující vstoupit na vrchol. Proč? Bylo na něm asi něco skryto, o čem nesměl nikdo vědět. Vylezli jsme nahoru. Uplně obklopena křovím se tam krčila nízká budka, podobná boudám polních hlídačů, postavená však z kamene. Vedle ní bylo medvědí lože. V budce by se mu bylo asi lépe leželo, dveře však byly zavřeny, a proto dovnitř nemohl. Daly se ale otevřít. Bouda byla prázdná. Bylo tam místo právě tak pro čtyři osoby. Pro koho byl tento domeček? Pro vyzvědače? Byl by nepozorován. Naproti však nebyla ani budka, ani křoví. Mohl tedy vidět všechno, i když ho ti, které pozoroval, neviděli.

Více jsme na tomto ostrově nepozorovali, prostě proto, že již na něm nic nebylo. Jestliže tajemství, po kterém jsem pátral, bylo vůbec kdesi skryto, jistě nebylo založeno na spletitých výmyslech, nýbrž na jednoduchém přírodním zákonu. Byl jsem všecek zaujat svými myšlenkami, ale mlčel jsem. Leč zkoušku bylo nutné přece jen provést. Požádal jsem ženu, aby se vrátila s Mladým Orlem na první ostrov a tam usedla na veliký náčelnický stolec.

„Proč?“ ptala se.

„Něčím te překvapím.“

„Příjemně?“

„Ano. Podaří-li se to. Či se chceš dát raději překvapit nepříjemně? Také to umím.“

„Nel Raději příjemně. Ale musí to být?“

„Ano. Nelze odporovat.“

„Jsi nějak tajnůstkářský. Doufám, že to brzy přejde. Ale poslechnu tě!“

Odešla s Apačem. Díval jsem se z okraje ostrova za nimi. Viděl jsem je jít údolím ke „kazatelně“. Vystoupili nahoru. Byl jsem vzrušený očekáváním.

Naslouchal jsem.

Náhle se ozval ne přede mnou, nýbrž za mnou, kam jsem se nedíval, veselý hlas mé ženy:

„Nepřestane, dokud nepřijde na kloub té ‚kazatelně‘ i ‚uchu‘. Přece ho znám!“

Stáli na ostrově. Slyšel jsem ženin hlas teprve, když vystoupili na vrchol. Viděl jsem je stát, avšak neviděl je jasně. Obličje nemohl jsem vůbec rozeznat, vzdálenost bylo příliš velká. Také pohyby rukou nebylo možno rozpoznat. Po ženiných slovech nastala pomlka. Pak jsem ji zase slyšel:

„Ne, nic netuším. Neměl kdy mi to říci.“

Z těchto slov jsem soudil, že Apač také mluvil, ale já ho neslyšel. Snad jsem byl na nepravém místě, kde mne vlny jeho řeči nemohly zastihnout. Žena stála na okraji plošiny. Já také. On byl několik kroků od ní, ve středu. Proto jsem šel také doprostřed, k domku, ačkoliv jsem myslel, že tam bude křoví zvukové vlny třístit a zeslabovat. Ale nedělo se tak. Sotva jsem přistoupil k domku, slyšel jsem promluvit ženu jasněji, než dříve:

„Bohužel jsem ještě žádného nepekla. Musím se tedy spolehnout na vás. Jsou tlapky opravdu nejlepší?“

Apačovu odpověď jsem slyšel stejně zřetelně:

„Ovšem. Není chutnějšího jídla.“

„A musí se opravdu nechat tak dlouho ležet, až se do nich dají červi?“

„Ano.“

„Fuj!“

„Proč říkáte: ‚fuj‘? Červi se vyberou. Tlapky přece jíme bez nich.“

„Ale byli tam – a to je odporné.“

„Není tedy třeba čekat, až se červi objeví.“

Ztropil jsem žert a zavolal jsem hodně hlasitě:

„Naprosto ne! Musí se čekat, až tam červi jsou! Pak se tlapy upečou. Červi se však dají červenkám a slavíkům!“

A hned jsem uslyšel ženu říci se smíchem:

„To je můj muž! Připlížil se za námi. Kde jen se ukryl?“

Patrně se po mně ohlížela. Vidět jsem ji nemohl. Proto jsem zvolal:

„Tady jsem – tady!“

„Kdepak?“ ptala se.

„Tady nahoře, u Makše Pappermanna.“

„Nežertuj!“

„Tak tedy sedím na nejbližším stromu!“

„Uličnictví! Máš přece rozum! Mluv srozumitelně!“

„Jak chceš! At si Mladý Orel sáhne do kapsy u vesty. Sedím v ní.“

„Uff, uff,“ zvolal jmenovaný. „Ted to vím! Už to vím!“

„Co?“ ptala se.

„Není tady! Hlas jeho zní brzy zdola, brzy shora nebo ze stran. Je tam, kde byl. Ale našel způsob, jak sem poslat svůj hlas!“

„Myslíte?“

„Ano.“

„To je asi to překvapení, o kterém povídal.“

„Nejspíš! Řekla jste sama, že neustane, dokud nepřijde na kloub té ‚kazatelně‘ i ‚uchu‘. Ted může být spokojen.“

A já mu vpadl do řeči:

„Má pravdu! Jsem spokojen, a odpočívám!“

„Kdepak?“ ptala se.

„Tady na ostrově. Stojím před domkem.“

„Anebo nás ještě pořád klameš?“

„Ne! Mluvím již vážně. Stojím opravdu zde, na ostrově u domku, a slyším vás právě tak dobře, jako vy mne. Tužil jsem to. Všechno vám pak vysvětlím. Poslal jsem vás na druhý ostrov jen na zkoušku. Podařila se. Jsem spokojen!“

„Je-li tomu tak, jak říkáš, udivuje mne to!“ vykřikla.

„Ale kdepak! Je to pouhé využití přírodního zákona. Budeme moci vyslechnout celé jednání Indiánů, až tu budou.“

„Ano! Od začátku do konce a v bezpečí. Ale slyšíš mne opravdu tak dobře?“

„Jako bys vedle mne stála.“

„Já tebe také!“

Zkusili jsme ještě sílu a zřetelnost hlasu na různých místech ostrůvků. I to se zdařilo. Jen šeptání nebylo rozumět. Znělo to, jako závan větříku. Volalo-li se, hřměla ozvěna silou hromu. Konečně navrhlo „Zlatíčko“ z opatrnosti a pro jistotu, abychom si vyměnili místa.

„Přijdeš sem, na můj ostrov, a já půjdu na tvůj. Po cestě se uvidíme. Ale nejdříve necháš v domku něco, abych se přesvědčila, žeš tam opravdu byl.“

„Myslíš stále ještě, že žertuji?“

„Ne, protože tady blízko nás nejsi. Ostatně na cestě tě uvidíme. Ale akustice a přírodním zákonům rozumím tak málo, že se chci přesvědčit vlastníma očima a nespolehám na tvoji vědu či na tvé šibalství.“

„A co tu mám nechat? Hodinky? Nebo snad nůž?“

„Ne, něco poetického.“

„Tak? A co?“

„Psaníčko!“

„Ono! A kanu?“

„Mně! Jiná tady přece není. Vezmi list ze zápisníku a piš, co budu diktovat!“

„Tak tedy, mluv!“ Diktovala:

„Miláčku! Mám Tě rád a budu Ti věrný do smrti. K příštím narozeninám dostaneš padesát marek pro radebeulskou nemocnici. Dostojím slibu a podpisuji se svým jménem!“

„Ale podepiš se opravdu!“ připomenula mi.

„Stalo se!“ ohlásil jsem.

„Tak pojd’!“

Položil jsem lístek do domku a sestoupil po schodech. Pospíšil jsem si, abych byl na druhém ostrově dřív než oni na mém. Když jsme se potkali, chtěla mne pocítit vítězným pohledem pro oněch padesát marek, ale nedokázala to. Podáním ruky mi poděkovala a šla s Orlem dál. Já pak došel na ostrov a pilně naslouchal. Slyšel jsem je spolu hovořit. Klárka šla hned k domku. A slyšel jsem, že řekla:

„Tady je ten lístek! Opravdu!“

Přečetla jej a pak řekla:

„Zrovna tak, jak jsem diktovala. Není tedy pochyby, že...“

„A přece!“ přerušil jsem její řeč.

„Ah, už jsi tam?“

„Ano.“

„A pochybuješ?“

„Moc. Musím také provést zkoušku. Máš tužku?“

„Ano.“

„Piš tedy na druhou stranu mého lístku, co Ti nadiktuji!“

„Připravena!“

Já diktoval:

„V účtě podepsaná doznává tímto kajícně před státním zastupitelstvím královského saského soudu zemského, že se dopustila na Devils Pulpit v americkém státě Colorado rafinovaného vydírání 50 marek, slovy padesáti marek, a za to...“

„Dost, dost!“ přerušil mou řeč její hlas. „Své hříchy jsem povinná přiznávat jen tobě a ne státnímu zastupitelství, které prohlašuji za nekompetentní rozhodovat o tom, co se událo na Devils Pulpit. Chceš-li jinou zkoušku, udělej ji, ale ne takto!“

„Nechci!“

„Tak pojd’ a odpros mne! Já už další nepotřebuji.“

„Vrátíme se tedy do tábora. Nepřijdu teď k vám, nýbrž se setkáme venku, u vody.“

Když jsem tam došel, nespátl jsem je. Trvalo ještě chvíli, než přišli.

„Museli jsme tě nechat čekat,“ omlouvala se žena. „Ale bylo třeba ti upravit domeček, abys měl pohodlí, až budeš poslouchat radu. Nanosili jsme tam hodně listí. Půjdem teď nahoru?“

„Ano, ale jen my dva. Mladý Orel tu počká na Pappermanna, který pojede pro medvěda. To zvíře je těžké na jednoho.“

Apač souhlasil. Ulehl do mechu a čekal na starého westmana. My stoupali k našemu táboru. Když jsme došli, zvěděli jsme od Pappermanna, že nás po celou dobu v údolí pozoroval. I výstřel slyšel, a hned si myslel, že bylo střeleno na zvíře. Nevěděl však na jaké. Mel radost a hned pro medvěda se dvěma mezkami dojel. Kvůli Siouxům a Utahům bylo nutno stále střežit kraj ze skal nad táborem. Přesvědčil jsem se nejdříve, že koně jsou dobře opatřeni, a pak jsme se vyšplhali tam, kde dříve hlídal Pappermann. Měli jsme elipsovité údolí a ostrovy – jeho ohniska – před sebou tak, že jsem ženě názorně, geometricky mohl vysvětlit, proč je v prvním ohnisku jasně slyšet to, co se promluví v druhém.

Když přijeli s medvědem, sestoupili jsme dolů, a na stráž vylezl Mladý Orel. Pappermann pak ženu poučil důkladně, jak se mají medvědí tlapy zabalit a do země zahrabat, aby brzy zkréhly a přece nebyly červivé. Ze šunek jsme pečlivě obrali tuk, vyváleli je v popelu a zabalili, abychom je mohli vzít s sebou. Přední tlapy podrobil však starý westman jiné, velmi namáhavé proceduře. Chtěli jsme je sníst nejdříve a proto je Pappermann naklepával alespoň hodinu krátkou palicí, kterou si vyřezal ze dřeva. Já zatím shaněl rostliny, které každý znalec Divokého Západu nutně potřebuje, má-li mu medvědí pečené – na kopí nebo pod žhavými kameny pečená – chutnat. Tak měl každý z nás co dělat, nejvíce „Zlatíčko“. Jala se totiž péci chléb, a to hned na tři či čtyři dny, a ještě zvláštní pochoutku pro mlsné, totiž ostružinový koláč.

Ostružin totiž byl nadbytek i kolem našeho stanu. Tím vyprázdnila první krabici mouky, již jsme si přivezli z Trinidadu. Prázdnou krabici však nezhodila, nýbrž ale naplnila ji škvářeným medvědíím sádlem. To je na Západě velmi důležité a užívá se ho nejrozumnějším způsobem. Znalci tvrdí, že pečené i pečivo je chutnější se sádlem medvědíím. I staří Indiáni ho užívali, než přišli běloši. Skoro každé město mívalo zvláštní stáj nebo ohradu či krmník, kde byli pěstováni a vykrmováni medvědi. Tato pravda je také jednou z drobností indiánského denního života, již neznají ti, kteří píšou o rudém plemeni, i když ho příliš nestudovali. Minulost Indiánů je docela jinačí, než se myslí!

Siouxové nepřišli toho ani příštího dne. Volného času jsme, já a Mladý Orel, využili k studiu řeči. Učili jsme moji ženu apačtině. Zнала již dříve dost výrazů a chtěla tím potěšit zvláště starou Kolma Puši. Třetího dne k večeru přijeli očekávaní Indiáni. Viděli jsme je z dálky, na holém hřebeni horském jet „husím pochodem“, tak jak bylo zvykem v dobách, kdy Západ byl opravdu divoký. Ale tehdy jistě by se byli vyhnuli hřebeni, na kterém je mohl každý tak snadno upozorovat. Pomalování válečnými barvami ještě nebyli, protože nešli do boje, alespoň ne přímo. Přece jsme však poznal, že to jsou Utahové, podle kopí, výstroje a ohlavek koní. Byla to směsice – užívám obvyklého výrazu – divokých, polodivokých a „krotkých“ Utahů. Náleželi k několika různým utažským rodům. Zhlédl jsem mezi nimi starého, šedovlasého náčelníka. Hned jsem si vzpomněl

na Tusagha Sariče, o němž jsem vypravoval v třetím díle „Old Surehanda“. Ale pro přílišnou vzdálenost jsem rysy tváře nemohl rozeznat. Později jsem se přesvědčil, že to byl opravdu on, Tusagha Sarič, náčelník Kapote-Utahů, jenž se tenkrát s námi usmířil jen z donucení a dnes, kdy byl již jednou nohou v hrobě, byl zase naším nepřítelem.

Když tito Utahové vstupovali do skalní kotliny, poznali jsme, že i jim bylo to místo posvátné. Jen ostýchavě vcházeli do elipsy. Přinesli si i palivo na ohně, aby ušetřili stromy a keře „Dáblovy kazatelny“. Zůstali v západním díle. Do východní části, kde jsme zastřelili medvěda, se neodvážili vstoupit. A co bylo pro nás nejdůležitější: „kazatelně“ se vyhýbali. Utábořili se pouze širokým kruhem kolem ní. Jen několik mělo odvalu vystoupit nahoru. Porady asi byly stanoveny po příjezdu Siouxů. Pak budou pohromadě „různé kmeny“, a bude dovoleno konat porady na „kazatelně“. Co se tam umluví, jsme chtěli vědět, ne však věci zbytečné. Proto nás ani nenapadlo připlížit se a poslouchat a tím se zbytečně vydávat v nebezpečí. Zůstali jsme v táboře, abychom se dosyta vyspali. Vždyť jsme nevěděli, kdy se zase vyspíme.

Večer byly dole zapáleny ohně, ale jejich záře nestačila, abychom mohli rozeznat postavy Indiánů kolem nich. A ticho bylo. Hlasy a výkřiky k nám nepronikaly. Spali jsme dobře; nic nás nevyrušilo z našeho klidu. Nazítří Siouxové nepřijeli. O den později, hned ráno, jsme spatřili, že strážce Utahů přispěchaly a hlásily příchod cizinců. Přijeli právě tak husím pochodem, jako Utahové. Napřed jel starý, dlouhý a hubený pohlavár, který dal svého koně vést dvěma Indiánům, aby kůň neklopýtl. Byl sam asi již stářím zemdlý. Myšlenka, jež ho přiměla k daleké jízdě na jih, jej však asi zfanatizovala.

Utahové ho přijali velmi uctivě. Když jej sňali s koně, bylo teprve vidět, jak je neobyčejně dlouhý, úzký a tenký. Za šera by bylo možné pokládat ho za strašidlo. Byl to, jak jsem pak rychle zjistil, Kiktahan Šonka, Bdělý Pes, jenž přísahal zničení všem Apačům a jejich přátelům. Rozprostřeli pro něho na zem příkrývky a na ně jej posadili jako dítě. Za něho zarazili do země několik kůlů, aby se mohl opřít. V takových lidských zříceninách se drživá nenávist a pomstychtivost déle, než ve zdravých, silných lidech.

Byl čas odebrat se do domku na číhanou. Žena by byla šla velmi ráda s námi, ale byla by nám jen překážela. Pappermann ani nechtěl jít. Říkal, že se raději ohání ručnicí než poslouchá porady v neznámých nářečích.

„Zůstanu tady a dám si upéci od paní Burtonové dobrý koláč. Či mi ho neupečete?“ zakončil svůj výklad.

Ochotně přikývla.

Slézal jsem tedy s Apačem do doliny. Dávali jsme pozor, abychom po sobě nezanechali stopy. Zrána měli přijet Santerové. Možná, že se budou již dříve procházet po okolí a poslouchat Indiány, než se jim ukážou.

Když jsme došli na ostrov, uznal jsem, že nám v budce žena připravila pohodlné hnízdečko. Hned jsme si však dovnitř nelehli, nýbrž pozorovali ruchy. Dalekohledem jsme je viděli velmi dobře. Napočítali jsme čtyřicet Utahů a čtyřicet Siouxů. Tento počet byl patrně předem stanoven. Přítomní Indiáni byli nejspíše náčelníci a podnáčelníci. Vlastní vojsko určené k boji proti Apačům asi zůstalo jinde. Přední dva náčelníky jsem již jmenoval. Podnáčelníků bylo deset, z

kmene po pěti. Ostatní se asi různým způsobem vyznamenali a získali si důvěru vůdců, takže byli přibráni k poradám. Bylo mi nápadné, že nevykouřili ihned dýmky míru. Pozdravili se obyčejným způsobem, usedli, jedli a odpočívali. Pozoroval jsem zvláště Kiktahan Šonku a Tusagha Sariče. Na ostatních mi nezáleželo. Sariče jsem poznal dalekohledem ihned. Velice zestárl, obličej měl rozrytý četnými vráskami. Takoví lidé nemají ve své moci duševní sílu, která udržuje i tělesnou svěžest. Nos Indiánův strašlivě vyčníval, byl úzký jako nůž. Ústa náčelníkova byla široká, skorém beze rtů, oči hluboce vpadlé; na hlavě měl paruku ze skalpů. Nemáme o lidech nepříznivě soudit, ale doznávám, že mi tento Indián byl protivný od prvního okamžiku, kdy jsem ho spatřil.

Jídlo trvalo dlouho, asi dvě hodiny. Potom vyšli náčelníci na kazatelnu. Kiktahan Šonka nemohl sám po stupních jít. Táhli ho tedy lasy a zezadu ještě postrkovali rukama, až byl nahoře. Od té chvíle jsme pilně naslouchali. Indiáni zapálili dýmky míru a náčelník Utahů zahájil poradou. Vyfoukl kouř šesti známými směry a pronesl první řeč. Sioux nemohl vstát a proto kouřil i řečnil v sedě. Pak mluvil i kouřilo všech deset podnáčelníků. Popsat těchto dvanáct řečí nemohu – trvalo by to celý den. A přece byly jen úvodem toho, co mělo přijít. Tři plné dny měly trvat ony porady: Přebíhal mi mráz po zádech. Byli bychom museli tři dny poslouchat v boudě, aby nám nic neušlo. Naštěstí se vyskytla příčina, jež zkrátila dobu porad na pouhé tři hodiny – a tou příčinou jsem byl já.

Zajímavé však byly jejich řeči! Počínaly ujištěním, že Apači a všichni jejich spojenci jsou nejničemnější lidé, a že vrchol jejich podlosti dosažen byl Vinnetouem a Old Shatterhandem, jeho přítelem. A tomu Vinnetouovi má být postaven pomník na hoře, kterou pojmenovali jeho jménem. Pomník z ryzího zlata! A všechny indiánské kmeny mají odevzdat své zlato! Ze všech bonanz, nalezišť, a skrytí nuggetů, které byly staletí bělochům zatajovány! A všechno pro jediného člověka, kterému nikdo jinak neřekl než pes, kojot, Pimo, Apač! A pomník postaví dva umělci, sochař a malíř: Young Surehand a Young Apanačka, jejichž otcové byli zrádci rudého plemene a ničemné stvůry bělochů! Mají pomník již na plátně a z hlíny slepený. Náčelníci a nejslavnější muži a ženy rudých kmenů mají přijít, aby si obraz i sochu prohlédli. Byl dokonce pozván i Old Shatterhand, pes prašivý!

Přepínání slávy Apačovy se musí zabránit! Každý ví, že je dobré postavit pomník některému náčelníkovi Utahů nebo Siouxů, ale ne klackovi kdesi od Rio Pecos! Jak a kdy se to má provést, má být vyjednáno zde na Devils Pulpit – a co se zde ujedná, bude se provádět, i kdyby mělo celé rudé plemeno vyhynout!

Když dospěli k těmto slovům, byli vyrušeni. Od potoka přicházel muž. Poznali jsme Sebulona L. Enterse. Měl ostruhy, ale neměl koně. Nesl si pušku a vůbec byl vystrojen tak, jak se před třiceti lety zálesáci strojivali. Siouxové jej znali. Přivedli ho ke kazatelně, vystoupil nahoru. A pak jsme zase slyšeli hlasy.

„Kdo je ta bleďá tvář?“ ptal se Tusagha Sarič.

„Můj známý,“ odpověděl Kiktahan Šonka. „Pozval jsem jej na Ďáblovu kazatelnu, ale měl přijít až zítra. Proč přichází dnes?“

Na tuto otázku měl odpovědět Sebulon sám. Nezněla právě zdvořile. Indián vždy opovrhne bělochem, který mu je vyzvědačem. Sebulon řekl:

„Musel jsem si pospíšet, abych vás varoval před vaším nepřítelem, Old Shatterhandem!“

„Uff, uff, uff!“ volalo se dokola.

Sám Kiktahan Šonka vykřikl:

„Uff! Old Shatterhand! Varovat! Před ním! Proč?“

„Přijde sem! Řekl to!“

„Komu?“

„Mně.“

„Tobě? Kdes ho viděl, kde jsi s ním hovořil?“

„U padající vody Niagary.“

„Uff! Víme, že má přijít, ale nevěděli jsme, že už je tu. A proč chce přijít na Devils pulpit?“

„Aby vás vyslechl.“

„Uff! To zní, jako by věděl, že se tu sejdem!“

„Ví to!“

„Od koho?“

„Neřekl. Odcestoval do Trinidadu. Tam jsme slyšeli, že jel rovnou sem.“

„Uff! Uff! Uff!“ znělo to znovu kolem a Kiktahan Šonka rozhněvaně volal:

„Což není ten pes ještě dosti starý, což neztratil dosud bystrost očí, uší a nosu? Což nemohl zůstat za velikou vodou ve svém páchnoucím vigvamu?“

„A jeho squaw je s ním!“ řekl Sebulon.

„Cože? Jeho squaw! Je to pravda?“

„Je! Vždyt vím, co povídám!“

„A u Niagary byla také s ním?“

„Ano. A také v Trinidadu byla.“

„Uff, uff! To je dobře, velmi dobře! Jeho mozek zeslábl! Je stařec, slabý stařec! Kdo vleče svoji squaw přes velikou vodu a na Divoký Západ, je ztřeštěný, nikomu neuškodí! At jen přijde! Neulekneme se ho. Bude viset na mučednickém kolu a jeho squaw si vezmu já sám.“

Leč Tusagha Sarič ho nenechal domluvit.

„Můj bratře, nemluv tak rychle! Old Shatterhand zná svou squaw. Ty jí však neznáš. Vzal-li ji s sebou, ví jistě, že mu nebude překážet. Je asi hodně starý. Ale přece dosáhl teprve věku, kdy je člověk dvojnásob ostražitý a moudrý, není dosud tak stár, aby byl dětinský, jako bývají obyčejně staří lidé. Možná, že se ho musíme teď bát více, než před třiceti lety!“

„A není sám!“ upozornil na sebe Sebulon.

„Kdo je s ním?“ ptali se Indiáni.

„Starý, zkušený zálesák, Max Pappermann.“

„Uff! Slyšel jsem o takovém člověku. Má půl obličeje modrého.“

„To je on!“

„Ten! Ten! Zachránil život mému největšímu odpůrci v mém vlastním kmeni. Kéž by ho zlý duch zničil! Je odvážný a lstivý. Je-li u Old Shatterhanda, musíme se mít na pozoru.“

„A ještě někdo je s ním! Mladý Apač meskalerský, Mladý Orel.“

„Snad ne ten, který šel k bledým tvářím, aby se učil létat?“

„Nemohu říci. Ale slyšel jsem v Trinidadu, že byl dlouho u bělochů, a teď se vrací k svému kmeni.“

„Je to on! Je to žák Wakonův. Posílá mu mnoho listů a dostává odpovědi. Je prvním z tak zvaných ‚mladoindiánů‘, kteří mají na jazyku humanitu a vzdělanost, smíření a lásku. A je také první z klanu Vinnetouova. Je prý dokonce příbuzný Vinnetouův. Musíme se přičinit, abychom ty tři muže i squaw zajali. Kde máš koně?“

„Za horou u bratra. Zůstal, a já se plížil sem, abych prohledal krajinu.“

„Kudy jste přijeli?“

„Přes jezero Kanubi.“

„Našli jste Old Shatterhandovy stopy?“

„Ne, ale stopy mnoha žen, které u jezera tábořily.“

„To jsou svedené ženy našeho kmene. Už si také říkají ‚mladoindiánky‘. Jdou na Mount Vinnetou, aby tam odevzdaly své zlato na pomník. Nemůžeme jim v tom bránit, ale potrestáme za to Apače. Mluvil Old Shatterhand o Mouht Vinnetou?“

„Ne. Zvěděli jsme jen, že chtěl jít na Devils pulpit, aby tam viděl Kiktahan Šonku, pohlavára Siouxů.“

„Je tedy stále starý neúmorný slídič! Ale kůlu, kterému tak často ušel, tentokrát neujde. Přijde-li, může se přiblížit jen od východu, kudy tys přišel. Dám hned prohledat okolí. Ty dojdi pro bratra! Porada je přerušena, dokud se nepřesvědčíme, že Old Shatterhand není nablízku.“

Sebulon L. Enters odešel právě tamtudy, kudy jsme byli přišli my. Jak dobře tedy bylo, že jsme zahladili svoje stopy! Tusagha Sarič a všichni podnáčelníci odešli potom z kazatelny. Odplížili se všichni se čtyřiceti Siouxy a čtyřiceti Utahy všemi směry, aby nás hledali. To nebyla maličkost. Sice jsem nepokládal za možné, že by moje žena nebo Pappermann vyšli za naší nepřítomnosti ze skrýše, ale nepatrná okolnost mohla Indiánům prozradit stezku za tichým jezírkem. A my oba jsem si rovněž nebyli jisti. Mohl se vyskytnout jediný Indián, který by se nebál „zlého ducha“, a který by vnikl do východního dílu elipsy. Pak by ovšem naše stopy ihned našel. Musil jsem soudruha poučit, co uděláme v tom či onem případě. Dosud jsme s ním mluvili jen anglicky, protože moje žena nezná žádného indiánského nářečí, mimo několik zmíněných drobečků nářečí Meskalerů, a Pappermann dovedl nejvýš hovořit angloindiánskou smíšeninou, ne však správným dialektem. Když jsme však byli sami, dopřál jsem „Mladému Orlovi“ potěšení, že mohl rozmlouvat svou mateřštinou.

„Rozuměl můj mladý bratr všemu, co se hovořilo?“

„Slyšel jsem všechno,“ odpověděl.

„Víš tedy, že nás hledá půldruhého sta očí?“

„Vím to.“

„Myslíš, že nás najdou?“

„Ne.“

„Pravda! Ale opatrný bojovník se připraví na vše. Mohou nastat dva případy. Ví můj mladý bratr, co míním?“

„Ano!“

„Řekni tedy!“

„Buá najdou nás tady, nebo najdou naše tábořiště.“

„Dobře! Jak se máme zachovat v prvním a jak v druhém případě: najdou-li nás dva, nesmíme utéci nahoru k Pappermannovi a tam se dát obléhat. Můj mladý bratr by pospíšil nahoru a vyvedl Pappermanna i moji squaw a zvířata před rybník. Já bych zatím zde ohrožoval rudochy opakovačkou. Východ z údolí je úzký. Nikdo z nich by nemohl vyjít, aby nebyl zasažen mou kulí.“

„Najdou-li však náš tábor a ne nás?“

„Ani pak se nebudu obávat. Pappermann hlídá. Viděl jistě, že se rudoši náhle odplížili a začali slídit. Schová se asi u rybníka s ručnicí. I tam je vchod velmi úzký. Stačí jediný muž, aby odrazil silný útok. My bychom vpadli Indiánům do zad. Není tedy zatím příčiny, pro které bychom se znepokojovali. Čekajme klidně, co se stane!“

Trvalo přes hodinu, než se vrátil první Indián. Zvolna přicházeli i ostatní. Nenašli nic. Ale byli ostražitější. Rozestavili stráž, ovšem pozdě. Bohužel hlídali také tam, kudy jsme nezbytně museli odejít.

Pak přišli oba Entersové. Porada byla znovu zahájena. Pohlaváři vystoupili zase na kazatelnu. Kiktahan Šonka promluvil zase neuctivým tónem:

„Víte ještě, co jsem s vámi umluvil?“

„Ano,“ odpověděl Sebulon, který, jak se zdálo, vůbec mluvil za bratra.

„A chcete ještě dnes vyplnit přesně ujednané podmínky?“

„Ještě dnes!“

„Přidáváme k tomu novou podmínku, abyste nám vyslídili Old Shatterhanda a jeho squaw! Jste k tomu odhodláni?“

„Jen tehdy, vyplatí-li se to.“

„Vyplatí!“

„Kolik za ně zaplatíte?“

„Mnoho, velmi mnoho! Leč dnes není kdy, abychom se hádali o ceně. Chytneme-li ho sami, nedostanete nic. Zůstaneme zde ještě tři dny a budeme hlídat. Přijde-li, neuteče nám. Když však odešel z Trinidadu před vámi, měl by tu již být. Možná, že změnil úmysl a jede jinam. Potkal asi u jezera Kanubi naše squaw. Ty obdivují jeho i Vinnetoua. To asi bylo pro starce, jako je on, milé a příjemné. Dal se jimi velebit a zbožňovat a odejel nejspíše s nimi.“

„To je možné,“ řekl honem Sebulon. „Našli jsme tam stopy několika mužů.“

„Stačí! To byli oni. Teď je na vás, abyste si dobyli ceny, kterou za ně vyplatíme. Naštěstí známe nejbližší místo, kam naše ženy jedou. Je to Tawuntsit-Payah.* Znáte jej?“

„Ne.“

„Můj slavný bratr Tusagha Sarič ten vrch dobře zná. Popíše vám cestu.“

Neměl jsem tušení, kde Tawuntsit-Payah je. Proto jsem napínal sluch, když Indián cestu popisoval. Popis byl velmi obšírný. Kdo si představí můj údiv, když jsem poznal, že Tawuntsit-Payah není než můj Nugget-tsil, kam jsme i my chtěli! Bratři Entersové si leccos poznamenali do zápisníků. Konečně řekl Kiktahan Šonka:

* Liščí vrch

„Pojedete tam, najdete Old Shatterhanda, zavěsíte se mu na paty a nepustíte se ho! Dokážete to?“

„Ovšem! Ale jak vám ho máme přivést? Kdy a kam? A půjde s námi dobrovolně?“

„Půjde. Znáte Pa-wikonte?“

„Ne.“

„Tam půjdeme odtud. Spojenci proti Apačům nás tam čekají. Komančové a Kiowové. To mu však neprozradíte. Řeknete jen, že se tam shromažďují Kiowové a Komančové. Jeho nesmírná, bezuzdná zvědavost ho dožene, aby nás vyslechl. Tak ho polapíme.“

„A naše odměna?“

„Tu určíme, až přijdete a ohlásíte nám, že se Old Shatterhand blíží.“

„A neshodneme-li se?“

„Můžete ho jen varovat a my ho nechytíme.“

„A proč nám hned neřeknete, kolik dáte?“

„Copak víme, čím budeme platit? Zda nuggety, zvířaty, zbožím, zbraněmi či jinou kořistí? Nebo nám nevěříte?“

„Ale věříme!“

„Tedy jsme se dohodli. Můžete jít. Hleďte Old Shatterhanda brzy dohonit! Čím budete svědomitější, tím větší vás čeká odměna!“

Bratři sestoupili z kazatelny, šli pro koně a odjeli. Hariman F. Enters neřekl za celou tú dobu ani slovo. Pohlaváři mlčeli. Když viděli bratry odjíždět řekl náčelník Utahů jediné slovo:

„Padouši!“

„Lotři!“ dodal Kiktahan Šonka. „Nestojí ani za slinu z našich úst. Myslí můj bratr, že dostanou za svou zradu tolik, co váží stéblo trávy?“

„A veliký obchod, který s nimi chceme uzavřít?“ ptal se Tusagha Sarič.

„Nebudou z něho mít ani koňskou žíní!“ smál se starý Sioux. „Zaplatí cenu. Ale my si necháme, co máme. Je s tím můj rudý bratr srozuměn?“

„Ano. Můj bratr je velmi chytrý!“

„Pshaw! K oklamání bledých tváří není třeba být tak chytrý.“

„Ale ti zrádci budou chtít, abychom jim cenu vyplatili.“

„Neuděláme to. Kdo nežije, nemůže nic žádat. Je můj rudý bratr i s tím srozuměn?“

„Ano.“

„A ostatní?“

„Ano, ano, ano –“ volali kolem.

Nemohl jsem se udržet. Zvolal jsem velmi hlasitě totéž jediné slovo: „Padouši!“

Nastalo ticho. Fak jsme slyšeli:

„Uff, uff... uff, uff, co to bylo? Kdo to byl? Odkud to bylo?“ Přitisknuv dalekohled k očím, viděl jsem, jak se všechny hlavy otácejí a hledí kolem dokola.

„Lotři!“ zvolal jsem právě tak nahlas.

* Voda smrti

Zase ticho. Viděl jsem, že se zvedli se svých stolic. I předlouhý Kiktahan Šonka vstal.

„Ani vy nestojíte za uplivnutí!“ pokračoval jsem.

Úplné ticho. Pak jsme zaslechli hovořit polohlasitě starého dlouhého Siouxa:

„Uff! To nebyl člověk!“

„Nebyl to člověk!“ přizvukoval Tusagha Sarič.

„Víš můj rudý bratr, co se čte o Devils pulpit ve starých wampumech?“

„Ano.“

„Že tu dobrý duch vše slyší, co zlý duch mluví.“

„Ano.“

„A že jej za to potrestá?“

„A to přísně, velmi přísně. I smrtí!“

„Byl to dobrý duch, jenž právě mluvil? Co činiti? Já tu nezůstanu!“

„Ani já ne!“

„Pryč s vámi!“ rozkázal jsem jim. „Pryč!“

To hned působilo. Rozběhli se, skákali všichni o překot ze schodů. Jen Kiktahan Šonka nemohl. A bál se, právě nejvíce.

„Pomoc! Pomoc!“ řval. „Chci také jít dolů, chci také s vámi!“

Ale pohlaváři měli tuze naspěch. Proto mu nepomohli. Muselo přijít několik jiných, aby svého vrchního generála snesli dolů. Přj tom ztratil svou skalpovou paruku. Ale bylo mu to jedno. Nesli ji za ním, až byl na koni. Pak teprve si ji nasadil a hned rozkázal, aby se všichni vydali na cestu. Opustili tedy obávanou Devils pulpit, k níž jejich úcta patrně velmi silně vzrostla. Stráže byly svolány a pak celé shromáždění husím pochodem odjelo, nemyslíc již na to, že mělo čekat na Old Shatterhanda, aby ho zajalo.

Dívali jsme se za nimi. Mladému Orlovi pohrával v obličeji veselý úsměv. A já, myslím také, že jsem neplakal.

„Toto vítězství mne těší víc, než kdybychom je v boji všechny pobili. Je to vítězství vědy a ne krvavého tomahawku,“ řekl mi.

„Vyznáš se v tomto díle vědy?“ ptal jsem se.

„Ano. Musel jsem ho poznat. Akustika patří k nauce vzduchu. Šel jsem k bledým tvářím studovat aerostatiku a aeronautiku. Víím, že již dávní Asyřané, Babyloňané a Egyptané znali tajemství, že je možné slyšet na určitém místě to, co se na jiném vzdáleném místě hovoří. Jsem hrdý na to, že i předkové dnešních rudochů ono tajemství stejně znali, jak jsem se dnes přesvědčil, a že tedy nebyli pozadu ve vědách za národy starověku. Je naší povinností, abychom probouzející se duši národní vrátili vše, co se od těch dob ztratilo. Prosíme velkého, dobrého Manitoua, aby nám k tomuto důležitému a krásnému dílu sílu propůjčil.“

Bylo to poprvé, co se takto rozhovořil. Nedivil jsem se tomu, co jsem slyšel. Byl to tichý, velmi nadaný mladý muž. A měl také dost energie, které je třeba, aby bylo dosaženo něčeho neobyčejného. Jeho vážný, krásný obličej měl teplý, téměř zářivý výraz, velice milý a sympatický, podobný onomu, jenž zdobíval a pronikal často rysy tváře mého nevyrovnatelného Vinnetoua. Bylo mi, jako by byl v této chvíli Mladý Orel věrným obrazem mého nezapomenutelného rudého přítele.

Když poslední z osmdesáti Indiánů zmizel, sestoupili jsme z ostrova. Šli jsme ihned do přední části kotliny, abychom tam ze stop snad vyčetli něco pro nás

užitečného. Ale nevypátrali jsme nic. Pak jsem vstoupil ještě jednou na kazatelnu. A tu na stupni zcela v rohu jsem spatřil předmět, který tam jistě nebyl před příchodem Indiánů, protože jinak bych ho určitě našel. Zvedl jsem jej a prohlížel. Byly to dvě malinké, něžné psí tlapky, ne snad jen drápy, nýbrž tlapky, hladce uříznuté a na řezu pečlivě jelení šlachou k sobě sešité, takže tvořily dvojitou ručku. Ukázal jsme ji Mladému Orlovi.

„Medicína!“ vykřikl.

„Nejspíše! Ale kdo ji ztratil?“

„Kiktahan Šonka.“

„Dejme tomu! Ale jak ji mohl ztratit? Medicíny se nosívají ve váčku. Toto jsou tlapky psí, ne liščí a ne vlčí, a náčelník Siouxů je právě „Bdělý pes“. Tedy je ztratil on. Jak je to možné? Můj mladý rudý bratře prohlédni si tuto medicínu!“

Učinil tak a řekl potom:

„Tato medicína byla přišita u pasu. Je vidět zřetelně stehy. Byla utržena, když jej na lase táhli vzhůru, nebo když mu pomáhali dolů. Je to velmi důležitý nález.“

„A také nebezpečný. Zpozoruje-li Kiktahan Šonka brzy, co ztratil, ihned se vrátí. Povšimne-li si svého pasu později, nebude vědět, kde medicínu ztratil. Ať je to však jakkoliv, nesmíme se tu déle zdržovat. Pojdme!“

Medicínu jsem pečlivě uschoval. Pak jsme se vrátili do tábora. Pappermann nás pozoroval a včas nám přivedl koně, abychom se nemuseli brodit přes jezírko.

„Šlo to rychle, zatraceně rychle! Přijdou zpět?“ povídal.

„Sotva“, odpověděl jsem.

„To je zvláštní! Vždyt porady trvávají dlouhé dny. Proč tak rychle odjeli? Vyslechli jste něco?“

„Počkejte, až budeme u mé ženy. Myslím, že to také chce slyšet.“

Byla to pravda. Když jsme přijížděli, dívala se na nás tak napjatě, že mi to nedalo, abych nezvolal:

„Zdařilo se nám to! Všechno víme!“

„Jistě, jistě?“

„Ano.“

„Sestup tedy s koně, posad' se a vypravuj!“

Sama si sedla a ukázala vedle sebe, kam jsem měl jako poslušný manžel usednout. Vyhověl jsem jí a pokynul ještě Mladému Orlovi, aby se vyšplhal na skaliny na stráž. Kdyby se Kiktahan Šonka vrátil, abych se to hned dozvěděl.

Vyprávěl jsem co nejstručněji. Sotva jsem byl hotov, „Zlatíčko“ vyskočilo s voláním:

„Tedy skládat, skládat musíme! Odjedeme hned!“

A již popadla hrnec a mlýnek na kávu. Seděl jsem dále a ptal se:

„Kampak?“

„Za oběma Entersy!“

„Ty sama?“

„Sama? – Já? – Jak to?“

„Ano. Chceš-li odjet, musíš sama. Já totiž zůstanu zde.“

„Jakou tu máš práci?“

„Nemám práci.“

„A přece zůstaneš?“ Byla udivena.

Pak řekla Pappermannovi: „Nemá práci! A přece tu chce zůstat! Rozumíte mu, Mr. Pappermanne?“

„Ještě ne docela. Chce-li čekat, má jistě důvod. A bude asi takový, že se nedá nic dělat.“

„No ovšem. On má vždycky takové příčiny. Bez těch ještě nic neudělal.“

„A provedl jimi něco?“ ptal se starý.

„Hm! Vždycky to skončilo dobře!“

„No, vidíte! Sedněte si tedy a důvěřujte mu. Ví vždy, co chce. Zůstaneme tady.“

„Jak dlouho?“

„Nejspíš do rána.“

„Jisté?“ ptala se již mne.

„Ano,“ přikývl jsem.

„Chceš tedy nechat běžet oba Entersy?“

„Aspoň dnes. Ne však déle. Znáám jejich cestu. Či chceš, abychom je již dnes dohonili a vlekli se s nimi zhola zbytečně? Budeme je sice potřebovat, ale přece není nutné být u nich ve dne v noci. Aspoň mě by to bylo na obtíž.“

„Mně také. Máš pravdu.“

„Vidíš! Pojedeme tedy až ráno. Můžeme je dohonit, kdy budeme chtít.“

Již souhlasila se vším. Nemuseli jsme se hnát, nýbrž pohodlně se připravit na ranní jízdu. Indiáni se nevrátili. Bdělý Pes tedy svou ztrátu nezpozoroval.

KAPITOLA IV.

NA NUGGET-TSILU

Byli jsme na cestě k Mugworthillům. Čtenáři třetího dílu „Vinnetoua“ vědí, že tyto vrchy jsou totožné s Nugget-tsilem. Bratři Entersové tam také jeli. Cestu jim popsal pohlavár na kazatelně. Ale opět byla ještě jiná cesta, kratší. Znal jsem ji. Tou jsme se dali. Naše koně byli lepší než jejich a proto jsme byli brzy dále než oni, ačkoliv jsme z Devils pulpit odjeli později. Nepotřebovali jsme je namáhavě honit, jak jsme zprvu chtěli, nýbrž mohli jsme na ně kdekoli čekat a zastoupit jim cestu. Nejprůhodnější místo k tomu bylo u řeky Gaulpy, a to právě tam, kde jsem tenkrát, po smrti Vinnetouové, potkal Gatesa, Claye a Summera. Tam byla pitná voda, tráva pro koně a rozsáhlé křoviny, do nichž jsme se mohli ukrýt před kýmkoli, jenž by nás buď vůbec nespátřil nebo alespoň ne hned. Kdysi hořel v těch křovinách poradní oheň. Spálené rostlinstvo dosud nebylo nahrazeno jiným, takže vznikla malá mýtina. Na ní jsme postavili stan.

Zatímco jsme byli zaměstnáni táborem, připravovala žena oběd. Medvěd stačil ještě na dlouho. V prérii jsme toho dne zastřelili slepici turkeye a několik prérýjních slípek. Po jídle jsme odpočívali, ač jsme vlastně unaveni nebyli. Ale byli jsme v okrsku Komančů a Kiowů. Proto bylo nutno vyvarovat se všeho, co by nás mohlo prozradit.

K večeru se objevili dva jezdci tam, odkud jsme čekali Entersy. Příjížděli pomalu. Jejich koně byli unaveni. Když dojeli téměř až ke křovinám, poznali jsme, že to, jsou skutečně očekávaní bratři. Byli ozbrojeni noži, revolvery a puškami, jako za starých, nebezpečných časů. Naše stopy ovšem nenašli, ježto jsme přijeli jiným směrem. Před křovím seskočili, napojili koně a sbírali suché klestí na oheň. Rozdělali jej ne za křovím, nýbrž venku, na volné prerii. Byl určitě vidět zdaleka, jakmile se trochu sešěřilo. Náš oheň již dávno vyhasl. Protože jsme také my mohli být jejich hranicí prozrazení, chtěl jsem jít k nim a varovat je. Pappermann se ptal, může-li jít se mnou. Svolil jsem.

Sli jsme. Ja jsem se však skryl za posledním křovím a Pappermann přistoupil k nim sám. Zastavil se za jejich zády a pozdravil:

„Good day, meššurs: Smím se ptát, chcete-li být skalpováni hned či chcete-li zemřít na kůlu až pozítří?“

Oba vyskočili. Bylo vidět, jak se lekli.

„Skalpování? Kým? Proč?“ řekl Sebulon.

„Nás umučit na kůlu? Kdo? Proč?“ zeptal se Hariman.

„Kdo vás umučí? Komančové a Kiowové, kteří tvrdí, že tento kraj je jejich,“ odpověděl starý zálesák. „Máte oheň tak veliký, jako byste chtěli ty chlapy přilákat: Proč jste s ním nezalezli za křoví?“

„Protože se nemusíme bát ani Kiowů ani Komančů,“ vysvětloval Sebulon.

„Jste jejich přátelé?“

„Jsme přátelé všech lidí, všech rudých i bílých.“

„Dobře – jste tedy i moji přátelé. Mám však zvyk, že chci vždy vědět jména svých přátel. Mohli byste mi povědět, jak se jmenujete?“

„Jmenuji se Sebulon Enters a zde můj bratr Hariman Enters.“

„Děkuji. A dál: kam a odkud?“

„Jdeme z Kansas City a chceme k Rio Grande del Norte. A kdo jste vy?“

„Jmenuji se Pappermann a přicházím z Trinidadu. Kam chci, ještě nevím.“

Učinili posuněk překvapení, a Sebulon chtěl honem vědět:

„Pappermann? Snad Max Pappermann?“

„Ano. Tak jsem se nazýval vždycky a říká se mi tak bohužel dosud!“

„Ale! My jsme byli ve vašem hotelu.“

„Nevím o tom. Ostatně ten hotel není můj.“

„Slyšeli jsme. Bydlil jste až do posledka u nového hostinského. Je to náramně málomluvný člověk. Chtěli jsme se od něj cosi dozvědět, ale neřekl nic. A jiní také neřekli. Možná vy byste nám mohl spíše říci, co potřebujeme.“

„A co chcete vědět?“

„Ve vašem hotelu bydleli manželé Burtonovi. Chceme vědět, kam odjeli. Byli v Trinidadu asi den. Nikdo nevěděl, kam cestují. Víte snad vy o tom něco?“

„Hm! To jste přišli na pravého!“

„Jistě? Jak je nám to milé: Jste-li ten pravý, povězte nám honem, jeli –“

Tu ho Pappermann přerušil:

„Já, ten pravý? Kdypak jsem to povídal?“

„Když ne vy, kdo tedy?“

„Tamhle ten.“

Ukázal na mně. Vystoupil jsem ze stínu křoví, abych Pappermannův úvod zkrátil a dokončil, protože se mohlo snadno prozradit, co Entersové ještě nemuseli vědět, vyzval jsem je zkrátka, aby oheň uhasili a s koňmi přišli k nám, do křovin. Má přítomnost je sice překvapila, ale ne nepříjemně. Výzvy uposlechli hned. Když přišli, velmi zdvořile pozdravili moji ženu. Hariman minil svůj pozdrav poctivě. Sebulon sotva. Namáhal se všemožně, aby vzbudil o sobě dobré mínění, ale jeho pohled byl neupřímný, a když byl zdánlivě nepozorován, nabývaly jeho oči číhavého výrazu, jaksi výhrůžného a nejistého. To mi neušlo a ženě také ne, protože právě ona má pro takové věci velmi jemný cit. Když se nás bratři ptali, proč jsme v Trinidadu nečekali, odpověděl jsem:

„Měl jsem důvody, proč jsem se zřekl vaší společnosti. A také jsem vám to napsal. Četli jste?“

„Ano. Hostinský nám to dal hned, jak se dozvěděl, jak se jmenujeme,“ odvětil Sebulon. „Nazval jste Cornera i Howeho našimi přáteli. Proti tomu se rázně ohrazujeme. Stýkali jsme se s nimi jako obchodníci koňmi, ale když jsme je poznali, rozešli jsme se s nimi; nejsou poctiví. Ale proč všechnu tu nepoctivost svalujete na nás? A smíme vědět, kam jste jeli z Trinidadu?“

„Zlatíčko“ jej přerušilo:

„Na lov medvědů.“

Byla to velmi krátká i vhodná odpověď. Tak jsme ušli všem otázkám o Devils pulpit.

„A ulovili jste něco?“

„I ano; máme teď medvědí šunku. Ale tlapky se načnou teprve na Tawuntsit-Payahu,“ pověděl jsem jim.

„Na Tawuntsit-Payah?“ povídal spěšně a spokojeně se podíval na bratra. „Znáte jej?“

„Ano, už dávno.“

„I my tam jedeme.“

„I vy? Proč?“

„Protože si to přejí náčelníci Utahů a Siouxů.“

„Ah: Což jste je viděli?“

„Ano.“

„Na Devils pulpit?“

„Ano. Škoda, že jste tam nebyl. Tak rádi bychom vás byli vzali s sebou!“

„Žádná škoda! Stejně bych se nesměl ukázat.“

„Ale z dále byste mohl pozorovat nebo dokonce i něco zaslechnout.“

„Proč? Myslím, že mi to řeknete vy!“

„Mám vypravovat?“

„Prosím!“

Vyprávěl. Řekl nám jména obou náčelníků. Z osmdesáti Indiánů udělal čtyři sta. Několik hodin jejich pobytu prodloužil v tři dny. Mluvil o veledůležitých poradách, které s bratrem slyšel, vylíčil věc vůbec tak, pako by oni dva byli bývali hrdiny celého shromáždění, hrdiny úctou zanášenými. Zvláště loučení s rudochy popisoval jako velmi přátelské. Kiktahan Šonka i Tusagha Sarič prý se třikrát, ba čtyřikrát obrátili, aby jim na rozloučenou stiskli ruku.

„Rudoši tedy odejeli dříve než vy?“ zeptal jsem se.

„Ano,“ odpověděl.

„Kam?“

„To je tajemství, které nemáme nikomu prozradit. Ale vám to povím, abyste viděl, jak poctivě s vámi smýšlíme. Jeli k místu, jež se jmenuje Pa-wiconte. Vy ho snad znáte?“

„Ano. Je to voda. Či ne?“

„Správně. Cestu, která tam vede, nám popsali.“

„Vy tam také pojedete?“

„Ano. Máme tam vyzvědět válečný plán proti Apačům a jejich spojencům. Vidíte, jak je to pro vás důležité. Chcete, abychom vám řekli, i co se tam dozvíme?“

„Ovšem.“

„Uděláme to a doufáme, že nám budete vděčen!“

„Jak si ustelete, tak si lehnete.“

„Je tato ‚Voda smrti‘ daleko od ‚Temné vody‘, ve které zemřel náš otec?“

„Pamatuji-li se dobře, není to právě daleko. Až tam přijedu, rozpomenu se lépe.“

Nebylo by bývalo chytré, říci mu hned, že obě jména patří témuž jezeru.

„Ah! Vy tedy chcete jet s námi?“

„Zajisté! Není vám to snad vhod?“

Podíval se na bratra přímo vítězoslavně. Byl nadšen tím, že jsem jednal bezděčně podle jeho plánu, zatímco on sám nic netušil.

„Nám? Nevhod?“ zvolal. „Proč by nám to nebylo vhod? Jsme vaši přátelé. Máme vás rádi. Nejraději bychom se od vás nikdy odloučili. Ani nevíte, jak rádi vás vezmeme s sebou k ‚Vodě smrti‘. Ale ukážete nám za to Nugget-tsil a ‚Tmavou vodu‘, ano?“

„Učiním to. Ale proč vás Kiktahan Šonka nevzal hned s sebou? Proč vás posílá na Tawuntsit-Payah?“

„Máme pozorovat squaw Siouxů a podat mu o nich zprávy. Cestu nám podrobně vysvětlil. Podle toho to bude ještě trvat asi dva dny, než tam dojedeme?“

„Ano. A teď ještě něco. Pak budu spokojen. Je mi totiž nápadné, že se chcete právě ode mne dozvědět, kde je Nugget-tsil a ‚Tmavá voda‘. Je vlastně neuvěřitelné, že jste ta místa už dávno nenašli. Mohli jste se jen tázat Tanguy, náčelníka Kiowů, nebo Pidy, jeho syna. Ti by vám byli řekli, kde je Nugget-tsil. A k ‚Tmavé vodě‘ by vás byl dovedl některý z Apačů, kteří tam tenkrát se mnou byli. Není, myslím, nemožné najít některého.“

„To se tak snadné jen zdá, ale není! Starý Tangua mi sice chtěl ta místa ukázat, ale Pida, jeho syn, mu v tom bránil. Proč, nevím. A Apačové, kterých jsem se po ‚Tmavé vodě‘ ptal, mne hned odbyli, protože ve mně tušili nepřítele. Jsou náramně opatrní, ti lumpové!“

„Tito lumpové jsou moji přátelé, Mr. Enters! Ještě jednou užijte takového výrazu a bude po našem přátelství! Má žena teď připraví večeři. Pojíme a pak půjdeme spát. Zítra časně ráno odjedeme rovnou k Tawuntsit-Payahu. Nemáte nic proti?“

„Ne. Lehneme si však někde stranou. My totiž silně ze spaní chrápeme a tady je dáma, kterou bychom vyrušovali.“

Tato výmluva byla velmi průhledná. Chtěli si zkrátka nerušeně pohovořit. Hned mne napadlo, abych je vyslechl. Ale opět jsem tu myšlenku pustil z hlavy. Mohl jsem se dozvědět, co jsem si přál, pohodlněji, než nepříjemným plížením a ustavičným slíděním, posloucháním a pozorováním všech stran. Je to namáhavější, než si nezkušený myslí.

Bavil jsem se jen se Sebulonem. Jeho bratr neříkal nic. Zdálo se, jako by se byli v něčem nepohodli. Nedívali se ani na sebe, ba jen zraky se potkat chránili.

Rovněž tak tiše choval se Mladý Orel. Choval se tak, jako by ani oba bratři nebyli. Nedalo se tedy čekat, že bude příjemné s Entersy žít. Jak Sebulon řekl, odešli oba po večeři od nás. Ráno přišli teprve, když cítili vůni kávy, která jim prozradila, že již nespíme. Jakmile slunce vyšlo, strhli jsme stan a sedali na koně. Tu jsme si teprve povšimli, že Entersové mají na sedlech zavěšenu lopatu. Pappermann viděl, že si je s údivem prohlíží a zeptal se bratrů:

„Vy máte s sebou lopaty? Chcete snad kopat poklady?“

„Možná,“ odpověděl Sebulon s přízvukem, jenž měl asi znamenat vychytralost.

„Jaké?“

„Ještě nevím. Rozhodně bychom se s lopatami netahali, kdybychom je nepotřebovali. Kiktahan Šonka nám neslibil peněz, nýbrž kořist, zboží, zvířata a podobné věci. Také kovy, tedy stříbro, měď nebo dokonce zlato. Že nám jen ukáže bonanzu, kterou musíme teprve prozkoumat, to je vám snad jasné. Proto máme s sebou ty rýče!“

Ten člověk chtěl více, než mohl. Ovšemže mu ani na mysl nepřišlo, že je pouhým nástrojem, jenž bude odhozen, jakmile ho nebude třeba.

Jeli jsme onou cestou, kterou jsem kdysi jel s Gatesem, Clayem a Summerem. A toho dne večer jsme se utábořili právě tam, ve volné préríi, kde jsem tenkrát s nimi spal. Oheň jsme nerozdělali. Ráno jsem řekl Entersům, že k poledni uvidíme Tawuntsit-Payah. Jména Mugworthill jsem se střezil užít. Vyskytuje se v mém líčení oněch dávných událostí. Oba „Vinnetoua“ četli. Byli by poznali, že je to Nugget-tsil. A to zatím neměli vědět. Divil jsem se, když se mne Sebulon ptal:

„Mr. Burtone, znáte tu horu z doslechu, nebo jste tam již byl?“

„Byl jsem tam několikrát“, odpověděl jsem.

„Jsou prý tam hroby. Tři nebo čtyři. Je to pravda?“

„Dva jsem viděl, ostatní ne. Kdo je tam pohrben?“

„Několik kiowských náčelníků.“

„Opravdu?“

„Ano. Ten, kdo mi to vyprávěl, tam byl také několikrát.“

„Utáboříme se u hrobů. To je nejlepší místo pro tábor.“

Celé odpoledne byla má žena na zabrána do myšlenek. Blížili jsme se k místu, jež bylo pro ni nejen zajímavé, nýbrž i posvátné: památkou krásné sestry Vinnetouovy. Řekla nejednou, že by nesmírně ráda viděla alespoň její hrob. Byla však přesvědčena, že se nikdy do Ameriky nedostane. A teď tam byla, a její přání se mělo záhy vyplnit.

Také Mladý Orel se, jak se zdálo, zabýval vážnými myšlenkami. Týkaly se snad také mne? Díval se na mne zkoumavě, sklopil však ihned zrak, jakmile jsem se na něho znenadání zahleděl.

Entersové se u nás tři nezdržovali. Jeli raději vzadu s Pappermannem. Ten byl dnes přesně poučen, jak a co jim smí říci.

Nebylo ještě poledne, když se na jihu vynořily hory. Zvedaly se tím výše, čím blíže jsme k nim dojížděli. Na nejvyšším, zalesněném kopci stál dosud onen strom, který ostatní přečníval. I „Zlatíčku“ byl nápadný.

„Jak to vše souhlasí!“ povídala. „Tam nahoru poslal Vinnetou svého zvěda, že ano!“

„Ano,“ kývl jsem.

„Pověz, jak je ti? Mně je skoro do pláče.“

Neodpověděl jsem.

Objeli jsme temné výšiny od západu a zahrnuli vlevo na jih, abychom přišli k onomu hlubokému údolí mezi vrchy, jež moji čtenáři dobře znají. Jeli jsme jím k postranní úžlabině, dál po ní, až se dělila. Tam jsme slezli s koní a vedouce je za uzdu, stoupali jsme na skalnatou výšinu, za níž půda již opět klesala. Pak jsme se již blížili přímo lesem k cíli naší cesty. Stály tam oba hroby, neporušené, i ten, v němž seděl Inču-čuna, otec mého Vinnetoua, na svém koni, i ona kamenná pyramida, v níž byla pohřbena Nšo-či, opřená o strom. Strom dosud z pyramidy vyčníval. Zadržel jsem koně. Bylo mi, jako bych tu teprve včera byl naposledy. Jen stromy byly vyšší a podrost hustší. Jinak bylo kolem vše, jako by tichý klid hrobů nebyl rušen po desíletí ani závanem větru.

„Tam jsou ty náčelnické hroby,“ povídal Sebulon Enters. „Tak jsme tu! Zůstaneme dnes tady?“

„Ano. A zítra snad také,“ odpověděl jsem.

„Prosím tě, odstraň je aspoň na chvíli. Ať mi nepošpiní tuto prvou hodinu!“ prosilo „Zlatíčko“ tiše.

Chtěl jsem jí přání splnit, když Sebulon řekl:

„Neměl bych jít s bratrem něco ulovit? Či už budou ty slíbené medvědí tlapy?“

„Ano, jen jděte, a zkuste něco zastřelit,“ přerušila jej rychle Klárka. „Máte několik hodin. Budeme jíst až odpoledne.“

Odešli. Pappermann a já jsme postavili stan. Dobrý staroch se při tom snažil nadělat co nejméně hluku. Viděl, že moje žena šla k sestřinu hrobu. Poklekla a modlila se. Pak šla k hrobu náčelníkovu. U jeho paty, na straně západní, byla malá prohlubeň, ovšem již zarostlá hustou travou.

„Tady jsi tenkrát kopal?“ ptala se.

„Ano“ řekl jsem. „Zasypal jsem sice otvor pečlivě, ale roztrousilo se přece jen mnoho hlíny. Potem se slehla, takže povstal tento dolíček.“

„Který mohl také jiné přivést na myšlenku, aby tu kopali!“

„Nu, ať by to udělali. Nenašli by nic.“

„Prosím tě, nemluv tak jistě. Něco mne napadlo.“

„Opravdu?“

„Ano. A to ne teprve teď, nýbrž hned ráno. A celé dopoledne jsem o tom přemýšlela.“

„Byla jsi zamyšlená. Pověz mi to tedy, prosím!“

Mám zvyk brát v úvahu všechny myšlenky a pocity své ženy. Její vrozená bystrost mně leckdy prospěla ve chvílích, kdy mne můj bystrozrak, namáhavě vycvičený, zavedl na scestí. Rád přiznávám, že muž neumí niterně cítit v některých případech tak jemně, jako žena. Proto se vždy těším z toho, když mi moje „Zlatíčko“ řekne, že cosi tuší, nebo že má myšlenku. Víím, že mi bude prospěšná. Tak to bylo i teď. Odpověděla:

„Čím blíže jsme byli těmto horám, tím jasněji jsem viděla v duchu všechno co o nich vypravuješ. A tu mne napadlo slovo, které mi již nedalo pokoje. Vinnetou ti je několikrát řekl. Víš ještě, jak nazýval zlato, nuggety?“

„Myslíš deadly dust, smrtící prach?“

„Ano, deadly dust. Ještě nedlouho před smrtí, když s tebou mluvil o závěti, řekl ti, že jsi určen k lepšímu, než jen pro zlato. A přece jsi tady, u hrobu jeho otce, kopal jen pro zlato. Nebyla to chyba, milý muži?“

„Nemyslím. Zlato, jež tu bylo zakopáno, nebylo určeno pro mne, nýbrž nejspíše dobrým účelům.“

„Což opravdu nebylo nic, ale pranic, určeno pro tebe, jen pro tebe, jeho nejlepšího přítele a bratra? A myslíš si jistě, že Vinnetou, prozíravý a ušlechtilý myslící právě při psaní své závěti zapomněl, že se může i na dobročinné a ušlechtilé účely dát něco mnohem lepšího, než zlato? Prosím tě, uvažuj o tom trochu!“

„Hm! Vidíš, srdce moje, tvá slova jsou nepochybně správná. Mám sice výmluvu, že jsem tenkrát kopal velmi spěšně, protože mi hrozilo veliké nebezpečí. Ale to by mne nemohlo omluvit, protože jsem měl později dost a dost času se vrátit a úkryt závěti prozkoumat. Jenže jsem na to nikdy ani nepomyslel.“

„Já také ne. I sobě musím vyčítat stejnou bezmyšlenkovitost. Splnil bys mi přání?“

„Jaké?“

„Kopej tu ještě jednou! Lépe, hlouběji než tenkrát!“

„Rád, velmi rád tě poslechnu.“

„Myslím, že ještě něco najdeme, hlavní věc, vlastní odkaz náčelníkův. Popis úkrytu zlata byl asi položen navrch jen proto, aby chránil vlastní, pravý poklad.“

„Jak to mluvíš! Jako bys to věděla jistě!“

„Nevím, ale cítím to. Vinnetou byl tenkrát větší a osvětenější než ty, milý muži! Jeho pravá cena nebyla ve styku s tebou, nebyla vůbec v tobě. Je třeba kopat zde, u hrobu jeho otce, a ve tvých vzpomínkách. Jistě nenajdeme deadly dust, nýbrž pravé perly a drahokamy, pocházející z hlubokých nalezišť duševních. Což abychom začali hned? Hodí se to, protože Entersové odešli.“

„Stejně by poznali, že jsme kopali, stopy bychom dokonale nezahladili. Uplynulo-li již přes třicet let, nebude na škodu, uplyne-li ještě několik hodin. Vzpomeň, že Tatellah-Satah mne upozornil na prostřední z pěti vysokých modrých smrků. Psal, že jeho hlas mně má být hlasem Manitouovým. Věc je tedy důležitá a jistě spěchá. Pojďme nyní tam! Není to daleko.“

Vedl jsem ji kus dál do lesa, kde čnělo několik rozeklaných skalisek. U nich byla kaluž. Oněch pět smrků bylo vedle ní. Větve měly až u země. Několik již bylo suchých. Sotva jsem pohlédl na prostřední smrk, věděl jsem již, na čem jsem. Žena se však dívala bezradně ze stromu na strom a pak si povzdechla:

„Tak tu jsou, jeden jako druhý, jen ten prostřední je o několik loktů vyšší. A větve jsou také všechny stejné, hustě obalené jehličím. A ten strom že má k tobě promluvit? Jak? Víš to?“

„Ano.“

„Já ne.“

„To si myslím!“

„A jak tedy? Pověz!“

„Myslím, že rozeznáš jedli od smrku. Vidíš několik uschlých větví. Počítej je zdola nahoru! A ukazuj si na ně prstem.“

„Jedna, dvě, tři, čtyři, pět, šest...“

„Dost! Prohlédni tuto šestou větev. Je smrková?“

„Ne! Jedlová. Poznávám to podle zbylého jehličí.“

„Vidíš, smrk již začíná mluvit!“

„Začíná? Jak?“

„Což může vyrůstat jedlová větev na smrku?“

„To ne. Někdo pravou větev uřízl a dal sem jinou. Ale to bylo neopatrné. Vždyt mohlo i někoho jiného napadnout si prohlédnout strom.“

„Kdyby byly větve zelené, ano. Ale suchá jedlová mezi suchými smrkovými větvemi nápadná nebyla. Mohl ji objevit jen ten, kdo na ni byl upozorněn úmyslně, a to jsem byl jen já. Buď tak laskavá a vytáhni ji!“

Učinila to. Na místě původní větve byl vyvrtán otvor, do něhož zastrčili jedlovou větev. Otvor byl prázdný. Prohlédl jsem kůru vedle něho. Vida! Ta byla naříznuta a odchlípena na způsob jakési kapsy, jež byla zapnuta větví vpíchnutou do kmene. Odloupl jsem kůru a vypadl papír. Žena po něm rychle sáhla, řkouc:

„To je hlas smrku! Či ne?“

„Ano!“

„Jak důvtipný je takový Indián!“

„Ano,“ smal jsem se. „A jaké bezpříkladné chytrosti bílé squaw z Evropy je potřeba, aby bylo objeveno Indiánovo tajemství.“

Usmála se také a řekla:

„Na to je třeba jen umět rozeznat jedli od smrku. Ale přečteme si, co nám tu napsali!“

Zahleděla se velmi vážně do papíru, ale hned se ozvalo z jejích úst zklamaným hlasem:

„Ale vždyt já tomu nerozumím, bohužel!“

„Je to asi indiánské obrázkové písmo?“

„I není. Písmo je anglické, slova jsou však cizí.“

„Ukaž!“

„Tu máš! Ale sedněme si. Vstojte člověk hůř chápe.“

Osedla, hned mi pokynuvši, abych si sedl vedle ní. Sedl jsem si a předčítal jí dopis. Byl psán stejným krasopisem na stejném papíru, jako dopis, který jsem doma dostal od Tatellah-Sataha. V překladu tam bylo psáno:

„Proč jsi hledal jen deadly dust? Smrtící, zlatý prach?

Myslíš jsi, že Vinnetou, Přebogatý, nemohl odkázat lidstvu nic jiného, lepšího? Byl Vinnetou, jejíž jsi přece znal, tak povrchní, že jsi se mohl spokojit jen s vykopáním mělké jamky s listy o zlatu?

Ted' víš, proč jsem se na Tebe hněval. Budeš mi vítán, pakli pochopíš, čím!“

To bylo psaní starého „Tisíc let“. Složil jsem je a uschoval.

„Není to divné?“ ptala se žena.

„Tuze podivné!“ souhlasil jsem. „Píše nám totéž, co jsi řekla. Je mi hanba!“

„Netrap se tím!“

„Musím! Spáchal jsem na Vinnetouovi hřích, který si nemohu odpustit. A nejen na Vinnetouovi, nýbrž na celém jeho plemeni! Ted' jsem přesvědčen, že najdeme lepší poklad, než tenkrát já.“

„Protože to praví starý Tatellah-Satah?“

„Nejen proto, nýbrž spíše z jiné příčiny, která spočívá v povaze Vinnetouově. Moje myšlenky a proto i jednání byly nízko pod jeho ušlechtilou povahou. To je moje vina. On by se vlídně usmál a odpustil by mi. Já se však neusmívám. Pomysli jen! Přes třicet roků uplynulo nadarmo! Celý lidský věk! Pojd', duše moje, musíme kopat!“

„Ano, dokud jsou Entersové pryč.“

„Ne! Je mi lhostejné, jsou-li tu či ne. Slyšíš? To jsou jejich hlasy. Hovoří s Pappermannem. Vrátili se!“

Ano, zase tady byli; zastřelili stepního zajíce, jenž se zatoulal do hor. Sebulon zeširoka vyprávěl, jaký provedli hrdinský čin. Já mu ale rychle přetrhl výklad:

„Položte toho zajíčka sem! Snad ho upečeme, snad ne. Ted' máme důležitější práci.“

Čtěl jsem jim původně říci teprve později, že jsme byli na Nugget-tsilu, až bychom již byli jinde. Báł jsem se, že vzpomínky by mohly mít neblahý vliv na

jejich duševní stav. Jinak řečeno, uvažoval jsem jako psychiatr. Náhle však platily jiné důvody. Myslel jsem na vyšší cíl a řekl Entersům:

„Povíti vám něco, co jste se měli dozvědět až později. Jste na omylu, domníváte-li se, že tu jsou pohřbeni kiowští náčelníci. Jsou to hroby otce a sestry mého Vinnetoua. Tawuntsit-Payah je zkrátka Nugget-tsil.“

Účinek těchto slov byl veliký. Okamžik stáli nehybně a mlčky.

„Rozuměli jste mi?“ řekl jsem jim.

Hariman usedl těžce na zem, jako by padal, přitiskl ruce na tvář a hlasitě, hořce zaplakal. Sebulon pozvedl svůj temný a přece jiskřivý zrak, zahleděl se na mne a ptal se:

„Je to pravda, co jste řekl?“

„Proč bych vám lhal?“

„Dobře! Věříme vám! To jsou tedy hroby obětí našeho otce?“

„Ano, vašeho otce!“

„Dovolte, abych se na ně z blízka podíval!“

Šel nejdříve k hrobu náčelníkovu a pak ke kamenné pyramidě, v níž odpočívá Nšo-či. Zdálo se, že Enters je v duši klidný. Ale viděl jsem, že kráčel nejistě, kolísavě, skoro jako by šel s námahou, jako by udržoval rovnováhu na kejklířském lanu. Pak se vrátil tam, kde ležel zajíc. Kopl do něho a řekl, skřípajíc tiše zuby:

„A my tady ubohého zajíce! Zrovna jako tehdy Gates a Clay. Vidíte, Mr. Burtone, že jsem si pamatoval přesně i takové maličkosti jako příhodu ze zajícem a starým holubem, jež nemohli jíst. Rád bych vás o něco poprosil.“

„Oč pak?“

„Ukažte nám dva obrazy z minulosti tohoto místa, dva obrazy pro nás tak důležité. Rozumíte?“

„Ano. Chcete, abychom vsedli na koně, a já abych vás provedl zde a ukázal vám všechno, nejdřív jak byl zastřelen Inču-čuna a Nšo-či, a jak mi váš otec vyrval z rukou závět.“

„Ano, to jsem myslel.“

„Chci ta místa ukázat Mrs. Burtonové. Nic nenamítám, budete-li nás víc. Myslím však, že by bylo lépe, kdybyste se této cesty nezúčastnili. Syn, který chce podniknout prohlídku míst, kde jeho otec vraždil, musí dobré nervy.“

„Jsme zdraví a naše nervy jsou v pořádku. Jdeme s vámi.“

„Kdy?“

„Třeba hned. Ztrácím brzy trpělivost.“

„Pojedeme tedy. Ale co se trpělivosti týče, naučíte se jí jistě, ne-li nyní, pak později. Mr. Pappermann zůstane zde na stráži.“

„A jak rád!“ přikývl staroch. „Nemám chuť starat se o stopy tak staré.“

Koně dosud nebyli odsedláni. Nasedli jsme na ně a jeli zpět kterou jsme přijeli. Zabočili jsme k jihu, k onomu výmolu, kde jsem tábořil s Vinnetouem, Inču-čunou, Nšo-či, Sam Hawkensem, Will Parkerem, Stoneem a třiceti Apači. Odtamtud jsme jeli po cestě, kterou jsem pak jel a kus běžel pěšky, až k místu, kde padly výstřely, které usmrtily Inču-čunu a Nšo-či. Tak nabyla moje žena i Entersové jasnou představu o zavraždění osob, které jsem tolik miloval. Vrátili jsme se po té ke stromu, a tam jsem jim vysvětloval, jak se stalo, že mi byla

uloupěna Vinnetouova zůvěra. Hariman Enters po celou dobu projížďky neřekl ani slůvka a o mne ani zrakem nezavádl. Bylo mi ho líto. Jeho tváře chvílemi zaplály žářem krve. Stíral si z potu z čela. Horečně se třásl. Jeho bratr vypadal jinak. Zdálo se, že na něj vypravování a vzpomínky vůbec nepůsobily. Jeho klid by i dobrý znalec byl považoval za pravý, přirozený. Ale oči – ty jeho oči. Ty neměl ve své moci! Ty prozrazovaly všechno! Zuřil v duchu proto, že se kousky jeho otce nepodařily tak, jak měl v úmyslu. Nenáviděl mne snad ještě víc, než jindy. Byl schopen všeho proti mně. A přece jsem se ho nemusel bát, aspoň ne teď, protože měl vydat Kiktahan Šonkovi Old Shatteranda neporušeného.

I on si všiml jamky u hrobu náčelníkova. Díval se na ni chvíli a řekl:

„Tady jste kopal tenkrát?“

„Ano.“

„Tady byla schována zůvěra?“

„Ano. Ale nejen zůvěra.“

„Co ještě?“

„Nevím. To se dozvím brzy. Prosím vás, abyste mi půjčili svoje rýče.“

„K čemu?“

„Budu kopat.“

„Ještě jednou? – Tady? – Na tomto místě?“

„Nu, ovšem. Na tomto místě. Tenkrát jsem totiž asi všechno nevykopal.“

Jeho oči zaplály vnitřním vzrušením, a jeho hlas zněl sípavo, když vykřikl:

„A já vám mám půjčit rýče? Ani mne nenapadne! Sami budeme kopat, já a můj bratr!“

Běžel pro rýče, sebral je, podal jeden bratrovi a vyzval jej:

„Vstaň a nekňuč, stará babo! Vždyt jsi to slyšel: hnízdo nebylo ještě vybráno. Ještě tam něco zbylo. Snad mnoho, velmi mnoho! Pojď, pojď! Teď musíme pracovat! Pracovat!“

Hariman seděl se svěšenou hlavou. Odstrčil rýč a řekl:

„Dej mi pokoj! Nebudu kopat! Ani rukou nehnu. Buď prokleta tvá touha po zlatě, které chceš jiným vyrvat! Zadáví tě, jistě zadává, tak jako jej – jej!“

„Nechceš?“

„Ne! Nenamáhej se! Mám toho dost!“

„Zbabělče! Babo!“ zasyčel Sebulon opovržlivě.

Hariman prudce vstal, přistoupil těsně k němu a ptal se hněvivě: „Kdo je zbabělec? Ty nebo já? Mám odvalu k boji. Ale ty ne! Chci se zbavit ďábla, který nás posedl a dodnes ve svých spárech drží. Je bez milosti a nezná smilování. Poroučí, abychom poslouchali a zahynuli. Žádá od nás buď zločin anebo smrt, na usmířenou za otcovy činy. Ty nemáš odvalu proti němu bojovat. Proto sis vybral zločin. Ale já volím... smrt. Ptám se tedy znova: Kdo je baba? Ty nebo já?“

„Nevybral jsem si zločin, ale zlato, zlato! A nepomůžeš-li mi, nechám si je sám!“

Zahodil jeden rýč a druhým šel kopat a rýt. Hariman usedl. Pappermann přistoupil k Sebulonovi, vzal rýč na zemi ležící a řekl: „Pomohu vám. Dvěma jde práce lépe od ruky.“ Ale Sebulon vyhrkl:

„Táhněte! Nemáte tu co hledat! Nestrpím tu nikoho!“

„Dobře! Jak vám libo. Myslil jsem, že vám to bude vhod!“

Položil rýč. Sebulon pracoval jako smyslů zbavený. Jáma se hloubila víc a více. Díval se strnule do ní. Pot se mu lil z čela.

„To je čiré šílenství,“ šeptala mi žena. „Počíná si, jako by mu všechno náleželo. Co z toho jen bude?“

„Pro nás nic,“ řekl jsem rovněž tiše.

„A najde-li něco?“

„Nebude-li to zlato, zahodí to.“

„A bude-li to cenné, ovšem pro něho, nastane boj mezi tebou a jím!“

„Boj? Kdež! Nech mne jednat a buď bez obav! Jde o nesmírně důležité psychologické pochody, jež sotva kdy podruhé uvidím.“

„Ale co do zájmu o psychologii, přijdeš-li o život?“

„Prosím tě, měj rozum! Buď klidná! Vždyt se mi pranic nestane!“

„Ráda bych ti věřila! Dej mi však přece jeden revolver. Zastřelím toho člověka, vztáhne-li na tebe ruku!“

Mínila to vážně. Měla opravdu strach. Ona, ta dobrá duše, která neublíží ani kuřeti, chtěla z lásky ke mně zastřelit člověka. Byl jsem dojat, leč nedal jsem to najevo a řekl se smíchem:

„Milé dítě, bude-li nutno střílet, obstarám to sám. Mírím lépe než ty. A nyní prosím tě...“

„Pozor!“ přerušila mne. „Co to?“

Sebulon jásavě vykřikl a zdvojnásobil své úsilí, Hlína jen jen lítala z jámy! Přistoupil jsem, abych se do ní podíval.

„Pryč! Pryč!“ zařval na mně.

„Chci se jen podívat,“ omlouval jsem se.

„Ani to ne! Pryč, nebo vás udeřím!“

Zvedl rýč a díval se na mne hrozivě. Jeho oči byly podlité krví. Ustoupil jsem a řekl:

„Povězte nám tedy alespoň, proč jste vykřikl.“

„Povím vám: narazil jsem na zlato.“

„Jistě?“

„Ano. Na něco tvrdého, širokého. Díra je úzká. Musím ji rozšířit. Ale jen já! Kdo přistoupí, toho zabiju, ať je to kdokoliv!“

Ryl dále. Vrátil jsem se.

„Vidíš, že jsem měla pravdu! Chtěl tě zabít!“ začala žena.

„Ale nedokáže toho. Prosím tě, neztěžuj mi situaci svou úzkostí. Nemáš důvod se znepokojovat!“

Po těchto slovech se přece upokojila, i když Sebulonovo vzezření bylo s to vzbudit opravdové obavy. Dosud si otíral z čela pot. Teď již ne. Veliké kapky mu padaly z tváří do jámy. Obličej se zdál být naduřelý. Oči mu vystupovaly z důlků. Vzdychal a sténal, zprvu jen chvílemi, pak již při každém rýpnutí do země. Slábl. Musil již občas odpočívat, aby nabral dech. Ruce se mu začaly třást. Pohyby začaly být nejisté. Vypadal ošklivě, přímo odporně. Podobal se démonu, zloduchu, kterého nemůže pozorovat oko smrtelníkovu, aniž by se neodvrátilo.

Konečně vyrazil jásavé volání a ještě, ještě jednou zakřičel: „Otče, otče, ty tady! Pomáháš mi! Vidím to, cítím to! Děkuji ti, děkuji!“ To řekl rozradostnělým

hlasem. Pak se obrátil k nám a hrozil: „Nikdo sem nesmí! Nikdo! Každého hned zabiju, kdo se odváží dotknout se těchto pokladů! Pamatujte si to!“

Jáma se rozšířila a prohloubila. Sebulon do ní vstoupil a zmizel po pás. Shýbl se pro cosi, zvedl to a položil na okraj otvoru. Byla to hliněná nádoba. Pak vyňal druhou, třetí, čtvrtou a pátou. Vzal rýč a ryl ještě hlouběji. Za chvíli vylezl z jámy, nabral zhluboka dech a řekl: „Hotovo! To je všechno. Už tam není docela nic!“

Hariman sedel k němu obrácen zády. Otočil se, spatřil nádoby, vstal a přistoupil k bratrovi.

„Ah, už jdeš!“ vysmíval se mu. „Ale nemysli si, že z toho něco dostaneš! Všecko je mé!“

„Nic není tvé!“ odvětil Hariman.

„A čím?“

„Mr. Burtonovo. Vinnetou to zakopal pro něho, jenom pro něho!“

„Dokaž to! Dokaž!“ chechtal se Sebulon. „Tento Mr. Burton si před třiceti léty odnesl, co mu patřilo. To byla závět. Ostatní nechal tady. Nebylo to jeho! Dneska jsem to našel já. Nález, jako každý jiný nález v prérii. Podle zákona západu patří nálezci, tedy mně, jen mně!“

„Není to pravda!“ odporoval Hariman. „Cos věděl ty o pokladu? Mr. Burton ho však chtěl vykopat. Prosil o naše rýče. Tys mu půjčil nejen rýč, ale i svoji sílu. Pracovals pro něj! Tak to je a nic na tom nezměníš!“

Sebulon ještě chvíli odporoval bratrovi syčivým hlasem a dokazoval, že on je nálezcem. Svoji řeč dokončil těmito slovy:

„Rád bych viděl toho, kdo by mi chtěl tento poklad vzít. Pomoz mi otevřít nádoby!“

„Zlatíčko“ se na mne dívalo starostlivě a tázavě. Pošeptal jsem jí: „Počkáme, co je v nádobách. Jistě to není zlato!“

„Snad přece!“

„Ne. Dával jsem pozor, když je vyzdvíhoval z jámy. Na zlato jsou příliš lehké. Měj trpělivost!“

Nádoby byly hranaté, modrohnědě pomalované a byly ozdobeny indiánskými figurami. Na první pohled jsem poznal hrnčířskou práci z pálené hlíny, pocházející z vesnic kmene Zuni nebo Moqui. Nádoba se skládala ze spodní části a víka. Styčná čára obou dílů byla zatřena tmelem, který bránil vlhku vniknout dovnitř. Mimo to byly převázány silnými, dobře naolejovanými lýkovými provázky s mnoha uzly. Proto jsem se domníval, že uvnitř není kov, nýbrž cosi, čemu by vlhko mohlo uškodit.

„Pojď už a pomoz mi!“ vyzval Sebulon po druhé svého bratra. „Ale dej si pozor, ať nic nerozbiješ!“

Sedli k nádobám a odvažovali provázky. Hariman to činil klidně a rozvážně, Sebulon však chvatně, neklidně a netrpělivě. Ruce se mu chvěly.

„Prokleté uzly!“ naříkal. „Jde to tak pomalu. A přece tu je otec, otec! Cítím to srdcem, jsem rozčilen, šílený touhou! Dělej, dělej! Ale nerozbij nic! Rozumíš? Netrhni, nerozlom, nerozbij!“

Když rozvázali provazy, oškrabovali noži tmel. Šlo to zvolna, protože tmel za léta ztvrdl v kámen. Sebulon hovořil ustavičně o stříbru, zlatu, perlách, o starých

mexických, toltéckých a aztéckých, ba dokonce o starých peruánských klenotech a ozdobách. Namlouval si, že v nádobách misí být to nejcennější, co si dovedl představit. Jeho hovor přešel ve ztřeštěné plácání, snesitelné pouze ze silného psychologického nebo spíše psychiatrického zájmu. Oba pracovali stejně rychle. Když skončil první, skončil i druhý. Mohli nádoby otevřít, ale neučinili to. Napětí bylo přílišné. Nejprve nabrali dech. Pak vykřikl Sebulon skřečivým hlasem a rty se mu prudce roztřáslly:

„Hádej, co v nich je! Zlato? Diamanty?...“

„Nehádám,“ odpověděl Hariman. „Otevřme!“

„Tedy! Počítám! Jedna – dvě – třetí – !“

Obě víka byla sňata z nádob zároveň. Oba se zadívali dovnitř. Oba hmátli do nádob, aby vyňali obsah – ale mlčeli. Neozval se výkřik překvapení, radosti, vytržení. Dívali se na věc, kterou drželi v ruce.

„Kožený balík!“ řekl konečně Sebulon.

„Hm! Kožený balík!“ přizvukoval Hariman.

„Zlata?“

„Ne! Je to příliš lehké.“

„Diamanty? Šperky?“

„Také ne.“

„Nebo bankovky?“

Oči mu znovu zaplály. Takových pět balíků bankovek! Jaké bohatství!

„Rozbalme to! Honem! Řemeny pryč!“ Řemeny byly rozříznuty a kůže rozbalena.

„Knihy!“ řekl Hariman zklamaně.

„Knihy! Tisíc hromů! Jen knihy!“ ječel Sebulon. „Pryč s tím, pryč!“ Odhodil je.

„Ale jaké knihy?“ napomínal Hariman. „Podívej se přece! Mohou v nich být peníze!“

Sebulon sebral pohozený svazek, ale po prozkoumání jím zase mrštil. „Popsané strany, samé popsané strany!“ zlobil se. „S nadpisy, jež nic neříkají a s milovaným Vinnetouovým jménem!“

„V mé právě tak!“ ohlásil Hariman, jenž zatím prohlédl svoji knihu. „Zahod to! Snad tamty tři balíky obsahují něco lepšího.“

Rozumí se, že jsme tento výjev nesledoval tak lhostejně, jak jsem se tvářil. Každý lístek i každý kousek provázku nebo kůže byl mi svatý, byl to odkaz Vinnetouův. Nechal jsem oba dotýkat se balíků jen proto, že za mne konali práci. Ale poškodit nebo snad rozbít nesměli pranic. To se rozumělo samo sebou. Otvírali druhé dvě nádoby, ale netrpělivému Sebulonovi šlo rozvazování provazu příliš pomalu. Odřízl je tedy prudce a zvolal:

„Tmel oškrabovat?! To by trvalo dlouho. Rozbijme je, a uvidíme hned, co v nich je!“

Rychle jsem přiskočil a řekl:

„Nebudete nic rozbíjet! V nádobách je odkaz velikého a šlechtného mrtvého muže! Mají pro mne větší cenu, než zlato a drahokamy. Nestřím, abyste je rozbili!“

Odložil nádobu, uchopil rýč, výhružně se na mne podíval a řekl:

„A když to přece rozbiju!“

„Pshaw! K tomu se ani nedostanete!“

„Proč?“

„Srazím vás na zem jako pytel písku!“

„Ale! Jen to zkuste! A poslouvejte, co vám povídám: tímhle rýčem rozbiji nejprve nádobu, a pak, zvednete-li ruku na mne, roztrhám vám lebku!“

Zvedl rýč, aby svou hrozbu vykonal, a já jsem již stiskl ruku v pěst, abych jej udeřil. Ale tu vstala žena, postavila se ke mně a řekla:

„Ne ty, já!“

Odstrčivši mne stranou, přistoupila těsně k Sebulonovi a rozkázala mu: „Odložte rýč!“

Velitelsky zvedla ruku. Bylo vidět, že čeká okamžité vyplnění rozkazu.

Muž se téměř, abych tak řekl, leknutím skrčil a díval se jí do očí. Chvilku se na sebe upřeně dívali. Pak Sebulon sklopil zrak a spustil rýč.

„Zahod'te ho!“ velela.

Pustil jej docela.

„Sedněte si!“ vyzvala jej mírnějším hlasem.

I to učinil.

„Tak! A teď trpělivě pokračujte ve své práci! Nádoby nesmějí být ani za mák poškozeny! Doufám, že mi to uděláte k vůli!“

„K vůli! Jí k vůli!“ ozvalo se malomyslně z jeho úst. „Co si o mně lidé pomyslí, že poslouchám! Ty oči, ty oči! Harimane, řekni jí, aby mne alespoň on nepovažoval za zbabělce, který se ho bojí!“

„Co je?“ zeptala se Harimana. Ten řekl:

„Bratr nesnese pohled vašich očí, Mrs. Burton. Již od prvního setkání s vámi. Řekl mi to hned, a od té doby to opakoval aspoň dvacetkrát.“

„Je to pravda!“ naříkal Sebulon. „Ty oči! Ty zákeřné pohledy, jimž nelze odolat! Mučí a pronásledují mne! Nedívejte se na mne, Mrs. Burtonová! Udělám všechno, co budete chtít!“

Sedla si k němu, položila mu ruku lehce na rameno a řekla:

„Když učiníte vždycky to, co budu chtít, budete jednat vždycky správně!“

Trhl ramenem, jehož se dotkla a zasténal:

„U všech čertů! Teď na mne dokonce položí ruku!“

„Již to neudělám! Stalo se to docela bez úmyslu,“ omlouvala se. Ale teď prosím, vezměte zase nádobu. Zůstanu a bude se na vás dívat, jak pracujete.“

Chopil se nádoby a řekl Harimanovi:

„Oškrabujme tedy tmel! Ale pozorně, ať nic nerozbiješ! Rozumíš!“ A jako by se nic nestalo, pracoval tak pečlivě a rozvážně, že jsem se v duchu divil. „Zlatíčko“ se však tiše a blaženě usmívalo. Dřívější ukvapenost Sebulonova se sice pomalu vracela, bránil se jí však. Podařilo se mu ovládnout se do té chvíle, kdy nádoba mohla být otevřena. Pak nabral zhluboka dechu a zvolal:

„Promiňte, Mrs. Burton! Jsou-li to však zase knihy, budou vaše; je-li to však zlato nebo něco podobného, nevydám to! Za nic na světě! Mám se podívat?“

„Ano,“ odpověděla.

Odkryl nádobu a díval se dovnitř.

„Právě takový balíček!“ zasténal.

Vyňal jej, rozbalil a prohlížel.

„Zase jen popsané listy! Je to neštěstí, škoda, hanba! A ty?“

Tuto otázku předložil bratrovi, jenž také otevřel svou nádobu. Ukázal vnitřek a řekl:

„Také jen čmáranice.“

Sebulon vyskočil a bědoval:

„Musím si vydechnout! Jak mne to tísní! Chytá mne šílenství! Raní mne mrtvice!“

Pobíhal sem a tam se založenýma rukama. Hariman zatím beze slova vzal pátou nádobu a počal odvaze, motouz. Žena mu chtěla pomoci. Když to Sebulon viděl, přiběhl a prosil:

„Vy ne, vy ne, Mrs. Burtonová! Ušetřte své ruce! Udělám to za vás!“

Nebylo to míněno ve zlém úmyslu. Mluvil již upřímně. Zakrátko byla i pátá nádobka otevřena. Obsahovala pátý balíček obalený koží, jako ostatní. Sebulon se sklonil k zemi, jako dříve jeho bratr, jenže z jiného důvodu, zakryl tvář dlaněmi a rozplakal se. Hrud' se mu mocně dmula. My ostatní jsme byli tiše. Za chvíli Sebulon prudce vstal, díval se kolem, jako by se probudil ze sna, a hněvivě zvolal:

„Co jsem to řekl? Jak že to bylo? On že prý je tu! Náš otec? Jaký jsem ztřeštěnec! Z toho starého lumpa už nezbývá ani vláček, ani jediný atom, ani prášek! Jen hanbu nám zanechal, jen hanbu. A touhu po zločinech jsme také zdědili po něm, touhu po vraždě, po zkáze nás všech! Za to mu máme děkovat! A to chtěl být otec a otcem se nazýval! Fuj!“

Odplivl třikrát, otočil se od nás a chtěl odejít. Po několika krocích se však zastavil, obrátil se zase a řekl:

„Mrs. Burtonová, zříkám se těch papírů. Nechci je. Daruji vám je, slyšíte, jen vám, nikomu jinému! S každým bych o ně bojoval, i s Old Shatterhendem, ale vám je daruji a nežádám za ně nic!“

Vzdaloval se a brzy zmizel mezi stromy v lese.

„Ztřeštěný člověk!“ řekl jeho bratr, jenž se za ním díval, jako my. Víc neřekl.

Má žena měla vlastně teprve připravovat jídlo. Nejdříve však chtěla vědět, jaký poklad jsme našli. Prosil jsem nejdříve Pappermanna, aby ryl v jámě ještě hlouběji, protože tam mohlo snadno i po druhé něco zůstat nevykopané. Hariman Enters se hned nabídl, že mu pomůže. Ryli ještě asi o dvě stopy hlouběji, ale nenašli nic, vystoupili a jámu zaliázeli. Zatím jsem se ženou prohlížel obsah všech pěti nádob.

Byly to vesměs svázané sešity, rukopisy psané vlastní rukou Vinnetouovou. Jeho písmo jsem dobře znal, jak čtenáři „Vinnetoua“ vědí. Je možno si pomyslet, jak na mne působily tyto listy popsané jeho písmem, ne sice kaligraficky krásným, ale neobyčejně charakteristickým. Písmena měla přesně stejnou délku i polohu až úzkostlivě dodržovanou. Písmo bylo jasné a souladné, jako duše toho, jenž ty řádky psal. Vlastně nepsal, nýbrž kreslil či maloval. Nikde nebyla skvrna či nečistota. Ano, takový byl ve všem a vždy! A nebylo to dvacet, třicet stránek, nýbrž mnoho set. Kde je psal? Z obálek sešitů to bylo zřejmé.

Četl jsem: „Psáno na Nugget-tsilu.“ ... „Psáno u hrobu mého otce.“ ... „Psáno u hrobu Klekih-petry.“ ... „Psáno v příbytku Old Shatterhandově na Rio Pecos.“

... „Psáno u Tattellah-Sataha.“ ... „Psáno mým rudým bratrům.“ ... „Psáno mým bílým bratrům.“ ... „Psáno všem lidem celého světa.“

Ale mnohé sešity neměly nadpisu. Vše bylo anglicky. Kde scházel správný, přiléhavý výraz, byl nahrazen slovem indiánským. Na konci posledního sešitu byl přesný obsah, a dopis psaný pro mne. Obsah uveřejním později. Dopis zněl v překladu takto:

Můj milý, milý, dobrý bratře,

volám k velikému, dobrému Manitouovi, aby Tě přivedl pro tyto knihy. Nenajdeš-li je kopaje po prvé, nenastal ještě čas, aby se dostaly do Tvých rukou. Ale pak neustanu volat, abys pro ně přišel později. Neboť jsou jen pro Tebe.

Tento svůj odkaz jsem neuložil u Tatellah-Sataha, protože Tě nemiluje. Činí to však z ušlechtilých důvodů jako vše. A také jiným jsem své knihy nesvěřil, protože všemohoucímu vševědoucímu Otci světů důvěřuji více než lidem. Zakopám je hluboko v zemi. Nad ně položím druhou závět, aby tuto pravou skryla a chránila. Povím Ti jen o prvé, aby pravá zůstala skryta v zemi, dokud nepřijde její čas. A Tatellah-Satahovi jsem o ní řekl, aby nepřišla na zmar, pakli bys ji Ty nikdy nevykopal!

A nyní připrav své srdce a ducha, a slyš, co Ti pravím já, zemřelý a přece žijící!

Jsem Tvůj bratr. Chci jím být navždy. I pak, až kmeny Apačů poletí truchlivá zvěst: „Vinnetou, náš vůdce, je mrtev!“ Tys mne naučil, že smrt je největší pozemská lež. Chtěl bych Ti dokázat pravdivost tohoto Tvého daru. Chci, až o mně budou říkat, že jsem mrtev, své ruce nad Tebou na ochranu rozepnout tak, jako jsem to dělal za živa. Chci chránit Tebe, příteli, bratře, můj milý, dobrý bratře.

Veliký Manitou nás přivedl k sobě. Nejsme dva, nýbrž jeden. A zůstaneme jím. Není na světě moci, která by tomu zabránila. Ani propast hrobu nebude nám překážkou. Hloubku a šíři jeho přeskočím tím, že touto svojí závětí k Tobě přijdu a zůstanu navždy u Tebe.

Byls vždycky mým strážným andělem, a já byl Tvým. Byl jsi mi dražší než všichni, jež jsem miloval. Dals mi mnoho. Přinesls mi poklady ducha i duše, a já jsem se snažil je podržet. Jsem Tvým dlužníkem. Ale jsem jím rád, neboť dluh můj netíží, nýbrž povznáší. Nemohli všichni běloši přijít k nám tak, jako Ty, člověk, přišel jsi ke mně, člověku? Pravím Ti, že všichni, všichni moji bratři by se byli stali jejich dlužníky, jako já jsem se stal Tvým. A vděčnost rudého plemene by byla právě taková i tak upřímná, jako je vděčnost Vinnetoua Tvého k Tobě. A kde miliony jsou vděčný, tam země stává se nebem.

Ale Tys učinil daleko více, než jenom to! Tys neujal se pouze svého rudého přítele, nýbrž všeho jeho pohrdaného a pronásledovaného plemene, ačkoliv věděl a víš, že přijde čas, kdy Tě budou za to pronásledovat a pohrdat Tebou právě tak jako jím. Leč neklesej, příteli! Budu s Tebou! Co nebudou věřit Tobě, žijícímu, uvěří mně, zemřelému. A nechtěj-li rozumět tomu, co píšeš Ty, dej jim číst, co jsem napsal já. Jsem přesvědčen, že nejmilejší a nejlepší čin Tvého Vinnetoua byl, když v tichých, svatých hodinách v samotě odložil pušku a chopil se pera – pro Tebe. Byl to nesnadný čin, pérem, jež zdráhalo se poslouchat mne, rudokožce,

a přece lehký srdcem, jež mluvilo z každého řádku, který zanechávám pokolení lidskému.

Tvůj Vinnetou bude i po smrti u Tebe, protože má láska je živá. Bude pro Tebe bojovat, protože boj ten bude veden za něho a za jeho plemeno. Povznesl jsem se k Tobě, ochráncem Tvým, a prosím, neodháněj mne! Pak i národ můj se pozvedne a všechna utrpení budou smazána, ne-li z listu dějin, alespoň před tváří Manitoua, jenž soudí dobrotivě, může-li a smí-li.

Ted' víš, že jsem u Tebe, když oči Tvé čtou tyto řádky, ne jako „duch“, jako bludná duše, nýbrž jako věrný tep Tvé krve, jenž s Tvým srdcem vždy bije, jako jedna mysl a jedno srdce, jak jsme si tenkrát u hrobu Bílého otce slíbili.

Byl jsem pošetilý, když jsem toto napsal? Bud' zdrav! Co bys mohl ode mne ještě slyšet, najdeš v těchto listech. Přinesl jsem je na Nugget-tsil. Jáma je otevřena, aby je pro Teba přijala. Jsem tu sám! Jak jsem Tě miloval! Jak Tebe dosud miluji! Tys mi byl duchem i duší, srdcem i vůlí. Čím jsem Tobě, tím jsem se stal Tebou. Je tolik, tolik jiných, kteří by mohli se tím stát pro Vás... pro vás... pro Vás!

Tvůj Vinnetou.

Moje žena seděla těsně u mne. Předčítal jsem jí zpola nahlas. Když jsem dočetl, neřekla ani slova. Objala mne, opřela hlavu o mé rameno a zaplakala. I já jsem mlčel. Tak jsme seděli dlouho. Pak jsme vložili rukopisy do nádob a uložili je ve stanu. Dopis jsem si však ponechal u sebe.

„Ukážeš jej Mladému Orlovi?“ zeptala se mne.

Myslel jsem právě na totéž.

„Ano, ať si jej přečte, a to hned!“ odpověděl jsem.

Šli jsme k němu. Zdálo se, že se o nás vůbec nestaral. Když jsem mu však dopis podal a připojil stručné vysvětlení, vyjasnila se jeho tvář a řekl:

„Děkuji vám, Mr. Burtone! Věřte, že vím, co znamená dostat takový dopis, a z ruky, jako je vaše!“

„Neukazuji vám jej bez sobectví,“ usmál jsem se. „Svěřuji závět Vinnetouovu vaší zvláštní ochraně. Nemohu být stále u stanu. Prosím tedy, buďte na stráž, kdykoli se vzdálím. Jako nyní. Půjdu se podívat, kde je Sebulon Enters.“

„A já se postarám o potravu tělesnou,“ prohlásilo „Zlatíčko“. „Připravím, jak jsi jim slíbil, medvědí tlapky. Myslím, že Mr. Pappermann mi pomůže.“

Nešel jsem hledat Sebulona z pouhé starostlivosti o naši bezpečnost, nýbrž pudil mne k tomu i soucit, abych jej nenechal dlouho bez dozoru. Bylo třeba i jej zachránit, když jeho bratr byl již téměř zachráněn. Šel jsem po stopách, jež zanechal. Vedly do lesa, ne však rovně, jako stopy člověka, jenž ví, kam jde, šly vpravo, vlevo, vpřed, kolem a zase vzad, jako by byl podrostem kráčel šílenec, jenž neví, kam jde. Občas se zastavoval, otáčel se však na všechny strany, jako by jej ohrožovaly neviditelné bytosti – jeho myšlenky.

Postupoval jsem jen zvolna, konaje tato pozorování. Konečně jsem jej uslyšel, dříve než spatřil. Mluvil hlasitě. Šel jsem po hlase. Stál u vysokého buku, opřen o kmen. Kolem bylo husté křoví, jež mne krylo. Hovořil, jako by měl před sebou hmotné postavy. Posunkoval. Přikyvoval jim. Zaslechl jsem toto:

„Jste všichni mrtví, všichni! Jen dva zůstali! A to jsme my! Musíme i my zmizet? Hariman chce zemřít. Já chci žít. Chci provést otcovu vůli, aby i mne, posledního nezavraždil. Chci toho Old Shatterhanda vydat smrti, chci, chci, chci! Chci otcova největšího nepřítele zničit, abych sám mohl žít. Ale mohu – mohu – mohu?“

Otáčel při tom hlavou, jako by mluvil k posluchačům. Naslouchal, neodpoví-li někdo. Pak mluvil dále:

„Ta žena, ta žena za to může! Ta žena se svýma modrýma očima a dobrotou svého srdce. Ta se mi staví do cesty!“

Pak přiložil ruce k ústům, a prohlásil tajemně:

„To jsou modré oči naší matky. Ty milé, dobré oči matčiny, jež tolikrát plakaly, až zničeny hořem uhasly navždy. Zpozorovali jste i vy tu podobu? A je to dobrotivost naší matky, naší milé matky! Jak se usmívá! Jak prosí! A jak odpouští... Měly by se i ty oči rozplývat v slzách, kvůli mně? Tolik dobrotivosti by mělo být zničeno? V hněv a pomstu proměněno? Mohu to učinit? Kvůli jednomu padouchovi – padouchovi – padouchovi?!“

Sklonil hlavu, jako by naslouchal odpovědi a pak řekl:

„Ne! Podvedl mne! Nebylo to zlato! Byly to popsané listy! Chce mne tak podvést i s Kiktahan Šonkou? Když byl živ, podváděl kde koho. Teď je mrtev a může nás ještě podvádět. Ale on sám bude podveden, musí být podveden, oklamán a ošálen! Mám snést jeho podvody? Věru, mám chut provést mu to, co provedl on mně. Podvést jej Old Shatterhandem! Snad – snad! Ba, ano! Pro ty modré oči! I pro tu dobrotivou zářící tvář. Chci jednou ...“

Zarazil se. Byl přerušen. Jeho bratr se objevil před křovisky a volal naň:

„Bud zticha. Jsi neprozřetelný! Tvoje řvaní v samotě nás oba může zničit!“

„Všichni tu byli, všichni!“ omlouval se Harimanovi.

„Nesmysl! Nikdo tu nebyl, ale jeden může přijít, Old Shatterhand. A ty svou přednáškou stromům prozradíš všechno, co má být ještě zatajeno. Šel do lesa, po tvých stopách šel. Znáám zloducha, jenž tě nutí k hlasitým hovorům. Proto jsem šel za tebou, abych tě varoval. Nevěděl jsem, kde jsi, až jsem tě uslyšel křičet.“

„Kdybych nekřičel, nebyl bys mne našel.“

„Nemluv hloupě a pojď. Bude se brzy jít.“

„Ach! Medvědí tlapky?“

„Ano. Jsem zvědav, jak se jí podaří. Ještě je nikdy nepekla.“

Pospíšil jsem si, abych je nepozorovaně předešel. Podařilo se mi to. Když přišli k tábořišti, seděl jsem u Mladého Orla, a tvářil tak, jako bych se již dávno vrátil.

Medvědí tlapky chutnaly všem, ač by byly lepší za dva, tři dny. Po jídle jsem jel se ženou k vyčnívajícímu stromu na výšině. Chtěl jsem se totiž rozhlédnout krajem. Siouxské ženy chtěly jet na Nugget-tsil. Měly na něm být vlastně před námi, ale nebylo po nich nikde ani stopy. Proto jsme vyjeli k oné výšině, abychom pozorovali, nepřijíždějí-li bud ony, nebo někdo jiný.

Vzduch byl čistý, bylo tedy vidět velmi daleko, vylezl jsem na strom, pokud mne větve udržely a dalekohledem prozkoumal obzor. Skupina Nugget-tsilu ležela pode mnou. Byla zalesněna. Za lesy se prostírala prémie, skrovně porostlá křovím a stromy. Viděl jsem ji do dálky na všechny strany. Nikde stopy po

člověku. Pro dnešek jsme si tedy byli jisti. Vraceli jsme se k táboru. Dojeli jsme tam, když se začalo stmívat.

Pappermann nasbíral suché roští a dříví, aby stačilo na celou noc. Ležel před stanovým vchodem jako věrný pes. Mladý Orel seděl u něho. Entersové se krčili opodál a pekli svého zajíce. Když byl upečen, nabídli nám kus. Pojedli jsme s nimi bez okolků. Zdálo se, že se jaksi změnili. Počínali si volněji, nerozpačitě. Hovořili s námi skromně, tak, jako by se mezi námi a jimi nebylo nic rušivého přihodilo. Měli snad klidnější svědomí než dříve? Či byly jejich úmysly méně nepřátelské? Snad! Dokonce i Sebulon se choval, jako by se výjev při kopání „pokladu“ odehrál pradávno.

Hovořili jsme jen o Vinnetouovi a jeho Apačích. Vyprávěl jsem několik význačných příhod, které jsem s ním zažil. Pappermann svým způsobem hovořil o tom, jak jej sám znal, a Mladý Orel líčil vliv, jaký měl zemřelý náčelník na Indiány, zvláště na Apače a národy jim příbuzné. Entersové poslouchali mlčky. Ale bylo vidět, že jsou zcela zaujati. Těšilo mne to. Dozvěděli se asi od svého otce a jiných našich nepřátel tolik hany o mně i Vinnetouovi, že jim nemohlo uškodit, když se dozvěděli opět pravdivější věci.

Po večeři vyňal Pappermann doutník; jeden z těch, které si nakoupil v Trinidadu. Entersové to viděli a sáhli po svých krátkých dýmkách a pytlících. Tázavě se podívali po Mrs. Burtonové; dostalo se jim touženého dovolení. Mladý Orel nekouřil. Řekl, že kouří jen při poradách z kalumetu. Já pak doznávám, že jsem kouřil, a to velmi silně. Mnozí to vědí. Byl jsem nejnáruživějším ze všech kuřáků, jež jsem znal. Ale nejsem jím již. Před pěti lety mne „Zlatíčko“ prosilo, abych nekouřil tolik. A tak se stalo, že po pěti létech jsem mohl říci s Mladým Orem: „Kouřím jen při poradách z kalumetu.“ Sám nekouřil, ale ruka jeho pohrávala si s obláčky a kroužky dýmu, jež unikali z úst Pappermannových. Vdechoval vůni jeho doutníku. Zdálo se, že přišel na nové myšlenky. Je jistě podivné, že volný Indián není nikdy kuřákem ze zvyku a přece, nebo právě proto, je přístupný jemnějším nikotinovým účinkům. Indián kouřívá jen v důležité a posvátné chvíli.

Mladý Orel měl bohatý duševní život. Ale byl zamlklý, nedal to hovorem najevo. Tehdy poprvé se pomalu, velmi opatrně rozhovořil. O sobě nemluvil, jen o Vinnetouovi. Cítil jsem, že se mu ústa otevřela narkotickou vůní, již vdechoval. Má žena využila jeho nálady k otázce, která jí nedala pokoje od našeho odpočinku u jezera Kanubi. Apač právě hovořil o setkání s krásnou Aštou, když se ho zeptala:

„Viděla jsem hvězdu na jejím šatě. I vy ji máte. Co znamená? A co znamená ‚být Vinnetou‘ nebo ‚Vinnetah‘? Nebo to nesmíte říci? Je to tajemství?“

Privřel na chvíli oči. Když je otevřel, odpověděl:

„Není to tajemství. Každý to může vědět. Ano, ať jen se to dozví celý svět a činí tak, jako my. Přejeme si to. Ale mám o tom hovořit zde a teď?“

A stočil pohled k oběma bratrům.

Porozuměl jsem mu a odpověděl jsem:

„Proč? Není překážky.“

„Budiž tedy!“

Privřel oči a opět chvíli přemýšlel. Pak začal vyprávět:

„Chtěl bych k vám hovořit řečí Apačů. Nebot v ní jsem se naučil všemu, co vám povím. Řeč bledých tváří vrhá ošklivé stíny na ony postavy mého nitra.“ Teprve tehdy otevřel oči a pokračoval:

„Daleko, daleko odtud je země, které se říká Džinnistan. Pouze nám, rudým lidem je známa. Běloši o ní nevědí.“

Představte si mé překvapení, když jsem slyšel z jeho úst toto jméno! „Zlatíčko“ bylo právě tak. Chytla mne rychle za ruku, jako by potřebovala opory, aby jej nepřerušila a neřekla, že se mýlí.

„Džinnistan? Je to slovo apačské?“ ptal jsem se.

„Ne. Je z řeči neznámé. Před tisíci a tisíci léty byla spojena Amerika s Asií. Daleko na severu byl most. Zbyly jen roztroušené ostrovy a ostrůvky. V ten čas, před tisíci léty přišli do Ameriky velicí krásní lidé, tělem i dusí obři. Přišli přes onen most k našim předkům a přinesli pozdravy od své vládkyně Marimeh.“

Zase mi „Zlatíčko“ stisklo ruku. Cítila jako já, že minil naši Marah Durimeh. Mladý Orel hovořil dále:

„Jeich poslové přinesli nádherné dary. Bylo jim zakázáno přijmout za ně naše dary, protože dar, který se vrací, není darem, nýbrž nátlakem. Vyslanci vládkyně vyprávěli o Džinnistanu, říši v jasných horách, kde znají jediný zákon: ‚zákon strážných andělů‘. Každý budiž andělem, neznámým však druhému, zní zákon. Kdo se odhodlá být jím vlastnímu nepříteli, je hrdinou, protože přemohl sebe sama. To se našim předkům zalíbilo, neboť byli tak šlechetní, jako obyvatelé Asie. Prosili vyslance vládkyně Marimeh, aby jim pomohli zavést onen zákon i v Americe. Svolili. Provedli, co od nich naši žádali a zase odešli.“

„A přišli opět?“ ptalo se „Zlatíčko“.

„Ti ne, ale jiní. Vždy za jeden lidský věk přišli vyslanci, přinesli dary a prohlédli, zda jejich zákon v naší zemi dosud platí. Tak uplynulo několik tisíc let. Nebe přišlo na zemi. Ráj byl dokořán otevřen. Nebylo rozdílu mezi lidmi a anděly, protože každý člověk byl andělem, strážným andělem svého bližního. Náhle poselství nepřijelo. Ani příští. Ani třetí nevzkročilo již na půdu americkou. Hledali proc. Most byl stržen! Mezi Amerikou a Asií zbylo z něho několik ostrovů, jako pilířů, jež byly oplachovány rozbouřenými vlnami.“

„Nemýlím-li se, jsou tam ještě dnes. Říká se jim Aleuty,“ prohodil Pappermann.

„Ano. Dobře se vyznáte v zeměpise, Mr. Pappermanne!“ pochválilo „Zlatíčko“.

„Oh, není to tak zlé!“ smál se. „Když jsem chodil do školy, znali jsme Aleuty a úžinu Beringovu lépe, než okolí svého městečka!“

„Uplynula staletí a poselství nepřicházela. Spojení bylo přerušeno,“ pokračoval Apač.

„Což se nemohli pokusit je obnovit?“ ptala se má žena. Indián se truchlivě usmál.

„Naši se o to nepokusili,“ řekl. „Vždyt jsme byli rudoši. Indiáni! Chtěli jsme být šťastni a blaženi, ale bez námahy a práce. To jsme pokládali za svoje právo. Vybojované štěstí zdálo se nám příliš drahé. Myslili jsme, že můžeme je mít laciněji. Netušili jsme, že veliký, nejvyšší moudrý Manitou nás zkoušel, že jsme se měli vzchopit k vlastní práci a námaze, když poselství džinnistanská nepřicházela.“

Jenže naši předkové se nehnuli. Neměli slova díků za džinnistanský zákon, ani vůli k činům vděčnosti k Manitouovi a vládce Marimeh za ráj, štěstí a blaženost. To byl veliký, neodpuštělný hřích mých předků, našich otců, a jeho následky cítíme dodnes!“

Sebulon tiše zasténal:

„Předkové – předkové! Ano, ti otcové!“

„Mlč, nevyrušuj!“ žádal Hariman.

„Zákonu džinnistanskému chyběla obcerstvující, omlazující síla, již se dřívějším pokolením dostávalo z vlasti zákona. Slábl. Jeho účinky mizely. Andělé stali se lidmi. Nebe opustilo zemi. Ráj zmizel. Láska umřela. Jediná veliká říše, s jediným, velikým zákonem se rozpadávala. Veliký, jediný zákon, o nějž se opíralo jediné, veliké plemeno, byl ztracen. Hroutil se zvolna, ale jisté, i když to staletí trvalo. Vládcí se stali samovládci, ukrutnými a nemilosrdnými, z patriarchů tyrani. A jako dříve platil jediný zákon lásky, tak zavládl jen zákon násilí. Kdo dříve žehnal, proklínal. Co dříve se spojovalo k dobrému, vyhýbalo se navzájem. Jediná záchrana zdála se být v mocné ruce, v neúprosné přísnosti. A přišli tací, avšak utlačovatelé, karabáčníci a násilníci. Vládli železnou pěstí, ale jen několik století. Tlak budí protitlak, budí vnitřní žár, který se snaží projevit navenek a vyprostit. Tento tlak vzrůstal, až zesílil v tíži nesmírných vodních spoust, jimž hráze neodolají. Tíha uplynulých století se počala projevovat. Užijte zeměpisného přirovnání, abych mohl vysvětlit tuto dějinnou událost: Jezero Hořejší jako by se tlačilo do Michiganu, tento do jezera Hurónského a toto na jezero Erie. Takovým tlakem se drtí i skalní břehy. A rozdrtily se! Niagara se utvořila. Nejdříve řeka, potom vodopád, pád strašlivý a nezadržitelný, který rudé plémě roztrávil v atomy a tříští dosud a dále tříštit bude, nenajde-li se na jeho dně spásná myšlenka, jež by dovedla spojit všechny ty vlny, kapky a páry v řeku a utvořit, budoucí Ontario rudého plemene. Toto přirovnání vám není známé a tedy –“

„Je nám známé a rozumíme mu,“ přerušilo jej „Zlatíčko“.

„Vytvořilo se v nás samo, bez přispění jiných. Často jsme již o něm hovořili i doma, za mořem, také zde. I u Niagary samé, s Athabaskou a Algongkou, náčelníky...“

„S Athabaskou?“ vykřikl Mladý Orel radostně vzrušen.

„Ano.“

„A s Algongkou?“

„I s ním.“

„Zároveň?“

„Zároveň. Cestovali spolu.“

Tato zpráva vyrušila Apače z klidu. Jeho radost byla tak veliká, že ani nepomyslel, že se Indián nemá dát uchvátit ani radostí, ani bolestí k hlasitým projevům.

„Spolu byli, spolu!“ zvolal. „Jeden vykonal dalekou cestu, namáhavou, k druhému! Pak šli oba k Niagare, a pak – pak – víte, kam šli potom?“

„Na Mount Vinnetou.“

„Opravdu? Víte to docela určitě, Mrs. Burton?“

„Nepochybuje o tom.“ ujistěovalo jej „Zlatíčko“ a já to potvrdil.

Sepjal ruce, pozvedl oči k nebi jako k modlitbě a řekl hlasem, z něhož zněla upřímná, vnitřní radost:

„Na Mount Vinnetou! Zachráněna – zachráněna – zachráněna:“

„Co je zachráněno?“ ptala se má zvědavá žena, Klára tentokrát, ne Klárka.

Váhal s odpovědí, ale pak to přece učinil, posadiv se zároveň:

„Veliká myšlenka, jež se má z hlubin vodopádu zvednout, je zachráněna.“

„Již je nalezena?“

„Nebylo třeba jí hledat. Žije po staletí. Byla však stržena do zkázy, do víru Niagary. Ale nebyla rozdrčena, rozemleta a zničena jako my, nýbrž právě tehdy, kdy se zdálo, že ji vody navždy zatopily, vynořila se čistá a jasná, zázrakem zářící, vynořila se z proudů národní Niagary, aby byla zachycena a přijata potomky těch, kteří ji kdysi nepokládali za hodnu námahy přijmout ji, hosta z Džinnistanu, navždy.“

Mluvil s nadšením. Bylo vidět, že je stržen svojí vidinou a citem.

Také zvědavá Klára stala se opět Klárkou, ba „Zlatíčkem“, když zvolala nadšeně:

„Vím, co myslíte! Znáám ji, velikou, spásnou myšlenku!“

„To není možné!“ namítl.

„Ne? Oh, známe ji možná déle, než vy! Míníte zákon džinnistanský, budiž strážným andělem bližního svého. Vidíte?“

Veliký, ale radostný údiv se mu mihl tváří. Zvolal:

„Opravdu jste mi porozuměla, Mrs. Burtonová! Jak je to však možné?“

„Protože tento zákon známe, jak jsem vám již řekla. A protože – dejte pozor... protože známe Džinnistan, a známe i vládkyni Marimeh, ačkoli jste tvrdil, že o ní vědí jen rudoši a běloši nikoli.“

Nevěděl, co by řekl. Tázavě se na mne díval.

„Má pravdu,“ potvrdil jsem. „Známe dokonce i pravé jméno vládkyně. Jmenuje se Marah Durimeh, ne Marimeh. Pět slabik se během dob stáhlo v tři.“

„Říkáte-li to vy, musím tomu věřit. Jak jsem rád! Znáte královnu, znáte Džinnistan. Znáte i prostý, veliký zákon té země. Můžete nám tedy přispět více, než Athabaska i Algongka, které také znáte. Vědí, kdo jste?“

„Ne. Pro ně jsme Mr. a Mrs. Burtonovi.“

„Jak mne i to těší! Jaké překvapení, až vás poznají. A jak se zaraduje a potěší Tatellah-Satah, až se dozví, že Old Shatterhand chce pouze to, co on. Přáli si, abyste přišel, a přece se vás báli, Mr. Burtone!“

„Proč se báli?“

„Protože vás Tatellah-Satah má za povrchního člověka, jenž bude souhlasit s pomníkem, s chlubným dílem neprozíravých a povrchních lidí. Vaše vůle znamená mnoho. Ví to a všichni to víme. Budete-li souhlasit s vychloubači, čeká nás úplná zkáza místo vytouženého obrození. Duše našeho národa procitla. Protahuje se, pohybuje se. Začíná myslet. Chce všechny své členy a údy spojit v celek, v jediné tělo. Všichni probuzení jdou za silící jednotou, sjednocením. Hledíte však na Siouxy, Utahy, Kiowy a Komanče. Chápou se zbraní ne však proti bělochům, ale proti sobě, proti vlastní duši. Chtějí tuto duši národa sotva procitlou srazit zase k zemi a zničit ji navěky. Proč?“

Dříve než mohl sám odpovědět na tuto svoji otázku, učinila tak za něj moje žena:

„Protože Old Surehand, Apanačka, jejich synové a jejich straníci urážejí národní cítění těchto kmenů, protože se chystají náčelníkovi Apačů prokázat bezpříkladnou poctu, jež mu nepřísluší.“

Po těchto slovech se Mladý Apač ulekaně podíval zprvu na ni, pak i na mne. Zdálo se, že nevěří vlastním uším.

„Co řekla Mrs. Burtonová?“ ptal se. „Jmenuje onu úctu bezpříkladnou poctou, jež mu nenáleží?“

„Ano, tak jsem to řekla!“

„A že mu nenáleží?“

„I to tvrdím!“

„A vy milujete našeho Vinnetoua, Mrs. Burtonová? A vy si ho vážíte?“

Apač velice zvážněl. Jeho obličej nabyl vzezření mramorové sochy. Tutěž vážnost však bylo vidět na mé ženě. Odpověděla:

„Miluji jej a ctím jej tak, jako nikoho z lidí mimo svého muže!“

„A přece mluvíte o přehnané úctě?“

Vstal ze svého místa. „Zlatíčko“ také. Oba cítili, že nadešel velmi důležitý okamžik. Také já jsem povstal. Cítil jsem ještě víc než pouhou „důležitost“ okamžiku. Bylo mi, jako by se mělo již tehdy rozhodnout, na čem bude mnoho záviset, mnoho z událostí příštích dnů. Byl jsem třikrát starší než mladý Indián, ale neměl jsem se za třikrát chytřejšího. Pro mne se v něm nezosobňovalo jen hnutí, jež se tehdy rodilo, hnutí označené slovem „mladoindiánské“, nýbrž i osud a budoucnost všeho indiánského plemene. Za čtyři léta dosáhl u bělochů, jak se mi zdálo, výborných úspěchů. Znal Athabasku i Algongku. Dopisoval si se slavným Wakonem. Byl žákem a snad i miláčkem Tatellah-Sataha, tedy nástupcem Vinnetouovým v srdci i duši největšího u všech rudých medicinmannů. Bylo třeba se tudíž chránit, abych se nevyvyšoval. Duševně byl mi úplně roven, ačkoli byl mlád. Proto jsem se ujal slova místo ženy:

„Právě proto, že jej takto milujeme a ctíme, nesmím a nemohu trpět, aby mi jej pro budoucnost zesměšnili. Ať vystavějí pomník sebevyšší, bude vždycky ještě výše! Ať namalují jeho obraz sebekrásnější, bude sám přece mnohem krásnější! Kdo mu staví hmotný, viditelný pomník, nevyvyšuje ho, nýbrž naopak, nutí jej, aby sestupoval, snížil se. Zneuctívá jej, nikoliv uctívá. Vinnetou nebyl ani učenec ani umělec, ani vojevůdce ani král. Neměl pražádného úřadu nebo veřejného důstojenství. Proč tedy pomník? A proč právě tak zvláštní a nákladný? Tak nápadný a křiklavý? Čím si zasloužil náš šlechtitý přítel takové ponížení, takovou urážku? Není pražádným snížením, řeknu-li o něm, že nebyl učencem, ani umělcem, ani vojevůdcem, ani králem, protože byl daleko více, než to vše: byl Člověk. Byl Ušlechtilý Člověk. A byl to první Indián, v němž se probudila duše rudého plemene ze smrtelných mrákot. V něm se obrodila. Proto byl a chtěl být jen Duší! A proto jest a bude jen Duší! Pryč tedy se všemi pomníky! Bydlel v našich srdcích a tento útulek ať mu zůstane! Kdo myslí, že nám jej může vyrvat ze srdce a vtesat do zlata nebo kamene, ten ať si nejdříve pohovoří s námi! Rozumíte? Má žít ve mně, v nás, ve vás, ve svém národu, v duši svého lidu, kterou přivedl k sebevědomí a již chtěl dát vědomí, že národu určenému ke zkáze

a zániku jest veliký zákon džinnistanský jedinou cestou k záchraně. Mohl zahrát úlohu hrdiny a krvavého vojevůdce. Zřekl se toho, protože poznal, že by to zánik jen urychlilo. Nabádal k míru a rozséval jej všude, kam přišel. Byl andělem svých lidí! Byl andělem všech, které potkal, ať to byli přátelé či nepřátelé. Když se duše jeho plemene v něm obrodila, a procitla, musila si nutně uvědomit zákon ochránců, zákon lásky, se kterým kdysi usnula a zapadla do neznáma. Vinnetou byl duševně přímý potomek posledního velikého staroindiánského vládce, k němuž naposledy přišli poslové královny Marimeh. Pochopili jste to vy, jeho rudí bratři? Pochopili jste, že není dovoleno žádnému národu, aby zůstal dítětem? – Že jste byli kdysi dětmi a že jste spěli ve zkázu jen proto, že jste nechtěli vyrůst z dětských mokasínů? Pochopili jste, že jste usnuli jako děti, abyste procitli jako muži, po těžkých snech pádu niagarského? Pochopili jste, že jste ztraceni navěky, nebudete-li muži nyní? Víte, co to je být mužem? Být osobností, která jedná ze své vůle a nedá cizími o sobě jednat? Být osobností, jež zná své cíle, a jež za nimi jde bez úchylky? Víte, jak musí být usmířeno a odčiněno to, že sta malých národů a národů, skupin a kmenů indiánských se tisíc let vzájemně potíralo a ničilo? Jste si vědomi, že jste páchali tisícírovnobornou sebevraždu? A že krvežíznivost bledých tváří a touha po zlatě a zemi byla jen metlou v ruce velikého, dobrého Manitoua, jejíž rány vás měly probudit ze spánku? Že jste mohli jen láskou napravit, co jste nenávisť zavinili? Že ráj vašich předků byl ztracen, jakmile se rudoch stal zloduchem, ďáblem svého bratra? A že onen ráj teprve pak vrátí, až se bude rudoch snažit, aby svému bratru byl andělem, jako to bylo v době královny Marimeh?“

Byla to dlouhá, dlouhá věta, již jsem pronesl, jako k zástupům posluchačů. Mladý Orel stál přede mnou a díval se, jako by mi chtěl vzít slova z úst. Viděl jsem, že se diví a že jeho údiv vzrůstá. Sotva jsem dohovořil, již se zeptal:

„Nebyl jste opravdu nikdy u Tatellah-Sataha, Mr. Burtone?“

„Nebyl.“

„Co jste četl z jeho veliké bibliotéky?“

„Nic. Neviděl jsem jeho knihy, tím méně je četl.“

„Podivné, tuze podivné! A od Vinnetoua to také nemůžete mít!“

„Co?“

„Myšlenky, jež jste přednesl.“

„Každý člověk má svůj duševní svět. Já nikomu z jeho nekradu. Také otázky, jež jsem pronesl, jsou moje. Odpovězte si na ně, chcete-li!“

„Rád si odpovídám. Nejen slovem, nýbrž skutkem. Ptal jste se, zdali jsme pochopili. Ano, snad ne všechno, ale jistě mnoho. Zde je důkaz.“

Ukázal na hvězdičku o dvanácti paprscích na své hrudi a pokračoval:

„Mrs. Burtonová by chtěla vědět, co znamená. Odpovídám: Znamená, že jsme ochotni usmířit minulost. Že nechceme nenávidět, nýbrž milovat. Zkrátka, že zákon džinnistanský má být u nás znovu zaveden. Chceme se spojit, ne třístit. Chceme se semknout tak těsně, že nebude moci, jež by se mezi nás mohla vetřít. Nemáme vládce, jenž by nám to byl mohl rozkázat. Sami jsme si tak rozkázali. Tatellah-Satah, Mistr, přišel na tuto myšlenku. Byl jsem první, kterého jmenoval ‚Vinnetouem‘. Brzy bylo nás deset, dvacet – teď je nás na tisíce.“

„Proč jste si dali právě jméno ‚Vinnetou‘?“ ptalo se moje „Zlatíčko“.

„A bylo snad lepší? Což nebyl Vinnetou vzorem, jak plnit všechny příkazy a závazky? Což je neplnil dobrovolně? A pak: což se jména Vinnetou a Old Shatterhand nestala příslovečnými všem rudým mužům? Nestala se symboly přátelství a lásky k lidem, ochoty pomoci potřebným a sebeobětování až na smrt? Byli snad někdy upřímnější a věrnější přátelé než tito dva? O kom spíše platí, že jeden byl strážným andělem druhého, než o nich? Co jsme udělali, není nic. Založili jsem pouze nový klan, jakých je mnoho mezi rudochy. Každý člen musí být strážným andělem jiného člena, po celý život, až do smrti. Byli bychom dobře mohli nazvat náš klan spolkem ‚Strážných andělů‘, ale dali jsme přednost jménu Vinnetouovu, protože je skromnější a uctíváme tím zároveň památku nejlepšího a milovaného náčelníka apačských kmenů všech dob. Ale chceme se držet pravdy. Nechceme přehánět. Bude to jediný pomník, jenž mu rudé plémě postaví. Není lepšího a opravdovějšího. Pomník ze zlata i mramoru, obrovitý, na horské výšině, shlížející ze své výše na zemi a lid, byl by lží, byl by zpupností. Ne Vinnetouovou, nýbrž naší. Nelhal nikdy a byl skromný. V tom jej musíme napodobovat. Stane se a zůstane naší duší. Bude stát výše, než nejvyšší skála západních hor. A bude větší, hodně větší, než obrovitá socha, kterou mu teď chtějí postavit malincí lidé. Jsem šťasten, že Old Shatterhand smýšlí stejně. Přeji si, aby se to Tatellah-Satah dozvěděl co nejdříve. Dovolíte, abych mu o tom podal zprávu poslem?“

„Velmi rád, ale kdo bude tím poslem?“ ptal jsem se.

„Nikdo z nás. Zavolám jej.“

Odvrátil se od ohně k jihu, přiložil ruce k ústům a zavolal ne příliš hlasitě:

„Vin – – – ne – – – tou!“

„Vin – – – ne – – – tou!“ zazněla odpověď.

„Je to ozvěna?“ ptala se má žena.

„Ne, je to některý Vinnetou,“ řekl Mladý Orel.

Byla již noc. Hvězdy svítily. V jejich záři jsme brzy viděli postavu, která se blížila k našemu ohni zvolna a pevným krokem. Oděna byla v právě takový kožený šat, jako kdysi můj Vinnetou. Zbraň neměla. Došla k nám a oheň ozářil její tvář. Byl to asi čtyřicetiletý muž.

„Tys ochránce Nugget-tsilu?“ ptal se Mladý Orel.

„Jsem,“ řekl druhý.

„Pošli hned posla k Tatellah-Satahovi. Ať mu vyřídí, že se Mladý Orel vrátil a svoji úlohu rozřešil. Ať mu také řekne, že přijel Old Shatterhand a našel Vinnetouovu závět. A konečně ať mu vyřídí, že se může na Old Shatterhanda v boji o pomník spolehnout, jako na sebe sama!“

Že oba mluvili řečí Apačů, netřeba zvlášť podotýkat. Mladý Orel pokynul rukou na pozdrav a „Vinnetou“ odešel, aniž by řekl jediné slovo.

„Jak to je podivné!“ mínilo „Zlatíčko“.

„Ne podivné, naopak velmi jednoduché a jasné,“ řekl Mladý Orel. „U Tatellah-Sataha na Mount Vinnetou poznáte organizaci našeho klanu a nenajdete pranic podivného.“

„Mohli bychom se dozvědět již teď něco?“ ptala se.

„Vracím se domů a proto vám nemohu dát dobré zprávy. V cizině jsem neměl takové spojení s Mount Vinnetou, abych znal vše, co se tam zatím stalo.“

Entersové dosud mlčeli. Proto nás překvapilo, že Hariman pojednou řekl:

„Ale je to velmi důležité i pro mne. Povězte mi aspoň, zda mohou být běloši přijati za členy klanu Vinnetou?“

„Byl vlastně založen pouze pro Indiány. Ale bylo by proti jeho vůdčí myšlence, kdyby bělochy nepřijímal. Chceme, aby láska k bližnímu, po které toužíme, spojila celé lidstvo.“

„Mohl by nám to někdo zakázat, kdybychom chtěli založit jiný, nový klan Vinnetou?“

„Nikdo nemá právo to zakazovat.“

„Může si každý člen vybrat svobodně člena, kterého chce chránit?“

„Nesmí. Musí svá přání ohlásit, a pak se mu podle možnosti brzy vyhová. Kdyby si každý mohl vybrat, bylo by mnoho chráněnců s několika ochránci a mnoho jiných, kteří by nebyli chráněni žádným ‚andělem‘. Ochraňovat toho, jež milujeme, není zásluhou. Ale být ochráncem nenáviděného nebo dokonce opovrhovaného člověka, je těžká, příkrá cesta k pravé lidskosti.“

„A ví se, koho kdo chrání?“

„Ne. To je tajemství. Ani ochraňovaný nezná svého ochránce.“

„Ani později?“

„Ó, ano. Po smrti ochráncově. Obě jména se zapíší. Ochránce nosí jméno chráněncovo na spodu hvězdy na prsou. Když zemře, odpárají hvězdu a zvědí, koho ochraňoval.“

„Ano! Tak se to stane i se mnou!“

„S tebou?“ ptal se udiveně jeho bratr.

„Ano, se mnou,“ odpověděl Hariman pevným hlasem.

Sebulon se zasmál a ptal se:

„Jsi snad také Vinnetou, dosud tajně?“

„Nejsem, ale budu jím!“

„K smíchu! Myslíš, že by právě tebe přijali jako prvního bělocha?“

„To si nenamlouvám. Ale přece budu Vinnetou. Moc se mi to líbí. A nemohu-li být rudým Vinnetouem, budu aspoň bílým!“

„Jak to uděláš?“

„Prajednoduše. Založím klan bílých Vinnetouů.“

„Kdy?“

„Zrovna teď.“

„Ztřeštěnče!“

Při tom pohrdlivě mávl rukou. Hariman se tím nedal zmýlit a řekl:

„Směj se, když chceš! Přece to udělám! Musím, musím! A ty budeš také muset!“

„Já! A muset? Ani mne nenapadne!“

„Na tom nezáleží! Mne to také nenapadlo. Přijde to, aniž bys chtěl. A pak musíš poslechnout: Tedy, založím teď klan pro bílé Vinnetouy. Že jsem první a snad i poslední člen, na tom nezáleží. A zesměšním-li se tím, je mi to jedno. Ale rád bych, aby aspoň jeden přistoupil za člena, a tím jsi ty, Sebulone.“

„Se mnou nepočítej,“ bránil se bratr.

„A přece počítám, a uvidíš, že budeš muset přistoupit chtěj nechtěj. Mrs. Burtonová, myslím, že máte jehlu a nitě, a také nůžky?“

„Ano“, řekla.

„Prosím tedy, půjčte mi je a jehlu a ještě dobrou, černou nit!“

„A vy Mr. Burtone, vy jste spisovatel. Myslím, že máte i na cestách psací potřeby s sebou?“

„Nu, nějaké pisátko mám,“ řekl jsem. ,

„Půjčte mi je! Papír mám!“

„Co chceš dělat?“

„Napíšu si jméno osoby, kterou budu ochraňovat.“

„Bláznovství! Holý nesmysl! Pověz mi aspoň, která osoba bude tvou ochranou obšťastněna!“

„Ne! To nepovím nikomu! A tobě nejméně!“

Když „Zlatíčko“ přineslo žádané věci, vystříhl Hariman z kůže onoho zajíce dvanáctipaprskovou hvězdičku a ostrým nožem oškrabal z ní srst. Pak napsal velice pečlivě na kousek papíru neznámé jméno. Potom svlékl kabát a chystal se hvězdičku přišít. Sebulon sledoval každý jeho pohyb. Zraky mu neklidně plály, prozrazující více, než obyčejný zájem. V jeho tváři střídal se posměch se zájmem. Hariman neuměl šít. Hned prvé stehy zase rozpáral. Znetrpělivěl.

„Je to, jako by to nemělo být, ale přece to udělám!“ zlobil se.

Žena se nabídla, že mu hvězdičku přišije. Svolil. Podal jí kabát, jehlu, hvězdičku a složený papírek se jménem. Prosil zároveň, aby se nedívala, jaké jméno napsal. Přiložila papírek na označené místo kabátu a pečlivě na něj hvězdičku přišívala. Na dvanáct paprsků bylo třeba mnoho, mnoho stehů.

„Tak velkou práci bych si s tím byl nedal!“ doznal Hariman.

A za chvíli dodal, spíše pro sebe mluvě: „Je to tak podivné! Když jsem psal ono jméno, bylo mi, jako bych byl podpisoval vlastní rozsudek smrti. A přece mi zase při tom bylo lehké a štěstí šlo mou duší.“

Také Sebulon dával pozor, jak „Zlatíčko“ šije. Ale jeho pohled visel spíše na její tváři, než na pracující ruce. Chvillemi přivíral oči, jako by jej bolely. A – co to bylo? – viděl jsem, že spadla kapka z jeho čela!

Druhá, třetí za ní! Potil se? Ruce jeho sebou škubaly, jako by chtěly sáhnout pro zaječí kůži. Snad nechtěl, ale udělal to přece. Pak vzal nůžky a docela jako jeho bratr, vystříhl hvězdu s dvanácti paprsky. Stalo se to jaksi proti jeho vůli, skoro jako ve snu. Seškrabal srst a podal hvězdu „Zlatíčku“ s prosbou:

„Buďte tak laskavá, Mrs. Burtonová, mně potom také!“

„Přišít?“ ptala se.

„Ano, také s papírkem! Hned jej napíšu.“

„Vidíš? Copak jsem to neříkal?“ zvolal Hariman.

„Mlč!“ obořil se na něho Sebulon. „Nedělám to proto, že ty chceš, nýbrž proto, že chci sám. Mohu také ochraňovat! Rozumíš?“

„Ale koho?“ vyzvídal Hariman.

„To je moje tajemství! Tys mi také neřekl to své!“

Chopil se pera a psal. Pouhé jméno, několik slabik mající, mu jaksi nechtělo z pera. Psal dlouho, ustal několikrát a zhluboka oddychoval. Konečně byl hotov, nechal písmo uschnout, složil papírek a podal jej „Zlatíčku“.

Nebylo to vlastně nic zvláštního, co oba udělali. Mnohý na mém místě by to asi pokládal za dětinství, za pouhou hračku, okamžitý nápad bez hlubšího

podkladu. A přece jsem se jim oběma nemohl smát. Bylo mi, jako bych cítil, že nějaký vnitřní, neodolatelný tlak oba donutil se tak rychle rozhodnout.

Když „Zlatíčko“ došlo, oblékli si oba své kabáty. Dívali se na sebe vážně, skoro nepřátelsky, pak mírněji, až docela vlídně. Hariman se rozesmál. Sebulon se pouze usmíval.

„Víš, čím nyní jsi?“ ptal se první.

„Jsem ‚Vinnetou‘,“ řekl tázaný.

„Ovšem, ale víš také, co to znamená?“

„Že jsem jinému andělem a musím jej chránit.“

„Nejen to! Mínil jsem cosi jiného, protože ochrana se rozumí sama sebou. Přijal jsi jméno muže, kterého jsme tak nenáviděli, jak vlastně není možno člověka nenávidět, ale jak se nenávidí šelmy a dablové!“

„A ty také!“

„Ovšemže! Ale uvážil jsi, že ten hněv a ta nenávist je teď u konce? Že nemůže dále trvat?“

„Nic! Pranic jsem neuvažoval!“ vybuchl Sebulon. „Udělám, co budu chtít! Uvažování přináší cizí myšlenky. Stal jsem se ‚Vinnetouem‘, a...“

„Ne! Vinnetouem nejste!“ přerušil jeho řeč Mladý Orel.

Bylo to poprvé, kdy mluvil k Sebulovi dobrovolně.

„Ne? Co ještě chybí?“ ptal se tedy.

„Přísaha.“

„Přísaha? A co máme odpřisáhnout?“

„Že budete svým chráněncům věrni do smrti. Rudí mužové nepotřebují přísahy, protože pouhý stisk rukou je jím svatý jako přísaha.“

„Nám také!“ zvolal Hariman.

„Vstaňte tedy!“ rozkázal mladý Apač.

Poslechli. I on vstal. Pappermann hodil do ohně právě velkou, smolnou větev. Plameny vyšlehly vysoko. Jejich jazyky se kroutily na všechny strany. Stíny lesních stromů se pohybovaly jako by se kolem rojili duchové a přízraky.

„Podejte si ruce!“ poručil Apač.

Učinili tak. Přistoupil k nim, položil svou ruku na jejich a vyzval je:

„Říkejte se mnou: Naším chráněncům věrni až do smrti!“

„Tato slova jsou naší přísahou! Řekněte to!“

„Tato slova jsou naší přísahou!“ dodali hned oba.

„Ted již můžete říci, že jste Vinnetouové. Ne hvězdy, nýbrž vůle vás jimi činí. A tuto vůli jste jasně prohlásili. Jsem toho svědkem. Podejte ruce i mně, jako svědku!“

„Tu je má,“ podal mu svoji Hariman.

„A tady moje,“ řekl Sebulon.

Apač uchopil obě, prvou pravici a druhou levici, a ptal se: „Jste si vědomi důležitosti tohoto okamžiku?“

Neodpověděli. Řekl tedy:

„Co vy nevíte, ví Manitou, a co vy nemůžete, může on. Kdo chrání jiné, chrání sebe sama. Rozhodli jste se být anděly jiných a tím se oni stali anděly vašimi. Budte jim i sobě věrni! Je to jediný dík, jenž od vás žádají!“

KAPITOLA V.

U DEKLIL-TO

Chtěl jsem nazítrí prohlédnout vykopané rukopisy, ale nové události zkřížily mé úmysly. Seděli jsme ještě u snídaně, když se na jižním kraji mýtiny vynořila zpod stromů postava a blížila se rychle k nám. Byl to včerejší Vinnetou. Doběhl k Mladému Orlovi. O nás ani okem nezavádl. Mluvil svojí mateřštinou, ne anglicky.

„Blíží se jezdcí,“ hlásil.

„Odkud?“ ptal se náš mladý druh.

„Od severozápadu.“

„Kolik?“

„Mnoho. Nebylo možné je spočítat. Byli ještě příliš daleko.“

„Přijď tedy zase, až je spočítáš.“

Vinnetou odběhl, ale snad již za deset minut se vrátil a oznamoval: „Jedou muži i ženy. Dvacet mužů a čtyřikrát deset squaw. Za nimi mnoho nákladních mezků.“

„Kde jsou?“ ptal se Mladý Orel.

„Za čtvrt hodiny budou u Nugget-tsilu.“

„Nechte je dojet. Pozorujte je, ale tak, aby oni vás neviděli. Jsou to siouxské squaw, které jedou na Mount Vinnetou. Kdo jsou ti muži, teď ještě nevím. Odtud pojedeme k Deklil-to. Myslím, že tě již nebudu potřebovat.“

Vinnetou odběhl, ani nehlesnův více, než bylo třeba. Taková byla mezi nimi kázeň! Když se starý Pappermann dozvěděl, kdo se blíží, byl náhle podivně vzrušen, ač se snažil svůj stav zatajit; nezatajil ho však. Bratři Entersové se tvářili rozpačitě. Ptali se, zda by nebylo lépe, aby se ukryli.

„Náležíte teď k nám, zůstanete tedy u nás,“ odpověděl jsem. „O tom, kdo jsem, však mlčte.“

A tím bylo vše skončeno. Pak jsme čekali se značným zájmem přijíždějící zástup, ačkoliv jsem litoval, že si nemohu prohlédnout rukopisy. Čtvrt hodiny mýjely, nikdo se neukazoval. Konečně, po dobré hodině, jsme uslyšeli z dálky povyk. Přicházeli pěšky. Koně nechali pod úpatím, aby je nemusili vléci příkrou stezkou. Spatřili nás ještě než vyšli na mýtinu. Usoudili jsme tak z toho, že rázem přestali hlučet. Pak jsme uviděli velmi dlouhého a velmi vyzáblého člověka, který se oddělil mezi kmeny od ostatních a kráčel k nám na vysokých nohou podivným plouzivým krokem. Nebyl oděn po indiánsku, nýbrž jako zámožný Američan. Měl dokonce velmi bílý a velmi vysoký límec a běloskvoucí manžety. Na hrudi měl jehlici s velikou pravou perlou a prsty se mu třpytily dýmanty a drahokamy. Ale ruce měl veliké, strašně veliké, i nohy, a nos – – ten nos! Jen nosatá Indiánka s Arménem ještě nosatějším mohli být jeho rodiči, nehledě k tomu, že byl nos ještě z obou stran tak sploštělý, jako by z něho zbývala na konci jen tenká chrupavka. Vedle takového nosu jen mžourala bezřasá, dotěrná očka. Mužův obličej byl úzký. Jeho hlava se podobala ptačí hlavě, nebyla to však hlava smělého orla, nýbrž pouze hnusně nosatého kondora.

Muž se k nám tedy doploužil, stanul aniž pozdravil, civěl na nás jako na neživé věci či na osoby, kterých si nemusí vážit, a které si musí klackovité chování nechat líbit, a pak se zeptal:

„Kdo jste?“

Hlas mu bodavě zaskřípěl. Necitelní a bezohlední lidé mívají takový hlas. Poněvadž jsme mu ihned neodpověděli, ptal se po druhé:

„Kdo jste? Musím to vědět!“

Mně a ženě se ani nesnilo promluvit na něho, a Mladému Orlu teprve ne. Entersové měli důvod na sebe neupozorňovat, ozval se tudíž jediný Pappermann:

„Musíte to vědět? Musíte? Opravdu? A kdo vás, prosím vás, k tomu nutí?“

„Nutí?“ ptal se muž udiveně. „Kdo by mne nutil? Já chci!“

„A tak, vy chcete! To ovšem! Nu tak chtějte! Ale jsem zvědav, jak dlouho budete chtít!“

„Až se mi přestane chtít! Ostatně, budete-li mně odpovídat takové nesmysly, donutíme vás ještě mluvit rozumně.“

Seděli jsme všichni. Jen Pappermann vstal, když přišel cizinec. Teď k němu pomalu přistoupil, rozkročil se a pak se zeptal:

„Donutíte? Nás donutíte? Snad vy? Na člověka, který mi tohle řekne, se musím přece pořádně podívat!“

A chytiv ho za rameno, otočil jej vpravo, vlevo, pak dokola, klátil jím, až v něm kosti chrastily, a potom řekl:

„Hm! To je divné! Přece nejsem tak hloupý! Ale z tohoto chlapa nezmoudřím. Že nejste opravdový Indián; jen tak poloviční? Co?“

Muž chtěl odseknout místo slušné, přímé odpovědi, starý zálesák jím však znovu zatřásl a upozorňoval:

„Pozor! Ne hrubě či dokonce urážlivě! Odpověděl bych hned! Přejde-li k nám někdo, ani nepozdraví a chce nás donutit, vyslýchat nás, jak se mu zlíbí, je předně nevychovanec a za druhé pitomec, aby pohledal. To je náš tábor. Podle préríjních zákonů je náš, dokud ho neopustíme. Byli jsme tu dřív, než vy. My jsme tu pány. Přejde-li k nám někdo, má hezky zdvořile pozdravit a povědět, kdo je a co chce. Rozumíte? A teď mi aspoň řekněte, jak vám říkají! Ale rychle! Nemám chut na žerty! Takové panáčky, jako jste vy, učím náramně brzy tancovat!“

A stále jej držel za obě ramena, tak pevně, že cizinec zkřivil bolestí tvář a bojácně odpověděl:

„Pusťte mne alespoň! Jmenuji se Okih-čin-ča. Bledé tváře mi říkají Antonín Paper!“

„Antonín Paper a Okih-čin-ča? Nu, to je hezké. Ale opravdový Indián nejste?“

„Ne.“

„Jen tak poloviční. Míšenec?“

„Ano.“

„Matku jste měl Indiánku?“

„Ano.“

„Z kterého kmene?“

„Sioux.“

„A otec?“

„Ten přišel ze svaté země a byl rodem Armén.“

„Škoda, věčná škoda!“

„Proč?“

„Je mi líto svaté země, že si nechala ujít čest vás zrodit! Arméni jsou tady všichni kupci. Vy také?“

„Já jsem bankéř!“ vypjal se cizinec. „Ale teď mne pusťte! A řekněte také, kdo vy jste!“

„Pročpak ne. Já jste starý tulák po prérii, kterého všude znají a jmenují se Pappermann, Makš Pappermann, rozumíte? Tak mimochodem dělám z hrubců slušné lidi a z hlupáků chytráky. Ale vy nejste sám? Ti ostatní okounějí ještě tamhle pod stromy?“

„Ano.“

„To jsou také ženy?“

„Ano.“

„Siouxské ženy a jedou na Mount Vinnetou?“

„Ano. Kdo vám to řekl?“

„To je má starost, ne vaše. A muži?“

„To jsou páni z výboru, s čeledí a vůdci.“

„Z jakého výboru?“

„Výboru pro stavbu pomníku...“

Nedomluvil. Vzpomněl, že běloši vlastně nesmějí být zasvěceni. Začal tedy rychle říkat:

„Zeptejte se jich! Nejsem oprávněn vysvětlovat účel výboru! A pusťte mne už!“

Pappermann jím ještě jednou řádně zacloumal, pak ho pustil a řekl:

„Vraťte se k nim tedy a řekněte jim moje jméno! Zvláště dámám! Některé mi myslím, přisvědčí, že jste měl pozdravit!“

Pan Antonín Paper se ploužil zase mýtinou a zmizel mezi stromy. Jeho indiánské jméno Okih-čin-ča znamená v siouxštině „dívka“. Podle toho asi již od mladosti příliš nevynikal mužnými činy a mužnými vlastnostmi. Byl pokladníkem „Výboru pro stavbu Vinnetouova pomníku“. Čtenář si vzpomene, že právě k němu a k jeho poměru k Old Surehandovi jsem od počátku neměl důvěru. A dnes, když jsem po poprvé spatřil, teprve se mně nelíbil. Také „Zlatíčku“ se pranic nelíbil.

„Míšenec.“ řekla. „Říkáváš přece vždycky, že takoví neplnokrevní lidé velmi často dědívali jen horší vlastnosti rodičů?“

„Ano, velmi často. Ale vidíš! Už jdou!“

Míšenec sotva asi v lese vyslovil Pappermannovo jméno a již jsme slyšeli radostný ženský výkřik a dvě ženy pospíchaly mýtinou. Byla to Ašta, kterou jsme znali od jezera Kanubi, a patrně její matka. Ostatní ženy se hrnuly za nimi; pak teprve muži, volněji a důstojněji.

Povstali jsme.

„To je mi mdlo,“ řekl Pappermann.

Opřel se o strom. Avšak jeho staré, dobré, věrné oči zíraly blaženě na obě blížící se ženy.

Bylo zřejmé, že je to matka s dcerou, tak si byly podobné, tváří i chůzí, postavou, pohyby i řečí. Ba byly i docela stejně oblečené. Vůbec všech čtyřicet Indiánek mělo stejný šat. A všechny měly vyšitu hvězdu klanu Vinnnetouova.

Obě se jmenovaly Ašta. Držely se za ruce. Matce bylo asi padesát, dosud však byla krásná, krásou nejen tělesnou, nýbrž i duševní.

„To je on!“ řekla dcera, ukazujíc na Pappermanna. „A tu je Mladý Orel, o kterém jsem ti také vyprávěla.“

Matka však si nevšimla mladého Indiána, nýbrž starého bělocha. Pustila dceřinu ruku, stanula na chvíličku, přelétla jeho tvář zrakem a řekla:

„Ano, to je on, milý, dobrý, skromný!“

Pak přistoupila docela blízoučko k němu, vzala jej za ruce, zdvihla k němu svoje krásné, temné, ale jasné oči a zeptala se:

„Proč jste nepřišel? Proč jste se nám pořád vyhýbal? Je kruté odmítat dík upřímných srdcí. Ukažte, prosím vás, své čelo. Vaše čelo, prosím.“

Sklonil hlavu. Pozvedla ruce, přitáhla ji ke svým rtům a políbila ho na čelo i tváře. Tentokrát se již neudržel. Zavzlykal hlasitě, vytrhnul se jí a prchal do lesa.

„Tady se líbají!“ ozval se rezavý hlas pichlavě.

Byl to „poloviční Indián“, který stál s ostatními muži v pozadí. Všichni na něho upřeli zrak.

„Jaký to výraz!“ vykřikla mladší Ašta. „Ten odpyká.“

Zdvihla výhružně pěst a skočila po něm.

„Ašto!“ ozval se matčin hlas. „Nedotýkej se ho! Je nečistý!“

Dcera se zarazila a vrátila se k matce. Ta jí vzala opět za ruku a řekl aby to všichni slyšeli:

„Pojď! Půjdeme pro něj, pro přítele, pro zachránce, který stojí vysoko, tisíckrát výše nad někým, kdo si troufá tropit si šašky z vděčnosti!“

Odešly směrem, kterým prchl Pappermann. Myslel jsem, že nastane mezi námi a příchozími na chvíli trapné mlčení, které se budeme teprve snažit protrhnout, ale zmýlil jsem se. Mr. Antonín Paper či spíše Mr. Okih-čin-ča měl asi příliš tvrdou kůži, kterou nárážky, jež právě slyšel, nepronikly. Tvářil se, jako by se vůbec nic nepříhodilo a začal hned zase hubatě rozkládat svoje rozumy, toče se po gentlemenech, kteří stáli vedle něho a byli sice indiánsky oděni, na kterých ale bylo vidět, že se již přeriemi a pralesy neprohánějí.

„Mluvčí těch lidí bohužel utekl z tábora. Nemůže nám tedy povědět, kdo jsou druží, kteří tu zbyli. Ale dozvíme se to hned. Za to ručím!“

Přišel k nám.

„Chudák!“ řeklo „Zlatíčko“. „Snad si nechce začínat s tebou?“

„Alespoň hned zase skončí,“ rozesmál jsem se.

Tušila správně. Chlap přistoupil ke mně. Všichni se po něm dívali a dychtivě očekávali jeho otázky a moje odpovědi.

„Mr. Pappermann raději zmizel,“ začal, „ptám se tedy teď vás. Jak se jmenujete?“

„Burton“, odpověděl jsem.

„A tahle dáma?“

„To je má žena.“

„A ti dva gentlemeni za vámi?“

„Bratři Mr. Hariman Enters a Mr. Sebulon Enters.“

Ježto Mladý Orel stál stranou, přehlédli ho. Vyslýchal dále:

„Odkud jste přišli?“

„Z východu?“

„A kam jdete?“

„Na západ.“

„Nežvaňte! Vždyt už jste na Západě! Když se ptám, chci slyšet jména míst, ne vaše prázdné žvásty, z kterých si nikdo nic nevybere.“

Ještě nedořekl, když dostal ode mne takový pohlavek, až se na patě zatočil a pak se svalil. Pak jsem řekl zástupu vpravo:

„Dámy prominou, že se z lesa ozývám, jak na mne do lesa volal; ostatně jsme právě v lese!“

A nalevo jsem dodal:

„Prosím, aby se některý jiný gentlemen se mnou bavil dále. Mr. Paperovi patrně zašla chut.“

„Zašla chut?“ vykřikl vstávaje. „Ani mne nenapadne! Byl jsem udeřen – prosím, udeřen! To zaslouží trest – okamžitý trest!“

Hrabal se chvatně po kapsách, až vytáhl nejdříve nůž, velmi vkusný zavírací nožík, a velice opatrně jej otevřel, aby se sám neporezal. Pak se mu objevil v ruce malinký, roztomilý revolver; uvolnil pojistku a napjal kohoutek. Po těchto velkolepých přípravách se chtěl na mne znova vrhnout. Byl by si utřil ještě větší ostudu než poprvé, nedošlo však na to, ježto jeden z gentlemenů jej odstrčil a řekl:

„Schovejte zbraně, Mr. Paper! S násilníky se mluví jinak.“

Přistoupil na dva kroky ke mně, usmívaje se obřadně, uklonil se ještě obřadněji a začal mluvit:

„Představujeme se vám, Mr. Burtone. Já jsem jednatel, jednatel – pro všechno, a jmenuji se Evening. To je Mr. Bell, Simon Bell, profesor filosofie. A to je Mr. Eduard Summer, také profesor, profesor klasické filologie. Stačí?“

Viděl jsem, že očekává ohromný výsledek svých slov, a přiznávám skutečně, že obou profesorů jsem si dosud vážil; ovšem nikdy jsem je nespáčil. Byl jsem tedy ochoten chovat se k nim pokud možno zdvořile a všemožně jim vyhovět, tím spíše, že tito čtyři mužové tvořili s Old Surehandem výbor, který měl rozhodovat o Vinnetuově pomníku. Uklonil jsem se tedy právě tak obřadně, jako prve on, a odpověděl jsem:

„Je mi ctí poznat tak vynikající učence a jsem ochoten, zachce-li se jim, skutkem dokázat, jak si jich vážím.“

„To je mi milé, velice milé! Naskytne se nám k tomu ihned příležitost. Přišli jsme si totiž prohlédnout toto místo z velmi důležitých důvodů. Nečekali jsme, že tu někdo bude. Překážíte nám.“

Jak nesmírně zdvořile mluvil slova, jejichž obsah byl tak nehorázně bezohledný. Pohlédli jsem na oba profesory a neříkal jsem nic.

„Rozuměl jste?“ zeptal se.

„Ovšem. Mluvil jste dost zřetelně.“

„Nu tak –“

„Přejete si, abychom odešli.“

„Ano.“

„Všichni?“

„Všichni!“

„Kam?“

„To je otázka! Přece ne deset nebo dvacet nebo padesát kroků! Musíte pryč, odtud, pryč, pryč, docela pryč!“

„Přejí si to i páni profesori?“

Páni profesori přisvědčili velmi důrazně a jednatel vysvětlil ještě:

„Zdá se, že jste náramně surový člověk, kdežto naše poslání je tak mírné, vážné a skromné, že prostě nelze, abyste byl na jednom místě s námi.“

„Uznávám, Mr. Evening; opravdu uznávám. Odjedeme tedy.“

„Neodjedete jen na oko?“

„Ne.“

„A kdy?“

„Hned. Jen co složíme stan a osedláme koně.“

„To vám dovolíme. Jste rozumnější, než jsme mysleli.“

Strhával jsem se ženou stan a požádal i bratry Enterse, aby nám pomohli.

„Škoda, věčná škoda!“ vzdychla tiše. „Tak svaté místo a tak je opouštíme!“

Zpozoroval jsem, že jí bylo do pláče.

„Buď klidná, miláčku!“ prosil jsem. „Zpět pojedeme zase tudy, a jinak a s jinou společností!“

„Ale musí to být? Musíme jim ustoupit? Zrovna těmhle lidem? Což nemáme daleko větší právo na toto místo? Není to slabost, že ustupuješ?“

„Naopak, vítězství.“

„Téměř bych tě prosila, abys mi to dokázal.“

„Není třeba, uznáš to sama ještě než odjedeme. Je to první, důležité utkání za naší myšlenku. Vítězství brzy uvidíš, snad také uslyšíš! Pospěš si však, prosím tě, co nejvíc s věcmi.“

Pospíšili jsme si skutečně víc, než jsme mysleli. Páni výboři nám totiž milostivě půjčili několik lidí ze své čeledi, takže jsme právě byli hotovi a připraveni vyjet, když se vrátila Ašta starší i mladší s Pappermannem z lesa. Drželi se všichni za ruce, on kráčel uprostřed. Jeho stará, milá tvář zářila velikou, čistou, svatou radostí. Když spatřil, že naše zavazadla jsou naložena, my že stojíme u koní a Mladý Orel dokonce již je v sedle, vykřikl udiveně:

„Jak to? Cožpak odjíždíte?“

„Ano, odjíždíme,“ odpověděl jsem. „Vašeho mezka jsme již také osedlali.“

„Nemohu! Slíbil jsem, že tu zůstanu.“

„Zůstaňte tedy. Slib je slib. Já jsem zase slíbil, že z Nugget-tsilu hned odjedu.“

„Komu?“

„Těmto gentlemanům.“ ukázal jsem na pány výbory.

„Jsme pro ně příliš suroví!“ omočil si Hariman Enters, aby si ulevil.

„Nejsme dost mírní, vážní a skromní!“ přiložil polínko Sebulon Enters.

„Myslí, že není možné, aby byl Mr. Burton s nimi na jednom místě.“

„To je drzost, nestydatá, klackovitá drzost!“ vyhrkl Pappermann. „Mr. Burton je gentlemen, o jakém se jim tady...“

„Dost!“ přerušil jsem ho. „Komu jste slíbil, že zůstanete?“–

„Těmto dvěma dámám.“

„Jak dlouho zůstanete?“

„Neřekli jsme si. Mysleli jsme však jistě alespoň do zítřka do rána. Máme si toho tolik vypravovat. Musíte opravdu odjet?“

„Ano. Vy však zůstaňte a zítra nás dohoníte.“

„Já? Opustit vás, vás a. Mrs. Burtonovou? To bych byl nejhorším darebákem. Ba ne! Jedu také. Prosím dámy, aby mne zbavily slibu! Jistě to učiní. Vždyt jim slíbím, že se brzy, brzičko zase uvidíme!“

Políbil jim s dojemnou medvědí obratností, tím však něžněji, ruce a šel k svému osedlanému mezku. Starší Ašta se však náhle vzpřímila a zvolala jasným, velitelským hlasem přes mýtinu:

„Co se zde stalo? Chci to vědět, já, žena Wakona Neúplatného, který se nestal členem tohoto výboru! Kdo mně poví pravdu, kdo?“

„Ten, který se blíží, ti poví pravdu,“ odpověděla její dcera, ukazujíc na Mladého Orla, jenž přitočil koně lehkým krokem k místu, kde stály.

Stanuv před nimi, zvolal daleko slyšitelným hlasem:

„Jsem ‚Vinnetou‘ z kmene Apačů. Vracím se z bydlíšť bleďých tváří do sídel svých otců. Říkají mi Mladý Orel...“

„Mladý Orel... Mladý Orel... Mladý Orel!“ zahřmělo zástupem. Znali to jméno, ačkoliv jeho vlastník byl dosud tak mlád.

Apač pokračoval:

„Pokračuji jménem všech ‚Vinnetouů‘ kmene Apačů, že tento výbor není hoden rozhodnout velikou otázkou, před níž stojíme! Rána do tváře byla zcela zasloužená, byla jedinou správnou odpovědí. Nejen Antonín Paper, celý výbor ji dostal. Domluvil jsem. Howgh!“

Kůň jeho se vzepjal a otočil na zadních, aby opustil mýtinu.

„Ty také odjedeš?“ zeptala se starší Ašta.

„Já také? Především já! Uvidíme se však zase,“ odpověděl jí.

„Kdy a kde?“ ptala se dcera.

„Na Mount Vinnetou.“

Hovořili tak nikoli anglicky, nýbrž apačsky. Matka pak řekla tlumeně:

„Tys miláček Wakona, mého muže. Spatříš i jeho na Mount Vinnetou. Přijdeš snad dříve, než bude podoba sochy ukázána lidu, k Tatellah-Satahovi?“

„Myslím, že ano.“

„Řekni mu tedy, že Ašta, žena Wakonova a dcera největšího medicinmanna Seneků, bojuje s ním proti Hlouposti a všechny ženy rudého plemene jdou s ní.“

„Děkuji ti jeho jménem. Proč však přes to jedete s výborem té Hlouposti?“

„Setkaly jsme se s nimi cestou. Zavěsili se na nás, ač jsme si to nepřály. Chtějí vědět o čem se budeme radit na táboru na Mount Vinnetou a jak se rozhodneme. Neříkáme jim to ale. Svěřujeme ti svého přítele a zachránce. Bdi nad ním. A kdo je ona bleďá tvář, která s tebou jede se svou squaw?“

„Pappermann vám to neřekl?“

„Ne. Ptaly jsme se, ale on mlčel. Zdá se však, že si jich obou velmi, velmi váží.“

Stál jsem s koněm tak blízko, že jsem všechno slyšel. Ašta se domnívala, že já, běloch, jí nerozumím. Mladý Orel se na mne zpytavě požíval. Byl by tak rád

oběma ženám pověděl, kdo jsem. Přivřel jsem víčka na znamení, že svoluji. Popojel ještě o krok blíže a řekl:

„Chcete-li, aby tento běloch a jeho squaw nevěděli, co se mnou hovoříte, nesmíte mluvit tak hlasitě.“

„Proč?“

„Rozumí apačsky.“ Ulekla se.

„Tedy nám již rozuměl!“ vydechla rychle plná rozpaků.

„Ovšem, všechno. Ale nelekej se. Je to přítel Vinnetouův i váš. Nechce, aby se teď někdo dozvěděl jeho jméno; slíbíte-li mi však, že neprozradíte, koho jste viděly, povím vám je.“

„Neprozradíme!“

„Je to – je to Old Shatterhand.“

„Old Shat...!“ nedořekla překvapením. Na okamžik zbledla. Pak tím více zrudla náhlým přívalem krve.

„Je to pravda?“ – Je to pravda?“

„Ano, je to pravda; je to on,“ ujišťoval Mladý Orel.

„On! Nejlepší, nejuprímější, nejvěrnější přítel a bratr našeho Vinnetoua! Poprvé ho vidím! Chtěla bych... chtěla bych...!“

Nedořekla ani teď, sepjala ruce a bezradně se na mne zadívala. Její dcera však přistoupila ke mně, a než jsem jí mohl zabránit, políbila můj třemen. Právě tak rychle se sehnula a přitiskla ke rtům okraj šatu mé ženy.

„A to je jeho squaw... jeho squaw!“ šeptala matka, „Kdybych nebyla slíbila, že budu mlčet! Křičela bych radostí, křičela, křičela bych!“

Tu moje žena seskočila s koně, objala ji, políbila na tváře i ústa a řekla anglicky:

„Nerozumím, co říkáte, čtu to však z vašich očí a rtů. Miluji vás obě! Buďte zdravý! Uvidíme se zase, brzdy, brzičko! Ale teď musíme odjet.“

Také dceru třikrát políbila a opět nasedla na koně. Podal jsem milým, krásným Indiánkám ruku a řekl jsem:

„Wakon, neúnavný pozorovatel a badatel, má přední místo v mé mysli i v mém srdci; hledá duši svého lidu. Raduji se, že ho spatřím na Mount Vinnetou. Jsem hrdý, že jsem se již dnes setkal s jeho squaw a s jeho dcerou. Nejvíce mne však těší, že jsme spojenci. Paměť Vinnetouova bude žít v srdcích našich mužů i žen, v duších našich kmenů, ne však na holých větrných výšinách chlubitve veřejnosti. Neříkejte, prosím, nikomu, že jste mne tu potkaly. Spatříme se opět! V pravý čas na pravém místě!“

Odjížděli jsme, po rozloučení se zdvořilým pozdravem se ženami, po mužích jsme se však ani neohlédli. Sjížděli jsme zvolna toutéž příkrou stezkou, kterou jsme přijeli. Dole jsme zahlédli koně těch, kteří nás zahnali; nevšímali jsme si jich. Když jsme sjeli na rovinu a vyjeli z lesa, pobídlí jsme koně do klusu. Jestliže jsme totiž opustili Nugget-tsil, museli jsme do svého nejbližšího cíle, Deklil-to, Tmavé vody, dojet pokud možno brzy, protože tam většinou vedla cesta územím nepřátelských kmenů. Dávné, krvavé časy sice již bohudíky pominuly, ale nenávisť, jež tehdy vedla kmeny, dosud nevymřela; dosud žila. Dopisy, jež mně poslali Tok-kei-chun, náčelník racurrožských Komančů, a Tangua, nejstarší náčelník Kiowů, to jasně dokazovaly. A teď, když jsme se dali ná cestu krajem

obou těchto kmenů, byl jsem si vědom, že je to, ne-li skutečná lehkomyšlnost, alespoň odvaha, projíždět nejistými končinami s ženou, která by nedovedla čelit přece jen možnému nebezpečí.

Netušila o čem přemýšlím. Počínala si zcela bezstarostně. Ba, byla dokonce veselá. Ujížděli jsme rovinou nádherným tryskem vedle sebe; dívala se na mne chvílemi po očku. Neušlo mně to. Rozuněl jsem těm pohledům. Nesnese nikde bezpráví, třeba by bylo teprve pouhou myšlenkou a nikoli skutkem. Musí si ulevit a domluvit se, jinak by neměla pokoje. I tehdy ji cosi takového tížilo. Proto ty pohledy. Konečně, když se zase tak zkoumavě po mně podívala, zahleděl jsem se jí do očí, a pobídl jsem ji, usmívaje se:

„Nu tak, mluv!“

„Co?“ zeptala se. „Co tě tíží?“

„Tíží? Co by mě tížilo?“

„Nevím, něco.“

„Ale co?“

„To právě čekám, že se dozvím od tebe.“

„Ale! Poslyš, co bys řekl o manželství, ve kterém by se ubohá, nešťastná žena nesměla na svého muže nikdy podívat, protože by myslel, že každým pohledem se mu chce přiznat s něčím, co ji tíží?“

„Řekl bych, že ta ubohá, nešťastná žena se vdala šťastně, protože má muže, který ji zná a vidí jí až na dno duše.“

„Hm! Ale přece neví, s čím se mu ta žena chce přiznat, protože vždycky jen říká: „Právě čekám, že se to od tebe dozvím.“ Bohužel v tomto případě, dnes, ale jenom dnes, výjimečně přiznávám, že bych tě měla odprosit. Nesouhlasila jsem totiž s tebou, víš? Sice jen v duchu, ale přece.“

„Nesouhlasila? S čím?“

„Byla bych tak ráda zůstala nahoře. Nechtěla jsem odjet. Opravdu jsem tvou ústupnost a rozvahu měla za slabost.“

„To je právě to. Tys měl pravdu. Kdybychom neodjeli, byly by z toho vznikly jen potyčky a nepřátelství. A vykopané rukopisy bychom si stejně nemohli prohlédnout. Zde jsme však volní, nebylo sporů a hádek, není hořkosti a... v prvním, důležitém utkání, jak jsi řekl, jsme vyhráli.“

„Uznáváš to?“

„Uznávám. Starší Ašta, žena Wakonova se mně líbila. Je to žena hluboké, vzácné povahy. Nikdo z těch výborů se nemůže s jejím duchem měřit. Ta nejede na Mount Vinnetou, aby tam jen hovořila jako suffražetka. Ta ví, co chce! Neříká to však; a to se mně moc líbí. Tím, že jsi se dal vypudit, získal jsi v ní pomocnici, jakou nemůžeš podceňovat.“

„Ba,“ smál jsem se. „Bude to bitva Amazonek, mezi ní a výborem! Jsem nesmírně zvědav na vývoj událostí, při kterých budeme nejen jako pouzí diváci, nýbrž i jako platní činitelé. Slyšeli jsme, že Kiktahan Šonka je nesmiřitelný Wakonův nepřítel. Čekám, že Wakon přijde s mladými Siouxy na Mount Vinnetou tak, jako Kiktahan Šanka vede staré Siouxy k ‚Tmavé vodě‘. Dvě nepřátelské strany téhož kmene, jež se srazí v cizím kraji! Jak málo vidí! Proto vymírá rudé plémě. Je nutné tomu zabránit! Souhlasíš tedy již zase se mnou?“

„Úplně. Kde se utáboříme dnes večer?“

„Pri severním rameni Red Riveru. Zítra dojedeme k jeho slanému rameni, kde tenkrát bývala ves Kiowů. Dnes tam není. Přes to se však tomu místu vyhneme, abychom nepřišli zbytečně někomu do cesty.“

Stalo se, jak jsem řekl. K večeru jsme dojeli k severnímu rameni Rudé řeky a rozložili se u něj. U ohně jsme se dozvěděli od Pappermanna zajímavou domněnku, kterou vytušil z nářeků Aštiny matky, že totiž pokladník Antonín Paper se kdysi namáhal získat si přízeň její dcery, byl však krátce odmítnut. Za to využíval jakékoliv příležitosti se svým způsobem mstít.

Když starý lovec vyprávěl, pozoroval jsem Mladého Orla. Tvářil se, jako by to vůbec neslyšel. Nepromluvil ani slovo a nepohnul brvou. Avšak právě mlčení a nehybnost pověděly jasněji, co by ani hlasitý vztek nedovedl říci.

Než jsme toho večera usnuli, vyličil jsem přátelům cestu, kterou jsem tenkrát vykonal ze vsi Kiowů, pronásleduje Santera; k Rio Pecos a pak dále k Tmavé vodě. Ale z místa, kde jsme tábořili, tam vedla ještě druhá, kratší cesta. Tenkrát jsem jí nejel, protože jsem spěchal za Santerem, jenž prchal jinudy. Dal jsem svým druhům na vybranou, kudy máme jet. Zvolili kratší cestu. Tak se stalo, že jsme se dostali do okolí Tmavé vody dříve, než bychom byli volili mou tehdejší cestu.

Kraj, kterým jsme jeli, byl pustý a bez vody. Nebylo stromu, keře nebo trávy, jež by potěšila svou zelení zrak, jen kameny a skály. Půda dosud rovná se začala zvedat. Bylo poledne. Nezastavili jsme se a ani nepoobědvali. Neměli jsme vodu a najít jsme ji mohli teprve výše, v krajině před sebou. Náhle jsme spatřili jezdce, jenž byl dříve ukryt za nízkým navrším, a přijížděl nám teď vstříc. Pozoroval nás ze svého úkrytu, proč nezůstal tedy skryt? Nemohl nás dosud dobře rozeznat, protože jsme byli daleko? Zkušený bojovník by byl čekal, až bychom přišli blíže. Ukázal se nám snad jen proto, že staré, nebezpečné doby již minuly a že dnes již nebylo třeba být tak opatrný, jako tehdy?

Byl to Indián. Přijížděl pomalu na koni. Náhle se zastavil a čekal, až dojedeme. Byl malé postavy. Jeho šaty byly z pestré látky Indiánů bydlících v pueblech. Na hlavě měl klobouk upletený z agávových vláken. Dlouhé, tmavé vlasy mu splývaly zpod klobouku po zádech. Ozbrojen byl nožem a lehkou ručnicí. Jeho kůň nebyl obyčejný valach, a způsob, jakým Indián seděl v sedle, bych nazval sebevědomým. Obličej, bezvousý, což se rozumělo samo sebou, připadal mi známý. Ale nemohl jsem si uvědomit, kdy a jak jsem tohoto jezdce poznal. Rysy jeho tváře byly jemnější a barva pleti světlejší, než Indiáni mívají. A pohled jeho očí, mímě hledících, vážných a upřímných, jež skoro připomínaly sestru Vinnetuovu! A již mne napadlo, kdy a kde jsem jej spatřil! A právě v tu chvíli poznal i on mne. Jel jsem poslední. Proto mne jeho pohled zastihl naposledy. Oči se mu rozšířily překvapením a radostí. Tváře mu zčervenaly, téměř jako tváře děvčete, jemuž vzrušený tep žene krev do tváře. Chtěl zakrýt pohnutí, ale nepodařilo se mu to; na mne však nemohl poznat, zda jsem si vzpomněl, kdo přede mnou stojí. Dovedl jsem se ovládnout, on však ne. Byl jsem mužem, kdežto on – jím nebyl. Také jsem již věděl, proč nezůstal v úkrytu, nýbrž proti všem pravidlům opatrnosti nám jel vstříc. V očích se mu objevily rozpaky, ba zapomněl nás dokonce oslovit. Proto se chopil slova Pappermann, který jel v čele našeho hloučku.

„Pozdravujeme svého rudého bratra! Jedeme touto cestou správně k Pa-wikonte?“

Tázaný řekl:

„Náležím ke kmeni Kiowů. Pa-wikonte je slovo siouxské, ale znám je přece. Ano, tato cesta vás dovede k jezeru. Jedou moji bratři až tam?“

„Ano.“

„Varuji vás!“

„Proč?“

„Pa-wikonte znamená ‚Vodu Smrti‘. Dejte pozor, aby se vám opravdu nestala vodou smrti.“

Pappermann hovořil svojí indiánsko-anglicko-španělskou smíšeninou, kdežto Indián odpovídal dosti dobrou angličtinou. Jeho hlas zněl jako hlas ženy, jež se snaží mluvit mužským hlasem, nízko.

„Proč nás varuješ před smrtí?“

„Z důvodů, které možno povědět jen nejlepším přátelům.“

„Jsme tvoji přátelé.“

„To sice povídáš, já tě však neznám.“

„Věz tedy, kdo jsme! Já jsem čtyřicet let na západě známý Makš Pappermann. Tito dva gentlemen se nazývají Hariman a Sebulon Entersové. Třetí gentleman jest Mr. Burton a ta dáma Mrs. Burtonová. A náš rudý bratr zde jest synem kmene Apačů a jmenuje se Mladý Orel.“

Kiow si nás znovu postupně prohlížel. Přede mnou sklopil zrak. Když se díval na moji ženu, vypadalo to, jako by se jí chtěl zahledět až do duše. K Mladému Orlovi popojel blíže a řekl:

„Vypravuje se o Mladém Orlu z kmene Meskalerů. Je prý dokonce příbuzný Vinnetouův. Jsi to ty?“

„Jsem,“ řekl.

„Tys dostal své jméno již jako chlapec, když jsi spoutal divokého bojovného orla a donutil jej snést se vzduchem ze skal, kde měl hnízdo. Je to pravda?“

„Je.“

„Pak vezmi zde mou ruku. Vidím hvězdu Vinnetouovu na tvé hrudi. Jsem také ‚Vinnetou‘, ale nemohu to ještě projevit veřejně. Podívej! Věříš mi?“

A odhrnul límec kazajky. Spatřili jsme hvězdu klanu „Vinnetouova“.

„Věřím!“ ujistil jej Mladý Orel.

„Tedy dovolte, abych byl vaším průvodcem. Čekal jsem na vás.“

„Ty...? Na nás? To není možné!“ mínil Apač.

„Je to možné a je to pravda. Věř mi!“

Ale mladý Apač přece pochyboval. Kiowa! Z nepřátelského kmene! Hvězda mohla snadno utajovat pravé úmysly, nám snad nebezpečné! Mladý Orel, chtěl mít jistotu, a proto na mne vrhl rychlý, tázavý pohled. Přisvědčil jsem.

Odpověděl proto Indiánovi:

„Ano, buď tedy naším vůdcem!“

A než mohl říci více, vmísil se do hovoru Sebulon Enters:

„Jsou tam již Siouxové?“

„Kteří Siouxové?“ ptal se náš nový vůdce.

„Ti, které vede náčelník Kiktahan Šonka. A což Utahové s Tusagha Saričem?“

Tu se obličej nového známého zachmuřil. Hlas mu zněl drsněji, když se ptal:

„Znáte oba náčelníky?“

„Ano,“ řekl Enters.

„Slyšel jsem, že jste bratři?“

„Jsme.“

„Kiktahan Šonka vás pozval k Pa-wikonte?“

„Ano.“

„Pospěšte si tedy, abyste tam brzy dojeli. Očekávají vás. Hlaste se u Pidy, náčelníka Kiowů, syna proslulého Tanguy. Ten vás dovede k náčelníkům Siouxů a Utahů.“

„Pospíšíš si? Proč?“

„Nevím. Řekli mi to tak.“

„Ale co vy? Kdy a kde vás najdeme?“ obrátil se na nás.

Odpověděl jsem:

„Nemějte starost! Slibuji vám, že se uvidíme v pravý čas na pravém místě. Slovu dostojím tak, jako jsem dostal slibu o ‚Ďáblové kazatelně‘. A můžete věřit každé větě tohoto Kiowy.“

„Je opravdu Pa-wikonte oním jezerem, kde náš otec zahynul?“

„Ano. Četli jste jeho popis v mé knize. Poznáte je hned.“

„Ale neznáme cestu. Jak daleko je to?“

Kiowa rychle odpověděl místo mne:

„Od této hodiny pojedete sami. Druzí zabočí na jinou cestu. Tak to chce Kiktahan Šonka a toho musíte poslechnout. O cestu nemějte starost! Jeďte jen rovně kupředu. U jezera najdete strážce, které vás dovedou k Pidovi.“

Hovořil hlasem, jenž nesnesl odporu. Entersové poslechli. Zdálo se, že nás opouštějí jen z donucení a neradi, ačkoli museli být připraveni, že se budou muset rozloučit, jestliže nás chtěli zradit našim nepřátelům. Když byli již daleko, řekl Kiowa Mladému Orlovi:

„Zná můj bratr ty dva muže?“

„Známe je dobře. Víme, že jsou naši nepřátelé.“

„A přece s nimi jedete! Uff! Tak to dělal Vinnetou i Old Shatterhand. Raději uprostřed nebezpečí, než na jeho kraji!“

Při těchto slovech na mně spočinul úkradkem jeho pohled. Potom hovořil dále:

„Proč s nimi jedete k jezeru, kde vám hrozí zkáza? Snad jen proto, abyste odhalili jejich úmysly a potrestali je? Ne! Máte ještě jiné důvody. Smím je uhodnout?“

„Ano.“

„Chcete vyslechnout porady Kiowů, Komančů, Utahů a Siouxů. Mám pravdu?“

„Můj rudý bratr umí dobře přemýšlet.“ Kiowa se usmál a řekl:

„Pida, přítel Old Shatterhandův, myslí ještě lépe!“

„Jsi snad jeho vyslancem?“

Kiowa upřel krásné, upřímné oči na mne a řekl:

„Ne! Nevím nic o tom, co činím. Je náčelníkem svého kmene a synem svého otce. Proto má být vaším nepřítelem. Ale on miluje Old Shatterhanda a ctí jej více než všechny lidi. Proto si přeje, aby Old Shatterhand zvítězil i tentokráte, jako

kdysi vítěžíval, ne však zbraněmi, nýbrž láskou a smířlivostí. Dovedu vás na místo, které se pro vás i vaše úmysly nejlépe hodí.“

„Ne k ‚Vodě Smrti‘?“

„Ano, ale oklikou, aby vás nikdo nespatriil. Přijedete nejen k ‚Vodě Smrti‘, ale také k ‚Domu Smrti‘. Bojíte se duchů?“

„Jen živých se bojíme, ne mrtvých. Neslyšel jsem nikdy o ‚Domu Smrti‘. Kde je?“

„U jezera. Nikdo o něm nevěděl. Objevili jej před dvěma lety. Je tam plno kostí z pradávných časů, nesčíslné totemy, wampumy a jiné posvátné věci. Rovnali je několik týdnů. Pak vykouřili kalumet tajemství a nikdo již nesmí do něho vejít. Kdo by se přiblížil jen k cestě vedoucí k ‚Domu Smrti‘, byl by usmrcen duchy zemřelých.“

„A přece se tam chceš odvážit?“

„Ano.“

„Jaká to odvaha!“

Nebylo možné rozeznat, mínil-li Apač tato slova ironicky či opravdově. Kiowa se díval na zem. Náhle zvedl hlavu a řekl usmívaje se:

„Sám bych nešel. Ale jsem-li s vámi, nemůže se mi nic zlého stát. To vím tak jistě, jako by mi to řekl sám dobrý Manitou. Neznáte mne. Můžete mít ke mně nedůvěru. Ale prosím vás, abyste přece jen šli se mnou. Znáte Kolma Puši?“

„Ano.“

„Je to má přítelkyně. A znáte snad Aštu, squaw nejslavnějšího muže Dakotů?“

„I tu známe.“

„Bydlíme daleko od sebe, ale často si posíláme zprávy po zvláštních poslech. Doufám, že uvidím brzy obě, ačkoli mezi našimi kmeny je nepřátelství. Důvěřujete mi nyní?“

Bylo dojemné, jak se snažil získat si naší důvěru. Kdož ví, čeho se všeho odvažoval, prokazuje nám služby. A ani netušil, že když prohlásil ony dvě ženy za své přítelkyně, prozradil, že sám není mužem. Odpověděl jsem:

„Důvěřujeme. Nepochybovali jsme ani okamžik o tvé upřímnosti. Ved' nás: Pojedeme za tebou.“

„Pojďte tedy!“

Entersové byli již velmi daleko. Jeli jsme zprvu pomalu po jejich stopě, aby neviděli, kam odbočíme. Když zmizeli za obzorem, zahruli jsme vpravo, protože jsme museli objet jezero, abychom nepozorovaně dostihli „Dům Smrti“. Kiowa jel napřed. Pappermann se k němu přitočil, snad aby se vyptával a blíže jej poznal. Slyšel jsem, že se nejdříve ptá, odkud zná náš nový vůdce bratry Entersy.

„Neznám je, přišel k nám však posel Kiktahan Šonky a vyřídil, že přijdou dvě bledé tváře, které slíbily vydat Siouxům Old Shatterhanda, jeho squaw, starého bílého lovce s modrou tváří a Mladého Orla, Apače. Tito čtyři že jsou určeni k popravě. Vzchopil jsem se ihned k cestě na jejich záchranu. Ujel jsem půl dne cesty od jezera. Ukryl jsem se na místě, kudy museli jet. Čekal jsem včera i dnes. Viděl jsem vás přijíždět. Počet souhlasil. Jel jsem k vám a odstranil nejdříve nebezpečné bratry.“

„Myslíte tedy, že Mr. Burton je Old Shatterhand?“

„Ano. Není to pravda?“

„Zeptejte se ho!“

„To není potřeba. Kdyby jim nebyl, byl byste mi zkrátka řekl ne.“

Pak jsem již nic neslyšel, protože oba pobídli koně k rychlejšímu kroku. Žena mi řekla:

„Tak se již nemůžeš vydávat za Mr. Burtona.“

„Ale mohu,“ odpověděl jsem.

„Myslíš, že ten Kiowa bude mlčet?“

„Budu-li chtít, bude mlčet.“

„Líbí se ti?“

„Líbí.“

„Mně také. Víš, je tak upřímný a zároveň se cosi jako stesk dívá z jeho očí. Sice skoro každý Indián se dívá tak žalostně, ale tento dvojnásob. Zdá se, jako by jej cosi tížilo a trvale zarmucovalo. Jak bychom mu jen mohli pomoci? Či nemyslíš?“

„Hm. Ráda bys každému pomohla, ale vyléčit z žalu není tak snadné, jak myslíš. Napřed musíš vědět, co jej trápí, a víš, že Indiáni jsou mlčenliví.“

„Ale! V tom mne snad již znáš. Co chci vědět, to se jistě dozvím.“

„Ano, bohužel.“

„I od Indiánů!“

„Ano, to vím, vyzvíš všechno od každého, ať je bílý nebo červený, žlutý nebo zelený. Ale tento je příliš zamlklý.“

„Myslíš?“

„Ano. Ten ti nic nepoví.“

„Hm! Vsaďme se.“

„Děkuji! Zkus to se starým Pappermannem!“

„Chudák! Ten nic nemá. Ostatně, prosím tě, odvolej ho od Kiowy.“

„Proč?“

„Protože k němu musím já. Chci začít hned s výsledkem. Považ jen: kdybychom mu dovedli pomoci! Odvolej tedy Pappermanna!“

Učinil jsem to s tajnou radostí, protože mi bylo nad slunce jasné, že i Kiowa touží poznat mou ženu a pohovořit si s ní. Obě se pak celé odpoledne ani na chvílku nerozloučily. Zřejmě našly v sobě vzájemnou zálibu. Nebylo příčiny, proč bych je vyrušoval.

Kraj se stále zvedal. Blížili jsme se k horám, mezi nimiž je „Tmavá voda“. K večeru jsme spatřili na obzoru temnou čáru lesa. Tam jsme tehdy večer tábořili, než jsme vyjeli k jezeru. Dnes jsme však zabočili dalekým obloukem kolem lesa i jezera, přebrodili široký, ale mělký potok, jenž vytéká z oné zajímavé vodní nádrže, napojili jsme koně a vedli je vzhůru zalesněnou strání mezi příkrými skalisky k „Domu Smrti“. Dojít až k němu nebylo možné. Již se tak stmívalo, že jsme museli poslední světla dohasínajícího dne využít k úpravě tábora. Postavili jsme stan a z kamení zřídili ohniště tak, že z okolí nebyl náš oheň vidět. Kiowa ujišťoval, že jsme před vyzvědači jisti. Byli jsme již v místech, kam nesměla vkročit noha obyčejného smrtelníka. Stačilo vystoupit jen kousek cesty a byli bychom u „Domu Smrti“. Ale ten výstup byl tak příkrý, že jsme se ho nemohli za večerního šera odvážit. U jezera tábořili odděleně Kiowové a Komančové. Siouxové a Utahové mohli přijít každou chvíli.

Mladý Orel obsloužil koně a já s Pappermannem jsme postavili stan. Starý zálesák byl rozmrzelý. Odkášlával a bručel si pro sebe, jako by chtěl cosi říci, ale nevěděl, jak začít. Zeptal jsem se ho tedy přímo, co mu je.

„Co by mi bylo!“ řekl tak, abych to slyšel jen já sám. „Mám zlosti“

„Proč?“

„Nedůvěřuji mu!“

„Komu?“

„Tomu Kiowovi! Což opravdu nic nevidíte? Nemáte oči?“

„Proč?“

„To je otázka! Jak dlouho s námi jede?“

„Skoro šest hodin.“

„Tak! A co těch šest hodin dělal?“

„Vedl nás.“

„To nemyslím. Byla to jeho povinnost. Ale udělal ještě něco horšího, co nebylo jeho povinností. Copak vás to ani trochu nemrzí, že ten Indián jede celých šest hodin s vaší paní a tak s ní hovoří, že kromě něho neslyší a nevidí?“

To jej tedy trápilo! Žárlil na Kiowu! Měl mou ženu velmi rád a byl šťasten, když s ním čtvrt nebo půl hodinky při jízdě pohovořila. A o toto štěstí byl dnes připraven. Neprozradil jsem, že mu rozumím a řekl jsem:

„To nic není. Ostatně za těch šest hodin se nevyskytlo pranic důležitého, o čem bych byl musel se svou paní hovořit. Nebylo příčiny, proč bych jí vyrušoval z rozmluvy s naším novým přítelem.“

„Přítelem? Hm! Proč jej nazýváte přítelem?“

„A což nesmím?“

„Buďte opatrný! Jsem starý, zkušený chlap a než někoho nazvu přítelem, zkouším jej celé dny, týdny a měsíce: A vy býváte ještě opatrnější než já. Ale dnes jako byste nebyl sám sebou. Varuji vás! Myslím to s vámi dobré. Prosím vás, uvažte všechno! Rozumíte?“

„Ano. Nebudou již smět jet šest hodin spolu.“

„Dobře! Když mluvíte takhle, jsem spokojen! Myslíte, že tu jsme v bezpečí?“

„Naprosto.“

„Ne, ale jak vy tomu rudochovi důvěřujete: Myslím, že vyzvěděl všechno, co chtěl, od vaší paní a že to bude vypravovat dole v táboře.“

„Nebojte se! Ještě tam není.“

„Dobře. Dám pozor! Nic mi neujde! Nedám se oklamat.“

Tím jsme hovor skončili. Když jsem se později ženy ironicky zeptal, zdali již Indiánovo tajemství zná, řekla s povzdechem: „Bohužel ještě ne. Je nemluvný.“

„Hovořila jsi s ním skoro šest hodin. Tomu říkáš nemluvnost?“

„Hovořit se může, aniž by se žvatlalo. Mluvili jsme o velikém žalu celého rudého plemene, ale nikoli o jeho vlastní bolesti. Myslí velmi správně a cítí hluboce. Zamilovala jsem si jej!“

„Oho!“

„Opravdu! Stalo se mi něco, k čemu se ti musím přiznat!“

„Zase přiznání?“

„Bohužel ano. Sama tomu nerozumím. Když hovořil tak vřele a upřímně o svém národu, když si tak trpce stěžoval na bělochy, že mají rudé plemeno za

méněcenné, jeho krásné, upřímné oči se zarosily, a mně bylo, jako bych jej měla políbit na čelo a tváře a osušit jeho slzy svými rukama. Musela jsem ti to říci. A je to muž. Opakuji, nerozumím tomu.“

„Jen když já tomu rozumím, dítě moje!“ řekl jsem jí.

„Ty že tomu rozumíš?“

„Ano.“

„A odpouštíš mi?“

„Velmi rád. Zítřka si o tom ještě pohovoříme. Dozvěděla jsi se, kde je teď ves Kiowů, u nichž jsem tenkrát měl být umučen?“

„Ano. Byla na Red Riveru. Teď je daleko západněji, na říčce, jejíž jméno jsem zapomněla. A vidíš, poznal tě hned, když tě dnes viděl.“

„Ach! Což mne dnes neviděl poprvé?“

„Ne. Zná tě od té doby, kdy jsi byl u nich. Byl ve vsi, když tě přivedli. Byl přítomen, když tě přivázali za ruce a za nohy ke kůlu. Vyprávěl všechno tak podrobně, jak jsi mi to ty sám nikdy nevyprávěl.“

„Hovořil také o starém Sus-homaša*, jenž by mne tak rád zachránil?“

„Ano. Měl dvě dcery. Jedna byla manželkou mladého náčelníka Pidy. Santer ji přepadl a omráčil. Přivedli k ní tebe. Mysleli, že je mrtvá. Říkají dodnes, žeš jí zachránil život. Proto je Pida z vděčnosti dodnes tvým věrným přítelem. Považ! Jeho žena je tu také!“

„Dole u jezera? U Kiowů?“

„Ano. Když se dozvěděla, že přijdeš, nenechala se udržet doma. Chce spatřit svého zachránce. Myslím, že ženy Kiowů odešly společně z vesnic jako ženy siouxské. Chtějí se také radit. Ale kam šly, ještě nevím.“

„A co dcery Jednoho Péra? Jedna je ženou Pidovou. Druhá...“

Tu mi vpadla do řeči.

„Ano! To byla Kakho-oto**. Tys ji odmítl, když se měla stát tvou ženou a tak tě zachránit. Ale přece ti pomohla při útěku. Ještě žije. Nevdala se. Žádný muž se jí nesměl dotknout. Ta dlouhá léta, jež nás dělí od oné doby, když jsi u nich byl, využila k tomu, aby tvou a Vinnetouovu památku Kiowům učinila posvátnou, a vaše ideály mírumilovnosti, ušlechtilosti a lásky k bližšímu aby zasela jako dobré semě do jejich srdcí. Vroucně si přeje opět tě vidět. Ale ty jí nemáš poznat. Je stará a snad nehezká. Myslí, že jí nepoznáš. Poslala nám Kiowu naproti, aby nás vedl. Můžeme se na něj spoléhat. Co tomu říkáš?“

„Těší mne to. A ty budeš mít dvojnásobnou radost, až toho věrného muže ještě lépe poznáš. Ale teď již pojďme spát. Čeká nás čísi namáhavý den.“

Neurčili jsme ani stráž. Byl jsem jist, že vyrušení nebudeme. Pappermann si lehl u Kiowy, aby jej měl na očích. Ráno jsem byl náhle probuzen. Klečel nade mnou celý vzrušený, zarudlý v tváři a řekl:

„Odpusťte, Mr. Burtone! Ale staly se hrozné věci. Musel jsem vás hned vzbudit.“

„Co je děje?“ vyskočil jsem prudce.

* „Jedno Péro.“ Viz *Vinnetou III. díl*

** *Tmavý Vlas*

„Děsné věci. Nemohu vám to hned říci. I když vás na to připravím, padnete k zemi jako podřatý strom.“

„Já? Strachem? Leknutím?“

„Ano. Vy!“

„Jen já? Vy ne?“

„Ne! Ale také jsem se lekl, když jsem to viděl, ačkoli to není moje, ale vaše žena.“

„Ahl Týká se to mé ženy? Chvála bohu!“

A zhluboka jsem si oddechl. Vypadal opravdu, jako by mi měl říci něco důležitého, co mohlo zničit naše plány. Proto jsem se lekl. Ale když mluvil pouze o mé ženě, uklidnil jsem se.

„Jen neděkujte bohu! Myslím, že se do toho vložíte pěstmi!“

„To sotva.“

„Nebyl jsem ženat, ale myslím, že bych toho chlapa rozšlapal, který by mi tohle udělal!“

„Jakého chlapa?“

„To nic netušíte? Musím vám to tedy říci. Ale neupadněte leknutím.“

„I ne. Jen mluvte!“

Ustoupil asi dva kroky a pak řekl:

„Je vám nevěrná!“

„Kdo?“

„To je otázka! Samozřejmě vaše žena!“

„Jaké štěstí! Ted' mi je lehké! Myslel jsem, kdo ví, jakou nešťastnou zprávu mi přinášíte.“

„K čertu! Rozum mi zůstává stát. Povídám, že jeho žena mu je nevěrná, a on křičí: „jaké štěstí“. To nechápu! Byl bych za ni dal život! Ale není toho hodna. Mít muže, jako jste vy, a klamat jej! A s kým ještě!“

„Ano, s kým? Ještě jste mi neřekl!“

„S rudokožcem! S tím Kiowou! Což nevidíte, že tu není?“

„Ano. Ale povězte už rozumně, co se stalo!“

„To bylo tak: zuřil jsem napolo v duchu za včerejšek. Umínil jsem si, že jej budu pilně pozorovat, protože mu nevěřím. Nespál jsem celou noc. Ráno se probudil velmi brzy. I vaše paní vyšla ze stanu. Víím, že se ráno i večer modlívá; ne ve stanu, nýbrž pod širým nebem. Chodí mimo tábor, aby ji nikdo nespátl. Tak tomu bylo i dnes. Ale Kiowa šel za ní. Bylo mi to podezřelé. Za chvíli jsem se plížil za nimi. A víte, co jsem viděl?“

„Nu!?“

„Seděli spolu na kameni!“

„A co dál?“

„V těsném objetí!“

„Co dál?“

„Dívala se mu do očí.“

„Co dál?“

„Rudoch vaše ‚Zlatíčko‘ políbil!“ křičel již Pappermann.

„Co dál?“

„A ‚Zlatíčko‘ mu to oplátilo!“ řval mi do obličeje.

„Co dál?“ ptal jsem se vlídně.

Odskočil a sprásknuv ruce, zabědoval:

„To jsem si myslel! To jsem si myslel! To je neštěstí! Zbláznil se leknutím! Je docela pomatený! Povídá jen: ‚Co dál, co dál‘!“

„Ó, mohu i ledacos jiného říci!“ smál jsem se. „Sedí tam ještě, na tem kameni?“

„Myslím, že ano. Pojd'te a přesvědčte se!“

„Počkejte chvíličku. Pamatujte si, že s tím Kiowou nebudu nakládat tak přísně, jak asi čekáte. Mluvili jsme tyto dny často o Kiowech. Víte, co jsem tam naposledy zažil?“

„Vím. Každý to ví. Vaše paní mi to podrobně vypravovala. Chtěli vás odřít k smrti, a byl jste zachráněn dcerou slavného bojovníka ‚Jedno Péro‘.“

„Ano. Jmenovala se Tmavý Vlas – Kakho-oto.“

„A chcete snad kvůli ní tomu Kiowovi odpustit?“

„Ano.“

„Poslyšte! To prostě nejde! To je slabost!“

„Popírám to. Pojdte!“

„Tak mu nic neuděláte?“

„Ne.“

„Ani své ženě?“

„Ne.“

Tu vyhrkl:

„Pane...! Mr. Burtone! Musím vám říci, že mám velikou prosbu! Dovolte, abych toho rudého chlapa vzal za límec a dal mu několik ran!“

„Způsobí vám to potěšení?“

„Nesmírně!“

„Tak to udělejte.“

„A nic proti tomu nenamítáte?“

„Ne. Dejte mu, co se do něho vejde!“

„Ted zas já tedy volám: chvála bohu! To budou rány. Pojdte honem!“

Šel napřed křovím k malé mýtině. Za posledním keřem se zastavil a ukázav dopředu, řekl:

„Hleďte! Ještě tam jsou. Jak se vám to líbí?“

„Zlatíčko“ sedělo na nízkém balvanu s Kiowou. Pravou rukou objímala jeho šíji a levou držela za ruce. On jemně opíral hlavu o její rámě. Pappermann asi čekal, že vybuchnu zlostí, ale já se jen usmíval. To jej popudilo.

„Smějete se?“ řekl tiše, ale důtklivě. „Ptám se po druhé, jak se vám to líbí?“

„Trochu důvěrné to je, víc nic.“

„Trochu důvěrné...! Nic víc...! Já myslím, že to je lotrovství! A vy jste mi dovolil chlapa zpohlavkovat a to se stane hned. Dávejte pozor!“

Prodral se křovím a spěchal k nim. Já stejně rychle za ním. Oba domněle přistižení vstali, sotva nás spatřili. Pochopil jsem, že Pappermann by provedl svůj úkol mstitele, aniž by předem cokoli řekl. Chytil Kiowu za šaty na prsou a zvedl ruku k ráně. Zachytil jsem ji rychle a řekl:

„Počkejte, příteli! Pamatujte na předpisy, jež platí pro každého gentlemana, který chce něco takového udělat!“

„Jaké předpisy?“ řekl, a chtěl mi vysmeknout ruku.

„Jestliže si chtějí dva gentlemani vzájemně napohlavkovat, musí se předem představit jeden druhému.“

„Jak to? Představit?“

„Říci si jméno, kdo jsou.“

„To není potřeba, protože to již víme. Tento rudý halama, kterého nazýváte gentlemanem, ví, že jsem Makš Pappermann, a já vím, že on není gentleman, nýbrž právě jen rudý lotr. Proto mohu...“

„Ale nevíte, jak se jmenuje. Tento rudý gentleman je vlastně lady a jmenuje se Kakho-oto. Tak! A teď pohlavkujte!“

Pustil jsem jej. Ale on se nehnul. Díval se mlčky na mne, jako by byl oněměl.

„Ka – kho – o – to?“ povídal konečně jako náměsíčný.

„Ovšem!“ pokývl jsem.

„Tedy dokonce dcera Jednoho Péra, jež vám zachránila život?“

„Ano, ta!“

Vydechl, zatvářil se náramně ztrápeně a ozval se:

„Dobří duchové! To se může stát jen mně, protože se jmenuji Makš Pappermann. To nešťastné jméno! Kdypak se stane, když se chtějí dva pohlavkovat, aby se vysvětlilo, že jeden z nich je žena! A zrovna se to musí stát, když jsem se tolik těšil, že budu moci přiložit ze vsí síly! Mám teď ostudu napořád! Na věky! Odstupuji! Zmizím!“

Otočiv se, ubíhal pryč. Ale u křoví se ještě zastavil a volal na mne:

„Mr. Burtone! Hezké to od vás nebylo! Měl jste mi říci, že tato žena není muž, a měl bych ostudu ušetřenu!“

„Neměl jsem právo prozradit její tajemství. Řekl jsem vám, že tento Kiowa zasluhuje naší důvěry. Proč jste tomu nevěřil?“

„Protože jsem osel!“

Pak rychle odešel. Kakho-oto stál přede mnou se sklopenýma očima. Rozpaky jí vehnaly všechnu krev do tváří. Přitiskl jsem ji k sobě, políbil na čelo a řekl její mateřštinou:

„Děkuji ti! Myslel jsem na tebe, až jsem tě zase spatřil. Chceš být naší sestrou? Nás obou?“

„Jak ráda! Tvou i její!“ řekla. A dojata odběhla.

Vysvětlil jsem ženě stručně, proč chtěl Pappermann Indiánku bít. Smála se. A děkovala mi, že jsem jí neřekl pravé jméno domnělého Kiowy. Bylo by jí ušlo krásné dnešní překvapení! Vrátili jsme se do tábora. Žena nám na ohýnku uvařila kávu. A Pappermann i Kakto-oto pili s námi. Namáhali se tvářit lhostejně. Stařec se však na sebe příliš zlobil pro omyl, který se mu stal. Díval se po očku na Indiánku; konečně ji chopil prudce za ruku, políbil ji a zabručel lítostivě:

„A takovou ženu jsem chtěl pohlavkovat! Věru, sám zasloužím přes uši!“

Tím byla věc vyřízena, a od té chvíle byli dobrými přáteli. Posnídali jsme a pak složili stan. Stanové tyče jsme naložili místo napříč podélně na sedlo, ježto Kakho-oto řekla, že cesta je úzká. Jeli jsme pak k „Domu Smrti“. Sestupovali jsem přes půl hodiny příkrou cestou, vedouce koně za uzdy. Pak jsme uviděli vysokou kupu kamenů a balvanů. Vypadalo to, jako by se byl před staletími zřítíl kus hory.

„Jsme u ‚Domu Smrti‘,“ řekla Kakto-oto, ukazujíc na hromadu skalních trosek.

„Co? Ty skály že jsou duté?“

„Ano. Nespadly shora, nýbrž byly úmyslně nakupeny. Pojd'te!“

Vedla nás kolem skalisek, za nimiž se objevila spíše široká než vysoká skalní brána. Oba kameny, jež tvořily její strany, byly přes dva metry široké. Byly na nich zachovalé reliéfy náčelníků, vcházejících do brány. Ve vlasech měli zastrčena dvě až tři orlí péra, jako náčelnické odznaky. Také horní kámen, tvořící strop brány, byl několik metrů vysoký. Na něm byl obraz poradního oltáře, na němž pohlaváři obětovali své mediciny.

„Ale to není ‚Dům Smrti‘, nýbrž poradní chrám, v jehož oltáři se uchovávaly mediciny, dokud nebylo provedeno, na čem se náčelníci usnesli!“

Kakto-oto se usmála.

„To vím! Ale to nemůžeme říci obyčejným lidem, protože by pak nebylo místo tak posvátné, jak si náčelníci přejí. A je tu tolik mrtvol, že jméno ‚Dům Smrti‘ je zcela přiměřené,“ řekla.

„Jak daleko je k jezeru?“

„Dvě stě kroků až k vodě.“

„Pak musíme být opatrní. Přicházívali sem cizí Indiáni, a ti sotva budou ctít zákaz. Musíme nejdříve ukrýt koně a dbát na to, abychom nenadělali stopy. Pak teprve půjdeme do chrámu. Hledejme tedy skrýš pro koně!“

„Již je nalezena. Než jsem vám jela naproti, hledala jsem a našla ji. Dovedu vás tam.“

Vedla nás kus cesty zpět, poté do postranní rokle. Z té se oddělovala třetí rokline, jež byla dobrou skrýší pro všechna naše zvířata i věci. Vody i trávy tam bylo dost. Odsedlali jsme, přivázali zvířata ke kůlům a ustanovili Pappermanna strážcem. Byl rád, že nemusí „všechno všude prolézat s námi“, jak řekl. A my jsme se vrátili k „Domu Smrti“.

Tam jsme nejdříve prozkoumali okolí. Nenašli jsme ani zvířecí, ani lidské stopy. Své vlastní stopy jsme hned za sebou stírali několika větvemi. Když jsme sešli s výšiny, kde jsme večer tábořili, přišli jsme k zadní straně stavby. Byla tam, jak jsem řekl, brána. Bývala neviditelná, skrytá stromy a křovím. Když však kdysi opuštěný, nevyhaslý táborový oheň zničil křoviny kolem, byla odkryta, tajemství prozrazeno. Dosud bylo znát saze na kamenech. Když jsme přišli k přední straně domněle přirozené laviny, spatřili jsme v udané vzdálenosti jezero. Nakupené balvany a kameny byly tedy od jezera dobře viditelné, ale vypadaly tak přirozeně, že by jistě nikdo sám nevytušil v této skalní spouště práci rukou lidských. Byla srovnána tak příkré, že ji nebylo možné slézt. Jen tu a tam v rozích, kde se časem nahromadil prach, uchytilo se trochu trávy a křovisek. Jinak byla celá kupa holá, mrtvá – pustý, hladký kámen.

Když jsme všechno toto zjistili, mohli jsme vstoupit dovnitř. Vešli jsme. Prostor, v němž jsme se ocitli, byl úzký a velmi vysoký. Pomysleme si polovici homole cukru shora dolů rozříznuté, jež se opírá svou rovnou, svislou stranou o skálu, a jejíž druhá strana, poloviční kužel, tvoří stěny i strop. Tak byl „Dům Smrti“ postaven z velkých balvanů. Stěny nebyly svislé, nýbrž šikmé. Ne však

hladké, neboť v nich zůstaly četné výklenky, protože vždy jeden balvan vyčníval dopředu a druhý byl na něm položen dozadu.

Uprostřed byl na zemi kamenný oltář. Později jsme zjistili, že je dutý. Navrchu byla těžká deska zakrývající dutinu. Strany oltáře byly vyzdobeny čtyřicetými reliéfy, dvanácti orlími péry a dvanácti pravicemi sevřenými v pěst. Péro střídalo se s pěstí. Zavřená ruka je znakem mlčení. Reliéfy tedy pravily, že pouze náčelníci mohou přistoupit k oltáři a zachovat v tajnosti vše, co se před ním usneslo. Deska byla uprostřed očázená. Při každé poradě na ní hořel oheň. Sedadla tu nebyla.

Osvětlení tohoto podivného chrámu bylo, řekl bych, magické. Přesně doměřené bylo dvoutřetinové šero. Trochu světla vnikalo balvanovou zdí. Tu i onde byl v ní vynechán balvan a tyto otvory tvořily okna této katedrály. Stěny byly tak silné, že tvořily spíš chodbu, jejich vnějšího ústí jsme si dříve nepovšimli. Aby totiž nebylo vidět okna od jezera, byla pečlivě maskována. Většina světla vnikajícího zvenčí se tím ztrácela ještě v chodbičkách. Podobné tajemné osvětlení jsem viděl v několika egyptských královských hrobkách, jež jsou však velmi nízké, kdežto tento chrám u „Vody Smrti“ byl tak vysoký, že se tajemnost svitu ještě zesilovala. V každém výklenku tmavá, skrčená mumie, sotva v šeru viditelná, nebo světlejší, sedící kostra nebo sbírka jednotlivých kostí, lebek, hnátů, žeber a kloubů. Zbytky dávných tvorů! Nad každým výklenkem bylo náčelnické orlí péro ve skále vytesáno na znamení, že tam odpočívají vesměs pohlaváři, vůdcové. Vzduch uvnitř byl dobrý, protože otvorů bylo hodně. Šly až k vrcholu. A co mi bylo hned nápadné, a zdálo se mi důležité, že bylo možné jít nebo lézt od okna k oknu. Spíše bylo možné. Od okna k oknu, od výklenku k výklenku, vedly stupně dosahující až na zem.

Nejnižší schody nebyly. Byly otesány. Stalo se tak poměrně nedávno, protože místa, kde stupně bývaly, byla ještě světlejší, než ostatní stěna.

„Škoda, že tu nejsou“ povzdechlo si „Zlatíčko“.

„Proč?“ zeptal jsem se.

„Vystoupila bych tam nahoru.“

„Což o to vystoupit k některému oknu, myslím dokonce, bude nutné. Musím vědět, jaký je shora výhled na jezero. Snad je odtamtud vidět něco zdola neviditelného.“

„Ale jak vylezeš na schody, když tu nejsou nejnižší stupně?“

„Uděláme si žebřík.“

„Ano, ano!“ souhlasila horlivě. „Pojď, uděláme jej ihned!“

Našli jsme venku brzy dva vhodné stromky. Nařezali jsme příčky a pomocí řemenů jsme brzy žebřík sestrojili. Vešli jsme zase do chrámu a zjistili, že náš žebřík dosahuje právě k prvnímu ze zbylých stupňů. Z toho jsme stoupali výše, bez zábradlí, volně po kamenech ze zdi vyčnívajících. Bylo to nebezpečné. Každý kámen musel být napřed nohou vyzkoušen, nežli bylo možné na něj stoupnout. Lezli jsme mimo výklenky a viděli zblízka jejich obsah.

Když jsme vystoupili dost vysoko, dostali jsme se do jednoho z „oken“. Bylo vyšší než člověk, takže jsme v něm mohli pohodlně stát. Bylo třeba učinit devět kroků, než jsme se ocitli na konci chodbičky. Stojíc na umělém horském srázu, přehlédli jsme velkou část jezera. Jenže opatrnosti není nikdy nazbyt, a proto jsme

raději usedli, aby naše postavy nebyly zdola nápadné. Snadno mohl být blízko někdo z Kiowů nebo Komančů, jenž by nás ihned spatřil. A opravdu! Ne jeden, ale mnoho jich bylo nedaleko! Dvě stě kroků od nás, na břehu jezera jelo množství Indiánů, pomalu, tiše, husím pochodem. Byli jistě velmi unavení a zemdlení.

„To jsou Siouxové starého Kiktahan Šonky. Utahové asi již přejeli, nebo přijedou za nimi,“ řekl jsem ostatním.

„Přišli jsme zrovna včas!“ podotkla žena. „Teď nám bude hrozit nebezpečí?“

„Ne nám, ale jim, dokonce jim již hrozí,“ odpověděl jsem.

Mladý Orel mlčel. Kakho-oto mínila:

„Musím jít k nim. Důvěřujete mi? Nebojíte se, že učiním něco, co by vám mohlo uškodit?“

„Věříme ti! Kdy se vrátíš?“ řekl jsem její mateřštinou.

„Nevím. Jdu vyzvědět, co se děje, abych vám to mohla povědět. Staneli se něco, přijdu brzy; nebudu-li pro vás mít zprávy, nevrátím se. Kde vás naleznu?“

„Kde chceš?“

„Nejraději u koní! Nevydávej se zbytečně v nebezpečí! Především se nenamáhej vyslechnout naše porady! Budu bdít za vás! Mé oči jsou vaše oči. Dozvíte se vše, co se sama dozvím.“

Slíbil jsem, že nepůjdu k jezeru; pak sklouzla po stěně do šera. Zůstali jsme nahoře a pozorovali rudochy jedoucí pod námi, podél břhů. Trvalo dlouho, než Siouxové přejeli. Pak se objevili Utahové. Pohled na jejich postavy, nenávisť prosáklé, ploužící se jak stíny, působil téměř vnitřní bolest.

„Kdo vítězí?“ zeptalo se „Zlatíčko“. „Oni či my?“

„My!“ řekl jsem pevně. „Což nevidíš, že ne naše zkáza, nýbrž naše vítězství táhne mimo nás?“

„Jak bych to mohla vidět?“

„Jejich pomalost, lhostejnost a zvláště jejich prázdné torby a brašny na sedlech ti o tom zřetelně povědí! Nemají co jíst, ani oni, ani jejich koně.“

„Jak?“ Mladý Orel na mne pohlédl.

„Ale dostanou od svých nynějších spojenců Kiowů a Komančů co potřebují.“

„Na chvílku ano. Tito starí Indiáni jsou lehkomyšlnější, než bývali dříve mladí. Myslí pouze na minulost a nejsou s to pochopit přítomnost. Dříve šli do boje v malých, jednotlivých oddílech, ne hned v tlupách o tisíce mužích. Takové oddíly si snadno opatřily vše nutné. Buvolů bylo dost. Táhli nejšťavnatějšími prériemi zjara a koně nikdy netrpěli hladu. Dříve si opatřili na jaře zásoby masa na půl roku a na podzim zase na druhou půli. Vždy bylo dost sušeného masa, aby se mohly tlupy zásobit na cestu a do války. Kde jsou teď buvoli? Kde jiná zvířata? Kde je Indián, který má zásoby masa na měsíce? Kde stáda koní? To bývalo, ale není. Kdo myslí, že může ještě teď jezdit prérií jako tenkrát, je ztracen. Má medvědobijka zůstala doma. Opakovačku a revolvery mám v kufru. To vše se již přežilo. Co však činí Kiktahan Šonka i Tusagha Sarič? Vytáhli s tisícem bojovníků. S lidmi, jež nemají válečné zkušenosti! S koňmi, jež nejsou zvyklí na nesnáze dlouhých pochodů. A bez nutných zásob potravin! Budou teď žebrať u Kiowů a Komančů! Kde však ti mají své zásoby? Nemají nic. Těch jsou také dva tisíce, celkem tedy čtyři tisíce lidí a čtyři tisíce koní, nepočítaje nákladní zvířata.

Kde vezmou spousty potravin, vody a píce pro denní potřebu? Ani jednoho nemusíme zabíjet! Zahynou všichni hladem a žízní! Když se na ně dívám, připadá mi, že to nejsou těla, ale duše zmořené žízní, jež táhnou do záhrobí, aby tam na svých prázdných, věčných lovištích docela hladem zhynuly!“

„Uff! Uff!“ zvolal Mladý Orel, jemuž hned bylo jasné, co mé vysvětlení znamenalo.

„Zlatíčko“ však mlčelo. Uznala, že mám pravdu. Nepotěšilo ji to však, ale sklíčilo. Viděla v duchu čtyři tisíce umírajících a bylo jí líto, že budeme částečně vinni jich útrapami a zkázou.

Když poslední z Utahů přejel, sestoupili jsme, ukryli žebřík a vrátili se k Pappermannovi.

„Kakho-oto tu byla! Osedlala svého koně a odjela. Prý víte kam!“ hlásil.

Upravili jsme stan a odpočívali. Pokládali jsme za nejlepší zůstat v táboře. Bylo tedy dost času prohlédnout odkaz Vinnetouův. Otevřel jsem balíky.

Celý den pak jsme byli, já i „Zlatíčko“ zabráněni do jejich obsahu. Budu o něm psát jinde. Zatím řeknu jen tolik, že jsme cosi podobného nikdy nečetli a že jeho rukopisy byly větším pokladem než zlato a drahé kamení.

K večeru přišla Kakho-oto. Potvrdila mou domněnku o počtu Indiánů. Bylo jich něco přes tisíc z každého kmene. Dopoledne jedli. Odpoledne konali přípravné porady. Po dlouhých hádkách a řečech bylo docíleno jednoty. Hlavní porada měla být vlastně pouze slavnostním, závěrečným prohlášením toho, na čem se usnesli, a měla se konat o půlnoci.

„Kdybych je mohl vyslechnout;“ řekl jsem.

„Ne, ne! To je příliš nebezpečné,“ prohlásilo „Zlatíčko“.

Kakho-oto se usmála. Já rovněž a „Zlatíčku“ jsem řekl:

„A což, není-li to nebezpečné?“

„Půjdu také! Být westmanem za mladých let není uměním. Ale když je někdo již dávno ženatý a má s sebou ženu, ať nechá zálesáctví a plížení! Když my ženy někdy někoho posloucháme, vysmíváte se nám. Ale když páni muži lezou pralesem a poslouchají Indiány, tvrdí, že je to za prve nutné a za druhé ze to je smělost a hrdinství. Ale napadá mne, že můžeme nebezpečí snadno odstranit. Ať je Kakho-oto přítomná poradě a poví nám, o čem se mluvilo.“

„A to myslíš, že je to dobrý nápad? Nikdy žádná žena nesměla být při náčelnické poradě.“

„Jistě?“

„Ovšem!“ zasmál jsme se nahlas.

„To je ostuda! Ale jak se dozvíme, o čem se tam budou radit?“

„Co uděláme?“

Naše přítelkyně se znovu usmála a řekla:

„Budete poradě přítomni!“

„Oba? Oba dva?“

„Ano.“

„Ale já jako žena přece nesmím!“ vykřiklo „Zlatíčko“.

„Bude to potají. Nikdo z nich vás nespatri. Náčelníci půjdou do ‚Domu Smrti‘. Medicinmanna tak chtějí. Tvrdí, že již před tisíciletími se tam konaly důležité porady, že to tak má být i nyní, jako kdysi. Zároveň je ‚Dům Smrti‘ pohřebišťem

náčelníků. Obyčejní bojovníci a ženy tedy nesmějí do něj vstoupit pod trestem smrti, leda že by doprovázeli náčelníka.“

„Půjdu tedy asi o půlnoci?“ řeklo náhle „Zlatíčko.“

„Krátke před půlnocí. Obřady začnou právě o půlnoci.“

„A my půjdeme v jedenáct!“

„Ale ty přece ne!“ řekl jsem.

„A proč?“ ptala se.

„Ted jsi slyšela, že není ženám přístup k poradám dovolen pod trestem okamžité smrti! Je to příliš nebezpečné! A já musím jako tvůj muž dbát o to, abys alespoň nepřišla o život. Prohlašuji tedy, že je ti přístup na poradu naprosto zakázán!“

„Oho! Vypovídám poslušnost! Neodvoláš-li své prohlášení, přijdu tajně napřed do ‚Domu Smrti‘ a skryji se tam. Vyslechnu vás pak všechny. Indiány i tebe a ostatní!“

„A kde se, prosím tě, ukryješ?“

„Ještě nevím.“

„Ale to musíš vědět.“

„Napřed?“

„Ano. Řekne se snadno: ukryji se, ale najít dobré místo vyžaduje rozvahu, jenž nesmí přijít pozdě. Nevíme ani, kolik lidí tam přijde...“

„Vím to,“ řekla Kakho-oto. „Budou tam čtyři náčelníci, medicinmann Kiowů a Komančů, a pět podnáčelníků čtyř kmenů. Několik mužů ponese dříví na oheň a náčelníka Tanguu, jenž nemůže chodit. Každý kmen zapálí svůj oheň. Mimo to bude ještě hořet hranice za všechny na oltáři, kam uloží náčelníci své medicíny. Vezmou si je teprve, až bude provedeno to, na čem se usnesli.“

„Bude tam tedy nejméně třicet lidí,“ řekl jsem, „jak se tam usadí a umístí, bůhví. Na zemi, na chrámové podlaze není tedy místečka, kde bychom si byli jisti před jejich očima. Není tam vůbec nic, za čím bychom se mohli ukrýt.“

„Vylezeme nahoru!“ zvolalo „Zlatíčko“. „Po žebříku! Do výklenků a průduchů a do oken!“

„Opravdu! Ale pomysli na ohně!“

„Proč?“

„Chceš se zadusit kouřem nebo aspoň prozradit kýčáním a kašlem? Pět ohňů bude hořet, živých smolným a snad vlhkým dřívím. To vydá tolik kouře, že tam nevydrtíme, nenajdeme-li místo, kam kouř nevnikne. Nesmíme také vylézt příliš vysoko, protože bychom nic neslyšeli. Zjistíme směr větru a skryjeme se na opačné straně, kam kouř nepotáhne.“

„A budete při tom dopadeni!“ varoval Pappermann.

„Nikdo nepřijde!“ mínila Kakho-oto. „Ukryjeme se tam a vyslechneme poradu.“

Můj návrh byl proveden. Šli jsme ihned k „Domu Smrti“. Cestou jsme nasbírali suché roští, abychom je uvnitř stavby mohli zapálit, a tak zvědět, kam kouř potáhne. Po žebříku jsme vystoupili nahoru. Pouze Pappermann rozhrabával dole oheň, aby hodně plál. Shora jsme viděli, kudy se kour a teplem způsobený vzduchový proud ubírá. Tak jsme určili nejvhodnější místo; sestoupivše, uhasili

jsme hraničku a pečlivě odstranili zbytky roští i popel. Potom jsme se vrátili do tábora.

Kakho-oto se vrátila ke Kiowům. Slíbila, že přijde časně zrána. Žena připravovala večeri na táborovém ohni a my muži jsme z medvědího sádla ulili jakés takés svíčky. Místo knotu jsme užili rozpletené bavlněné šňůry. Potřebovali jsme nutně světlo pro náš noční výstup. Seběmenší uklouznutí na volných schodech, neopatřených zábradlím, by vzápětí mělo za následek smrt na kamenné podlaze „Domu Smrti“. Chtěl jsem proto vylézt na pozorovací stanici jen s Mladým Orlem, protože „Zlatíčko“ tam stejně bude zbytečné, ježto nebude rozumět indiánské poradě. Ale právě proto, že o nebezpečí věděla, nebyla by za nic zůstala v táboře, majíc více strachu o mne než o sebe. Myslela, že budu spíše v bezpečí, bude-li přítomna.

K jedenácté jsme se vydali na cestu. Pappermann se měl ráno opatrně podívat, co nás v „Domě Smrti“ zadrželo, kdybychom se do úsvitu nevrátili.

Ozbrojili jsme se revolvery, ač jsme si nemysleli, že je budeme potřebovat.

Když jsme vešli do domu, rozsvítili jsme tři svíčky. Výstup byl ještě obtížnější než jsem si myslel; nesnáze působil žebřík. Bez neho nebylo možné vylézt na první schod. Nesměli jsme jej nechat dole. Museli jsme jej tedy vléci a s sebou. Stoupal jsem napřed, pak „Zlatíčko“ a za námi Mladý Orel. Žebřík jsem držel za jeden konec, Apač za druhý. V případě nutnosti se ho mohla žena zachytit. Šťastně jsme po dlouhé, velmi dlouhé době dospěli k cíli. Vsunuli jsme žebřík do stínu jednoho z oken, zhasli nedostatečná světla a vystoupili chodbičkou až k okraji otvoru, na volný vzduch, nad strmou stěnou.

Nad námi se klenulo jasné nebe. Světlo hvězd stačilo, aby jsme viděli jezerní hladinu jako mdle stříbrnou skvrnu uprostřed stínů pobřežních křovin.

Nečekali jsme dlouho. Dole se cosi pohybovalo. Od jezera přicházely postavy, a tiše, řadou, husím pochodem. Nemohli jsme určitě rozeznat ani jejich obrysy, tím spíše ne tváře, čím však byli blíže, tím méně bylo pochyb, že to jsou očekávaní Indiáni. Spatřili jsme i nosítka, na nichž seděl náčelník Kiowů. Byla velmi jednoduchá: pokrývka, napjatá na dvě tyče. Jiní zase nesli veliké otepi dříví a roští. Napočítali jsme třicet čtyři muže. Když poslední vešel a dovnitř, vplížili jsme se zase do chodbičky a sedli si opatrně co nejblíže k jejímu ústí. Kolem nás byla úplná tma.

Z hloubi jsme slyšeli tajemný šelest a zase bylo ticho. Nikdo nemluvil, neozval se ni výkřik, ani povel, ani rozkazy. Jako by vše bylo dávno připraveno. Tu vyskočila ve tmě jiskra, a druhá, a třetí. Jiskry se spojily v plaménky. Za chvíli hořely ohně. Čtyři, a tvořili čtverec, v jehož středu byl oltář, k Kolem nich se míhaly fantastické skupiny Indiánů, každý kmen u svého ohně.

Kouř stoupal, ale nedusil nás; unikal otvory v protějščí stěně. I záře ohňů stoupala vzhůru; čím výše však, tím více se měnila v pouhý tajemný svit. Plameny se mihotaly a v jejich záři dole i šerém svitu kolem nás se zdálo, že se vše pohybuje: výklenky, mumie, kostry i ztrouchnivělé kosti. Žena mě stiskla křečovitě ruku a zašeptala:

„Jak je to příšerné, jako samá strašidla! Skoro se bojím!“

„Chceš odtud?“ zeptal jsem se.

„Ne, ne! Něco takového již nikdy neuvidíme. Mysli si, že jsme v pekle.“

Její přirovnání nebylo nepřipadné; byl bych však spíše řekl: v očistci. Co dole mělo povstat, byl hřích; nemusel však vést k ztracení; my sami jsme tu byli, abychom jej obrátili v lepší, šťastnější budoucnost. Mně připadaly dole shromážděné postavy ne jako synové zaniklých tisíciletí, nýbrž jako duše dávných lidí, čekajících vykoupení, které se sešly k poslednímu zločinu, z jehož lůna se již zrodí vysvobození z temnot.

Zatímco jsem takto uvažoval, rozlehlo se nocí první pronesené slovo:

„Jsem Avat-towah^{*} medicinmann Komančů. Pravím: je půlnoc!“

A druhý hlas zazněl:

„Jsem Onto-tapa^{**} medicinmann Kiowů. Volám: začněte poradu!“

„Budiž!“ zvolal Tangua. „Budiž!“ zvolal To-kei-chun. „Budiž!“ zvolal Tusagha Sarič. „Budiž!“ zvolal Kiktahan Šonka.

Ani teď jsme nerozeznávali tváře. Jen postavy jsme viděli a slyšeli jejich hlasy znějící k nám jako z neznámého podsvětí. Medicinmann Kcmančů přistoupil k oltáři a mluvil:

„Stojím u posvátné schránky medicín. V domě našeho starého slavného bratra Tattelah-Sataha visí obrovská kůže dávno vymřelého lva stříbrného, na níž je napsáno: ‚Chraňte své medicíny! Bledá tvář přijde přes velikou vodu a širou prérii uloupit vaše medicíny. Bude-li člověk dobrý, přinese požehnání. Bude-li zlý, rozlehne se pláč a nárek po stanech a u táborových ohňů‘.“

Potom přistoupil k oltáři medicinmann Kicwů a řekl:

„Vedle kůže stříbrného lva visí však kůže velikého orla bojovného, a na té je psáno: ‚Pak přijde bohatýr, zvaný Mladý Orel. Obletí třikrát horu medicín, než se snese k zemi, a vrátí vám vše, co vám bledá tvář uloupila‘. Ptám se vás, náčelníci čtyř spojených kmenů: Chcete zůstat věrni tomu, na čem jste se dnes usnesli?“

„Chceme,“ řekli všichni čtyři.

„A jste ochotni složit své medicíny na obětiště zástavou za to, že vykonáte vše, co jste slíbili?“

Ozvalo se hlasitě, čtyřnásobně: „Ano.“

„Složte je tedy zde.“

Učinili tak. I Tangua se dal donést k oltáři, aby mohl sám medicínu odevzdat. Kiktahan Šonka nařikal:

„Tu je má medicína. Ale půl chybí. Manitou odvrátil své oči ode mne, a já polovici na pochodu ztratil. Kéž na mne shlédne zase vlídným zrakem a chrání mi tuto druhou! Břímě mých zim mne tíží a sklání k hrobu. Což bych měl přijít do věčných lovišť bez medicíny a na věky být ztracen? Proto již musím učinit vše, abych dostal tomu, co jsem slíbil, jinak neujdou záhubě!“

Zvedli oltářní desku, vložili medicíny do dutiny pod ní a desku znovu přiložili. Pak snesli na ni dřevo a roští a zapálili oheň po indiánsku, takže hořel pouze malými plameny, do nichž sahaly jen konce dřev do kruhu srovnaných. Teprve když tyto ohořely, byla dřeva přistrkována blíže do středu, aby je tak oheň zvolna celá strávil. To byl „poradní oheň“. Porada sama byla zahájena obřadným vykouřením „dýmky míru“. Přes to, že již dříve se důkladně poradili, řečnili u

^{*} Veliký Had.

^{**} Pět hor.

oltáře velmi důkladně znovu. Bylo by zajímavé opakovat tyto řeči. Některé byly pravé mistrovské kusy indiánského řečnictví. Nedostatek místa mi však brání je uvést. Stačí snad, povím ti, že jsme nahoře všechno slyšeli a všemu rozuměli. Celkem jsme se dozvěděli asi toto:

Čtyři kmeny se chystaly přepadnout tábor Apačů a jejich přátel na Mount Vinnetou a tím zamýšlenou slavnost Vinnetouovu zmařit. Doufali, že se zmocní veliké kořisti a všech pokladů v táboře složených, zvláště nuggetů a drahokamů, které tam darem svezli kmeny, klany i jednotlivci. U Tmavé vody si chtěli několik dní odpočinout po dlouhých pochodech a pak se odebrat do jakéhosi Jeskynního údolí pod Mount Vinnetou, jež prý bude dobrým úkrytem i pro několik set bojovníků. Odtamtud v pravou chvíli provedou útok na Apače a jejich spojence.

Nejzajímavější bylo, že tyto čtyři spojené kmeny měly u Apačů svého člověka, který jim všechno prozrazoval, cíhal na vhodnou chvíli a měl jim dát poslední znamení. Tento slídič a zrádce byl tím nebezpečnější, poněvadž nenáležel k obyčejným, bezvýznamným osobám, nýbrž zasedal ve výboru a byl tudíž o všem zpraven a všichni mu důvěřovali. Byl to Mr. Antonín Paper, Indiány zvaný Okihčin-ča, s plouživou chůzí. Tato zpráva byla pro nás zvláště důležitá. Za práci mu slíbili značný díl kořisti; kolik, o tom se nemluvalo. Jako by se náčelníci vyhýbali před podnáčelníky tomuto hovoru. Kdosi prohodil také jména bratří Entersů. Ti však prý nedostanou nic, ani štipec z toho, co se jim slíbilo, protože to vlastně má shrábnout Paper. Ale ani tomu nevydají jeho díl, protože by se musel vyplatit oběma Entersům. Šlo tedy o velkou ničemnost, o které proto raději nehovořili. Domníval jsem se, že okradou všechny tři, Entersy i Papera, a pak je nechají někde zmizet na věky.

Když byly obřady skončeny, zhasli medicinmanni poradní oheň na oltáři. Setřeli popel z desky a odstoupili několik kroků od oltáře. Medicinmann Komančů řekl slavnostně:

„Kdykoliv uhasíná oheň nad medicínami, opakuji slova stříbrného lva: „Chraňte své medicíny! Přijde bledá tvář přes velikou vodu a širou prérii uloupit vaše medicíny.“

A medicinmann Kiowů volal:

„Kdykoliv uhasíná oheň nad medicínami, opakujte také slova velikého orla bojovného: Pak přijde bohatýr, zvaný Mladý Orel. Obletí třikrát horu, než se snese k zemi, a vrátí vám uloupené medicíny. Pak ožije duše rudého plemene, tisíciletým spánkem oslabená, a co bylo rozděleno, spojí se v jeden veliký národ.“

Nepromluvili, sedíce tiše a nehybně, zírali do uhasínajících ohňů, až poslední svítící jiskra potemněla. Pak se zvedli a odcházeli. Právě tak mizely postavy Indiánů, jak přišly: tiše, řadou, husím pochodem. Sledovali jsme je zrakem až k jezeru, než se ztratili v jeho křovinách. Moje žena si zhluboka oddychla:

„To byl večer! To byla noc!“ řekla. „Nikdy na to nezapomenu! A co teď?“

„Sestoupíme a vezmeme si medicíny,“ odpověděl jsem.

„Smíme?“

„Vlastně je to zakázáno pod trestem smrti. Žádný Indián by se toho neodvážil. Pro nás je to prostě nutnost.“

Mladý Orel to slyšel. Neřekl nic. Rozsvítili jsme zase tři svíčky, spustili žebřík a zvolna a opatrně sestoupili. Šli jsme k oltáři. Tu řekl Mladý Orel apačsky:

„Chceš si je opravdu vzít?“

„Ano, stůj co stůj,“ odpověděl jsem. „V mé ruce jsou mocí, velikou, blahodárnou mocí.“

„Vím to. Jsem však Indián a znám význam a posvátnou nedotknutelnost medicín, které byly uloženy na tomto místě. Víš, co je mou povinností?“

„Ano. Zabránit, abych se jich nedotkl. I násilí smíš použít. Mám však já úmysl je znesvětit či potupit?“

Ne. Vím, že nemáš. A tys Old Shatterhand a ja pouhý chlapec. Boj s tebou by byl má smrt. Ale prosím tě, dovol mi přece podmínku.“

„Jakou?“

„Budeš-li bledou tváří stříbrného lva, jež k nám přijde vzít naše medicíny, budu já mladým Indiánem bojovného orla, který se snese s Mount Vinnetou a medicíny svým bratřím vrátí!“

„Dokážeš to?“

„Chceš-li, ano!“

„Letět?“

„Ano.“

„Třikrát kolem hory?“

„Ano!“

Byla to podivná, snad velká chvíle. Temnota vůkol. Hrůzné místo. Bledá tvář starce. Nadaný, smělý mladý Indián. Oba u oltáře proti sobě s malými, nepatrnými světélky, jejichž záře dva, tři kroky dál mizela v temnotě. Mluvil o létání. Tvrdil, že to dovede! Hlasem, který vylučoval pochybnost. Mínil hmotný let. Já myslel zároveň na vnitřní, duchovní let, který bude muset podstoupit za ztracenými „medicínami“, jestliže se opravdu jím obrodí duše jeho lidu, tisíciletým spánkem znavená. A důvěřoval jsem mu velikou, plnou a svatou důvěrou.

„Věřím ti!“ odpověděl jsem. „Nyní je vezmu. Dám ti je však, jakmile nrie požádáš.“

„Podej mi ruku!“

„Tady ji máš!“ Podali jsme si ruce.

„Vezmi je tedy!“ řekl a chopil se desky, aby mně pomohl ji odsunout. Byla ještě horká. Vyňal jsem medicíny z otvoru. Pak jsme přisunuli desku zase na původní místo a vraceli se, zhasivše svíčky, do tábora. Žebřík jsme vzali s sebou, aby nás ještě dodatečně neprozradil. Tím byl pobyt u „Tmavé vody“ skončen. Ač byl krátký, mohli jsme s událostmi, které se za něho sběhly, být spokojeni.

KAPITOLA VI.

NA MOUNT VINNETOU

Bylo to asi o týden později. Tábořili jsme poslední noc u dolního Klekih Toli a jeli časně ráno po jeho břehu proti proudu. Klekih Toli je slovo apačské a znamená „Bílá Řeka“. Její spád je značný. Přes četné kaskády se řítí z Mount Vinnetou a bílá pěna kaskád dala řece jméno. Její koryto je hluboké a břehy srázné. Nahoře je les, dole při vodě houštiny. Tam, kde opouští mohutnou skupinu Vinnetouovy hory, tvoří několik mohutných vodopádů.

Byli jsme čtyři: „Zlatíčko“, Mladý Orel, Pappermann a já. Entersů jsme u Tmavé vody již nespatri, zvláště když jsme si to příliš nepřáli. Že je však najdeme, bylo jisté. Kakho-oto přišla onoho rána po poradě k nám a pověděla nám, že se v táboře rudochů nového neudalo nic. Neptala se, co jsme vyslechli. Proto jsme i my o tom pomlčeli, abychom ji nepřivedli zbytečně do sporu s povinnostmi, které měla jak příslušnice kmene Kiowů. Zvláště o vypůjčených náčelnických medicínách se nehovořilo. Bylo jí líto, že chceme tak rychle odjet. Ráda by nás byla provázela, ale uznala, že nám více prospěje, když zůstane u svého kmene. Smluvili jsme se však, že se na Mount Vinnetou uvidíme stůj co stůj.

A k této hoře jsme se blížili. Dosud jí nebylo vidět, protože jsme se blížili hlubokým říčním údolím. Byla sice jiná, pohodlnější cesta na Mount Vinnetou od Tmavé Vody. Tu jsme však nezvolili, protože jsme na ní tušili setkání s účastníky tábora. Pro nás bylo účelné, vyhnout se lidem, pokud to jen bude možné a objevit se na Mount Vinnetou náhle. Museli jsme však nakonec přece jen zabočit do údolí Klekih Toli, abychom se neminuli cíle. Tam jsme rozeznali stopy četných lidí i koní. Brzy jsme spatřili i několik Indiánů, kteří seděli za křovím u cesty, kudy jsme museli jet. Byli čtyři. Jejich koně se pásli u vody. Indiáni nebyli pomalováni a byli ozbrojeni jen kopím. Přece jsme však hned poznali, že to jsou kaneanští Komančové. Spatřili nás také, povstali a pohlédli na nás. Byla to asi stráž určená prohlížet přichozí a nevhodné vracet. Mladý Orel jel napřed. Mlčky je pozdravil. Pustili ho bez odporu. Nás však zastavili.

„Kam jedou moji bílí bratři?“ ptal se nejstarší z nich.

„Na Mount Vinnetou,“ řekl jsem.

„Co tam?“

„Jedeme k Old Surehandovi.“

„Odejel.“

„A k Apanačkovi, náčelníkovi kaneanských Komančů.“

„I ten odjel.“

„Počkáme tedy, až se vrátí.“

„Nelze. Bledá tvář nesmí na Mount Vinnetou.“

„Kdo to zakázal?“

„Výbor.“

„Ten! A náleží mu Mount Vinnetou?“

„Ne,“ řekl rozpačitě.

„Výbor nemá co zakazovat ani rozkazovat.“

A pobídl jsem koně k jízdě. Chopil se mé uzdy a řekl:

„Musím vás poslat zpět. Nemohu jinak.“

„Zkus to!“

Pobídl jsem koně, že se vztyčil na zadní nohy a Indiána setřásl. Ostatní tři chtěli zadržet Pappermanna a „Zlatíčko“. Skočil jsem s koněm mezi ně a rozehnal je. Pappermann se chechtal:

„Mne poslat zpátky! Makše Pappermanna chytit! Kdo to kdy viděl? Zapíchnu každého, kdo se mně dotkne:“

Několika skoky se ocitl jeho mezek u čtyř kopí zaražených do země. Okamžitě jsem tam byl také. Dva hmaty a měli jsme kopí v hrsti. Jedno si pověsil na rameno za koženou smyčku, jez na kopí byla, a druhé sklonil k ráně. Učinil jsem podobně.

„Tak! Ted ať na nás někdo přijde! Kupředu!“ smál se.

A jeli jsme dál. Komančové byli mladíci. Nejstaršímu bylo asi třicet let. Nepamatovali dávné válečné časy. Rozpaky nevěděli, co si počít. Pak se vzpamatovali, vyskočili na koně a jeli za námi. Prosili nás, ať jim vrátíme kopí a počkáme, až nás ohlásí výboru. Neměli jsme v úmyslu zahanbit je před jejich kamarády a zbraně jsme jim vrátili. Ani jsme se však nezastavili. Neodvážili se nás zadržet, jeli však za námi. Patrně nás nesměli spustit z očí.

Asi za hodinu jsme dojeli ke stejné stráži. I ta nás chtěla vrátit. První čtyři, jak se zdálo, nabyli odvahy. Vzal jsem si tedy z vaku z mezka revolvery a náboje a ze strany, asi pětadvacet kroků, jsem prostřelil všem osmi Indiánům kopí dříve, než si uvědomili, co dělám. Pak jsem nabil zbraně, vysedl na koně a řekl jim:

„Prostřelil jsem jen kopí. Od této chvíle střílím po mužích. Pamatujte si to!“

Jeli jsme dál. Chvíli za námi civěli, pak hlasitě mručíce, se rozjeli, všech osm, za námi. Přiblížit se však neodvážili.

Opět za hodinu jsme najeli na třetí stráž. Čítala opět jen čtyři muže ozbrojené kopím. Chtěli se nám postavit do cesty, ale vidouce náš průvod, ustoupili a když jsme přejeli, přidali se ke svým osmi druhům. Ženu to rozesmálo.

„Je jich už tucet!“ řekla. „A vy jste jen dva muži, a já, žena, třetí ‚nepřítel‘. To jsou ti rudokožci, o kterých se píše a vypravuje? To že jsou ti Komančové, kteří jsou líčení jako nejběsilejší ze všech Indiánů?“

„Nemyl se!“ varoval jsem. „Jsou mladí, necvičení. Dej jim hrstku zkušeností a uvidíš, že budou právě takoví, jako byli jejich předkové. Jsou námi zmámení, nejsou však jiní.“

K příští stráži jsme jeli půl druhé hodiny. Stála tam dost velká kamenná chatrč, před kterou se válely dřevěné špalky, které byly patrně židlemi. Před chatřící bylo více lidí; osm Indiánů a dva běloši. Těmto se asi zdálo, že jim Indiáni nejsou dosti vznešení. Proto si sedli stranou. Snídali a zapíjeli kořalkou. O láhev se právě tahali. Viděli jsme to však z dálky. Když jsme se přiblížili dostatečně, poznali jsme svůj omyl. Nebyli to běloši, jeden byl Indián a druhý míšenec. Ustrojeni byli bělošsky, kdežto ostatní měli oděv svého kmene. A ti dva byli naši známí: pan Okih-čin-ča zvaný Antonín Paper a Mr. Evening, agent pro všechno. Vedle nich na zemi ležely pušky a několik zastřelených ptáků. Byli tedy nejspíše na lovu.

Vyskočili, sotva nás poznali.

„Haló, haló!“ křičel Paper. „To je ten protivný Burton se svým modrým klackem. Proto jel tedy Mladý Orel před chvíli tak rychle. Chce je propašovat! Zadržte je! Nesmějí dál! Zajměte je!“

Výzva platila Indiánům. Mr. Evening však varovně dodal:

„Ale dejte si pozor! Jsou to násilníci. Ten Burton se hned ohání pěstí!“

Nedbali jsme jejich pokřiku, naopak jsme sestoupili a napájeli koně. Byl totiž čas napájení. Zatím našich dvanáct průvodců podávalo o nás zprávu. Neslyšeli jsme, co říkali, že však nás nechválili, bylo jisté.

„Ten Paper snad nebude zase s tebou pošetile začínat hádku!“ řekla žena starostlivě.

„Udělá to!“ odpověděl jsem. „Takoví lidé nikdy nenabudou rozumu!“

„Udeříš jej zase?“

„Ne.“

„Chvála bohu! Nerada to vidím.“

„Jsme jinde. Můžeme se bránit jinak.“

Sotva jsem to dořekl, přiklátil se mišenec k nám a postavil se přede mne, řekl:

„Dnes se vyrovnáme, Mr. Burtone! Jste můj zajatec.“

Neodpověděl jsem.

„Slyšel jste? Kdyby tu měli řetízky, dal bych vám je na ruce. Takoví holomci...“

„Holomci?“ přerušil jsem ho rázem.

„Ano. Protože jen ho...“

Nemohl již dořici, chytil jsem jej v bocích a přistoupiv k vodě, hodil jsem ho co nejdále do řeky.

„Pomoc, pomoc!“ řval ještě ve vzduchu.

Zmizel pod hladinou, ale hned se zase vynořil, plácal rukama, hrabal jako pes a byl rvavým proudem unášen.

„Pomoc, pomoc!“ křičel zase.

„Vytáhněte ho! Vytáhněte ho!“ křičel William Evening, agent pro všechno.

„Nenechte ho utopit! Nenechte ho utopit!“

Indiáni běželi vytáhnout ho kopími z vody. Šel jsem zatím k agentovi, uklonil se mu právě tak obřadně, jak učinil on mně na Nugget-tsilu a opakoval jsem jeho tehdejší slova:

„Přišli jsme sem z velmi důležitých důvodů. Mysleli jsme, že tu nikoho nenajdeme. Vaše přítomnost nás ruší.“

Podíval se na mně hloupě.

„Nerozumíte mi?“ zeptal jsem se ho právě tak jako on tehdy mne.

Teprve teď se mu rozbřesklo. Vzpomněl si na onen výjev a začal tušit, že se karta obrátila.

„Ano! Vždyt jste mluvil dost jasně.“

„Nu?“

„Chcete, abychom odešli?“

„Ano, a to hned, nebo vám pomohu!“

Vyňal jsem revolver. I Pappermann vytáhl svůj.

„Jdeme! Už jdeme!“ ujišťoval velmi důrazně agent pro všechno. „Tamhle přinášejí pana Papera. Snad ho leknutí neochromilo tak, aby nemohl jet na koni!“ dodal ještě.

„Posílím ho, bude-li potřeba. Čí klobouk tam visí na větvi?“

„Paperův.“

„Dejte pozor, co udělám!“

Indiáni vytáhli pana Okih-čin-ču z vody. Zdálo se, že má dost. Spěchal honem do chýše. Než tam vešel, střelil jsem z revolveru do klobouku. Prostřelil jsme jej. Paper se rány tak lekl, že nemohl učinit ani krok. Ukázal jsem na děravou pokrývku jeho hlavy a řekl:

„To byl jen klobouk! Teď přijde na řadu člověk, který mne chtěl zatknout. Panu Antonínu Paperovi dávám pět minut na rozmyšlenou. Nezmezí-li do té doby odtud, dostane druhou kuli do hlavy. Farewell, Mr. Evening! Odklíďte se s ním!“

Pappermann zvedl svůj revolver a řekl mi hodné nahlas:

„Tak za pět minut! Budou-li tu ještě, střelím jednoho a vy druhého.“

A pan Okih-čin-ča se hnál pro děravý klobouk, narazil si jej a běžel ke koni. Agent pro všechno sebral vše, co ze sedla k snídani rozložil než jsme přišli, sebral i obě pušky – nebot pan Paper svoji v úzkosti zapomněl – a než pět minut uplynulo, ujížděli oba znamenití výboři tryskem od chatrče.

Indiánům nic neimponuje tolik, jako statečnost a odvaha. Událost s výbory v nich vzbudila úctu k nám. Brzy se to ukázalo. Nejstarší z Komančů přišel a ptal se:

„Znají opravdu moji bratři Old Surehanda i Apanačku, našeho náčelníka?“

„Známe je. Já znám dokonce i Young Surehanda i Young Apanačku. Oba otcové i synové mne jmenují svým přítelem.“

„Řekli ti, co se tu má dít?“

„Ano. Psali mi o tom a pozvali mne na Mount Vinnetou.“

„Máš ta psaní s sebou?“

„Mám.“

„Ukaž mi je, abych si je mohl přečíst.“

„Velmi rád.“

Musel jsem sice znovu otevřít vak, ale nemrzelo mne to. „Zlatíčko“ mi pomohlo. Bývají chvíle, kdy ji náhle napadne zažertovat si. Nastala taková chvíle. Neotevřela mi vak, nýbrž vyňala ze svého čtyři zaplacené hotelové účty z Lipska, Bremerhavenu, New Yorku a z Albany. Podala je Komančovi a řekla:

„Zde! To jsou dopisy obou otců i synů.“

Učinil rukou uctivý pohyb a vzal papíry. Díval se na ně velmi důkladně a tvářil se „znalecky“. Pak řekl svým lidem:

„Je to pravda. Souhlasí! Tu je dopis Old Surehandův, zde Young Surehandův, zde Anapačkův a Young Apanačkův. Ve všech je psáno, že tyto bledé tváře jsou přátelé a že mají přijít na Mount Vinetou.“

Kamarádi věděli asi, jaká jest jeho čtenářská zběhlost, nebot jeden z nich se zeptal:

„Ty to umíš přečíst?“

„Ne!“ odpověděl. „Ale vidím to. Howgh!“

A podal „dopisy“ tazateli. Ten je prohlížel právě tak důkladně a řekl, podáváje listiny dále:

„I já to vidím. Howgh!“

Účty putovaly z ruku do ruky a Indiáni říkali: „I já to vidím, howgh!“ Pak nám je vrátili a vůdce rozhodl:

„Moji bratři mohou jet i se svojí squaw dále. Bojovníci kmene Kaneanů více poslouchají náčelníky než výbor.“

Schovali jsme účty. „Zlatíčko“ podalo statečnému vykladači písem ruku na rozloučenou a řekl:

„Můj rudý bratr není jen chytrý a rozumný, nýbrž i velmi obratný znalec a vykladač našich totemů. Má také dobré srdce. Děkuji mu a budu na něho ráda vzpomínat.“

To mu bylo příliš. Zkoprněl takřka štěstím. Oči mu zazářily. Držel ji za ruku, jako by ji ani pustit nechtěl a konečně vykotal:

„Slova mé bílé sestry září jako paprsky sluneční. Děkuji jí. Doufám, že se zase uvidíme.“

I my dva jsme mu podali ruku. Pak jsme jeli dále. Žena soudila, že na nás Mladý Orel počká. Já byl však jiného mínění. Jel napřed proto, aby nás nerušil při zajímavých výjevech, jež nás čekaly. Chtěl, aby ti, kteří vnitřně byli proti nám, si utržili ostudu, a nesměl proto být s námi. Byl jsem přesvědčen, že jej uvidíme teprve v pravý čas na pravém místě.

Míjeli jsme ještě několik strážnic. Indiáni nás však již nezdržovali, ačkoliv nám jejich pohledy naznačovaly, že o nás byli poučeni a to nijak příznivě. Očekával jsem, že nám pan Okih-čin-ča připravuje příjemné uvítání.

Ukazovaly se již známky, z nichž jsme poznali, že nemáme daleko k cíli své cesty. Zahlédli jsme v zátočinách obrovskou horu zvláštního tvaru, jež čněla tím výše, čím blíže jsme přijížděli, a přesahovala sousední vrchy.

Pak jsme již viděli stan u cesty, jinde druhý, třetí, čtvrtý. Potom byly stany blíže u sebe. Bylo to, jako bychom jeli nejvzdálenější ulicí do středu tábora. Před stany seděly Indiánky, které nás pozorovaly se zvláštním zájmem. Byly jistě poučeny o našem příchodu. Děti jsme nikde neviděli. Také muži tu nebyli. Ti byli již napřed, aby jim neušel výjev, který se na nás chystal.

Říční údolí se rozevřelo, vysoké břehy se po obou stranách rázem rozestoupily a my přehlédli náhomí plán před sebou. Ten obraz byl tak mohutný, že jsme naráz zastavili koně a mezky.

„Nádherné! Nádherné!“ zvolal jsem.

„Můj bože! Jaká to krása!“ šeptalo „Zlatíčko“. „Je to opravdu možné na zemi?“

A starý Pappermann přizvukoval:

„Nu, tohle jsem opravdu ještě nikdy neviděl!“

Myslete si obrovský dóm; přes tisíc metrů vysoký, před nímž se prostírá obrovská, volná pláň, jež je rozdělena řadami stupňů v dolní a horní polovinu. Dóm stojí na západní straně pláně a přechází do dálky v moře věží, jež se ztrácí a mizí v tajemné šedi západu. Ostatní tři strany jsou ohraničeny nižšími horami, v nichž zbývá jediná brána, říční údolí na východě, kterým jsme přijeli. Dom jest Mount Vinnetou. Hlavní vrchol se tyčí obrovskou gotickou stavbou, napodobenou

nejsmělejšími přírodními silami, vysoko do mračen. Rozeklané rameno je z holého kamene. V roklinách se leskne sníh, osvětlovaný ustavičně sluncem, až se mění z vodního prachu a svitu v drobounký potůček, jenž skáče po kamenech z rokle do rokle a řítí se do hlubiny. Tam, kde se vrchol rozšiřuje ve vlastní dóm, sbírají se tyto vody a s vodami okolních hor tvoří jezero. Z něho se řítí dva vodopády přes šedesát metrů vysoké, na jih a na sever. Voda padající z jezera obtéká volnou pláň před domem a spojuje se, tvoříc řeku Klekih Toli, podle které jsme přijeli. Pod zelenými pastvinami na horských svazích počíná les, zprvu světlý, pak tmavší a hustější, jenž vroubí jezero, a po stráních dómu sestupuje až na pláň. Tam přechází v křoví, řídne a níží se, až přeskočí v rovnou prérii, porostlou bujnou travou. Jezero se jmenuje Nahto-wapa-apu.

Na východě zalesněného dómu je portál, široce otevřené údolí vedoucí na výšinu, jež přechází v dlouhý, vysoký horský hřeben a svažuje se k Jezeru Tajemství*. Nad portálem se zvedá vedlejší vrchol Mount Vinnetou, ne tak vysoký a mohutný jako hlavní, ačkoliv jinde, např. v Tyrolích, by byl z nejvyšších dolomitových štítů. I ten je hustě zalesněn. Asi v polovici výšiny je staroindiánská strážní věž, z níž lze přehlédnout celou rovinu a horní zákoutí řeky. O něco níže již není les. Na široké náhorní planině se bělá dlouhá řada budov, pocházejících z doby starší Toltéků a Aztéků, z doby, jejíž památky jsou nyní velmi vzácné. Tam nahoře bydlí Tatellah-Satah, „Ochránce veliké medicíny“. Cesta k němu vede přední částí hlavního údolí, poté odbočí do postranního údolí. Bez zvláštního povolení však nesmí po ní nikdo jít.

Hlavní vrchol obrovského dómu je pravý Mount Vinnetou; vrchol vedlejší je „Hora medicín“, ta, kterou, jak praví pověst, třikrát obletí Mladý Orel, než odevzdá rudochovi ztracené medicíny.

Prérie před Mount Vinnetou bývala tak veliká, že ji přejel koňmo teprve za hodinu. Když jsme ji my spatřili, byla však pokryta stany a chatrčemi, jež tvořily skutečné město. A protože polovina pláně byla výše a druhá níže, bylo i „město“ rozděleno v „horní“ a „dolní“. To jen podle polohy. Zda byly i jiné rozdíly mezi oběma polovinami, jsme ještě nemohli vědět. Dolní město bylo četněji obydleno než horní. Před stany byla zaražena kopí. Za stany se pásli koně. Právě hořelo mnoho ohňů, na nichž se peklo a smažilo; bylo po poledni. Mezi staveními a stany bylo velmi živo. Bělochy vidět nebylo. Jen rudoši se procházeli nebo seděli před příbytky. Většina byla oblečena indiánsky. Veliké volné místo bylo ohraničeno koly a určeno za závodíště. Podobné místo bylo určeno k poradám. Rozeznali jsme asi dvacet sedadel, patrně pro výbor a důležité osoby. Prostranstvím se hemžily zástupy lidí, kteří mluvili nejspíše o nás, protože na nás ukazovali a velmi hlasitě se rozkřičeli, sotva jsme se objevili.

Přes řeku vedl prastarý kamenný most, jehož první polovina je stavěna tak do výše, že druhá se svažuje příkře dolů, což mělo význam při obraně přechodu proti nepříteli. Důkaz toho, že si již v pradávných dobách byli vědomi, že toto místo je strategicky důležité. Za mostem stál houf pěších Indiánů. Hleděli na nás, jako by nás očekávali. My jsme však nespíchali. Zadívali jsme se na velkolepé, nevyrovnatelné horské panorama a zajímavou změt lidských tvorů pod ním, která

* Jezero Medicin = Jezero Tajemství.

se zdála tak nepatrnou v rámci obrovitých linií daných přírodou. Byli snad lidé dávnověku větší než nynější pokolení? Jako synové Enochovi, kteří jezdili na koních s výší slona, a knížata, jichž trůny sahají do oblak! Slunce stálo vysoko, zdánlivě kolmo nad námi. Stíny se zkrátily. Na nebi nebylo mráčku, nezavál ani větřík. Dech síly a radosti osvěžoval oko i srdce. Ano, to bylo místo, z něhož se mohly zrodit nové, dobré a šťastné myšlenky o lidstvu!

Přejeli jsme most. Na druhém břehu nás rudoši rázem obklíčili. Ano, čekali na nás, majíce rozkaz nás zajmout. Všichni měli na ramenou barevnou stuhu. Byl to odznak místní výborové policie. Když jsme byli zcela obklíčeni, zeptal se nás vůdce anglicky:

„Vy jste bledé tváře, které hodily našeho velitele, Antonína Papera, do vody?“

„Ano, to jsme my,“ řekl Pappermann vesele.

„Budete za to potrestáni.“

„Kým?“

„Výborem.“

„Pshaw! Kde je ten znamenitý výbor?“

„Tam!“

A ukázal na zmíněné shromaždiště.

„Jděte jim tedy říci, že k nim hned přijdeme. Takové lidi si musíme přece řádně prohlédnout!“

„Uděláme, co budeme chtít. Půjdeme s vámi! Zatýkáme vás!“

„Vy?“ zasmál se Pappermann. „Zkuste to!“

A nechal svého výtečného mezka bít kopyty v kruhu kolem sebe, ostatní jsme jej následovali. Rudoši se rozběhli s vřiskem. Někteří byli srazeni na zem. Ujížděli jsme hned tryskem k shromaždišti výboru. Rudoši skákali křičíce za námi. Když jsme dorazili na místo, zabočili jsme s koňmi rovnou mezi ně, rozehnali je a pak seskočili ze sedel.

„To je dobré místo!“ řekl jsem. „Zůstaneme tu. Složte zavazadla.“

„Ohó!“ volal kdosi za mnou. „Ten tu dělá, jako by ani nebyl zajatcem, jako by mohl rozkazovat!“

Ohlédnuv se, uviděl jsem pana Okih-čin-ču. Vedle něho stál William Evening, agent pro všechno.

„Zajatcem?“ řekl jsem a blížil jsem se k nim s napřaženýma rukama. Hned zmizeli mezi ostatními. Místo nich se objevil Simon Bell a Edward Summer, oba profesori. Prvý kynul velitelsky rukou a řekl:

„Pamatujte na rozdíl mezi námi a vámi! Jste zatčeni! Již na Nugget-tsilu jsme vám řekli, že vaše přítomnost nás obtěžuje.“

„Hm! To by člověk ani nevěřil! A chcete nás tedy zatknout a snad zavřít?“

„To se rozumí samo sebou!“

„Vy tedy zatýkáte každého, kdo je vám nepohodlný? Takovou logiku bych od profesora filosofie nebyl čekal.“

„Mlčte! Zatýkáme vás proto, že jste ohrožoval člena výboru, a ne proto, že jste nám nepohodlný!“

„Nařezat mu! A hodně!“ křičel Antonín Paper. Pappermann zatal ruce v pěst a hnál se za ním. Tím povstala ulička v davu a my spatřili dva muže, kteří přišli k shromáždění a pozorovali výjev. Neměli evropský oděv, nosili již oblek

indiánský, ale přes to, či právě proto jsem je ihned poznal. Byli to náčelníci Athabaska a Algongka, naši známí z hotelu u Niagary.

„Co se tu děje?“ ptali se profesora Bella.

„Zatýkáme dva nebezpečné trampy a jejich squaw. Mr. Okih-čin-ču ztloukli a hodili do vody! Bude vykonán préríjní soud. Prosím, abyste se zúčastnili!“ Mluvil náramně uctivě.

„Ukažte nám je!“ rozkázal Algongka.

Ihned se rozestoupili, aby nás oba náčelníci viděli. Ano, to byli náčelníci starého rázu! Ani nejmenší překvapující pohyb neučinili. Rysy jejich obličejů se nepohnuly. Jako bychom se byli rozešli včera večer, přistoupili k nám, políbili ruku mému „Zlatíčku“, stiskli pravici mně a pak řekli profesorovi:

„O trampech se nedá mluvit. Je to Mistress a Mister Burtonovi, které velmi ctíme a milujeme. Kdo uráží je, uráží nás! Howgh!“

„Ale hodil mne do vody!“ vyjel Paper.

Athabaska ho již asi znal, proto mu řekl zpola ironicky, zpola opovržlivě:

„Mohl jste se utopit?“

„Ano, jistě!“ odpověděl honem.

„Ale neutopil jste se. Mr. Burton ničeho bez důvodu nedělá. Běžte k řece, skočte tam, utopte se. Pak budete vyrovnáni.“

Pan Qkih-čin-ča byl tedy odbyt. Ale pan místopředseda Summer byl uražen. On, teoretik, se nemohl ubránit vlivu, jimž na něho působily osobnosti náčelníků, prošlých těžkou školou života. Imponovali mu a to jej mrzelo. Chtěl proto uhájit svou autoritu a řekl:

„Ale upozorňuji vás, pánové, že podle stanov nesmí běloch vstoupit na Mount Vinnetou. A tito jsou přece běloši!“

To řekl dosti ostře. Vypadalo to, jako by se již dříve byli nepříjemně střetli.

„A kdo ustanovil ona nařízení?“ ptal se Athabaska, a vypjal se hrdě před mluvčím. Ironický úsměv se mu kmitl kolem rtů.

„My, výbor! Měli jsme důvody, proč jsme tak ustanovili!“

„A kdo ustanovil výbor? Kdo mu dal moc a právo? Jste výborem z milosti Old Surehanda a Apanačky. Sami jste se zvolili. Vaši volbu a vaše nařízení budeme však zkoumat.“

Mluvil vážně a hrdě. Profesori jím asi byli pramálo nadšeni. Rozhlédl se kolem a pokračoval:

„Stojíme na shromážděšti, kde se má rozhodnout o osudu rudého plemene. Kdo o něm bude rozhodovat? Vidím dvacet stolic. Pět vysokých a ostatní nízké. Pro koho je těch pět?“

„Pro nás, pro výbor!“

„A ostatní?“

„Pro náčelníky.“

„Jmenujte mi je!“

Profesor to učinil. Athabasku i Algongku jmenoval, rovněž i všechny, kteří mi psali. Pak řekl Athabaska:

„Schází jeden, právě ten, kterého bych viděl nejraději, Old Shatterhand.“

„To je běloch.“

„Nebyl ani pozván?“

„Byl. Dostal pokyn, aby si své číslo vyzvedl u jednatele.“

„A myslíte, že to udělá? A to jste výboři? Jací jste lidé? Přijde-li Old Shatterhand, sedne si, kam se mu zlíbí, a ne kam vy ho pošlete. A my dva se zříkám těchto míst. Jak se mohl výbor opovážit rozhodovat o starých slavných náčelnících sezvaných kmenů? Kdo mu dal právo, aby si vystavěl trůny nad našimi hlavami? Z cesty! Jdeme. Tady není naše místo!“

Vzal mne za ruku, moji ženu rovněž a odváděl nás. Rudoši ustupovali z cesty. Ale náčelník se ještě zastavil a obrátiv se k profesorům, řekl:

„To je vaše největší chyba, že vylučujete z porad na Mount Vinnetou ty bělochy, kteří nás milují. Nikdo se nepovznese bez pomoci druhých. Tak i národy, plemena, kmeny. Natřete si svého kamenného Vinnetoua seberuději, přece nebudete moci vši tou rudostí zakrýt, až zrudnete sami hanbou.“

Pak řekl mně:

„Vím, jak soudíte o nešťastném rudém lidu. A přece jsem překvapen, že se s vámi setkávám. Víte, oč tu běží?“

„Mám za to, že chtějí postavit Vinnetouovi obrovský kamenný nebo hliněný pomník.“

„Ano. Vymysleli to Apanačka s Old Surehandem, protože chtějí vidět slávu svých synů. Ti totiž mají pomník vytvořit. Byl proto ustaven výbor a sezvaný kmeny. Celá věc byla počata tak zchytrale, jako by se zakládala železniční nebo petrolejářská společnost. Začali v tichosti pracovat již dávno. Nejdříve se zmocnili této nádherné krajiny; nazvali horu Mount Vinnetou. Chtějí tu založit Vinnetouovo město, pouze s rudým obyvatelstvem. Nablízku vrtají a čerpají ropu. Jednoho vodopádu již využili k výrobě elektřiny. Počátek zkázy nádherného přírodního koutu, znesvěcování a špinění ideálů našeho velikého Tatellah-Sataha tím nadešel. Kácejí les. Ničí horské stráně, otvírajíce v nich lomy, aby měli stavivo na obrovskou sochu a příbytky. A chtějí zničit i div krajiny, ‚závojový vodopád‘, nejkrásnější ze všech, aby rozšířili stavební místo. To asi ještě nevíte. Ale dozvíte se to brzy, i mnoho jiného.“

Odmíchl se. Algongka však ihned promluvil za něho:

„Předstírají, že touto pomníkovou slavností spojí rudé kmeny v pevný celek. Ale dosáhnou pravého opaku. Rozdvojují nás více a více, tělesně i duševně. Hle, i toto místo; vidíte horní a dolní město. Dole se usadili příznivci pomníku. Nahoře jsou ti, kteří nechtějí, aby se socha postavila. K nim se hlásíme i my. A tam nahoře, nade všemi sídlí Tatellah-Satah, a nikomu se neukazuje. Cd té doby, co se staví, nesešel dolů a nedovolil nikomu, abv k němu vystoupil. Stýká se jen s ‚Vinnetouy‘; ti jej spojují se světem. Ani my jsme ho ještě nespatriili. Ohlásili jsme mu svůj příchod. On však vzkázal, ať jen trpělivě čekáme, dokud nepřijde ten, jehož s úzkostí očekává. Pak nadejde čas, aby vyšel z domu a ukázal se těm, kteří s ním stejně cítí a myslí.“

„A koho očekává?“ ptalo se „Zlatíčko“.

„Nevíme. ‚Vinnetou‘, jenž nám poselství přinesl, to také nevěděl. Ale přejeme si, aby onen očekávaný brzy přišel. Nevíme, kam cestujete, Mr. Burtone. Přivedla vás sem náhoda?“

„Ne. Přišel jsem úmyslně. Zůstanu, až se všechny zápletky rozuzlí.“

„Kde budete bydlet? V dolním či v horním městě?“

„Nahoře u vás.“

„Pak prosíme, abyste svůj stan postavil u našeho. Snad se potom také dozvíme, co vás, bělocha, přivedlo právě sem, na Mount Vinnetou.“

„Můžete to slyšet hned. Byl jsem pozván. Avšak i nebýt toho, byl bych jel, když jsem slyšel o něm od vás tolik v Clifton hotelu u Niagary.“

„Tam?“ ptali se udiveně.

„Ano, ne však při rozmluvě se mnou, nýbrž když jste hovořili spolu. Seděl jsem tehdy vedle vašeho stolu.“

„Uff! Uff!“ vykřikl Algongka.

„Uff!“ volal Athabaska. „Hovořili jsme apačsky. Mysleli jsme, že nám nikdo nerozumí. A vy jste nám rozuměl?“

Chtěl jsem již odpovědět. V tu chvíli však zazněly shora výkřiky. Vlna pohybu se šířila mezi stany. Lidé pobíhali sem tam, aby roznegli jakousi zvěst. Pak jsme již rozuměli, co křičeli.

„Tatellah-Satah přijíždí! Tatellah-Satah!“

„Jakže?“ ptal se Algongka.

„Pak přijel onen očekávaný! Kdo to je? Kdo jej viděl?“ dotazoval se Athabaska běžících.

Z horního města přijížděly tryskem dvě ženy na koních. Očima již zdáli kohosi hledaly. Když spatřily naši skupinu, zabočily k nám. Byla to matka Ašta s dcerou.

Dojely. Seskočily s koní a pozdravily nás, na nikoho se neohlížely, s dojemnou, až podivnou radostí, řekl bych nesrozumitelnou. Porozuměl jsem však, když matka ke svému pozdravu připojila slova:

„Jsme vykoupeni! Konečně vykoupeni! Vámi, Mr. Butone!“

„Mnou?“ podivil jsem se.

„Ano, vámi! Čekání je u konce. Tatellah-Satah začne jednat. Mladý Orel vás ohlásil. Ze strážnice vyhlíželi. A největší medicinmann rudého lidu vyšel po dlouhé době z paláce, aby vám vyjel vstříc. Ach, jsme šťastný, tak šťastný!“

Opětně mi tiskla ruku a líbala „Zlatíčko“. Pak i Pappermann byl náležitě přivítán. Ač dovedli oba náčelníci znamenitě ovládat tvář, nemohli přece zakrýt údiv. Nebylo však kdy jej projevit slovy, protože shora se blížil průvod.

Napřed jel Mladý Orel. Pak dvě oddělení tělesné stráže medicinmannovy na černých koních ozdobených čabrakami z kůží stříbrných lvů. Jezdci byli vybraní, mladí, vesměs oblečení tak, jako kdysi býval Vinnetou. Ozbrojeni byli ne kopími a puškami, nýbrž jen revolvery a noži. Viselo jim z ramene k bokům laso, svinuté v několik smyček. Na hrudi měli hvězdu klanu Vinnetouova. Mladý Orel přivedl je téměř k nám a zastavil svého koně. I druzí se zastavili. Jejich řady se rozestoupili, aby mohl jejich pán dojet.

Jel na překrásném, bílém mezku, jehož hřívá, spletená v dlouhé copy, visela téměř až k zemi. Čabraka byla vzácná staroindiánská práce, onoho druhu, jehož čtvereční decimetr je jméním. Třmeny byly z ryzího zlata a peruánsky vytepány. Jezdec byl zahalen v plášť, takže nebylo vidět oděv pod ním. Plášť byl modrý, jeho modř měla však zvláštní odstín, jaký sotva kdy spatřím. Látka, z níž byl vyroben, byla jemná jako indické hedvábí; nebylo to však hedvábí, nýbrž pověstná tkanina, o které se vypravuje, že jen paní dávných jihoamerických

vládců ji dovedli tkát. Na hlavě neměl nic a přece byla pokryta stříbrolesklými vlasy, spletenými ve dva dlouhé copy, jež splývaly až k třemenům.

„Marah Durimeh!“ šeptalo mi „Zlatíčko“.

Ano, právě tak splývaly copy staříčké, čtenářům nyní známé Marah Durimeh. I rysy tváře starcovy byly podobny rysům jejím, takže jsem až užasl. Ty jeho oči, veliké, bádávě, ale nezbadatelné, s výrazem neúprosné přísnosti, a zase svaté dobrotivosti, všemu rozumějící a toužící vše usmířit. A jeho hlas! Ulekl jsem se téměř, když promluvil; zamrazilo mne. Byl to hlas Marah Durimeh, plný, hluboký, působivý; sice mužsky znějící, ale přece stejný.

„Kdo z vás je Old Shatterhand?“ ptal se a zkoumavě nás přehlížel zrakem.

Když se objevil, všichni ztichli, tak mocně působil jeho zjev.

Po jeho slovech zahučelo tichem:

„Old Shatterhand tu není! Nemůže tu být! Či přece?“

„To jsem já,“ řekl jsem a kráčel zvolna k němu.

Na okamžik se zdálo, jako by mne chtěl očima proniknout nebo spálit. Ale potom seskočil ze sedla mladicky lehce, šel mi vstříc a chopil se mých rukou. Tak jsme stáli proti sobě vážně, hleděli na sebe, s upřímnou radostí. Dívali jsme si do očí. Oba jsme si byli vědomi důležitosti chvíle. Začal mluvit:

„Řekli mi, že jsi zestárl. Není to pravda! Lidské utrpení může zestárnout, ne láska, jež nás spojuje, ač ti teprve nedlouho rozumím! Vítám tě!“

Políbil mne, přitiskl mne pevně k sobě a opět mne líbal. Pak uchopil mou ruku, obrátil se k zástupům a pravil:

„Neznám vás. Jsem Tatellah-Satah a tady je Old Shatterhand. Ale nemylte se! Nejsme jen to, jsme více! Jsem touha rudých národů, čekající spásu z východu. A on jest probouzejícím se dnem, jenž kráčí přes kraje a moře a přináší budoucnost. Tak je třeba, abyste všichni byli v sobě i vsím lidstvem, neboť co učiníte na mé hoře, ať právem či neprávem, neučiníte pro sebe a pro dnešek, nýbrž pro tisíciletí a pro všechny národy!“

A obraceje se ke mně, řekl:

„Vstup na koně a pojed' se mnou! Jsi mým hostem. Nejmilejším ze všech! Co je mé, je i tvoje!“

„Nejsem sám!“ řekl jsem.

„Vím. Hlásili mi z Nugget-tsilu. Přiveá mi svoji squaw, o které moji strážci pravili, že je jako záře sluneční! Přived' mi jejího koně! A přived' mi i starého věrného lovce!“

Přivedl jsem k němu ženu. Byla by před ním poklekla. Zadržel ji však, přivinul k sobě a řekl:

„Nikdy nedotkla se moje ústa ženy. Ty budeš první, poslední a jediná, kterou políbím.“

A políbil ji na čelo i tváře. Pak prosil:

„Vsedni na koně! Zvednu tě.“

Pappermann ji přivedl koně. „Ochránce veliké medicíny“ složil ruce a „Zlatíčko“ se o něho opřelo; pozvedl ji do sedla. Pak i Pappermannovi stiskl ruku a vybídl jej, aby jel se zavazadly za námi. Než medicinmann vysedl na svého mezka, představil jsem mu obě Ašty, naše přítelkyně, a náčelníky Athabaska i Algongku. Pak vysedl a vedl nás k svým průvodcům. Odjížděli jsme, jak pro nás

přijeli: vpředu Mladý Orel, za ním polovina Vinnetouů, Tatellah-Satah a my, naposledy ostatní Vinnetouové. Jeli jsme z dolního města horního, a dál k údolí, jež jsem nazval portálem hory Mount Vinnetou, cestě se kupili vpravo i vlevo Indiáni a vzdávali poctu svému největšímu učenci. Bylo to, jako by se ubíral městem král nebo světec; snad zároveň. „Zlatíčko“ pobledlo. Byla dojata. A mně bylo nejinak. Přejeli jsme rovinou pokrytou stany a pak se před námi otevřela vysoká, široká brána srázu predhoří. Vjeli jsme jí do údolí, vedoucího do nitra pohoří; svahy údolí byly zalesněny a čněly do oblak.

„Než pojedeme k mému obydlí, dovedu vás k svému divu,“ řekl Tatellah-Satah. „Tím míním závojový vodopád, jaký není jinde na světě. Ale ještě dříve uvidíte pověstné ‚Ucho ďáblovo‘, jehož účel je neznámý, a model Vinnetouovy sochy, který staví Young Surehand a Young Apanačka.“

Neodpověděl jsem a tvářil se, jako by mne „Ucho Ďáblovo“ vůbec nezajímalo, i když jsem si vzpoměl, jak jsme vyslechli Kiktahan Šonku a Tusagha Sariče ve skalní elipse zvané Ča Manitou, Ucho Boží. Slyšeli jsme tam, že je druhá podobná elipsa, které se říká Ča Kehtikeh, Ucho Ďáblovo. Bylo to ono místo o němž mluvil Tatellah-Satah? „Zlatíčko“ se na mne podívalo. Domnívala se, že mám říci, co vím. Zavrtěl jsem hlavou. Když nám vypravoval o obou „Uších“ Mladý Orel, řekl také, že doufá, že se dozví o jejich tajemství od Tatellah-Sataha. Mínil jsem tehdy, že Tatellah-Satah sám ještě všechno neví. Proto jsem uznal za vhodné mlčet, dokud se nedozvím, co již z tajemství poznal.

Cesta, kterou jsme jeli, nebyla cestou divokého západu, po níž nejezdí vozy; podobala se starému, rozjezděnému vesnickému úvozu střední Evropy, byly v ní vyryty hluboké koleje a koňské stopy, jež napovídaly, že doprava břemen po ní je týráním zvířat. Žena to také řekla. Odpověděl jsem. Tatellahtah-Satah mlčel. Ale jeho brvy se svažily a tvář nabyla přísných rysů.

Úvoz stoupal tak zvolna, že jsme to sotva pozorovali. Brzy jsme přijeli k široké jízdni cestě odbočující vlevo a rychle stoupající.

„To je naše cesta, k mému ‚zámku‘,“ řekl stařec. „Pojedeme však dále.“

Asi za čtvrt hodiny jsme přijeli na místo, kde údolí ústilo do volné doliny, zprvu dosti úzké, ale stále se rozšiřující. Čím širší byla, tím srázněji skály kolem.

Pri cestě byly ve skalách z obou stran kruhové zářezy: právě proti sobě, tvořící tedy jakési obrovské výklenky. Oba byly stejně prostorné, což vzbudilo ve mně myšlenku, že lidé jimi zpracovali prvotní, nedokonalé vyhloubeniny přírodní, před pradávnými časy. Jistě však tato lidská práce měla svůj osobitný účel a také hlubší smysl. A ještě jiné myšlenky mi prošly hlavou! Určitá okolnost mi rázem připomněla Devils pulpit, kde jsme vyslechli poradu Utahů a Siouxů. V přední části obou výklenků byla totiž půda vydlážděna kamennými deskami, jež zabránily vzniku vegetace. A nad dlažbou se zvedala skála znatelně podobná, jako „ostrov“ v Devils pulpit. I k ní vedly stupně, takže bylo možné na balvany vystoupit. To příliš připomínalo poradní „kazatelnu“, na jejichž schodech jsem našel polovici medicíny starého Kiktahan-Šonky, i když poloviny výřezů zarostly křovím a stromy. Bylo možné si domyslet v houští a stromové druhou kazatelnu, odpovídající té, na níž jsme ulovili medvěda. Kdo se nezamýšlel hlouběji, mohl prostě skalní zářezy považovat za analogické kotlině Devils pulpitu. Schválně říkám: „kdo se nezamýšlel hlouběji“, protože mne cosi lákalo tuto shodnost

podoby považovat za velmi povrchní. Ale nebylo kdy o tom uvažovat, protože Tatellah-Satah ukázal vpravo a vlevo a řekl:

„To jsou ‚Uši ďáblovy‘, tu jedno a tam druhé. Slyšel jsi již o nich?“

„Pouze o jediném.“

„A také je jen jedno, jedno pravé; druhé je nepravé. Ale nevíme dodnes, které.“

„Kdysi se to však vědělo?“

„Ano. Strávil jsem mnoho času, pátraje po pravdě, ale marně. Jsou dvě ‚Ďáblové kazatelny‘. Jedna tady a druhá v Coloradu. Oné říkají ‚Ucho boží‘ a této ‚Ucho ďáblové‘. Později ti budu vyprávět o významu jejich jmen.“

Pak jsme jeli dál.

Dosud jsme jeli pod prastarými listnatými stromy. Ty nám bránily v rozhledu. Ale když jsme minuli poslední z nich, rozevřel se volný pohled: zastavili jsme koně úžasem. To co jsme spatřili, nás upoutalo krásou.

„To je div, o němž jsem vám říkal, ‚Závojevý vodopád‘,“ řekl medicinmann a ukazoval před sebe.

Nic nám nebránilo v rozhledu po vysoké, zadní stěně širokého prostranství, na němž jsme stáli. Nad ním naším očím neviditelné „Jezero Tajemství“, jezero medicín. Od něho spadaly stěny po celé šíři přesně svisle dolů, k nám. Řekl jsem dříve, že z onoho jezera jsou napájeny dva vodopády, jež se řítí po obou stranách Mount Vinnetoua pak tvoří Bílou Řeku. Ale tyto vodopády neodvádějí všechny přebytečné vody jezera. Je ještě jiná cesta, kterou se přebytek vody vrhá do hloubky a tou je právě „Závojevý vodopád“. Ony dva vodopády jsou úzké, ale tento je široký. Celou šíři jezera přelévá se voda přes skalní okraj, od jedné strany místa, kde jsme byli, k druhé. Hrana, přes niž se voda přelévá, je docela rovná, takže padající voda je rozdělena rovnoměrně a lesknouc se jako hladce vyleštěné zrcadlo, řítí se ustavičně do našeho údolí. Toto zrcadlo je asi padesát metrů vysoké. Jeho hladkost není nikde zkalena a souvislost vodní plochy není nikde ani na centimetr porušena. A tento vodopád zabíral před našima očima celou šíři údolí! Je možné si učinit představu o něm a o jeho účinku na nás.

Bylo po poledni. Slunce stálo vysoko na nebi a jeho paprsky padaly šikmo na hladinu vodopádu. Odrážely se tak, že se zdálo, že to nepadá voda, nýbrž proudy tekutého zlata, mědi a stříbra, že padají spousty diamantů, rubínů, safírů, smaragdů, topasů a jiných lesklých drahokamů. Byla to nádhera. Ale ještě podivnější bylo, že vodopád se dole nerozléval v jezero nebo řeku, ale přímo beze stopy mizel v zemi.

„Kde vytéká tato voda ze země?“ ptal jsem se Tatellah-Sataha.

„V jeskynním údolí, pět hodin jízdy odtud,“ řekl mi.

Zajímalo mne to, protože právě tam se chtěl ukrýt Kiktahan Šonka se svými spojenci. Tatellah-Satah pověděl ještě toto:

„Teď vypadá vodopád jako utkaný ze zlata a diamantů, ale to není ještě pravý ‚závojevý vodopád‘. Ale dočkáte se. Večer nebo v noci, ve tmě, v polotmě, v měsíční záři nebo v záři hvězd! Pak je vám, jako byste byli na jiné hvězdě, a ne na této zemi, kde již nic není posvátné.“

A ukázal na rozdělanou stavbu, jež byla blízko vodopádu a tak se k nebi tyčila, jako by svojí úlohou měla znesvěcovat tento přírodní div. Byl to zatím jen

ohromný, těžký podstavec s desíti schody, tak vysokými a širokými, že vážily jistě tisíce metrických centů; byly asi určené, aby snášely obrovské břímě. Na podstavci se zvedala dvě lešení, patrně proto, aby na nem mohli postavit obrovskou sochu. Byla již začata. Jednu nohu vystavěli po koleno, druhou do polovice stehna. Bylo zřejmé, že postava bude mít mokasíny a indiánské jízdní spodky.

„Jaký to hřích! Beztvárné lidské dílo chtějí postavit právě před tento boží div!“ postesklo si „Zlatíčko“. „Kdo to vymyslel?“

„Ó, jsou hned čtyři: Old Surehand, Apanačka a jejich synové!“ řekl Tatellah-Satah.

„Cože?“ zvolal jsem. „To je socha Vinnetouova?“

Medicinmann jen přikývl.

„To není možné! Tady! Vždyt měla stát na vrcholu hory!“

Za jízdy údolím jsme byli v čele svého průvodu. Proto byl u nás i Mladý Orel. Ten mi vysvětlil:

„To je také pravda. Socha sama bude stát na výběžku hory, který vám také ukážu. Model její mají v dolním městě ve zvláštní budově. Tato socha je pouze zkouškou. Zdaří-li se, bude proveden zamýšlený plán. K podniku tak obrovskému je třeba i obrovských prostředků. Je nutno dárce pro věc nadchnout, aby byly tyto prostředky získány. Proto si vybrali toto místo pro zkoušku. Old Surehand i Apanačka stavějí pokusnou sochu za své peníze. Ale peníze na stavbu na hoře má dát rudý lid. Aby je k tomu přiměli, je toto místo dobře zvoleno. Vystavějí sochu, osvětlí ji elektrickým světlem za noci, ověší lampiony a ozáří ohněm. Jistě spoléhají také na velkolepý účinek pohledu na vodopád.“

„A vy to strpíte?“ řekla moje žena, jež má velmi jemný vkus. Plánem čtyř stavitelů byla prostě uražena.

„Já ne!“ odpověděl Tatellah-Satah a zvedl ruku jako k přísaze. „Ale jsem sám. Mohl jsem jen konat přípravy a čekal jsem. A teď, když je tu očekávaný, ptám se ho právě tak: a ty to strpíš?“

Podíval se na mne. Tu se ve mně pozvedlo cosi zvláštního, nepopsatelného.

„Mám já vliv na tvůj lid, na tvoje plémě? Nemám!“ řekl jsem.

„Nemáš?“ ptal se. „A i kdybys neměl, jsi přece tím, čím jsi. Potřebuji tvůj zrak, tvůj sluch i tvé ruce. Potřebuji tvé srdce. Dáš-li mi je, zvítězím!“

Podal jsem mu ruku a řekl jsem:

„Zde můj zrak a sluch, má ruka i srdce. Jsem tvůj!“

Stiskl mi ruku, až mne zbolela a pravil:

„Tedy tě vítám po druhé tak, jako již nikoho vítat nebudu. Jsi mým hostem, jako jím ještě nikdo nebyl –“

Přerušil jsem jej:

„Dovol, abych byl tvým hostem tak, jak si sám přeji, a ne jinak!“

„A čeho si přeješ?“

„Chci být volný, chci jít, odejít a přijít tak, aby mi nikdo nepřekážel. Chci mít tvoji důvěru, takovou, jako ty sám k sobě.“

„Budíž! Jsi pánem svým, a vše, co mám, je tvé!“

A zase jsem pocítil totéž, co dříve. Ukázav na těžkou stavbu sochy, řekl jsem:

„A já ti pravím: dříve zmizí tyto kvádry samy sebou v zemi, než budou moci mého Vinnetoua pošpinit lampiony a ohňostroj. Pokusme se však nejdříve po dobrém!“

„Ano! Po dobrém! Láskou!“ přizvukoval mi. „Ale pojdte již! Nemáme tu již co pohledávat.“

Vraceli jsme se až tam, kde odbočovala jízdní cesta k zámku. Po té jsme jeli dál. Cestou jsme se dozvěděli od Mladého Orla, že místo u vodopádu se obvykle hemží dělníky. Dnes tam byl klid jen proto, že všichni museli do lomů pro nové kvádry. „Zlatíčko“ velmi zvažnělo; bylo zamyšleno. Pozorovala, že mi to neušlo, a že bych chtěl zjistit příčinu. Proto řekla nečekaje na moji otázku:

„Jako těžký balvan ulehla na mne tvá slova, že spíš ty kvádry zmizí pod zemí, než bys strpěl lampiony a ohňostroj. Stává se často, že se splní tvoje slova, i když ostatní to považují za nemožné. Ba, někdy se i doslova splní tvoje myšlenky. Když jsi prve mluvil, bylo mi, jako bys byl sám od sebe pronášel věštbu, aniž bys věděl proč.“

„A to tě tolik tíží?“ otázal jsem se.

„Netíží! Naopak! Pozvedlo mne to vnitřně, stalo se mi to oporou. Je mi, jako bych slyšela blížící se neúprosný osud, jenž nám přispěje svou pomocí. To mne uklidňuje, to způsobilo, že jsem zmlkla a zamyslela se.“

Za této řeči jsme dojeli na místo, odkud bylo vidět na vrchol předhoří. Tatellah-Satah zastavil svého mezka, ukázal vzhůru a ptal se:

„Vidíte tam na nejjižnějším útesu obrovské orlí hnízdo, k němuž jak se zdá, nikdo nemůže vylézt?“

Viděli jsme je. Medicinmann pokračoval:

„Tam vylezl Mladý Orel jako chlapec. Chtěl si přinést jméno a medicínu z hnízda orla bojovného. Ale řemen, na kterém visel, se přetrhl. Spadl do hnízda a nemohl vylézt. Zabil dvě mláďata. Přiletěla stará. Bojoval s ní a donutil ji, aby jej donesla z oné strašlivé výše sem dolů, do údolí. Teď je její peří, drápy a zobák jeho ozdobou a drápy a zobáky mladých jeho medicinou. Jmenuji je od té doby Mladým Orlem. Nazval jsem jej tak já. Když orlice přiletěla, seděl jsem u svých dveří a on padl na zemi právě přede mnou i s ní.“

Znělo to jako pohádka nebo dokonce jako příběh barona Prášila, a přece to bylo pravda. Mladý Orel to neslyšel, neboť jel dále, když jsme se na chvíli zastavili. Jeli jsme za ním, aniž bych byl starce prosil, aby vše podrobně vyprávěl. Ale na „Zlatíčku“ jsem viděl, že se rozhodla slyšet vše podrobně co nejdříve, a že se bude ptát samotného hrdiny.

Cesta vedla četnými zákruty po vnitřním boku hory až k zámku. Pak se obrátila na přední bok, tedy na východní bok Mount Vinnetou, z něhož jsme viděli celé horní i dolní město. Vysoko nad námi čněla k nebi strážní věž. „Ochránce velké medicíny“ na ni ukázal a řekl Mladému Orlovi:

„Tam budeš bydlet. Ale teď půjdeš s námi, abys vykouřil dýmku míru a pohostinství.“

„Zámek“ se nesestával snad z jedné či několika budov. Tvořil sám celé skalní město, stavěné staletí, ba snad tisíciletí. Proto jevil známky všech amerických slohů – počínaje praobydlím, jeskyní a první chatou kordillerskou až k staroperuánskému opevnění, k staromexikánské sněmovně a kamennému vigvamu

krajin severních. Byly tam i mohutné skalní i hliněné stavby podle způsobu kmenů sídlících v pueblech. Těch se užívalo, jak nám řekli, jako zásobáren. Trčely tam zdi stavěné z kvádrů ještě větších, než jsem viděl např. v Baalbeku a jinde v Orientě. Jeli jsme mimo všemožné indiánské stany, chatrče, domky, paláce, balkony, verandy, střechy, stodoly, mlaty, kůlny a skladiště, jež se upínaly nahoru jako dlouhá, pevná zeď a vzhlížely jako kamenné pozdravy dávnověku dolů na pláň, kde v horním i dolním městě maličký nárudek dneška se snažil ze všech sil stát se teprve velikým.

Ačkoliv velice miluji rudé plémě a ač rád bych o něm psal jen dobré, šlechetné a veliké, musím přece po pravdě říci, že všechny ty stavby a stavbičky se mi zdály tak bezduché a nízké přes svou částečnou obrovitost, že mi neimponovaly a nemohly mne potěšit.

Působily na mne tak – tak – indiánsky. Ničeho na nich nebylo, co by spělo k nebi. Tak málo oken jsme viděli. Nebylo touhy po volném, zdravém vzduchu, světle a slunečním jasu. Nebylo stavby, jež by se tyčila vzhůru, k nebi, jako mešita nebo kostel. V této nízkosti byla strážní věž jedinou výjimkou. Ale účelem směřovala i ta dolů. Byla postavena, aby ovládala dolinu a ne rukou ukazující k duchovním výšinám.

Toto pozorování mi působilo žal. „Zlatíčku“ také. Poznal jsem to na ní. Cítí mnohem jemněji, dokonaleji, než já. Její duše je všemu žalu života přístupnější, než moje.

Měli jsme před očima nezměrné utrpení celého velikého, téměř zaniklého plemene! Ani strážnice neměla obvyklý tvar věže, nýbrž to byl nízký, čtyřboký hranol s úplně plochou střechou. Indiáni nestavějí věže, neznají minarety. Neporozuměli mluvě stromových obrů své vlasti. Nevystavěli vysoké domy. Zůstali i duševně při zemi. Viděli létat ptáky. Uctívali orla. Nejpyšnější ozdobou bylo jeho peří. Ale napodobit jej a povznést se nad zem – to nedovedli. Učit se létat! A naučit se létat! A kdo nechce tak učinit, zakrní při zemi, buď si jedinec či národ. Druzí jej předhoní. A on se plazí dál po zemi a zmizí v ní tak, že po něm zůstane ledva slabá vzpomínka. Takový je také osud Indiánů nenaučí-li se v poslední chvíli létat.

Hrad měl četné obyvatelstvo; to zmírňovalo jeho pustý vzhled. Všude stáli lidé, na ochozech, na střechách, u oken, přede dveřmi i na ulicích; muži, ženy i děti.

Muži byli oblečeni jako býval Vinnetou. Všichni měli hvězdu klanu na prsou. I ženy a děti byly čistě a pečlivě oblečeny. Všem zírala z očí inteligence. Nebylo vidět netečných, přihlouplých tváří, jako jinde. Ani výrazu oné němé žaloby a národní trudnomyslnosti, která se zřiká všeho štěstí a vší radosti, nejevily jejich tváře. Viděl jsem vesměs inteligentní obličej, jen veselé tváře. Lidé se bavili, smáli se. Tatellah-Sataha pozdravovali hlubokými úklonami a uctivými pohyby. Vzdávali mu upřímnou úctu – a milovali jej. Náramně zvědavě si však prohlíželi mne a moji ženu. Vědělo se, pro koho „Ochránce veliké medicíny“ dojel osobně. Slyšel jsem tu a tam pronášet své jméno. Někteří na mne dokonce jásavě volali; věděli, že konečně začne podnik, tak dlouho odkládaný.

„A to je jeho squaw... jeho žena... jeho žena!“ slyšel jsem.

Podotýkám, že slovo squaw naprosto nemá znehodnocujícího významu. Jsou spisovatelé, kteří líčí ženy indiánské jako bytosti bezprávné, otrokyně mužů. To je omyl. Vskutku se věc má jinak. Postavení ženy je tím pevnější, ježto se dědí v ženině linii. Po zesnulém nenastupuje syn, nýbrž syn jeho sestry. Nebylo tedy nic na tom, že Indiáni věnovali mému „Zlatíčku“ stejnou pozornost jako mně.

Projeli jsme širokou, dlouhou bránou rozsáhlé budovy. Její přední zeď měla úzké, čile vysoké otvory, podobné střílnám. Otvory vedly na kamenné balkony, z nichž bylo možné přehlédnout celou rovinu před Mount Vinnetou.

Branou jsme vjeli do prostorného nádvoří; proti nám stála budova podobná té, kterou jsem právě popsal. I ta měla bránu vedoucí do dalšího dvora, k třetí budově. Za ní dvůr a opět budovy a zase dvory, stále užší a výše položené, jak stoupala a zužovala se průrva, do níž byly vestavěny. Ze stran byly dvory uzavřeny stěnami průrvy, jimiž se ztrácely stezníky do skal vtesané, vzhůru k lesu, kde se na paloučcích pásly starcovi koně.

V nejnižším a tedy největším dvoru jsme sestoupili. Tatellah-Satah nás vedl do domu – mne, „Zlatíčko“ a Mladého Orla. Po schodech jsme vystoupili do prvního patra do veliké a vysoké místnosti. V jejím středu byl stůl. Místo nohou drželo jeho desku šest ohromných grizzlyů. Na stole leželo přes tucet dýmek míru, se všemi potřebami. Tam přijímal obyčejné hosty. Nás však vedl stařec řadou síní až ke kožené, jemně vydělané a malované oponě; odhrnul ji a vyzval nás:

„Vejděte a posaďte se! Vráťím se ihned!“

Učinili jsme tak a poznali jsme naráz, že jsme ve svatyňce, opatrované s velikou péčí a láskou. Dvěma zasklenými okny vnikalo hodně světla. Místnost byla zařízena jako stan v míru, vyzdobený vzácnými kůžemi bílých bobrů a bílých prérijních slípek. Čtyři kůže buvolů rovněž bílých byly rozloženy na zemi tak, že tvořily měkká sedadla, a jejich hlavy se silnými rohy lenochy. Mezi nimi čtyři jaguáři hlavy nesly velikou, lesklou mísu, vyřezanou z posvátné severní hlíny. Na míse ležel kalumet. Nebyl veliký, ani neobyčejně zpracován; byl spíše malý a zcela obyčejný. Ničím nebyl nápadný, a přece jsem ihned poznal, že nemohlo být vzácnějšího a drahocennějšího kalumetu.

„Vinnetouova dýmka!“ vykřikl jsem. „Dýmka, kterou měl, když jsem jej poprvé viděl! To je překvapení! To je radost!“

„Jistě?“ ptá se „Zlatíčko“.

„Ano!“

„Prohlédnu si ji.“

A chtěla hned přistoupit k míse.

„Počkej!“ prosil jsem ji. „Nesahej na ni! Viz! Je to svaté místo! Zde se i přátelé jako my chovají s posvátnou úctou.“

Vedl jsem ji k oknům. Viděli jsme rovinu se stany a domy. Právě se tam cosi dělo, jako by byly přijaty důležité osoby. Ale právě se vrátil stařec a my jsme nemohli výjev déle pozorovat. Svlékl plášť a my jsme viděli, že byl ustrojen v obyčejný indiánský šat z měkce vydělané kůže, bez jakékoli ozdoby.

Vzal moji ženu za ruku a vedl ji k jejímu sedadlu. Sám usedl naproti ní. Po jeho pravici bylo místo moje a po levici Mladého Orla. Pappermann s námi nešel. Zůstal u koní. Starý Indián si hned nasedl, ale rozhovořil se.

„Mé srdce je dojata a má duše bojuje s žalem minulých dob. Když jsem naposledy kouřil v této síni kalumet, byl to kalumet rozloučení. Kde dnes sedí bílá sestra, seděla Nšo-či, nejkrásnější dcera Apačů, naděje kmene. Tu, kde je Old Shatterhand, seděl Vinnetou, můj miláček. Nikdo jej neznal tak jako já. Na místě Mladého Orla byl Inču-čuna, statečný otec těch obou nádherných apačských dětí. Přišli se se mnou rozloučit. Nšo-či chtěla jet do měst bledých tváří, aby se stala běloškou. Moje oči se naplnily slzami. Ta, k níž se upínala všechna naše naděje, odcházela, protože její láska již nenáležela nám. Byl chmurný den. Venku byla bouře a v mé duši bylo temno. Odešli. Nšo-či se nevrátila. Zabili ji i jejího otce. Jen Vinnetou přišel. Přel jsem se s ním. Hněv můj snášel se jak bouře na toho, kvůli němuž se dcera našeho kmene od nás odvrátila. Tu položil Vinnetou svůj kalumet do této mísy a přísahal, že se ho nedotkne, dokud nedovolím, aby se jeho bratr Old Shatterhand posadil s námi sem a vykouřil dýmky pozdravu a míru. Pak býval často u mne. Měsíce bydlel a pracoval na Mount Vinnetou, ale do této síně nikdy nevšel a také nedopustil, aby do ní někdo vešel. Jen jeho přísaha vznášela se nad miskou s kalumetem a čekala dlouho, dlouho. Vinnetou zemřel na srdci Old Shatterhandově. Můj hněv vzrostl. Zdálo se mi, že s ním zapadlo slunce veškeré naděje kmene Apačů. Byl jsem ‚Ochránce medicín‘. Tušil jsem osud a tajemství našeho plemene. Chtěl jsem je zachránit od zkázy, od smrti. Jeho duše měla oživnout ve Vinnetouovi, nejloubejší myslícím a nejšlechtetnějším Indiánem. A pak byl mrtev. Duše jeho plemene zemřela s ním. Tomu jsem věřil! Já, já bláhový!“

Ustal, hleděl chvilku oknem, které jsem otevřel; pak mluvil dále:

„Nastaly jasné, slunečné dny. Hlas života pronikal znovu až sem, ke mně. Mluvil se jen o Vinnetouovi. Žil! Přišel z hory Hancock, kde byl zastřelen, přes prairie, údolí a hory, vrátil se domů. Nebyl mrtev. A zemřel vůbec? Jeho činy ožily. Jeho slova šla stan od stanu. Jeho duše promluvila. Jala se volat a budit. Kráčela údolími. Stoupala na hory. Přišla k nám, na Horu Medicín. Přišla sem, ke mně. Byla to duše Vinnetouova, ale byla to i duše jeho kmene, jeho národa, jeho plemene. Zůstala se mnou. Slyšel jsem ji denně, stále. Všemi dveřmi, všemi okny, všemi otvory pronikalo ke mně jméno Vinnetou. Bylo v ústech všech rudých kmenů. Stalo se pochodní, stalo se světlem majáku svítícím přes hory a přes savany. Kdo chtěl dobro, ušlechtilost a pravdu, mluvil o Vinnetouovi. Těm, kdož toužili duši svou vysoko, stal se Vinnetou ideálem. Jest první láskou duše rudého plemene! Naučil jsem se rozumět mnohému, co mi dříve bylo cizí. Byl jsem již tichý a klidný, když jsem jméno Old Shatterhandovo slyšel se jménem Vinnetouovým. Pochopil jsem konečně nerozlučnost těchto dvou ve veliké myšlence lidství. A když jsem pak ve chvílích vnitřního boje vstoupil do této síně, kde k vám nyní mluvím, viděl jsem v duchu Vinnetoua před sebou pokládat kalumet do mísy a zvedat ruce k přísaze, že se jí bez bratra svého Old Shatterhanda nikdy nedotkne.“

Opět se odmlčel. Slyšeli jsme otevřeným oknem vzdálené hlasy z města. Byly to pozdravné výkřiky! Tatellah-Satah přistoupil k oknu, pohlédl dolů a oznámil nám, že přijeli náčelníci. Kteří, že se brzy dozvíme. Poznal je podle odznaků, orlích per.

Vrátiv se k nám hovořil dále:

„Ted cítím určitě, že Vinnetou žije, jako dosud nikdy. Old Shatterhand přijel přes moře a země daleké, které jej od nás dělily, a vydává svědectví o tom, že pro jeho rudého bratra nejsou stará, lživá, ‚věčná loviště‘ davů. Psal jsem Old Shatterhandovi. Prosil jej, aby přijel zachránit svého bratra. Ale myslím, že ví, od koho prosba vyšla. Ne od Tatellah-Sataha, nýbrž od Vinnetoua, z duše rudého plemene, jež má být ponížena, potlačena, zardoušena svými vlastními syny. A ona chce povstat! Chce se naučit létat! Nechce jen jíst a pít a tím zahynout, chce víc. Chce část toho, co Manitou dal všem lidem, ne pouze několika národům. Nechce již zůstat dítětem, neboť běda národu, který se vzpírá stát se mužem. Chce růst. Avšak náhle objeví se pošetlost nerozumných a namluví dítěti, že je mužem, hrdinou, obrem a chce tuto lež zvěčnit kovem a mramorem. To je vražda, a protože ji páchají naši lidé, je to vražda vlastní duše. Nemůže to strpět Tatellah-Satah a nesmí to strpět Old Shatterhand! Jsem tolik, tolik rád, že nám přišel pomoci. Sedí po mé pravici, jako tenkrát Vinnetou. Nutká mne cosi myslet si, že je to opravdu Vinnetou. A tak budiž i naše bílá sestra naší Nšo-či, Krásným Dnem, Miláčkem našeho lidu. Já jsem Tatellah-Satah, ‚Ochránce velké medicíny‘. Vítám vás. Cítím blízkost onoho, který odešel a kterého miloval jsem jako nikoho předtím, ani potom. Dnes se vyplní jeho přísaha. Old Shatterhand je tu. Nenáviděl jsem ho, teď jej však miluji. Bude mým bratrem, jako jsem já jeho bratr! Kalumet Vinnetouův to potvrdí!“

Vzal dýmku, nacpal ji, zapálil, učinil šest prvních tahů, vydechl kouř vzhůru, dolů a do čtyř úhlů světa, promluvil předepsaná slova a dýmku mi podal. Vstal jsem a vzal ji a pravil:

„Pozdravuji svého Vinnetoua, neboť slyším probouzet se jeho lid. Byl jsem vždy jím a on byl mnou. Tak budiž i dnes a vždycky. Dost již slov. Necht přijdou činy! Je čas, začít dnes!“

Pak jsem rovněž učinil šest tahů a vrátil mu dýmku. Podal ji „Zlatíčku“ a řekl:

„Vezmi a učiň jako naše Nšo-či. Ať mluví teď k nám ústy tvými!“

Byla to veliká čest, přece mne však napadla úzkost. Měla mluvit. Co asi řekne? A měla kouřit! Ostrý, sumachem promísený tabák! Vykouřila ve svém životě kdysi ze žertu půl cigarety. Jiných kuřáckých zkušeností neměla. Ale usmála se důvěřivě, vstala, vzala dýmku a řekla:

„Miluji Nšo-či, dceru apačskou. Modlila jsem se na jejím hrobě. A tam jsem cítila, že to není hrob, smrt, mrtvola. Jen zbytečné odumírání! Vše ostatní zůstane. Jako ona, umíral i tvůj národ; její duše však zůstala. Budete-li dost silní, stvoří si duše nové, krásné tělo, které jí dávno bylo určeno. Dej mi své srdce, o Tatellah-Satahu! Moje ti již náleží!“

Statečně učinila všech šest bafů a vrátila dýmku. Když opět usedla, měla vlhké oči. Nevím, zda pohnutím či vlivem tabáku.

Pak dostal kalumet i Mladý Orel. Promluvil takto:

„Zemí jde veliká doba. Nenaplnila se však dosud. Rodí se teprv. Musí uzrát a my také. Lidstvo stoupá za svými ideály. Stoupejme i my! Nezůstávejme dole, jako dosud! Již hýbá ‚mladý orel‘ svými perutěmi. Poletí-li třikrát kolem hory, procitne rudý muž ze své zdánlivé smrti a nastane den, který mu již dávno náleží!“

Vykouřiv šest předepsaných tahů, vrátil kalumet Ochránci velké medicíny.

Ten jej musel zvolna dokouřit, aniž by se hovořilo. Tím se ceremonie ukončila. Stařec nás pak doprovodil do již zmíněné, velké místnosti, s mnoha dýmkami. Tam čekal obrovský Indián. Stařec řekl:

„To je Inču-inta, váš sluha. Dovede vás do vašeho bytu. Poví vám vše, co potřebujete vědět. Byl miláčkem Vinnetouovým. Budiž nyní vaším! Prosím vás, abyste byli jen jednou, jen dnes, první den, mými hosty také při jídle. Pak budete docela volní, samostatní a budete moci dělat, co se vám zachce, ke mně však můžete přijít, kdykoli vám bude libo.“

Podal nám ruku a odešel. Šli jsme do dvora, ke koním. Ale tam byl již jen hřebec Mladého Orla a jeho nákladní mezek. Vsednuv do sedla, odejel mladý Indián do věže, svého obydlí. Inču-inta nám pověděl, že Pappermann již odvedl naše zvířata do stájí.

Šli jsme si tedy prohlédnout nám určené obydlí.

Již jsem řekl, že Inču-inta byl postavou obr. Bylo mu asi šedesát let, ale ještě mladicky statný. Byl upřímný, věrný, smělý, mužně tvrdý. Naším „sluhou“ byl ovšem dobrovolně. Nedalo se mluvit o poměru podřízenosti, poslušnosti apod. Byl ve všem svým pánem. Vedl nás branami do druhého, třetího, čtvrtého, pátého a šestého nádvoří. Celá budova v šestém dvoře byla určena pro nás.

„Je to dům Vinnetouův,“ vysvětlilo nám „Dobré Oko.“

„Bydlíval tu?“ ptal jsem se.

„Vždycky, když přijel k nám. Old Shatterhand bude bydlet v pokojích Vinnetouových. Jsou ponechány tak, jak je Vinnetou opustil. Když přišel Inču-čuna, bydlel vždy u svého slavného syna. Tak i Nšo-či. Naše bílá sestra bude bydlet ve světnicích krásné, dobrotivé sestry Vinnetouovy.“

I tato budova měla v přední zdi úzké střílny. Rozhled do dálky byl jistě širší než z bytu starcova, ježto náš byl mnohem výše. Koně byli i s mezky v jakési staji vedle obytného stavení.

Vystoupili jsme po schodech do první světnice. Byla to veliká místnost zařízená zcela po indiánsku, s vysokými hliněnými nádobami na mytí. I četná sedadla v ní, i stůl s dýmkami.

„To je přijímací salon,“ usmálo se „Zlatíčko“.

Na stěnách visely zbraně. Poznal jsem některé nože, pistole i pušky. Bývaly majetkem našich zálesáckých druhů. Sluha nás provádl celou budovou. Bylo v ní místa pro 30 – 40 hostů. Popis jen trochu podrobný by vyžadoval několik tiskových archů.

Lze si domyslet, s jakými asi pocity jsem vstoupil do tří sousedních místností, jež bývaly bytem Vinnetouovým. Největší byla pracovna. Z každé světnice bylo možno vyjít na balkon a kochat se rozkošným pohledem do dáli. V ložnici bylo vysoké, velmi čisté lože z kožešin a přikrývek. Vedle něho stálo několik nádob s vodou, nic jiného. Obývací místnost měl zařízení zcela evropské, zcela indiánské. Byly v ní vysoké i nízké stoly, vysoké i nízké stoličky. Na stolech i stěnách jsem spatřil předměty, jež jsem Vinnetouovi daroval, například dvě fotografie, o nichž jsem se domníval, že jsou zdařilé. Již vybledly. Na stěně viselo asi dvacet listů – náčrtků. Vinnetou se pokoušel podle fotografií nakreslit moji tvář!

„Jak tě miloval!“ řekla žena, prohlížeje si podrobně fotografie. „Z těchto kreseb je vidět, že měl nadání. Nakreslil, neměl jen zručnost.“

V pracovně byl... psací stůl, opravdový psací stůl se zásuvkami, péry, inkoustem a mnoha papíry. Inkoust byl vyschlý. Tam se tedy on, nevyrovnatelný, učil psát. Tam chodil na lov pravidel pravopisu, on, krotitel nejdivočejších koní a mistr zbraní! Můj milý, milý a jediný Vinnetou! A tam napsal důležité kapitoly svého „Odkazu“, jehož uveřejnění svěřil mně!

Pracoval i jinak: nožem a kleštěmi, kladivem a pilníkem, ba i jehlou a nití. Nic mu nebylo nízké a nepatrné. I pouzdro na spisy se pokusil vyrobit z kůže. Když jsem je otevřel, našel jsem v něm jediný list. Na něm bylo psáno velikým písmem: „Charly, můj Charly, jak tě miluji!“ Obrátil jsem list a četl na rubu, malým písmem a třesoucí se rukou: „Charly, zemřu za tebe. Vím to, vím to! Tvůj Vinnetou.“

Inču-inta stál u mne a viděl, že „Zlatíčko“ se tiše rozplakalo. I mně se slza vkradla do oka. A on, stařec, obrátiv se, přejel si dlaní tvář...

„Jak je vše čisté! Jako by před hodinou byl odešel. Kdo tu dbal o pořádek? Kdo tady uklízel?“ řekla.

„Já,“ odpověděl Indián.

„Kdy?“

„Denně od té doby, kdy tu byl naposledy.“

„Celou tu dlouhou dobu? Denně? Třeba že se nemohl nikdy vrátit? Třeba že již nežil?“

Stařec potřásl hlavou, lehounce se usmál a řekl:

„Vždy říkal, že smrt neexistuje. O tom jej přesvědčil Old Shatterhand, jeho bratr. A já věřím oběma dodnes.“

Přejel rukou po koženém obleku na stěně a pravil:

„Tyto legginy a tuto kazajku nosil vždycky, když měl úmysl nevycházet z obydlí. Když tu bývám sám, zdá se mi, že slyším šelestit záhyby jeho šatu. Je to Vinnetou? Jde neviditelně světnicí? Když vstoupím, bývá mi často, jako by stál na balkoně, s rukama sepjatýma, v modlitbu pohřížen, jako pokaždé, když jej sevřela touha nebo žal. Jmenoval mne přítelem. A já byl hrdý, že jsem se směl nazývat jeho sluhou. Tisíckrát bych za něho podstoupil smrt. Přece musel zemřít. A vězte, že ne jeho život, nýbrž jeho smrt zděsila a vzrušila Apače i všechny rudé kmeny, a oni konečně poznali, jak cenný je život jediného člověka a jak nesmírně cennější je tedy život celého plemene. Byli jsme slepí. Avšak prohlédli jsme. Miloval jsem jej, jak nesmírně jsem jej miloval!“

A náhle přistoupil ke mně, uchopil mne za ruku a prosil: „Buď ty místo něho! Nejen v tomto domě, ale i tady ve mně.“

A dotkl se své hrudi. Pak vzal „Zlatíčko“ za ruku a prosil: „A tebe prosím, buď naší Nšo-či, Krásným Dnem! Mluv k ženám, jež se tu sejdou! Neveď je k slovům, ale k činům! Tatellah-Satah je kněz, není však bojovník. Rozumíte? Proto bylo vroucím přáním Vinnetouovým, aby směl svého bílého bratra přivést do tohoto domu. Duši, jež se horou probouzí, je třeba opory a ochrany, před vlastním lidem. A víte, že doufá ve vás?“

KAPITOLA VII.

BOJE

Mount Vinnetou se zvedá v jižním cípu mezi Arizonou a Novým Mexikem. Tamější Indiáni neuznávají žádné vlády. „Výbor pro stavbu pomníku Vinnetouova“ si ovšem vyžádal zchytrale od kongresu Spojených Států svolení, aby mohl „na úpatí Mount Vinnetou vystavět město Vinnetou-city, zemřelému náčelníkovi Apačů pak zbudovat na hoře libovolně veliký a vysoký pomník a vůbec provést všechny potřebné přípravy a stavby“. Tak znělo usnesení, jež jim jejich senátor vymohl.

Pak se dali do práce, neohlížeje se na práva jiných a nedbajíce tradic. Apačské kmeny rychle pro podnik získali, předstírajíce, že běží výhradně o Vinnetoua. I některé kmeny komančské se připojily – vždyť Apanačka byl náčelníkem kaneanských Komančů. Od doby Vinnetouovy nebylo vůbec náčelníka, jehož by poslouchaly všechny apačské kmeny. Starý Tatellah-Satah měl sice veliký vliv na všechny rudé kmeny, ale nebylo možné jej přimět, aby podnik schválil. Doufali však, že se jim to přece podaří. Hotovým událostem ani on neodolá. Tak se domnívali a začali bezohledně stavět. Každá jeho námitka by byla asi bývala odbyta poznámkou, že mají svolení kongresu a vyšší moci že neuznávají. Old Surehand ani Apanačka nebyli již zálesáky, jako kdysi, před lety, když jsem je poznal. Zbohatli, měli rozsáhlá spojení obchodní a svoje bývalé názory docela změnili. Vnitřně se dávno odcizili rudochům a přiklonili se k bělochům. Ztratili nadobro onen cit, jenž Indiána činí schopným kdykoli zemřít za svoji rudou barvu. Chtěli zkrátka i teď dělat „obchod“ a svoje syny učinit slavnými, z čehož by plynulo další bohatství.

Ale Tatellah-Satah nebyl člověkem, jenž snadno zradí a opustí, co uznal správným, jak oni si mysleli. Ustoupil zdánlivě jejich násilí a čekal. Nemohl jim zabránit, aby nespoutali vodopád elektrickými dráty, a aby nepřivedli spoustu rudých dělníků. Tito se dali jen proto snadno zlákat, protože byli sebrankou ze všech kmenů vypuzenou. Poslal však pro náčelníky všech apačských kmenů, které jej ctily jako nejlepšího muže rudého plemene, a Indiány měděných dolů. Vysvětlil jim, že nejde o úctu a čest Vinnetouovu, nýbrž o slávu Young Surehanda a Young Apanačky, a že celý plán je praobyčejný obchod. Podařilo se mu dokonce dokázat jim, urážlivost projektu pro Vinnetoua. Jej, skromného, povznést na vysoký, křiklavý podstavec! Dokázal jim, že by to jen urychlilo pád rudochů, protože by pomníkem byla vzbuzena závist všech kmenů proti Apačům. A náčelníky poslal ke kmenům, aby je poučili podobně. Klan Vinnetouův byl již založen. Ten dobře působil. Vlastní, veřejný boj proti pomníkovému a městskému výboru odložil na dobu veliké schůze, jež se měla konat u Mount Vinnetou. Ten čas se přiblížil. Stařec musel nejdříve zkoumat, kteří náčelníci byli pro podnik a kteří proti němu. Ale až dosud se neukázal nikomu. Skrýval se ve svém hradu až do chvíle, kdy poprvé sjel dolů, aby mne uvítal.

To vše nám vyprávěl při obědě, na něž jsme byli pozváni. Nestěžoval si na tyto obtíže. Byl prozíravý a tušil budoucnost. Věděl, že je jeho povinností a prací, vytvořit ze současných poměrů základ k nadějně budoucnosti. Takové

shromáždění všech indiánských rodů, jaké se mělo sejít, se nedá očekávat po druhé ani za sto let, nehledě k tomu, že rudé plemeno by zaniklo úplně, kdyby se nepodařilo vdechnout mu nový, vnitřní život. Proto se rozhodl příležitosti využít ze všech sil a probouzející se duši národa upravit širokou cestu. Měl vlastnosti k tomu nutné, kromě jedné. Mínil podnikavost, výbojnou poctivost. Tu Indián nemá. Jistě ji míval. Ztratil ji stykem s věrolomnými bělochy. Byl donucen uchýlovat se k tajné lsti, aby v boji odolal, a ta se vžila do té míry, že se mu stala charakterem, národním příznakem. Pouze Indiáni neobyčejně šlechetní a vynikající, jako Vinnetou, se nerozpakovali, když bylo třeba, poctivě, přímo útočit, nebo dokonce boj předem ohlásit. Pravidelně Indián nepokládá tento postup za chytrý. Proto Tatellah-Satah čekal na mne. Měl jsem zkrátka začít boj. Proto pro něj bylo důležité dozvědět se s kým půjdu, zda s ním či s jeho odpůrci. Dozvěděl se po naší návštěvě Nugget-tsilu, že stojím při něm pevně a věrně. To utišilo jeho největší starost. Den ze dne doufal, že přijedu. Když jsem konečně dojel, ptal se mne, chci-li být jeho Shatterhandem, jeho „Drtící Pěstí“, kterou by mohl své odpůrce svrhnout.

„S radostí!“ prohlásil jsem. „Navrhuji, abychom začali ihned, ještě dnes. Zkusíme to po dobrém, láskou a dobrotou. Nebude-li to účinkovat, přiložíme k dílu pěst!“

To jej upokojilo. Dal mi plnou moc činit a nařídit vše, co bude nutné. Samozřejmě jsem toho okamžitě využil.

Nejprve jsem musel vidět model sochy. Hned po jídle jsme jeli do města. Já, „Zlatíčko“, Pappermann a Inču-inta. Ten mne prosil, aby směl vzít s sebou šest mladých, ale udatných Vinnetouů, jako tělesnou stráž. Že si to přeje Tatallah-Satah. Svolil jsem. Měl jsem určité plány, při nichž mi mohli být velmi prospěšní.

Nejeli jsme rovnou do města. Zabočil jsem k vodopádu. Prozkoumali jsme jeho okolí a také obě kazatelny na obou stranách volného prostranství. Učinili jsme to nenápadně a nedal jsme ani slůvkem najevo, co jsem si myslel. Ale můj „sluha“ byl dobrý pozorovatel. Nedivil jsem se, protože jej Vinnetou vychoval. Sledoval každý můj pohled. Přemýšlel. Dohadoval se. Kombinoval. A brzy nalezl vycvičenou bystrostí stopu. Když jsme jeli rozjezděnou cestou do města, pobídl svého koně na chvilku k mému boku a řekl:

„Old Shatterhand nechtěl vidět vodopád. Také ne začatého ‚Vinnetoua‘.“

„A co tedy?“ vyzvídal jsem.

„Obě ‚Uši dablový‘, pravé i nepravé.“

Bylo to správné. Kazatelny pro mné byly důležitější, než nádherný vodopád.

„Hm!“ zabručel jsem.

To jej přimělo, aby se vyjádřil určitěji.

„Znám je!“ ujišťoval. „Ale není pravda, co se o nich vypravuje. Není slyšet nic, ať stojíme kdekoli.“

„Zkoušel jsi to všude?“

„Ano. Ba i vzadu, kam je zakázáno chodit. Ale ani tam není nic slyšet.“

„Slib mi, že budeš mlčet!“

Položil ruku na srdce a řekl:

„Tak rád, jako kdysi našemu Vinnetouovi!“

„Brzy se dozvíš tajemství obou Uší! Znáš ‚Údolí Jeskynní‘ u Mount Vinnetou?“

„Znám.“

„I jeskyni?“

„Ano.“

„Je veliká?“

„Velmi veliká a velmi dlouhá. Skoro pět hodin jede se odtud ke vchodu, a je tak dlouhá, že sahá až sem, téměř k vodopádu.“

„Zítra časně ráno ji pojedeme prohlédnout. Připrav, co je třeba. Ale nikomu o tom neříkej.“

Rozhovor jsme skončili. Dojeli jsme na konec vnitřního údolí, projeli skalní branou a před námi se zahemžilo stanové město. Bylo ještě živější, než při našem příjezdu. Zástup jezdců jel nám vstříc. Zdálo se, že pojedou na horu, do zámku. Spatřivše nás, zastavili se. Jen dva dojeli až k nám. Byli to Athabaska a Algongka. Seděli báječně na koních! Pozdravili zdvořile indiánským způsobem a pak řekl Athabaska:

„Jedeme na horu pozdravit Old Shatterhanda, hosta rudých mužů. Milovali jsme jej dříve, než jsme jej spatřili. Ctili jsme jej, když jsme jej poznali, neznajíce jeho jména. A teď, když přijel a ohlásil se, nesmíme čekat, až přijde k našim stanům, nýbrž jedeme k němu, protože on je víc než my.“

„Je mezi bratry jeden vyšší než druhý?“ ptal jsem se. „Jsme děti jediného otce, jímž jest Manitou. Jsme si rovni. Jedu navštívit své bratry. Prosím, abych s nimi směl vykourit dýmku přivítání u jejich stanu!“

Tato zdvořilost je potěšila. Algongka mi odpověděl:

„Jsme hrdi na toto přání svého bílého bratra. Ať jede s námi. Najde přátele, známé z dávných dob, kteří sem přijeli. Když uslyšeli, že již je tu, prosili nás, abychom je vzali s sebou na horu. Chtějí se potěšit pohledem na jeho tvář. Tamhle čekají.“

Ukázal na skupinu, která zůstala stát. Jeli jsme k ní. A koho jsem tam hned poznal, třeba již dlouhý, dlouhý čas uplynul mezi dneškem a chvílí našeho rozloučení? Byli to Wagare Tey, náčelník Sošonů, Šahko Matto, pohlavár Osagů a několik jejich podnáčelníků. Jakou radost jsme měli ze shledání! I Avaht Niah tam byl. „Stodvacetiletý!“ Bylo to možné? Ten ovšem nemohl jet na horu. Zůstal seděl před svým stanem a já prosil, abych ho mohl hned navštívit a pozdravit ho. V dolním městě chtěli tyto náčelníky přinutit, aby tam postavili své stany. Ale oni se zchytra vyptali na poměry a jeli pak do horního města. Přidružili se k Athabaskovi a Algongkovi.

Jeli jsme nejdříve ke stanu Wagare Teyovu, jenž bydlel se svým starým otcem. Ale sotva jsme pobídlí koně do kroku, přijeli k nám dva Kaneanští Komančové, poslaní do zámku, aby mne pozvali k Young Surehandovi a Young Apanačkovi. Ti nebyli přítomní, když jsme přijeli. Když se pak dozvěděli, že jsme již dorazili, chtěli mi hned ukázat Vinnetouovu sochu. Oni dva poslové mi měli vyříditi jejich vzkaz. Již jsem otvíral ústa k odpovědi, když Athabaska mi kynul, abych mlčel a promluvil za mne:

„Zde vidíte Athabasku i Algongku, náčelníky nejvzdálenějších severních kmenů, i Šahko Matto, náčelníka Osagů, i Wagare Teye, náčelníka Sošonů.

Vraťte se ke svým pánům a řekněte jim, že s nimi musíme mluvit hned! Ať okamžitě přijdou. Jde o velmi důležitou věc.“

Hovořil takovým hlasem, že se oba poslové neodvážili namítat, ale ihned se odklídili. My jeli dále ke stanům. Rozumí se, že přátelé postavili své stany blízko sebe. Zdaleka jsme viděli „Stodvacetiletého“ sedět před stanovým vchodem. Jeho bílé, dozadu svázané vlasy mu splývaly po zádech. Nebyl pouhá kost a kůže jako Kiktahan Šonka. Mohl se pohybovat dost snadno. Jeho oči byly jasné a zvuk jeho hlasu byl určitý, svěží, jako hlas padesátiletého. Když nás viděl přijíždět, vstal bez pomoci. Jeho syn, Wagare Tey, mu řekl, že se tlupa vrací, protože mne potkali, mne i mou squaw.

Jeho obličej byl plný vrásek a vrásíček. Ale ty ho nikterak nehyzdily. Nebylo na něm vidět skvrny nehezkyých rysů nebo ošklivých míst, která často starce hyzdi, jejich krásu rozrušují a ničí. Byl to věru krásný stařec! Jeho staré, dobré oči zářili radostí.

Přistoupil ke mně, objal mne a zvolal:

„Manitou, ó Manitou! Veliký a Dobrotivý! Jak ti děkuji za tuto radost, za toto štěstí! Jak jsem toužil, aby oči mé spatřily ještě jednou nejpřímnějšího přítele všech rudých kmenů, dříve než budu svými pažemi směle rozrážet neznámé vody smrti. Má touha je splněna. Slyšel jsem, že přijede. Rozhodl jsem se jet také. Stáří vztahovalo po mně suchou ruku, aby mne zadrželo. Ale já se cítil jarý a vytrhl jsem se jeho ruce. V mém srdci zazněl hlas, že musím spěchat k svému bílému bratru, neboť on nám přináší dobrotu, lásku a jednotu, kdysi ztracenou. A sotva jsem přijel, je tu i on! A ty jsi jeho squaw?“

Tato otázka platila mé ženě. Stála vedle mne. S koní jsme již dříve sestoupili.

„Ano,“ odpověděl jsem.

Objal ji tak, jako prve mne a mluvil dále:

„Přivádí nám přítelkyni, sestru. Budiž nám vítána, ve všech našich stanech i v našich duších! Jsem ze všech nejstarší. Usedněte do kruhu a podejte mi kalumet! Poslední největší ctí mi bude řídit dnešní shromáždění pozdravu. Old Shatterhande usedni mi po pravici, jeho squaw po levici. Zapalte oheň radosti!“

Vykonali jeho přání. Nastalo vzájemné vítání; dýmka ustavičně kolovala. Tisíce vzpomínek se vynořilo vesměs v úzké souvislosti s přemilým Vinnetouovým jménem. Ale nemohli jsme se jim oddat. Když jsme se rozhovořili, přijeli oba mladí sochaři. Sestoupili s koní. Ale nikdo si jich zdánlivě nevšímal. Chtěli se k nám posadit, ale nikdo jim neprenechal místo. Tak stáli dlouhou chvíli. Pojednou se rozhodli, šli ke svým koním a chtěli odjet. Konečně byli zpozorováni. Athabaska na ně zavolal:

„Syn Old Surehandův i Apanačkův může přijít k nám!“

Obrátili se. Náčelník mluvil hlasem, který nesnesl odporu. Nastalo ticho. Nikdo nepromluvil. Bylo slyšet praskání ohníčku.

Athabaska se jich zeptal:

„Jsou Young Surehand nebo Apanačka náčelníky?“

„Nejsme,“ řekli oba.

„Je Old Shatterhand náčelník?“

„Je.“

„Skoro sedmdesát těžkých zim již prožil. Vy ještě nemáte ani třicet lehkých jar za sebou. A přece jste nešli k němu, nýbrž vyzývali jste jej, aby přišel k vám! Od kdy je zvykem rudých mužů, aby starci poslouchali mladé a zkušené nezkušené? Chceme, aby se náš národ probudil ze spánku. Chceme, aby poznal svá práva i své povinnosti. Chceme, aby vstoupil do řady vzdělaných národů. Ale jak to dosáhneme, když se nezachovává ani zákon divochů, že mladí musí ctít staré?“

„Jsme umělci!“ pyšně namítl Young Surehand.

„Uff! Uff!“ zvolal Athabaska. „A tím jste více, jste lepší než člověk starý a zkušený? A dokázali jste, že jste umělci? Možná, že i Old Shatterhand je umělec. Ale on se tak nenazval. Vy si tak říkáte. Proto vás budeme zkoušet, zasloužíte-li si toho názvu. I kdyby umělec byl tak vysoká a znamenitá bytost, že by se mu jiný člověk nevyrovnal, stejně od něho musíme žádat ctnosti, jež má mít i každý obyčejný člověk. Ptejte se svých otců a ptejte se Kolmy Puši, zač vděčí Old Shatterhandovi! Má on teď za ty svoje činy a za svoji lásku, kterou jim věnoval, běhat k jejich synům, protože ti o sobě říkají, že jsou umělci? Co budeme mít z vašeho umění? Chcete nám udělat obrovskou Sochu Vinnetouovu. Myslím, že to nedovedete. Náš veliký Vinnetou byl skromný. Sloužil mnohým. Ctil stáří i v nejmenším člověku. Jeho radostí bylo pomáhat, trpět i obšťastňovat. Ale vy jste tak pyšní, že ani neumíte jeho nejlepšího přítele pozdravit, jak káže zdvořilost. Je vidět, že jste Vinnetouovi vůbec neporozuměli, že jste ho pranic nepochopili. Jak byste nám tedy mohli dát jeho obraz, pravý a skutečný, nikoli vylhaný. Kde jsou vaši otcové?“

„Ještě nepřišli. Odjeli časně ráno a vrátí se až večer.“

„Řekněte jim, že shromáždění náčelníků žádá, aby přišli k Old Shatterhandovi a odprosili jej za své syny. Za hodinu si přijdeme prohlédnout vašeho hliněného Vinnetoua, abychom zkoumali, jste-li umělci. Jděte!“

Odjeli beze slova omluvy nebo obhajoby. Za hodinu jsme přijeli k vysoké budově, kde pracovali. Stáli u dveří a přijali nás s uctivostí lidí, kteří by rádi láteřili, ale nesmějí.

Byli to celkem znamenití mladíci. Na své ženě jsem viděl, že je ochotna je hájit. Potají dodávala jim odvahy úsměvy a pohledy. Já jsem však směl na ně jen letmo pohlédnout na pozdrav, abych neurazil Athabasku.

V budově jsme našli celý „výbor“. Přišli proto, aby působili na pohlaváry ve prospěch pomníku. Ale ti se k nim chovali, jako by vůbec neexistovali; tím ovšem pánům zašla chut se k nim přiblížit nebo je dokonce oslovit.

Dům byl kruhovitý jako cirkus a skládal se z jediné místnosti. Byl vybudován z dřevěných trámů. Uvnitř viselo zdařilé panorama kraje s horou Vinnetouovou, malované na plátně. Trosky obou vrcholů hory byly zobrazeny rovněž: první, menší, s hradem Tatellah-Satahovým a větší s postavou Vinnetouovou, shora se pyšně rozhlízející. To byl však pouhý plán. Dokončený model stál uprostřed domu. Byl čísi osm metrů vysoký a osvětlený světlem, jež dopadalo shora. Pro temnou dobu v noci tam bylo zavedeno elektrické světlo. Proud byl vyráběn velmi lacino, protože vodopád měl nevyčerpatelnou sílu. Bylo vypočteno, že postačí pro celé Vinnetouovo město.

Můj první pohled se svezl po Vinnetouově tváři. Podoba byla věrná, neobyčejně věrná. A přece se mi zdál cizí. Byly to rysy jeho tváře, ale ne tak

přívětivě vážné, dobrotivé a milé, jak jsem je znal, ale cosi cizího, nikoliv Vinnetouovo. Tento výraz souhlasil s útočným postojem, jež tvůrci postavě dali. Oblek byl proveden s úzkostlivou svědomitostí: mokašiny zdobené ostny dikobraza, vyšívání legginy, těsně přiléhavý kožený lovecký kabát, přes ramena přehozená santillská pokrývka, pod níž bylo stočeno laso od pravého ramene k levému boku. U pasu visel váček na střelivo, prach a kule, jak se kdysi nosíval. Mimo něj vězel v opasku nůž, pistole a revolver. Pravou nohou vykračujíc, jako by ke skoku, opírala se postava levou rukou o stříbrnou ručnici, kdežto v pravé držela hrozně pozdvižený revolver. Tato kompozice dodávala postavě cosi hadovitého, úhořovitě hladkého, kluzkého. Nebo i představu pardála, chystajícího se ke skoku na důvěřivou kořist, vzbudovala. K tomu přispíval zvláště výraz tváře, výraz ne hrozný, nýbrž téměř dravecky chtivý. Působilo to tím trapněji, že touto dravostí přes to jasně pronikala krása tváře.

„Škoda, přeškoda,“ šeptala mi žena.

„Bohužel,“ odpověděl jsem. „A jsou to opravdoví umělci!“

„Ano, ale pojetí je špatné. Je to nesmírný hřích. Jak mohli tohle Vinnetouovi udělat, opravdu nechápu! A to má stát tam na hoře!“

„Nikdy! Nestřím to! A neposlechou-li mne, chopím se posledního prostředku a zničím sochu před očima všech!“

Náčelníci mlčeli. Chodili kolem a pozorovali sochu ze všech stran. Umělci stáli stranou. Jejich obličeje nejevily napětí. Byli přesvědčeni, že dojem jejich výtvaru bude ohromující. Tak smýšlel i znamenitý „výbor“. Čekali výkřiky údivu. Minuta prchala za minutou a my jsme mlčeli. Tu oni doháněli, co jsme zameškali. Zprvu zticha, pak nahlas se sami rozplývali chválou a údivem.

Účinek byl právě opačný, než se domnívali. Náčelníci odešli. Já se ženou za nimi. Výbor, s umělci v čele, spěchal za námi. Chtěli vysvětlení. Athabaska byl však první v sedle. Čekal, až jsme se všichni připravili k odjezdu a pak řekl:

„Váš Vinnetou je obrovská lež. Zničte ji! Na horu ji nepostavíte nikdy!“ A ukázal na vrchol, kde měla socha stát.

„Nikdy!“ souhlasil Algongka.

„Nikdy – nikdy – nikdy...“ znělo z úst náčelníků ostatních i podnáčelníků.

„A postavíme!“ křikl Young Surehand.

„Postavíme!“ tvrdil Young Apanačka. „Dokažte, že je lží!“

A výtečný pan Antonín Paper, vždy náramně horkokrevný, přiklátil se vyzývavě k nám a vyprskl na nás:

„Jsme výbor pro stavbu pomníku Vinnetouova. Co chceme, to se stane. Socha na hoře bude a bude!“

A rozháněl se rukama před koněm náčelníka Osagů. Ten pobídl svého hřebce, srazil pana výbora k zemi a odpověděl:

„Cože? Že jste výbor? Tedy vás prostě sesadíme a zvolíme jiný!“

„Ano, jiný výbor!“ volali podnáčelníci.

Pan Antonín Paper se zatím sbíral ze země a když se mu to podařilo, hledal ochranu za ostatními členy.

Tehdy asi napadlo předsedu, pana profesora Bella, že jejich věc nemá přece tak pevného základu, jak se domnívali, a že tato chvíle je snad rozhodující. Pokročil ke mně a ptal se:

„Co myslíte vy, Mr. Shatterhand? Prosím vás, řekněte mi to!“

„Ó, na tom přece nezáleží, co já myslím!“

„Ó ne!“ bránil se. „Jsem přesvědčen, že se stane to, co vy navrhnete. Proto vás žádám, abyste mi řekl, co navrhuje.“

„Není vhodná doba ani místo. Neznám ostatně ani místa mně poukázaného. Budu a mohu tedy teprve mluvit, až budu mít poukázku na svoje místa. Snad mně je váš jednatel laskavě pošle do bytu.“

Pobídl jsem koně. Ostatní za mnou. V horním městě se konala již jen krátká porada. Všichni uznali, že nelze nic podniknout, dokud nepromluvíme s Old Surehandem a s Apanačkou.

Když jsme se rozloučili s náčelníky, jeli jsme navštívit siouxské ženy a naše známé, obě Ašty. Ty jsme k sobě pozvali na večer. S radostí pozvání přijaly.

Potom jsme jeli zpět do hradu, odevzdali tam koně a pěšky stoupali lesem k strážnici, abychom i Mladého Orla na večer pozvali. Bylo u něho několik lidí zaměstnaných lehkou tesařskou prací. Někteří se zabývali i prací košinářskou a sedlářskou. Netázal jsem se, proč a k čemu to potřebuje.

Tatellah-Satah se již neukázal. Chtěl, abych se cítil docela volným, a já jsem si zase umínil, že ho navštívím jen v nutném případě. Byli jsme tedy zvečera sami se svými třemi milými hosty a s tajnou radostí jsme pozorovali, jak se jemně sbližovala srdce dvou mladých lidí.

Domníval jsem se, že Old Surehand s Apanačkou přijdou ještě k nám. Ale zmýlil jsem se. Zato ráno se dostavil jejich posel. Vzkazovali, že vím, jak velká je jejich láska ke mně, ale že mne nemohou navštívit v sídle nepřítele, Tatellah-Sataha. Mám volit buď je nebo jeho. Třetí možnosti není. Ostatně že jsou hotovi mne přijmout, kdykoli do dolního města přijedu. Aby mne snad odprošovali, k tomu nejsou důvody, protože jejich synové právě tak nemohli vykonat návštěvu ve „hradě“.

Tyto vzkazy jsem si k srdci tuze nebral. Působily při nich asi důvody mně neznámé a lhostejné. Bylo třeba dbát pouze na jediné: kdo nechce, musí! A právě ráno jsem měl pramálo chuti a času zabývat se osobními spory. Musel jsem je do „Údolí jeskynního“, abych znal místo, kam se přijdou nepřátelé ukrýt.

Inču-inta, obrovský, byl již od svítání připraven se svou tělesnou stráží na cestu. Obstaral všemožné potřeby nutné k prozkoumání jeskyně, jako pochodně, provazy, motyky. Také zásobu potravin a nápoje jsme vzali s sebou. Znat jeskyni jsem považoval ze důležité. Těžko bych udal jasně příčinu toho. Bylo to spíše jakési tušení než jistota. Ale od té doby, co jsem viděl, jak náhle mizí vodopád v zemi, a že podzemní jeskyně sahá až téměř k němu, bylo mi, jako by tato jeskyně měla mít veliký význam v našich příhodách.

Aby čtenář lépe porozuměl tomu, co budu vyprávět, připomínám pověstnou Mamutí jeskyni v Kentucky ve Spojených Státech. Je s postranními chodbami přes tři sta kilometrů dlouhá. Hlavní chodba běží pod zemí šestnáct kilometrů daleko. Jsou tam nesčetné šachty, štoly, chodby, rokle, sály, prostory, místnosti, jeskyně, dómy, rybníky, jezera, potoky, řeky a vodopády. Podobně jsem si představoval jeskyni na Mount Vinnetou. Její rozměry nebyly sice tak obrovské, ale divů v ní bylo dost. Zvláště jsme užasli nad spoustou nevyrovnatelných stalaktitů.

Nejeli jsme městem a podle Bílé vody, nýbrž druhou stranou dolů, při potoce, který, jak se zdálo, se snažil zavést toho, kdo se jeho vůdcovství svěřil, zpět, odkud vyšel. Mnoha zákruhy vinul se kolem hory. Jedouce po jeho břehu, spatřili jsme menší vrchol, kde bydlel Tatellah-Satah, ze všech stran. Z určitého místa jsme zvláště dobře viděli orlí hnízdo, kam vylezl Mladý Orel. To bylo „Zlatíčku“ záminkou, vyptat se našeho „sluhy“ na příhodu. Byl s námi sice Pappermann, nikoli však Mladý Orel. Proto jsme mohli nerušeně o události hovořit, bez obavy, že bychom se dopustili indiskrétnosti.

„Vím vše,“ řekl starý Indián. „Byl jsem u Tatellah-Sataha, když Mladý Orel přiletěl a u našich nohou se dotkl půdy. Pomáhal jsem zabít samici válečného orla, která je mnohem větší než samec. Byl to neobyčejně veliký, silný kus. Jak byla stará, to již nikdo nevěděl, ale všichni jsme ji znali. Samce u sebe nestrpěla. Kousala a vyhnala každého. Říkalo se o ní, že vynese do hnízda dospělého stepního vlka. Tenkrát bylo Mladému Orlovi dvanáct let. Bydlel u nás. Byl Vinnetuův příbuzný a miláček všech, kteří ho znali. Tak mladý se vydal na sever, aby si přinesl hlínu z posvátných lomů na dýmku míru. Vrátil se, vyřezal si dýmku z přinesené hlíny a prohlásil, že si dobude medicíny. Odešel do samoty, aby se tam postil; zdálo se mu, že se bude jmenovat Mladý Orel, a proto že má z orlího hnízda přinést mláďata. Jejich zobáky a drápy že budou jeho medicínou. Postem zeslábl. Vážil sotva polovinu co dříve. Přesto se odvážil provést, o čem se mu zdálo, a nečekal, až se zotaví. Vzal si laso, nůž a řemeny. Vyškrábal se k hnízdu, ale poznal, že do něho nemůže. Bylo nutno vylézt nad ně a po řemenu se do něho spustit. Udělal to. Uvázal laso na přečnávající balvan a slézal dolů. Laso však bylo krátké. Dolezl na konec a visel nad hnízdem. Síly jej opouštěly. Pustil se řemenu a skočil do hnízda. Avšak laso viselo nad ním a nemohl na něj dosáhnout.“

„Hrozné!“ vykřikla žena. „A byla jiná cesta z hnízda?“

„Nebyla“, usmál se stařec. „Orli nehnízdívají u cest. Samice nebyla v hnízdě. Ale dva mladí orli tam byli. Křičeli a rozevírali zobáky na vetřelce. Zabil, uřízl jim zobáky a drápy, a těla shodil do hlubiny. Pak hledal prostředek, jak se dostat z hnízda, vysoko nad ním se klátilo laso, pod ním byla hrozivá hloubka a on byl sám ve hnízdě, z něhož by ani myš nenašla cesty po stěnách skal. Jen cosi to stačil pomyslet, přiletěla orlice. Nesla kořist v drápech. Když spatřila nepřítele, pustila zvíře a s pronikavým křikem se vrhla na hochy. Ten se chtěl bránit nožem. Jakoby mu však kdosi našeptal: Nezabíjej jí! Nezraň jí, sice jsi ztracen. Je to tvá jediná záchrana!“

„Ah! Letem!“ řekla moje žena, zhluboka vydechla.

„Ano, letem. Jiná možnost záchrany nebyla.“

„Chudák! A jak to udělal?“

„I ne, chudák! Odvážný, smělý hoch! Nelze ho litovat. Jemu náleží jen obdiv! Hnízdo je na malém skalním výběžku. Za ním je ve skále puklina. Bylo tam hodně klacků a roští ze starých hnízd. Orli totiž stavějí každý rok nové, takže se hnízdo zvyšuje. Hochovi se podařilo vlézt do pukliny dříve, než křičící pták dosáhl hnízda a začal útočit. Zalezl zvolna celý pod roští a většími větvemi se bránil. Při tom přemýšlel, jak by se zachránil. Uznal, že jen orel jej může snést

dolů. Myslel však, že je příliš těžký, a že se pták bude bránit. Orlice zatím přestala útočit a hladala mladé.“

„Ale byl přece příliš těžký!“ pronesla úzkostlivě žena.

„Patrně byl! Jistým, pravidelným letem se nemohl tedy snést. Ale také přímý pád do hlubiny by byl nenastal. Rány křídel by asi prudkost pádu zmírnily. Musel orla spoutat tak, aby nemohl drápat ani klovat, ale aby měl přitom volná křídla! Vhodné smyčky dovede udělat každý Indián, třeba jen chlapec. Hned se dal do práce. Řemenů měl dost. Ze tří řemenů a vhodné větve zhotovil roubík, který orla přinutí hlavu stále natahovat dopředu. Tak se nebude moci ohánět nebezpečným zobákem. Pro drápy udělal pětinasobnou smyčku, která pak ještě musela být zesílena. Pro tělo smyčku, jež měla připoutat orlovi křídla k tělu až do chvíle, kdy měl vzlétnout. Do rozsedliny vzepřel několik klacků na způsob mříže. Když jej orel bude chtít popadnout, prostrčí hlavu mříží a tak bude snadno chycen a svázán.“

Poslouchali jsme velmi napjatě. Pappermann slova od úst takřka chytal. Inču-inta pokračoval:

„Sotva přípravy skončil, orlice se vrátila. Našla asi mrtvoly mládat, protože dorážela na hocha dvojnásob zuřivě. Bez rozvahy vrazila hlavu mezi dřeva mříže. Hodil jí smyčku na krk. Bránila se, ale za několik minut měla na sobě roubík, jenž jí napínal krk. Bránila se drápy a křídly. Drápy jí svázal smyčkami. Ale pak ji musel napolo vtáhnout k sobě, aby jí mohl svázat křídla. Přitlačil jí perutě k tělu, přetáhl smyčku přes tělo a pevně svázal. Pták byl přemožen a nezraněn. Vítěz neutrpěl ran. Nejtěžší bylo hotovo a nejsmělejší mohlo začít, skok do hlubiny.“

„Bohudík, že se to nestalo mně!“ řekl Pappermann. „Mně by se taková odvaha šeredně vyplatila. Kdo se nazývá Pappermann, musí věčně zůstat na zemi, sic je ztracen! Ale povídejte honem! Nemohu se dočkat!“

„Pták byl svázán. Hoch mohl vylézt z pukliny. Pohlédl do propasti. Nerozmýšlel se ani chvíli. Musel hned dolů. Až by orel zeslábl, byl by skok nebezpečný dvojnásob. Pták páchl krví a divočinou. Jeho oči žhnuly nenávistí a vztekem. A přece mohl být pouze on zachráncem mladého hrdiny.“

Hoch si ovinul nejlepší řemeny kolem těla a přivázal se k orlím drápům tak, aby ho nezranila křídla, až jimi pták bude mávat. „Manitou, veliký, dobrý Manitou!“ zvolal. Pak přerázl smyčku, poutající orlova křídla, zavřel oči a zvolna smekl se přes kraj balvanu a táhnul orla za sebou!“

„Honem! Povídejte!“ křičel Pappermann.

„Ano, honem!“ prosilo „Zlatíčko“.

Inču-inta vyhověl oběma.

„Řekl jsem, že hoch zavřel oči. Řítil se dolů? Ne. Byl by býval dopadl za několik vteřin a roztránil se na skalách. Ale vteřiny uběhly a on žil. Nad ním šustila křídla. Kymácel se sem tam. Orel vydával hrozné skřeky, jež zněly horou a údolími. Lidé hleděli po skalách vzhůru. Chlapec otevřel oči. Viděl, že padá, ale pomalu, šroubovitou křivkou. Orel se bránil. Nechtěl dolů. Pracoval křídly ze všech sil. Ale nesl příliš těžké břemeno. To jej táhlo k zemi, ke hradu. Tam padli oba na nádvoří. Ale chlapec ještě zachráněn nebyl. Neměl již nůž. Nemohl přeráznout řemen, jímž se k orlovi uvázal. Rozpoutal se boj. Orel byl silnější. Bil perutěmi. Vláčel hochu sem tam. Přispěchali lidé. Strach zdvojnásobil ptákovy

síly. Vznese se ještě jednou do vzduchu. Ale daleko neletěl. Padl právě u domu Tatallah-Sataha. On a já jsme byli na zápraží. Nedaleko ležel kámen; orla jsme jím utloukli a hoch byl zachráněn. Krvácel z úderů křídel, ale přece se usmíval, ba zajásal. Dosáhl, čeho si přál – své medicíny. Od té doby jej kde kdo nazývá Mladý Orel a on hovoří nejraději o letu. Šel do měst a osad bledých tváří, aby se tam učil létat.“

„A doveďte to?“ chtěla zvědět moje žena.

„Nevím. Ale od včerejška staví letadlo. Zdá se tedy, že létat umí. To ovšem smíme vědět jen my.“

Hovoříce, ujeli jsme veliký kus cesty. Dorazili jsme do krajiny, kde se střídala údolí a rokle úzce související, ale přece tak různými směry rozložená, že bylo těžko říci, kterým směrem jedeme, zda k severu, k jihu, či na východ nebo na západ. Byli jsme již přes tři hodiny na cestě. Dosáhli jsme břehů říčky, jejíž jasná voda dokazovala, že proudí ze skalnaté půdy, ne z hlinité.

„To je jeskynní voda,“ řekl Inču-inta. „Doveďte nás až k cíli. Vytéká z jeskyně.“

Zabočili jsme údolím proti toku říčky. Když jsme k „jeskynní vodě“ dojeli, dosáhli jsme tím nejnižšího místa jízdy. Pak jsme jeli zase vzhůru, k Mount Vinnetou, ovšem z opačné strany. Hodně jsme si totiž zajeli. Vzdušnou čarou jsme byli hoře daleko blíže. Říční údolí bylo úzké a hustě zarostlé jehličnatým podrostem. Místy jsme pro stromoví a křoví stěží našli sjízdnou dráhu. To trvalo asi hodinu. Boky údolí se pak stále zvyšovaly.

Náhle však stěny ustoupily a téměř půl hodiny se táhly přímou čarou. Tím se vytvořila prohlubenina podobná pánvi, kterou tekla přímá řeka. Po stranách rostly obrovské stromy, pod nimi byl hustý podrost. I ostatní, nezalesněná část údolí měla hodně křovisek. Tu i onde se pak z něho tyčila koruna listnatého nebo jehličnatého stromu.

Trávy a listí bylo v kotlině dost, tedy dostatek píce pro mnoho koní. Kdyby přišly ovšem tisíce lidí na delší dobu, ani ono množství píce by jejich koním nebylo stačilo.

„To je ‚Údolí Jeskyně‘,“ řekl Inču-inta.

„A kde je jeskyně?“ zeptalo se „Zlatíčko.“

„Až zcela vzadu, kde se údolí dotýká Mount Vinnetou. Pojeďte!“

Jeli jsme dále.

Tam se tedy chtěli ukrýt Siouxové, Utahové, Kiowové a Komančové. Nu, vybrali si hezký úkryt! Jenže byl od nás příliš daleko. Jestliže nás chtěli přepadnout, museli nejdříve vykonat namáhavou, pětihodinovou jízdu. Nebo znali kratší cestu? Tyto myšlenky mi probleskly hlavou cestou k jeskyni a zdálo se mi, že bude nutno o nich uvažovat. Bylo zvláštní, že právě, když mne napadly, spatřil jsem na zemi stopu. Zadržel jsem koně a kynul druhům, aby se také zastavili. Sestoupil jsem, prohlédl stopu a zjistil, že cestou jeli dva lidé na koních, ne však naším směrem, nýbrž zleva, z hory, a to před hodinou. Měli jsme je tedy před sebou. Patrně to byli Indiáni. Vyňal jsem z brašny revolver. Jeli jsme pomalu a opatrně dál, co nejtíšeji, já napřed. Sledovali jsme stopy, jež v měkké, naplavené půdě byly velmi znatelné. Vedly podél vody křovím do zadní části údolí.

„Jeli k jeskyni,“ řekl Inču-inta. „Tedy ji znají!“

„A velmi dobře,“ dodal jsem. „Přijeli divokým předhořím a přece ji našli. Znají jeskyni lépe, než ty.“

Dojeli jsme konce údolí. Tam, kde přestávalo, vytékala řeka přímo z hory. Otvor byl třikrát širší než řeka, ale jen tak vysoký, co by jezdec projel, aniž by se shýbl. To byl vchod do obrovské jeskyně, kterou jsme si měli prohlédnout. Před vchodem bylo malé místo bez křoví a stromů. Padající kusy zvětralých balvanů nedovolovaly rostlinstvu se na něm uchytit. Dojeli jsme na kraj tohoto místa a rychle zastavili, protože jsme spatřili oba jezdce. Leželi na břiše na zemi a prohlíželi cosi bílého, snad papír. Jejich koně okusovali letošní větévky keřů. Sedla ležela na zemi nedaleko, u nich několik brašen, balíků a dvě pušky.

Sestoupivše, odvedli jsme koně dále, aby nás neprozradili. Tam jsme je přivázali. Potom jsme se vrátili na kraj křoví, abychom Indiány pozorovali.

„Znáš je?“ ptal jsem se „Zlatíčka“.

„Ne,“ odpověděla.

„A přece jsi je pozorovala několik hodin v ‚Domě Smrti‘, při poradě náčelníků. Jsou to medicinmanni, kiowský a komančský, kteří otevřeli oltář.“

„Opravdu?“

„Ano!“

„Máš bystřejší zrak než já. Viděla jsem je pouze v záři nejistého, plápolajícího ohně.“

„Já také! Ale westmann se snaží si vždy co nejlépe zapamatovat obličej lidský pro něj důležitých. Nejsi vycvičena. Papír je asi velmi důležitý. Myslím, že to je mapa. Ukazují si na ní prsty tak horlivě, jako by se přeli. A pronášejí své názory nahlas, že to je slyšet skoro až sem. Připlížím se k nim a vyslechnu je.“

„Já také?“

„Ne, miláčku; myslíš snad, že hovoří anglicky? A tvé přiblížení by také bylo tuze hlasité.“

„Škoda! Jak ráda bych šla s tebou. Ale co mám udělat, kdyby tě chtěli zavraždit? Zastřelit, zabít nebo probodnout?“

„Přijdeš mi na pomoc!“

„To smím?“

„Ovšem! A můžeš křičet, volat, ba i výt, jak ti bude libo!“

„Tak jdi! Přijdu zcela jistě!“

Ještě několik slov Pappermannovi a Inču-intovi a již jsem vstoupil do křoví a plížil se k Indiánům. Nebylo to těžké, protože byli papírem tak upoutáni, že neviděli ani neslyšeli. Zvolna jsem došel tak blízko, že jsem z keře mohl popadnout Kiowu na břiše ležícího za nohu. Zabývali se tématem velmi důležitým, pro ně i pro mne.

Co jsem považoval za papír, byla tenoučká, pergamenovitá kůže, popsaná ba i snad pomalovaná na obou stranách. Za minutu již jsem věděl, že na jedné straně je přesný náčrt Mount Vinnetou i plán hradu „Ochránce veliké medicíny“, na druhé mapa vnitřku jeskyně, do níž jsme chtěli jít. Rozprávka byla tuze živá. Obraceli a otáčeli mapu všemožně. Jmenovali, hledali a ukazovali nejrozličnější názvy, místa a body. To vše jsem slyšel a dobře si pamatoval. Dozvěděl jsem se, že mapa patří medicinmannovi Komančů. Byla prastarým dědictvím jeho rodiny a nikdo o ní nesměl vědět. Jen veledůležitý účel, pro jaký přišli, přinutil je k tomu, aby

tajemství prozradil. Medicinmann Kiowů byl tuze rozčilen a téměř hltavě se snažil poznat obsah plánu a co nejlépe si ho vštípit v paměť.

„A je tam jistě všechno tak, jako na této kůži?“ ptal se.

„No ovšem,“ přikývl Komanč.

„Teď jsme tady, že?“ a ukázal na příslušné místo mapy.

„Ano.“ řekl druhý.

„A odtud se dá pod zemí dojít až na Mount Vinnetou, ba i dojet koňmo?“

„Zajisté, i na koni.“

„A ty nás tedy chceš dovést tam, na horu a přepadnout Tattellah-Sataha? Uff! To je neobyčejný, velkolepý plán! A vykonal můj bratr už tuto cestu? Byl v jeskyni?“

„Ne, ale kterýsi můj předek to zkusil a zdařilo se mu to. Cesta končí na několika místech. Ale on dosáhl jen jednoho konce, tam, kam i já chci dojet.“

„Za vodopádem?“

„Ano, jinač nemůžeme jet koňmo. Ostatní konce cesty jsou dosažitelné pouze pěšky.“

„Ale nezdaří-li se to? A čtyři tisíce lidí bude v jeskyni a nebudou moci vpřed ani vzad? Aťť jen můj bratr pováží, co tolik lidí spotřebuje!“

„Rozvážil jsem. Proto jsem jel napřed, abych jeskyni prohlédl. A vzal jsem k tomu jen tebe, protože jsi také ochránce medicín, jako já a Tatellah-Satah. Mohu ti důvěřovat.“

„Neprodlévejme, začněme hned!“

Vstal.

Tak se nehádali; zdálo se nám to jen proto, že si počínali příliš živě. I Komanč vstal. Složil mapu velice pečlivě a chtěl ji uschovat. Ale vtom jsem vystoupil z křoví a řekl jim:

„Moji rudí bratři se nejspíše ještě trochu zdrží než začnou.“

„Uff!“ ulekl se Kiowa. „Běloch.“

„Uff! Bledá tvář!“ zároveň zvolal Komanč.

Vytrhl jsem mu pergamen z ruky, zastrčil jej do své kapsy, postavil se tak, aby nemohli k puškám a pokračoval jsem:

„Vezmu si na chvíli tuto mapu sám, abych vám pomohl najít cestu jeskyní!“

Teprve se vzpamatovali. Vzpřímili se, jakoby k boji.

„Kdo jsi, že se odvažuješ mne okrádat?“ ptal se Komanč.

A chtěl si jít pro pušku. Namířil jsem revolverem, napjal kohoutek a odpověděl:

„Nekradu. Je-li mapa tvoje, dostaneš ji zpět. Od pušek, nebo střelím! Nejsem tu sám.“

Na můj pokyn přišli Pappermann, Inču-inta, Vinnetouové a zvolna za nimi „Zlatíčko“.

„Uff!“ zvolal Kiowa spatřiv Pappermanna. „Modrá tvář!“

„A bílá squaw,“ dodal Komanč opravdu ulekaně.

„Slyšeli jste o modré tváři a bílé squaw. Kdo jsem tedy já?“ ptal jsem se.

„Old Shatterhand!“ odpověděl Komanč.

„Old Shatterhand! Náš nejhorší nepřítel!“ zvolal Kiowa.

„To je lež! Nejsem nikomu nepřítelem. Ano, spíše bych byl nepřítelem bělochů než rudých mužů! Ptejte se svých náčelníků, jak jsem je šetřil! Zeptejte se starých bojovníků svých kmenů, kdy ode mne slyšeli slovo nenávisti nebo zda mohou vyprávět o jediné mstě, které jsem se dopustil. Miluji všechny lidi, tedy i vás. Chci vaše štěstí a zabraňuji proto každému vašemu činu, jenž by vás uvrhl do neštěstí. A vykonat takový čin jste přišli dnes na toto místo. Nestrpím, abyste jej provedli. Posad'te se a vydejte nože. Jste zajati!“

„Nejsme zajati, ale...“

A skočil na mne. Leč já se mu vyhnul vpravo, chytil jej za bok a porazil na zem. Hned na něm klečel Inču-inta, právě tak naložil Pappermann s Kiowem.

Za chvílku byli svázáni, že se nemohli hnout. Sedli jsme si k nim. Vinnetouové přivedli naše koně. Vyňal jsem z kapsy mapu a prohlížel ji. A ihned jsem poznal, na čem jsem. Řekl jsem Komančovi:

„Awat-towah, medicinmann Komančů mi poví, má-li velikou sbírku knih.“

„Nemám. U Komančů je nikdo nemá,“ odvětil.

„Víš snad Awat-towah, kdo knihy má?“

„Na Mount Vinnetou, Tatellah-Satah.“

„Jinde ne?“

„Nevím.“

„Pak tuto mapu již nikdy nedostaneš. Dám ji pravému majiteli. Byla ukradena Tatellah-Satahovi.“

„To není pravda!“ vybuchl Indián.

„Je to pravda!“ tvrdil jsem já.

„Dokaž to!“

„Velmi snadno. Jen že mi asi nebudeš rozumět. Tato mapa je číslována a to starým nářečím ‚pokonči‘ řeči Mayů. V rohu jsou stovky: jo-tuc t.j. pětkrát čtyřicet, tedy dvě stě. A v druhém rohu jsou desítky a jednotky: wuk-lag. To je sedm a deset, tedy sedmnáct. Tato mapa je číslo dvěstěsedmnácté. Ukáži ji Tatellah-Satahovi a dozvíš se, že mu náleží.“

„Nemáš komu co ukazovat, a nic mu nenáleží. Tato mapa je ovšem ukradena, ale nyní tebou. Jsi sám zloděj!“

„Mlč, nebo ti dám přes hubu, starý lumpe!“ přerušil jej Pappermann. „Kde jsou bratři Entersové?“

Nebyl to špatný úskok. Rudoši se tak nejsnáze dozvěděli, že víme víc, než se domnívali. Nemohli skrýt své překvapení, přece se však rychle ovládli a Kcmanč se ptal zcela lhostejným hlasem:

„Entersové? Kdo to je?“

„To jsou bratři, kteří slíbili, že nás vydají vám. A teď víte dost, abyste byli přesvědčeni, že nemáme proč s vámi zacházet v rukavičkách. Řekněte ještě slovo, které se nám nebude líbit, a dostanete výprask!“

Sice bych byl raději hovořil sám. Ale starý lovec konečně po dlouhých letech měl zase před sebou zajatce a proto jsem mu dopřál laciného potěšení trochu si zakřičet. Medicinmanni již ani nemukli. Jméno Entersů je sklíčilo.

Pak jsme jedli. „Zlatíčko“ vybalilo pokrmu a předkládalo nám. Koně jsme odsedlali. Směli se napít a napást se dosyta. Pro mne byla ovšem mapa důležitější než jídlo. Prostudoval jsem ji důkladně s Inču-intou, který tvrdil, že jeskyni dobře

zná. Objevily se však rozpory mezi mapou a jeho vědomostmi. Podle mapy měla jeskyně jen jediný vchod dole, kde jsme byli, ale tři východy nahoře, dva úzké a jeden široký. Širokým východem končila sjízdná cesta za vodopádem. Na určitém místě se od této cesty oddělovala pěšina, jež se brzy dělila opět ve dvě. Jedna končila v zámku; jenže nebylo možné vyčíst z mapy, na kterém místě. Náčrt byl příliš malý. Druhá nevedla tak vysoko. Ústila ve vnitřním údolí, snad, jak se zdálo, blízko začaté sochy Vinnetouovy nebo u některé kazatelny. Inču-inta však o žádném z těchto tří východů nevěděl.

Bylo mu známo jen tolik, že tam východy bývaly, ale že byly již dávno zasypané. Proč, nevěděl. Dále tvrdil, že cesta je sjízdná, že v nitru jeskyně stoupá, avšak náhle se ke konci úží a přestává u skupiny krápníků. Dále prý nevede. Hučení vodopádu lze prý však již slyšet, má-li člověk dobrý sluch.

Kdo měl pravdu? Inču-inta nebo mapa? Nejspíš ta. Rozhodl jsem se spoléhat na ni, zvláště v horní části jeskyně, pokud se týká oněch tří východů. Až po ně jsem mohl důvěřovat znalostem našeho „sluhy“. Proto jsem se rozhodl, že vezmeme koně s sebou. Domnívali jsme se, že se budeme muset jeskyní vrátit. Jeli však nahoře tak široký a pohodlný východ, jak mapa pravila, budeme doma hned a pohodlně. Zbytečně bychom se jeskyní vraceli a pak ještě pět hodin jeli málo schůdnou cestou domů. Inču-inta sice neupustil od svého mínění, že budeme muset zpět, zvláště s koňmi, ale já zase tvrdil, že rozumného člověka by nikdy nenapadlo úplně zasypat tři východy z veliké jeskyně. Spíše jsem se domníval, že jsou zakryty, maskovány, aby je každý nenašel. Spoléhal jsem na svoje dobré oči a na domýšlení.

Hned po jídle jsme se vypravili prohlédnout podzemí. Přinesli jsme si zásobu pochodní a svíček. Otevřeli jsme balíky zajatých medicinmannů a objevili že se i oni zásobili pochodněmi. Abychom se uchránili před vlhkostí a chladem, zabalili jsme se do velkých, tenkých, ale nepromokavých indiánských příkrývek, jako do plášťů. Osedlali jsme koně. Zajatí Indiáni byli přivázáni ke svým koňům. Po zapálení několika pochodní, jsme zahájili jízdu podzemím. Napřed jel Inču-inta s jedním Vinnetouerri, jenž nesl pochodně. Pak já a „Zlatíčko“, za námi Pappermann se zajatci a ostatní Vinnetouové s druhou pochodní. Kde bylo třeba, zapálili jsme jich ještě více.

Cesta stoupala místy dosti příkře. Jeskyně byla všude tak vysoká, že jsme mohli pohodlně sedět na koních. Podzemní prostory, jimiž jsme projížděli, si nebyly nijak vzájemně podobné. Změna stíhala změnu, překvapení následovalo za překvapením. Občas jsme se nemohli zdržet hlasitých výkřiků údivu. Byli jsme v nádherném světě krápníkových pohádek.

Nejodvážnější myšlenky proměněné v živec, aragonit a zkamenělou pěnu rostly jako stalaktity ze stropu dolů. Stejně krásné stalagmity jim stoupaly zdola vstříc, spojující se s nimi v sloupy, pilíře, varhany a jiné podoby, o nichž stěží člověk uvěřil, že jsou to zjevy pozemské. Nemohli jsme se zdržovat podrobnou prohlídkou. Pudilo nás to kupředu, nahoru, k místu, kde se mělo rozhodnout, projedeme-li či ne. Tak jsme projížděli chodbami a tunely, síněmi a rozlehlými sály, refektáři a kostelními loděmi, předsíněmi a širokými sloupovými síněmi, verandami a koridory. V propastech podél cesty šuměla řeka. Místy jsme proklouzli mezi tenounkými vodními prameny, jež jakoby crčely z ukrytých

zahradních stříkaček, zkrápěly cestu. Přijeli jsme na místa, kde jsme mysleli, že prší. Viděli jsme stříkat a řítit se kaskády vody a vyhýbali jsme se vodním paprskům, padajícím z neviditelných okapů. Ale nezdržovali jsme se. Jeli jsme dál, dál a dál, až tam, kde končila široká cesta. Náhle byla tak úzká, že byla schůdná pouze pěším.

„Viz, že jsem měl pravdu,“ řekl Inču-inta. „Jet dál není možné. Není tu východ, jenž by vedl k vodopádu.“

Zdálo se, že má pravdu. Stáli jsme v široké chodbě, zakončené skupinou stalaktitů a stalagmitů. Vpravo kolem této skupiny vedla úzká pěšina. Na mapě však nekončila. Vedla bez překážky dál, jen pěšina od ní odbočovala. Zde bylo rozhodující místo! Nadešla chvíle, kdy se muselo ukázat, zda se mohu spolehnout na své oči a svou kombinační schopnost. Prohlížel jsem skupiny krápníků a brzy jsem poznal, že i bez velkého důvtipu je možné ztracenou širokou cestu najít.

Stalaktity jsou krápníky, jež rostou shora, ze stropu dolů. Stalagmity však z půdy nahoru. Když se uprostřed setkají, utvoří sloupky a skupiny sloupů. Stalagmity povstávají jinak, než stalaktity. Oba je lze snadno rozeznat, protože mají odlišnou strukturu, odlišné složení, stavbu. Viděl jsem, že krápníky shora visící jsou pravé. Ale krápníky dolní byly nepravé, byly to stalaktity, nikoli stalagmity. Nevyrostly na svém místě, nýbrž byly na ně dopraveny lidmi! Proč? Odpověď byla na snadě: aby byla ukončena široká cesta, skryt východ, docela tak, jak jsem to tušil.

Zatřásl jsem krajním kamenem. Vzal jsem jej a odklidil stranou. Druzí mi ihned pomáhali. Brzy jsme odnesli tolik stalaktitů, že jsme se mohli přesvědčit o cestě za nimi. Rozšířili jsme otvor tak, aby prolezl muž. Pak jsem rozkázal Pappermannovi a Vinnetouovi s pochodní, aby vlezli do díry za mnou. Chtěl jsem vidět, co je dál. Ostatní měli zatím odklidit tolik kamení, abychom mohli koně převést.

Vzali jsme si ještě jednu pochodň do zásoby a šli po cestě za krápníkovou hradbou. Byli jsme nuceni stoupat ještě příkřeji, než dosud. Brzy jsme slyšeli šumot, hluk a konečně hřmění, jako u Niagary. Hluk a hřmot tak vzrostl, že jsme ani vlastních slov neslyšeli. Pravá stěna spadala kamsi do hlubiny. Levá nikoli. Zpředu nahoře se začalo šerit, jako by k nám světlo pronikalo tlustým mléčným sklem. A náhle jsme za ohybem cesty spatřili závojový vodopád, řítící se do hlubiny, jehož vody tvořily říčku. To byla ona, jež nás dovedla až k jeskyni. Z vodních spoust vál tak silný vítr, že jsme si museli držet klobouky, aby nám je neodnesl. Šli jsme jako po evropské horské silnici. Na jedné straně skalní stěna, na druhé zející propast, v níž mizely jezerní vody. Nebylo zábradlí, cesta však byla tak široká, že mohli jet vedle sebe čtyři koně. Tak jsme šli podél celého vodopádu. Pak světlo shora zmizelo a my dál kráčeli jen za svitu pochodní stoupající štolou. Ta nebyla rovná, nýbrž prudce zahnutá. I tam jsme slyšeli hukot, jenž šuměl tak, že nás takřka ohlušoval. Pak jsme zase uviděli denní světlo, ale ne shora, nýbrž zpredu k nám pronikající. Šli jsme za ním a vyšli záhy z jeskyně na čerstvý vzduch. Vlastně ne ještě ven z jeskyně, nýbrž do prostoru mezi hučící vodní spoustou a vysokou skalní stěnou, přes kterou se vodopád řítí. Stáli jsme těsně u propasti, do které padala voda z jezera.

Stačilo jít mezi skálou a vodou na konec vodopádu a proniknout křovím na bílý den. Věděl jsem dost. Vrátili jsme se k druhům do jeskyně. Když jsme k nim došli, viděli jsme, že ještě nejsou s prací hotovi. Kameny byly tak těžké, že bylo třeba mnoho času a síly, aby byly odklizeny. Zatím, než byli hotovi, vykonal jsem ještě jednu výzkumnou cestu, totiž po pěšině. Chtěl jsem se dozvědět, kde ta vychází na bílý den. Vzal jsem s sebou Inču-intu místo Pappermanna. Také Vinnetou s pochodní šel a žena, které o to prosila. Svolil jsem, ač nám její přítomnost mohla pátrání jen znesnadnit.

Soudil jsem, že jsme právě pod místem, kde stavěli obrovskou sochu, anebo nedaleko něho. Odtamtud nebylo daleko k místu, kde se na mapě dělila stezka ve dvě pěšiny. Došli jsme tam a viděl jsem, že i tam jsou stalaktity místo stalagmitů. I tam stezku maskovali. Inču-inta však nic netušil a kráčel dále se světloňošem. Šel jsem za nimi. Stezka, kterou minuli, vedla jistě ke kazatelárnám. Chtěl jsem tento objev utajit. Druhá vedla na mapě do hradu. I tu bych byl ještě rád poznal. Kráčeli jsme po ní až tam, kde zdánlivě končila.

„Tu je konec,“ řekl Inču-inta a zastavil se.

„Ano, jak dříve. Ale odstraníme kameny a uvidíme, že za nimi stezka vede dále.“

Tam stalaktity nebyly tak těžké. Odstrčil jsem jich několik stranou. Inču-inta mi pomohl. Nemuseli jsme ostatně odnášet všechny krápníky. Stačilo, abychom otvorem sami prolezli. To jsme udělali. Dále však už krápníky nebyly. Stoupali jsme skalními dutinami, až jsme došli k umělým schodům. Stěny chodby měly omítku. Vzduch byl čistý a suchý. Nepodíval jsem se dřív na hodinky ani nepočítal schody. Zdálo se mi však, že jdeme alespoň čtvrt hodiny. Pojednou schody končily. Nemohli jsme dále. Byli jsme na úzkém kamenném schodišti. Pod námi schody, vpravo i vlevo zeď, nad námi zeď. Okna, dveře ani otvor tam nebyl. Co dál?

Nad posledním stupněm tvořila část stropu kamenná deska. Nemohla být těžká, protože měla sotva tři pídě v poloměru. Chtěl jsem ji zvednout. Nehnul jsem s ní. Měla však dvě jamky, které jistě nebyly vydlabány bezdůvodně. Vstrčil jsem do jedné rukojeť nože. Tak jsem získal oporu a točil jí dopředu, dozadu, vpravo – marně. Ale vlevo se konečně dala odsunout. Měl jsem pocit, jako by se sunula na válci. Nade mnou zel čtyřhranný otvor, kterým jsem mohl vystoupit. Opatrně jsem vystrčil hlavu až po oči a co jsem spatřil?

Vysokou, osmibokou místnost, jež měla dvoje dveře. Stěny byly úplně porostlé mučenkou. Její úponky dosahovaly až ke stropu. V něm byly četné otvory, osvětlující prostor. Úponky byly tak husté, že nebylo vidět zdivo pod nimi. Zelenaly se a klonily pod množstvím květů. To by bylo v pokročilé roční době nemožné, kdyby byly rostly ve volné přírodě. Mezi růžovými květy byly vedeny a stříhány květy bílé do podoby kříže, vysokého asi čtyři metry. Toto znamení křesťanství bylo mi na místě neznámém a tajemném tím nápadnější. Naproti mně byly zavřené dveře. Za mnou asi také. Spatřil jsem je teprve, když jsem z otvoru docela vystoupil. Nebyly však ve stejné výši s půdou, nýbrž mnohem výše; vedlo k nim několik schodů. Vystoupil jsem po nich, odstrčil závoru a otevřel. Stál jsem pod širým nebem. Nezdržuje se určování místa,

vstoupil jsem zase dovnitř, zavřel a vyzval Inču-intu, aby vystoupil z podzemí a řekl mi, zda ví, kde jsme. Sotva stanul vedle mne, zvolal udiveně:

„Uff! To je květinová kaple, kde se modlívá Tatellah-Satah.“

„Ke komu?“

„K velikému, dobrému Manitouovi. Ke komu jinému?“

„Ale tu přece je kříž, symbol křesťanství!“

„To je dílo Vinnetouovo. Vypěstoval je a říkal, že to je znamení jeho bratra Old Shatterhanda. Že mu ještě nerozumí, že však tím lepe porozumí, čím výše znamení vyroste. Měl tě tak nesmírně rád!“

Je možné si pomyslet, jak jsem byl dojat! Ptal jsem se však dále:

„Kam vedou tyto dveře, naproti nám?“

„Do ložnice Tatellah-Satahovy.“

„A tyto nad stupni?“

„Ven, na horu. Ale nikdo netušil, že tu jsou padací dveře, jimiž jsme teď přišli.“

Otvor byl zakryt deskou, kterou jsem odstranil pod nejnižší stupeň schodiště, jež vedlo k druhým dveřím. Stačilo jen desku posunout do původní polohy a dveře do podzemí byly zavřeny.

Zatím vystoupilo i „Zlatíčko“. Neslyšela dole v chodbě, co mi dříve řekl Inču-inta, vykřikla však údivem:

„To je modlitebna!“

Postoupila doprostřed síně, kde byla stolice pokrytá kožešinou. Usedla na ni, naproti kříži a mluvila dále:

„Tu sedává Tatellah-Satah, má kříž před sebou, utrpení pozemské, jež vykupuje jedince i celé národy. Modlívá se za vykoupení národa svého.“

„Odejde,“ řekl jsem, „ale přijdeme zase.“

„Sem? A kdy?“

„Asi za půl hodiny. Vráťím se pro oba zajatce. Ty dopravíme tudy do zámku a nikdo se o nich nedozví. Chci jejich přítomnost úplně zatajit, aby nikdo z jejich spojenců netušil, kam zmizeli. Nemělo by smysl, aby ses vracela s námi dolů. Musela bys pak zase nahoru.“

„Tedy zůstanu zde.“

Usedla opět na stolicí. Sestoupili jsme do chodby; desku jsem přesunul na její místo. Vrátili jsme se k svým druhům, kteří již kameny skoro odklidili. Posadil jsem se, abych počkal několik minut, než budou odklizeny poslední. A tehdy, když jsem klidně seděl, cítil jsem, že ze stropu cosi na mne padá. Nebyla to voda, nýbrž rozdrcené kameny. Padal na mne prach, písek, ba chvílemi kousky zvící hrachu, bobu i ořechu. Hleděl jsem vzhůru. Světlo pochodně sice nestačilo, přece však bylo nad námi vidět úzkou puklinu, z níž se kousky ulamovaly a drolily. Nebylo na tom v krápníkové jeskyni pranic divného. Proto mne nenapadlo, abych pátral po příčinách. Až později se ukázalo, jak to pro nás bylo důležité.

Když byla cesta uvolněna, řekl jsem, že se rozejdeme. Oba medicinmanni, já, Inču-inta a světlonoš půjdeme pěšky vzhůru pěšinou. Ostatní pojedou s koňmi pod Pappermannovým vedením k vodopádu a vyjdou východem, který jsme již dříve našli. Pojedou pak dál hned do zámku.

Počkali jsme, dokud neodjeli. Pak jsem zavázal medicinmannům oči a zakázal jim se vzpírat. Komanče jsem vedl já, Kiowu Inču-inta. Světloňoš kráčel napřed. Protože zajatí neviděli na cestu, trvalo ne půl hodiny, nýbrž přes hodinu, než jsme se vrátili do místnosti, kde kvetly mučenky. Nevstoupili jsme tam však ihned. Když jsem se totiž chystal odsunout desku, slyšel jsem nahoře hlasy. Někdo asi byl u mé ženy. Odstrčil jsem desku co nejtišeji. Pak jsem se zas tak opatrně jako po prvé, díval, kdo je v síňce. „Zlatíčko“ zmizelo, nejspíš dveřmi nade schody. Na lavici seděl Tatellah-Satah, naproti kříži. Kolem něho stálo dvanáct náčelníků apačských. Byli to vesměs mladší lidé. Žádného z nich jsem neznal. Nejstaršímu bylo asi padesát let. Starý „Ochránce veliké medicíny“ mluvil k nim velmi živě. Slyšel jsem konec věty a to, co říkal potom:

„... náš dobrý Manitou je větší, miliónkrát větší, než jak dosud rudí mužové mysleli. Mysleli, že je jen jejich bohem, ne bohem všech lidí. Kdyby to bylo pravda, jak malý by byl Bůh několika hloučků indiánských, jež mohou být bílými tvářemi rozdrceny, rozdupány, zničeny! A jak veliký by pak byl bůh bělochů! A jak bychom si museli přát, aby tento bůh bělochů nastoupil na místo našeho bezmocného Manitoua. Ale toto přání nám bylo splněno dřív, než jsme si je pomysleli. Pohledte na kříž! Kveté, aby nás vykoupil. Bere nám Manitoua, aby nám Manitoua dal. Praví nám, že je jediný, Všemocný, Nejmoudřejší, Nejsilnější, Nejdobrotivější! A praví, že jej olupujeme o jeho velikost a největší lásku, když jej chceme mít jen pro sebe, pro nejnešťastnější národ a nejslabší plémě. Kříž tkví v zemi a tyčí se vzhůru k nebi. To je jeden jeho význam. Ale rozpíná svoje ramena, aby všechny objal stejnou láskou. Nikdo z nás to nevěděl. Old Shatterhand nám toto poznání přinesl. My ho však nepřijali. Jediný měl toto poznání ve svém srdci – Vinnetou. Pozoroval, zkoušel, začal věřit. A čím pevnější byla jeho víra, tím častěji přišel a prosil mne, aby směl pěstovat tyto mučenky a tento kříž na místě, kde se tak rád modlím. Bylo jeho vroucím přáním, aby směl přivést Old Shatterhanda ke mně. Jeho bílý bratr měl vidět zde, jak pevně se zakořenila v srdci rudého bratra myšlenka kříže a přesvědčení o jediném, velikém Manitouovi, a jak se rozvinula v list i květ. Ale já jsem nesvolil. Nenáviděl jsem Old Shatterhanda. Vinnetou, Nevyrovnatelný odešel a nikdy se nevrátil. Ale to, co žilo v jeho srdci, se vrátilo. Přišlo sem. Pudilo mně denně sem, do této místnosti. To mne učilo přemýšlet. Osvítilo mne. Naučilo mne modlit se ne k malému Manitouovi rudých mužů, nýbrž k mohutnému, nekonečnému, vznešenému Manitouovi Old Shatterhandovu. Ten jediný má moc nám, svým rudým dětem, dát novou duši, abychom se konečně stali těmi, jimiž jsme se stát měli, ale nestali. Dnes je Old Shatterhand v mém domě, který mu náleží, jako mé srdce. Dnes jej miluji. Dnes vím, že bez něho nic nemohu, jako rudé plémě bez bílého. On bude bledou tvář, jež nám vrátí ztracené medicíny. Víte, co to znamená? On to bude, jenž nás láskou spojí, ačkoli jsme se nenávisť chtěli roztržít. A zatím, co my...”

Nedomluvil. Nemohli jsme totiž dosud uhasit pochodně. Zapraskala, jiskry z ní vyletěly a ostrý kouř vnikal otvorem do modlitebny. Indiáni ho rázem ucítili, ohlédl se a spatřili mne. Tatellah-Satah překvapením povstal. Nezbylo, než vystoupit z otvoru.

„Old Shatterhand! O němž mluvíme!“ zvolal.

„Old Shatterhand? To je Old Shatterhand?“ ptali se náčelníci.

„Ano, to je on!“ odpověděl stařec. „Jaký to otvor? Odkud přicházíš? Jak jsi se dostal sem?“

Přistoupiv k němu, podal jsem mu mapu, kterou jsem odňal medicinmannovi Komančů, a řekl jsem:

„Pohled' odkud přicházím.“

Viděl nadpis, viděl číslo a již také vykřikl:

„Ze zdejší knihovny! Důležitá mapa, ukradená mému předkovi! Zloděje marně hledali. Podezřelý byl tehdejší medicinmann Komančů, jenž tu byl hostem několik neděl a do knihovny často docházel! A teď mi ji Old Shatterhand vrací! Odkud ji máš?“

„Od zlodějova pravnuka. Ukážu ti jej.“

Zavolal jsem a přišel ihned Inču-inta a světloňoš s oběma zajatci. Náčelníci Apačů je poznali a chtěli to projevit výkřiky údivu. Kynul jsem jim, aby mlčeli a řekl jim tiše:

„Mlčte! Nesmějí vidět ani slyšet, kde jsou a kdo tu je. Budu vyprávět potom. Je tu nějaké místo, kde bychom je mohli bezpečně zavřít?“

„Máme dobrá vězení,“ řekl Tatellah-Satah.

„Inču-inta je tam tedy dopraví a pak se vrátí. Ještě jej potřebuji.“

Tiše udělal stařec „sluhovi“ rozkazy a zajatí byli odvedeni. Právě v té chvíli se otevřely protější dveře a vstoupila moje žena. Podařilo se jí nepozorovaně z modlitebny odejít a teprve, když mne pootevřenými dveřmi spatřila, myslela, že se může také ukázat. Čtenář si snadno domyslí, že se tím údiv náčelníků nijak nezmenšil.

Pak jsme vyprávěl, co jsem uznal za vhodné. Všechno jsem jim neřekl. Nikoho jsem totiž nechtěl do svých úmyslů a poznatků zasvětit úplně. Když jsem dokončil, vrátil se právě Inču-inta a hlásil, že zajatí jsou dobře zavřeni a Pappermann s družinou od vodopádu že také již přijel. Uložil jsem mu, aby přinesl dvě nové pochodně. Když se tak stalo, sestoupili jsme znovu do jeskyně. „Zlatíčko“ zůstalo nahoře. Tatellah-Satah mne totiž prosil, abych mu ji svěřil. Přijde prý k němu na návštěvu Kolma Puši a rád by prý obě ženy seznámil. Že jsem proti tomu nic nenamítal, je pochopitelné. Budiž ještě poznamenáno, že onen tucet náčelníků se dostavil teprve dnes. Rozbili stany v horním městě a tvořili štáb spolehlivých apačských kmenů.

Měl jsem důvody, proč jsem ještě jednou sestoupil do jeskyně. Když již jsem tam byl, chtěl jsem ji poznat celou. A neznal jsem ještě její malou část. Připomínám, že od široké cesty se oddělovala pěšina, jež se kus dále zase rozvětvovala. Jedna větev vedla do síně s mučenkami. Druhá byla, jak jsem již podotkl, maskována stalaktity právě tam, kde se od první větve oddělovala. Moji průvodci dříve nic nepozorovali. A pro mne však nebylo nesnadné poznat, že místo stalagmitů jsou tam, zdánlivě zcela přirozeně, nastaveny stalaktity. Vrátili jsme se až na ono místo. Vzal jsem proto pouze Inču-intu s sebou. Doufal jsem totiž, že nyní učiním objev, o němž se neměl nikdo nespolehlivý dozvědět. Když jsem promyslel polohu všech podzemních i nadzemních míst v jeskyni i okolí, dospěl jsem k tomuto závěru: široká cesta ústila v údolí, za vodopádem. Úzká cesta končila nejvýše, nahoře v zámku. Mezi nimi vedoucí odbočka pěšiny musela vést na světlo denní mezi zámkem a vodopádem. Nejvhodnějším místem byla

„Dáblova kazatelna“, či jak ji na tomto místě jmenovali „Ucho d'áblovo“, kolem něhož jsme jeli, když nám medicinmann ukazoval vodopád. Nepřekvapovalo mne nikterak, že kazatelna by byla spojena s onou tajemnou jeskyní. Kdož ví, jak důležité události se před pradávnými časy v nich staly a jaké souvislosti dějů a míst zde byly. Proto jsem uznal za vhodné, když jsem se rozhodl jít po jejich stopách, učinit tak pokud možná tajně a zasvětit do objevů co nejméně lidí. To je příčina, proč jsem vzal s sebou jen věrného Inču-intu.

Prohlíželi jsme místo, kde se stezky domněle rozvětvovaly. Nesporné bylo, že dolní stalaktity tam opět nevyrostly, nýbrž byly přivlečeny úmyslně. Podařilo se nám některé odstranit. Poznali jsme, že za nimi opravdu stezka pokračovala. Zbývalo zjistit, kde končí.

Odpočívali jsme chvíli, protože nás těžké krápníky hodně unavily. A tu chvíli bylo kolem nás úplné ticho. Pojednou jsme slyšeli zvláštní sypký praskot z končiny, kdy se asi oddělovala pěšina od široké cesty. Co to bylo, či kdo to byl? Naše bezpečnost vyžadovala, abychom to hned zjistili. Vzali jsme pochodně, zvedli je vysoko nad hlavy a běželi směrem, odkud k nám hluk dolehl. Zjistili jsme však, že hluk nezpůsobil člověk, nýbrž kamení padající shůry právě tam, kde jsem dříve seděl a upozoroval trhlínu ve stropě. Tato však již byla širší a větší. Spadané kusy horniny byly dost veliké. Strop asi nebyl v těch místech dost pevný a cosi se nahoře uvolňovalo. Kdo by byl těmi místy jel, musel se mít na pozoru. Celkem mi však tento zjev byl lhostejný; neměl jsem totiž ani tušení o jeho příčině.

Vrátili jsme se, kde jsme před chvílí pracovali a šli rovnou, nově objevenou chodbou, jejížhož východu jsme dosud neznali. Obrovský Inču-inta se divil.

„Tys jako sám Vinnetou,“ řekl. „Vše slyšíš, vše vidíš a vše vypátráš! A my, kteří tu dávno bydlíme, neslyšíme nic, nevidíme nic a nenalézáme nic! Jsi jako on, a on byl jako ty!“

Stezka vedla ještě příkřeji do výše než prvá. Konečně jsme ucítili pod nohama schody, vytesané do skály. Ty nás dovedly na konec chodby. Ale tento konec netvořila zeď, dveře nebo kameny; sestával z nesčetných kořenů a vláken, vyrůstajících ze země. Chodba již ke konci nevedla skalami, nýbrž zemí. Kořeny byli takřka neproniknutelné. Razili jsme si cestu noži. Ořezávající vše, co překáželo, pronikali jsme krok za krokem kupředu, až jsme byli, ne již v kořenech a v úponcích, světla se štítících, nýbrž v hustém křoví, jehož prostřednictvím pozdravilo nás denní světlo. Zhasli jsme pochodně.

Křoví vyrůstalo z hromady kamení, která byla vystavěna, aby ukryla chodbu, po níž jsme přišli. Prolezli jsme křovím tak, abychom co nejméně větve poškodili, byli jsme – u levého „Ucha d'áblova“, právě podle mého dohadu. Právě „ucho“ bylo na druhé straně za cestou.

„Uff! Uff! Divy se dějí!“ řekl Inču-inta.

„Objev věcí tak starých není divem. Jsme na vaší Devils pulpit,“ odpověděl jsem.

„Jejíž tajemství nikdo nemůže poznat!“

„Nikdo?“

„Nikdo. Ani Vinnetou ho neznal.“

„Počkej tedy! Možná, že je objevíš ty!“

„Já? Já nikdy!“ povídal a divil se.

„Nikdy? Naopak! Možná, že velmi brzy. Ale slib, že budeš mlčet. Ani Tatallah-Satah zatím nesmí nic vědět.“

„Budu mlčet!“ ujišťoval, a v jeho tváři jsem viděl napjaté očekávání.

„Dobře. Podívejme se tedy kolem. Vystupme na ‚Dáblovo ucho‘.“

Nahoře jsem seznal velmi podobné poměry „Kazatelně d'áblově“, kde Mladý Orel zastřelil medvěda. I tady byly dvě kazatelny, jako tam. A za cestou také dvě právě týchž rozměrů. Povrchní pozorovatel by se domníval, že jde jen o dvě elipsy, v jejichž ohniscích je slyšet hlasitě slova tiše promluvená. Jedna elipsa že je na této straně, druhá za cestou. Bystřejší by však poznal, že povstane elipsa teprve pak, když se doplní spojovacími oblouky přes cestu. Tím vznikla ovšem jediná velká elipsa dvojité o čtyřech ohniscích, dvou zde a dvou za cestou. Zasvěcenému to pak umožňovalo různé experimenty zvukové, jež se ovšem jevily nevědomému jako div.

Bylo to zřejmé na první pohled. Můj zrak byl však hned upoután něčím jiným. Od naší poslední návštěvy stala se velmi nápadná změna. Socha Vinnetuova totiž vyrostla netušeně. Byla již hotova do poloviny těla. Nedivil jsem se, když jsem spatřil veliký počet potahů, jež z lomů přivázely hotové stavební kvádry a dělníků, kteří je sestavovali ve figuru vřeteny, skobami a železnými tyčemi. Také obrovskou skálu, o niž se socha měla opírat, již budovali. Lešení, na nichž měli pracovat montéři, byla teprve vystavěna, ale daly se z nich tušit obrovské rozměry práce. Inču-inta viděl, co pozoruji a řekl:

„Pracují jako v horečce. Nejsou si již svou věcí jisti. Denně poznávají, že všichni s nimi nesouhlasí. Proto má být socha co nejdříve hotova, aby její účinek na lid, který přijde na slavnost, byl takový, jak si jej představují. Když jsem byl pro pochodně, slyšel jsem, že budou stavět ve dne v noci, když vědí, že i ty jsi proti nim. Dříve mysleli, že tě snadno odstrčí.“

„Ach! Nejspíše Mr. Okih-čin-ča! Jen ho nech, ať jen odstrkuje, co a koho chce. Ale tys měl objevit tajemství této ‚Dáblovy kazatelny‘. Zde jsou dvě, za cestou také dvě. Zůstanu zde. Ty jdi naproti, také na první. Tam se postav a řekni obyčejným hlasem deset čísel. Já jich nemohu slyšet a přece ti hned čísla zopakují.“

„A já je uslyším?“

„Ano!“

„Ale to je nemožné!“

„Vyčkej, až se přesvědčíš! Jdi! Ale tajně. Nikomu neříkej, kam jdeš a proč!“

Tvářil se náramně nedůvěřivě a odešel. Díval jsem se za ním, ale tak, aby mne nespatriili povozníci a dělníci, kterými se to na cestě jen hemžilo. Nevšímali si ho. Přešel cestu a vystoupil na prvou kazatelnu. Byl jsem velmi zvědav, zda se náš pokus podaří. Naslouchal jsem. Čekal jsem jen okamžik a opakoval tatáž čísla, tak jasně a zřetelně, jak jsem je slyšel.

„Uff! Uff!“ slyšel jsem jej se divit. „Jsi to opravdu ty?“

„Ano, jsem,“ odpověděl jsem.

„A slyšels mne?“

„Tak jasně, jako ty mne. Teď přejdi na druhou kazatelnu a pověz něco, třeba se mne zeptej a já ti odpovím.“

„Jdu.“

I já jsem sestoupil a přešel na druhou kazatelnu. Tam nebylo křoví. Byl jsem rychle nahoře. Slyšel jsem jej vystupovat. Křoví šustilo, větve zapraskaly. Pak již byl nahoře a ptal se:

„Jsi tam ještě? Slyšíš mne?“

„Ano, slyším tě,“ odpověděl jsem, ale neřekl mu, že jsem také změnil místo.

„Mám zase počítat?“

„Ano. Deset čísel!“

Rekl lichá čísla od jedenatřiceti do čtyřicetidevíti a já je opakoval.

Poté jsem ho vyzval, ať se vrátí na prvou kazatelnu a řekne ještě deset čísel. Viděl jsem, že jde k ní a vystupuje nahoru. Teď asi počítal. Ale já neslyšel nic. Sestoupil jsem z kazatelny a šel na cestu. Spatřil mne a přišel také.

„Tys naposledy neodpověděl,“ řekl mi. „Nebo jsem tě neslyšel? Jaký to div! Jaký to div! Uff, uff! Tak daleko je slyšet a rozumět každému slovu. To člověk jinde nedokáže! Jak tomu mám rozumět?“

„Přemýšlej! Vždyť přece máš tajemství rozluštit.“

„Nežertuj! Proč bych měl namáhavě luštit a hádat, co ty již víš. Kdybys to nevěděl, nebyl bys mne poslal hned na správná místa. Dozví se, jak je to možné?“

„Ano, dovolí-li Tatallah-Satah.“

„Ale teď o tom nesmím ani jemu říci?“

„Nikomu. Mohl bys zavinit veliké neštěstí, kdybys o tom řekl třeba jen jediné duši. Půjdem do zámku. Slunce již zapadá.“

Pokud jsme v údolí viděli nebe, bylo pokryto zlatistými, průsvitnými, jako by nadechnutými obláčky. Západ se chvěl diamantově trpytnou kmitající se září. Blýskala se a leskla v nádherném zrcadle vodopádu. Proti vodopádu však stála kamenná postava. Zastavili jsme se v záhybu cesty v údolí, odkud přichází z horního města po prvé spatřili vodopád. S rozkoší jsme hleděli na vodní zrcadlo. Jen osudná postava „Vinnetuouva“ rýsující se ostře proti lehkému, vzdušnému závoji působila tísnivě, chmurně, ba přímo obtížně. Dřevěná lešení zvedající se před závojem vodopádu urážela oči, ač je postavili snad bez olovnice. Stála totiž šikmo. Pouze jeden nosič stál opravdu svisle. Toho jsem si však povšiml pouze mimochodem. Nepřikládal jsem tomu důležitost. Ale z pozemských událostí se žádná neděje bezvýznamně. To jsem poznal brzy i v tomto případě.

Šli jsme do zámku. Inču-inta byl velmi zamlklý. Výsledek našeho pátrání zaměstnával jeho mysl. Když jsme došli do zámku, rozloučili jsme se. On šel k Tatallah-Satahovi a já zamířil k svému bytu, kde jsem tušil čekající „Zlatíčko“. Byla tam, ale ne sama. Kolma Puši byla u ní. Seděly, ruku v ruce. Když jsem vstoupil, vstaly a šly mi vstříc. Z jejich tváří jsem četl, že byly dojaty. Jméno Kolma Puši je z nářečí mokvi a znamená Tmavé oko. Podle jejích tmavých očí jsem ji poznal hned, ač se jinak velmi změnila. Byla mnohem starší než já. Její kdysi pružná postava se shrbila. Šedý, lesklý vlas měla spleten kolem hlavy jinak nepokryté, v tenkých copech. Na jejím zestárlém obličejí byla vráska vedle vrásky. A přece byla hezká. Její krása byla vnitřní, byla krásou stárí. Bývá stopou mnohého žalu a mnoha přemýšlení. Tehdy se ale již neoblékala jako muž. Stanula vedle mne, dlouho si mne prohlížela a řekla s úsměvem:

„Ano. Je to on! Takový jako býval, přes to, že uplynula mnohá léta od doby, kdy jsme se viděli naposledy. Smím Old Shatterhanda pozdravit?“

Ptala se tak, aniž by mi podala ruky. Odpověděl jsem:

„A proč bys nesměla?“

„Je nepřítelství mezi námi pro pomník.“

„Jsem snad vašim protivníkem, nejsem však nepřítelem. Ctil jsem a miloval Kolmu Puši vždy a své přátelství jí zachovám do smrti. Prosím o její ruku, jež bývala tak smělá a udatná a přece mírná a šlechtná.“

Její milý, vrásčitý obličej se vyjasnil. Podali jsme si ruce. Přivinul jsem ji k sobě a políbil její drobné, kdysi tak smutné oči. Pak jsme zase usedli a pokračovali v rozmluvě přerušené mým příchodem. Za hovoru jsem poznal, že v uplynulých letech se Kolma Puši naučila mnoho nového. Vyrůstala duševně se svými vnuky Young Surehendem a Young Apanačkou, ale žel, nad jejich názory a náhledy nevyrostla. Byla nadšena zamyšlenou Vinnetouovou oslavou a neviděla, že bude jen zcela vnější. Byla dokonce přesvědčena, že já i má žena budeme právě tak nadšeni. Když vznikly rozpory, myslela, že budou naším příchodem okamžitě srovnány. Poslední dny nebyla přítomna; vrátila se teprve s Old Surehendem a s Apanačkou. Dozvěděla se vše, jak jsme přijeli, jak nás odmítali jako méněcenné a jak nám Tatellah-Satah připravil zadostiučinění, když pro nás osobně přijel, aby nás odvedl jako hosty do svého zámku. To rozšířilo propast mezi horním a dolním městem ještě více. Báli se teď dole, že právě Old Shatterhand, ten, kterého chtěli odstrčit, bude v pomníkovém sporu hlavním činitelem. To přimělo Old Surehanda a Apanačku k tomu, že se zařekli, že mne nikdy u Tatellah-Sataha nenavštíví. Ale Kolma Puši nedovedla být tak příkrá. Požádala starého „Ochránce medicín“ o dovolení, aby nás směla u něho navštívit. Dovolil jí to. A tak se stalo, že za mé nepřítomnosti seděly obě ženy již hodiny v důvěrném hovoru a jedna druhou si oblíbila, jak jsem hned zjistil. Těch několik hodin však stačilo, aby Kolma Puši dostala od „Zlatíčka“, co od něho čekala. Tak jsem soudil. Čtenář se pamatuje, že dopis, který nám poslala Kolma Puši do vlasti, končil takto: „... přijď a přines mi svou lásku, svou dobrotu a svou víru ve spravedlivého, velikého Manitoua. Tu víru bych cítila ráda tak, jako Ty ji cítíš, milá sestro.“ A ta láska, dobrota i víra přišla. Co bych jí byl musel jako muž říci ostře, povědělo jí „Zlatíčko“ přátelsky. Když jsem vešel, byla již Kolma Puši zpola získána pro nás a stačilo jen několik slov, aby jasně rozuměla mým plánům a názorům. Prosila mne, abych přece jednou přišel do dolního města a navštívil Old Surehanda i Apanačku. Odpověděl jsem:

„To neučiním, protože jsem hostem Tatellah-Sataha. Kdo se vyhýbá jemu, tomu i já se musím vyhnout.“

„Jinak nelze?“ ptala se starostlivě.

„Ne. Podle zákonů rudých mužů je dům mého hostitele mým domem a kdo jím pohrdá, pohrdá i mnou.“

„Odpusť! Nelze však takto mluvit. Mýlíš se. Nikdo se neodváží tebou pohrdat.“

„Nikoli! Ty se mýlíš, ne já! Pozvali mne na Mount Vinnetou. Přišel jsem. Bylo jejich povinností mne přijmout, pozdravit a uvítat. Kdo tak učinil? Nikdo ke mně ani nepřišel. Byl jsem pouze vyzván, abych běhal za vámi. Teď slyšíš moji odpověď!“

„Zlatíčko“ mi tajně kynulo, abych nemluvil tak příkře; vždyt přede mnou stojí žena. Nedbal jsem na to, protože jsem věděl, čeho chci dosáhnout. Mluvil jsem tedy stejně dál.

„Prosím, aby Kolma Puši řekla Old Surehandovi a Apanačkovi, že je zvu k sobě zítra na oběd, sem, do svého obydlí. Bude pozváno ještě, více lidí, kteří však, ještě nevím.“

Její obličej zvažněl ještě více.

„Myslíš, že moji synové přijdou?“ zeptala se.

„Doufám, že ano. A přesně v poledne, ani o minutu později!“

„A nepřijdou-li?“

Při této otázce jevilo se v jejím obličejí velké napětí. Odpověděl jsem:

„Budu to považovat za urážku, která žádá zadostiučinění. Bojiště se hned určí a promluví kule.“

„Mezi přáteli, jakými jste bývali?“

„Přítel, jenž mne uráží, je horší než nepřítel. Řekni jim to. Pověz jim také, že jsem sice zešedivěl, ale jinak že jsem dosud ten, jehož znali. Nepřijdou-li, budeme se střílet. A pak vyženeme celý váš výbor a zvolíme jiný, lepší. Vinnetou byl náčelníkem Apačů. Jak bude uctěn, o tom rozhodnou jen Apači.“

„Když hrozí Old Shatterhand, je to, jako by již hrozba byla vykonána. Mluvíš opravdu vážně?“

„Naprosto vážně! Proč žil Vinnetou? Proč zemřel? Snad proto, aby učinil slavným mladého malíře a mladého sochaře? A jak jej ti nezkušenci zobrazili! Kde je jeho duše? Kde je jeho duch? Každý pastevec, poběhlík, tulák nebo tramp se dovede postavit jako jejich hliněná figura tam dole, o které nám řekli, že to je Vinnetou. Prosím tě, „Zlatíčko“, ukaž jí jiného Vinnetoua, našeho Vinnetoua!“

Žena přinesla z našich zavazadel fotografie, které doma udělala. Když jsem k ní přistoupil a vybíral potřebný obraz, pošeptala mi:

„Nebud' přece tak hrubý. Vždyť vidíš, že skoro pláče! Nemůže za to!“

„Více než myslíš!“ řekl jsem právě tak tiše. „Nerozumí umění a zbožňuje své vnuky. Jen mne nech!“

Již dříve jsem řekl, že jsme s sebou vzali obraz Saši Schneidera „Vinnetou k nebi se vznášející“. Měli jsme několik snímků této malby. Přibil jsem jeden čtyřmi hřebíky na stěnu a rozsvítil lampu, neboť se zatím setmělo. Světlo padalo na obraz z obou stran. Kříž, k němuž se Vinnetou vznáší, se rozzářil.

„Viz! To je náš Vinnetou.“ řekl jsem.

Dívala se mlčky na obraz. Přistoupila blíže a ještě mlčela. Ustupovala krok za krokem a nepromluvila slova. Došla až k protější zdi, skrčila se tam, dívala se vytrvale na obraz a mlčela stále. V její tváři se však kmitl záblesk vyšší radosti. Così krásného a šťastného ji uchvátilo, čemu nerozuměla, co si nedovedla vysvětlit. Pohnula se opona ve dveřích a vstoupil někdo nejméně očekávaný. Tatellah-Satah. Dal mi úplnou vůli a umínil si, že mne bude vyrušovat co nejméně. Ale po objevech, o kterých asi vyprávěl Inču-inta, cítil potřebu mne navštívit, aby se dozvěděl více. Zpozoroval obraz hned ve dveřích, stanul a zadíval se na něj. Pak vstoupil do jizby, šel k obrazu a opět od něho ustupoval, zatímco v jeho obličejí se objevovaly chvatné myšlenky, jež mu tanuly duší. Jeho oči zářily víc a více. Jakési radostné poznání se v něm rodilo.

„Uff!“ zvolal konečně. „To je Vinnetou? To je opravdu Vinnetou? Náš Vinnetou?“

Přikývl jsem.

„Ne však jeho tělo, nýbrž duše!“ pokračoval. „Vznáší se k nebesům. A nad ním kříž. Podobný kříži mučenkovému, který vyrostl v mém domě a v mém srdci! Z jeho vlasů padá náčelnické péro! Poslední, co na něm ještě bylo pozemského. Je vykoupen! Je volný! Jaká krása!“

Stál jak u vytržení. Jeho rty se pohybovaly, ale slova slyšet nebyla. Teprve za chvíli přemluvil:

„Je to on! Kéž bychom jej mohli ukázat všemu našemu lidu! Kéž bychom mu mohli postavit pomník právě takový, jako jej cítím v této chvíli. Jeho duši!“

„Můžeme!“ řekl jsem.

„Můžeme?“

„Ano! Můžeme a učiníme to.“

„To není možné.“

„Proč?“

„Ukázat jeho duši? Z kovu nebo kamene?“

„Ne z kovu ani z kamene. A přece výše se tyčícího, než kamenná postava, jež má stát na Mount Vinnetou.“

„Nerozumím ti!“

„Porozumíš brzy, snad již zítra. Pojd' a usedni zde! Ukáži ti ještě více.“

Učinil tak. I Kolma Puši vstala, vytrhnula se z mlčení, a řekla:

„Old Shatterhand zvítězil jako vždy. Ale ne sám, nýbrž se svým přítelem Vinnetouem.“

Ukázala na obraz a mluvila dále:

„Takového Vinnetoua Young Surehand ani Apanačka nevytvoří. Jdu. Vyřídím jim pozvání a doufám, že přijdou. Ukážeš jim svého Vinnetoua?“

„Ano, budou-li si to přát.“

„Bud' zdrav! Nevěděla jsem, že jsou obrazy, které jsou výmluvnější než dlouhé řeči.“

Odešla.

Ano, dosud netušila, jak mocnou řečí hovoří pravé umění. Já to však věděl. A proto jsem jí obraz ukázal, aby v jejím srdci vyvolal mohutnou ozvěnu. Vždyť znala osobně toho, jež představoval. Ctila jej a milovala. A jemu děkovala za to, že její život kdysi tak bezútěšný byl ozářen blahem a štěstím. Nebylo možné, aby na ni obraz nepůsobil. A tento vliv odnášela v duši. Má přísnost byla úmyslná a doufal jsem, že se zamýšlený účinek dostaví. Když odešla, pravil Tatellah-Satah:

„Přicházím, abys mi vyprávěl o svém pátrání v jeskyni a chci ti pak ukázat knihovnu, z níž byla mapa ukradena. Ale mluvme napřed o tomto obrazu. Máš pouze jeden? Pak bych nesměl své přání vyslovit.“

„Mám jich několik.“

„Prosím tě tedy, abys mi jeden daroval.“

„Vezmi si tento! Je tvůj!“

„Děkuji ti! Není podivné, že Old Shatterhand je vždy ten, který dává, kdykoli přijde ke svým rudým bratřím? Co dostane od nich, je nepatrné, protože jsou chudí. Ale on rozdává jen bohatství vnitřní, duševní, jež se penězi ani jakýmkoli

vnějším platidlem nahradit a zaplatit nedá. Mluvím-li takto o Old Shatterhandovi, míním tím bělochy vůbec, protože jím od nynějška budeme povinni vděčností jen za dobré; jiné nebudeme od nich dostávat. Myslíš, že tímto obrazem protivníky přemůžeš?“

„Ne obrazem, nýbrž Vinnetouem samým. Obraz bude jen klíčem k uzavřeným zámkům jejich srdcí a porozumění. Tam u vodopádu se staví socha náčelníkova. Také já dám postavit sochu Vinnetouovu.“

„Jakže?“

„Pomník Vinnetouův, ale krásnější, daleko ušlechtilější, než by mohl udělat kterýkoliv umělec.“

„A kdo jej postaví? Ty?“

„Já? Ó ne! Co neumí žádný umělec, to tím méně dovedu já. Stavitelem, sochařem bude Vinnetou sám. Jeho práce je již hotova. Je to dílo mistrovské, učiním je pouze přístupným všem lidem.“

„Kde je máš?“

„Ve vedlejší světnici. Vykopal jsem je na Nugget-tsilu. Je to náčelníkova zvěř. Jsou to jeho rukopisy. At jen si Surehandové a Apanačkové stavějí u vodopádu! Budeme také stavět! Zde, v zámku. Čí stavba bude mít skutečnou cenu, se ukáže. Prosím tě, dovol, abych směl zítra pohostit přátele. Přesně v poledne. Pozval jsem již Old Surehanda, Apanačku prostřednictvím Kolmý Puši.“

„Uff! Ti nepřijdou!“

„Zvu i všechny tvé náčelníky. Také Athabasku, Algongku, Wagare Teye, Avaht Niaha, Šahko Matto a jiné. Pouze tebe ne. Neboť tys nade všemi, jež jsem jmenoval.“

„Víš, že tu jsi pánem. Učiň, co chceš. Inču-inta ti poví a obstará, co potřebuješ, zvláště pokrmy k hostině. Jen ještě otázku, k čemu právě oběd pro pozvané?“

„Za prvé: abych přinutil Old Surehanda i Apanačku přijít sem. Za druhé a hlavně proto, abych s náčelníky utvořil to, čemu běloši říkají čtenářský kroužek. Denně budou přicházet sem, vždy večer, a ty budeš kroužku předsedat. Já pak přečtu vše, co Vinnetou napsal a odkázal rudým, bílým i jiným lidem.“

„Uff! Uff! Tak jest!“ zvolal „Ochránce veliké medicíny.“

„V těch papírech žije jeho duch a jeho duše. Četbou jí dáme možnost vystoupit v čisté, jasné, ušlechtilé a osobité velikosti. V duši posluchačově se vytvoří duševní, tedy pravý, věrný obraz tvého a mého Vinnetoua. A kdo jej pocítí sám v sobě, kdo jej pochopí, nikdy nepůjde s výborem a panem Okih-činčou. Souhlasíš?“

Podal mi ruku a promluvil:

„Souhlasím z celého srdce! Znám sice, co Vinnetou napsal, ne všechno, ale dost, protože mi často dovolil nahlédnout do svých myšlenek, a myslím, že jsi zvolil dobrou cestu, jež nás dovede k míru bez hnusného boje.“

„Vezmu tedy obraz a dovol, abych ti ukázal jiný!“

Podal jsem mu jej a připevnil místo něho na stěnu velikou hlavu Marah Durimeh. Sotva ji spatřil, zvolal:

„Kdo je to? Jsem to já? Či moje sestra? Nebo má matka? Nebo některý můj děd?“

„Je to Marah Durimeh, o které ti ještě budu mnoho vyprávět.“

„Pravíš Marah Durimeh. Je to snad naše dcera královská Marimeh?“

„Ano. Ale o tom později. Když již prohlížíme obrazy, ukáži ti ještě jeden.“

Místo Mary Durimeh pověsil jsme na stěnu obraz Abu Kitala. Účinek tohoto obrazu na Tatellah-Sataha byl prazvláštní. Strnule se díval na stěnu, zavřel oči, přemýšlel a řekl pak oči neotvíraje:

„Znám jej. Vinnetou o něm mluvil. Řekl, že jej zná od tebe. To je Násilník; pouhý pohled na něho působí srdci bolest! Tys jej nazval Abukal.“

„Jen jméno není správné. Jmenuje se Abu Kital. Vícekrát jsem však s Vinnetouem o něm hovořil.“

„Nemohu si jej teď dokonale prohlédnout. Ale dovolíš mi později?“

„Vezmi si jej. Vezmi si také Marah Durimeh. Mám obrazů více.“

„Tak je slož a podej mi je!“

Teprve když jsem to učinil, otevřel oči a řekl:

„Jdu. Beru je s sebou. Upoutaly mne i moje myšlenky. Jsem jejich vězněm. Ted' již nemám kdy, abych ti ukázal knihovnu. Uvidíš ji později. Tedy, Inču-inta opatří vše, co budeš na zítřek potřebovat.“

Když stařec odešel, bylo nám podivně. Fotografie jsme na Mount Vinnetou nepřinesli úmyslně a jejich důležitost jsme však náhle objevili. Pro „Zlatíčko“ bylo však něco ještě daleko důležitějšího, totiž zítřejší oběd. Pozval jsem hosty. Proto se cítila hostitelkou. Chtěla se s Inču-intou poradit o jídelním lístku. Zavolala tedy obrovského „sluhu“. Přišel a ujišťoval nás, že všechno potřebné mají, maso, mouku, všechno. Znělo to tak nadějně, že „Zlatíčku“ vzrostla odvaha. Sestavila ihned menu. Polévku, kuře, rybu, pečení, hovězí, salát, cukroví, sýr atd. Zvláště jí záleželo na zvěřinovém ragú a na rýžovém nákypu s jahodovou omáčkou. Inču-inta nábožně poslouchal a přikyvoval. Znal vše, věděl vše, měl všechno a slíbil všechno. Tvář se mu však stále prodlužovala. Žena se ptala také na koření a potřebovala ovšem i mlýnek. Indián ujišťoval, že jich mají alespoň dvacet. Radostí zářila.

„Slyšíš! Mají tu všechno!“ jásala. „Bude to skvostná hostina!“

„Miláčku, nechtěla bys všechny ty krásné věci napřed vidět?“

„Ano, prohlédnu si je. Ale ty u toho nesmíš být.“

„Proč ne?“

„Nepotřebuji tě. Díval by ses mi zbytečně pod pokličky.“

„Tak jen jdi a vař! Mnoho zdaru v kuchyni!“

„Děkuji! Sbohem! Přijdu brzy.“

S veselou odešla. Inču-inta za ní! Ale než byl za dveřmi, obrátil se ještě a podíval se na mne tak bezútěšně a rozpačitě, že jsem se div nedal do smíchu. Za hodinu mi přinesli večeři. „Zlatíčko“ vzkazovalo, abych jedl sám. Ještě nemůže přijít. Za hodinu vyřizoval Inču-inta, že bude asi za dvě hodiny hotova. Chtěl jsem se zeptat proč, ale on zmizel tak rychle, že jsem neměl kdy se zeptat. Četl jsem Vinnetouovy rukopisy. Dvě hodiny uplynuly. Ze dveří zazněl hlas mé ženy:

„Jdi spát, jsi-li unaven! Mám ještě mnoho práce.“

Otočil jsem se rychle po ní, ale již zmizela. Jen opona u vchodu se pohybovala. Čekal jsem ještě hodinu. Pak jsem vstoupil do Vinnetouovy ložnice a uleh. Jak dlouho jsem spal, nevím. Procitl jsem. Zpozoroval jsem, že stojím ve své

světnici u dveří, jež vedly z obydlí Vinnetouovy sestry do světnice mé. Zakašlal jsem si. Zeptala se:

„Nespíš?“

„Ne, právě jsem se probudil. Kolik je hodin?“

„Skoro tři.“

„Tak dlouho jsi byla v kuchyni?“

„Ano. Ale to není kuchyně, nýbrž cosi docela jiného. Musím ti to ve dne Ukázat. Všecko tu je tak kolosální...“

„A co knedlíčková polévka?“

„Ta ovšem nebude.“

„A což zvěřinové ragú?“

„Ani to.“

„Rýžový nákyp...“

„Poslyš, myslím, že se mi chceš posmívat!“

„A co těch dvacet mlýnků?“

„Prosím tě, mlč! Pomysli si: devět Indiánek a čtyři Indiáni ve velikém sálu, kterému tady říkají kuchyně. Jak museli běhat, spěchat a pracovat! A co ještě budou muset vykonat, než bude oběd hotov! Bude to překrásné! Peču dokonce i svátek! Ale teď dobrou noc!“

„Na jak dlouho?“

„Do pěti. Pak musím zase do práce. Všech mých třináct pomocníků přijde také.“

Vešla do svého bytu a já zase usnul. Když jsem se probudil, bylo již pozdě ráno. Na pokrývce ležel lístek tohoto obsahu: „Vstala jsem v pět hodin. Vše se výborně daří. Oběd bude velkolepý. Můžeš spát až do půl dvanácté. Přijdu a vzbudím tě. Jídla je připravena. Vzbudíš-li se dříve, jdi si ji prohlédnout, nechybí-li něco. O hostech jsi nic určitého neříkal. Proto jsem za tebe pozvala kdejakého náčelníka. Neměla jsem to snad udělat? Jídla bude dost. Bude dokonce i čínský čaj ze sušených listů jahodových a hromada salátu z lociky. Tvé Zlatíčko.“

Vstal jsem a zavolal Inču-intu. Přišel a řekl mi, že na mne již hodinu čekají dva běloši.

„Běloši? Myslím, že ti sem vůbec nesmějí!“

„Jsou to přátelé Okih-čin-čovi. Dovolil jim přijít na Mount Vinnetou.“

„A tak! Jak se jmenují?“

„Bratři Entersové.“

„Znám je. Kde jsou?“

„Na dvoře. Mám je přivést?“

„Ne. Sejdu k nim. Co dělá moje žena? Kde je?“

„Ještě v kuchyni. Tam vládne jako královna. Tam září jako slunce a pracuje jako nejchudší žena opovržených Indiánů Koyotů. Ráno dostala velmi dobrou pomocnici, ze které má radost, Aštu, ženu Wakona, medicinmanna Siouxů. V táboře dole slyšela, že squaw Old Shatterhanda bude hostitelkou dnešních našich hostů a přišla k ní a požádala, aby ji směla pomoci. Teď máme dvě hostitelky, evropskou a indiánskou, jež budou samy na obsluhu náčelníků dohlížet. Pohled však, kdo je to?“

Stáli jsme u okna. Ukázal na dolní město. Tam bylo vidět asi sto Indiánů oblečených v kožené kabátce a jak se zdálo, na dobrých koních. Nemohli jsme však poznat, ke kterému kmeni náleží. Nezůstali v dolním městě, nýbrž jeli výše. Vedl je vysoký muž, hrdě sedící na koni. Nebylo kdy je déle prohlížet. Šel jsem do dvora, k čekajícím bratrům. Hariman se zaradoval, že mne zase vidí. Sebulon byl, jako vždy, zdrženlivější.

„Jistě vás překvapuje naše návštěva, Mr. Burtone,“ řekl Hariman. „Nesmíme dlouho řečnit, protože nikdo nemusí vědět, že se s vámi stýkáme. Proč jste se nám neukázal u Tmavé vody?“

„Protože jsme museli odjet dříve, než jsme měli v úmyslu. Bojovníci oněch čtyř kmenů jsou tam dosud?“

„Dnes již ne. Jsou na cestě sem. Za tři dny budou tady.“

„Kolik jich je?“

„Přes čtyři tisíce jezdců.“

„Kde se skrývají?“

„V údolí hodně daleko odtud. Říká se mu ‚Údolí jeskynní‘.“

„Znáte je?“

„Ne. Ale pojedeme tam ještě dnes, abychom se v něm vyznali. Především záleželo nám na tom, abychom to ohlásili vám.“

„Jak vás pustili sem? Vždyt výbor nechtěl strpět bělochy?“

„Kiktahan Šonka nám řekl, abychom vyhledali Mistra Antonína Papera. Proto nás pustili.“

„Kde jste se usadili?“

„Právě u toho lotra Papera!“

„Lotra? Proč mu tak říkáte?“

„Protože je pravý lotr. Přišli jsme poctivě. Vyřídili jsme správně vše, co mu vzkázal Kiktahan Šonka. Tvářil se jako náš nejlepší přítel. Pozval nás, abychom zůstali u něho. Ale pak jsme vyslechli jeho rozmluvu s agentem Eveningem a dozvěděli se, že je to nejhorší lotr pod sluncem. Pomyslete, Mr. Burtone, my oba máme být jím, Eveningem a Kiktahanem Šonkou využiti, aniž bychom za to co dostali a dokonce až nás nebudou potřebovat, chtějí nás odstranit, abychom nadobro zmizeli. Pomyslel by si to někdo?“

„Ano. Vím to již dávno. A vím ještě více. Paper i Evening jsou starým Kiktahan Šonkou právě tak podváděni. Mají být také odstraněni, až se chystaný kousek zdaří. Spojení náčelníci nedají nikomu nic a nechají si všechno.“

„K čertu! Pak jste jediný poctivý člověk! Věžíme tu mezi samými zrádci a lháři! Poradte nám, Mr. Burtone, potřebujeme to!“

Je zřejmé, co jsem jim poradil: aby zůstali u Papera, a řekli mi vše, co zpozorují. Co dále, uvidí. Když odcházeli, byl jsem si jimi jist více, než dosud.

Sebulon se však ještě váhavě zeptal:

„Smím se zeptat, jak se daří Mrs. Burtonové?“

„Děkuji. Má se velmi dobře. Často o vás hovoří.“

„Opravdu? Jistě?“

„Ano. Myslím dokonce, že vás má ráda.“

Jeho tvář nabyla takového výrazu, že bylo možné zapomenout na všechno zlé, co si o něm kdo mohl myslet. Jeho rty se pohybovaly, jako by chtěl něco říci, ale slyšet nebylo nic.

Před branou museli ustoupit. Kdosi přijížděl. Poznal jsem vysokého, hrdého muže, který vedl dříve již zmíněný zástup. Indiánů. Bratří stojících u brány nedbal. Přijel až ke mně a řekl krátce:

„Nikdy jsem tě dosud neviděl. Ale jsi Old Shatterhand?“

„Jsem,“ odpověděl jsem.

„Jdu rovnou k tobě. Slyšel jsem, že bydlíš na hoře. Že moje squaw je u tvé. Jsem Wakon. Přivádím vám vybranou mládež svého kmene.“

Z očí mu zírала upřímná radost. Seskočil s koně a pozdravil mne. Objal mne jako starého, milého přítele.

„Jsem tvým přítelem,“ řekl. „Dovol, abych byl tvým bratrem. Doved' mne ke své squaw a také k mé, abych obě pozdravil.“

Nevěděl jsem, kde je takzvaná kuchyně. Naštěstí se právě naskytl na dvoře Inču-inta a dovedl nás tam. Byla v přízemí, za velikou, otevřenou síní. Z kuchyně viděly, že přicházíme. Vyšly naproti: „Zlatíčko“ s rukávy vykasanými, ruce majíc až po lokty obaleny těstem, a matka Ašta rovněž s rukávy vyhrnutými a rukama mastnotou pomazanýma. Smáli jsme se. Nemohli jsme se jich dotknout. Proto se pozdrav vykonal méně důvěrně; pak jsme zase ženy poslali do jejich dílny, aby pokračovaly ve svém chutném zaměstnání.

Inču-inta se postaral o medicinmannova koně. Já cítil povinnost dovést Wakona nejdříve k Tatellah-Satahovi. Když jsme došli do domu, dozvěděli jsme se, že je v knihovně. Ta byla v druhé budově. Pomlčím o tom, jak se oba významní mužové pozdravili, rovněž tak o jejich dlouhém pohovoru. Po něm nás provedl Tatellah-Satah knihovnou i třetí a čtvrtou budovou, kde jsme spatřili chrám a prostorné místnosti, v nichž byly uloženy medicinmannovy sbírky tajemných svědků minulých století, ba snad tisíciletí. Prohlížet jsme ovšem nemohli nic. Nebylo kdy. Byl to pouze letmý pohled na spoustu všeho bohatství a nahromaděných skvostů, o jejichž existenci nemají příslušníci neamerických plemen tušení. V chrámu jsme uviděli obrovskou kůži dávno vymřelého lva stříbrného, o kterém hovořil medicinmann Komančů v „Domě Smrti“. Tento lev býval větší než jsou nynější pumy. I písmo na ní ještě bylo. Vedle ní visela kůže orla bojovného, kterou tehdy vzpomněl medicinmann Kiowů.

Dávno jsme ještě neskončili občůzku, musel jsem však Tatellah-Sataha prosit, abychom již přestali, protože za několik minut měli přijít naši hosté. Na dvě věci jsem s napětím myslel. Zda přijde Old Surehand a Apanačka, na tom záleželo mnoho. A pak, jaká bude hostina a uspořádání tohoto důležitého přijetí. V této věci jsem spoléhal na Inču-intu, jenž byl náležitě poučen Tatellah-Satahem. Také bylo nutné vyčkat, jak bude přijato umění bílé a rudé kuchařky. Prosil jsem Wakona, aby mi pomohl uvítat hosty, jako jeho žena pomáhala „Zlatíčku“ v kuchyni. Učinil to s radostí. Nepřijali jsme hosty v jídelně, nýbrž v místnosti s dýmkami míru. Sotva jsme vešli, objevili se na prahu první hosté – Old Surehand a Apanačka. Když vstoupili, hledali mne zrakem. Spatřili mne a – minulost zvítězila. Rozepře byla zapomenuta. Jásající vrhli se ke mně, objímali mne zas a zase a usedli mi po pravici a levici. Rázem jsem poznal, že vítězství je moje.

Nacpali jsme dýmky. Bylo mou povinností hosty pozdravit. Učinil jsem to krátce, ale upřímně. Ceremonii kuřáckou není třeba popisovat. Hosté odpověděli. Potom bylo třeba přihlídnout k vlastnímu jádru setkání. Když jsem chtěl povstat, abych o tom promluvil, otevřely se dveře a vstoupil – „Ochránce veliké medicíny“! Všichni uctivě povstali. Zapálil jsem dýmku a podal mu ji. Učinil šest tahů na pozdrav, vrátil mi dýmku a promluvil zkrátka, tonem pána, zvyklého poroučet:

„Jsem Tatellah-Satah. Vy jste hlasové mého národa nade vše milovaného. Promluvíte a já jsem připraven poslouchat. Nejušlechtilejším ze všech mužů mého národa byl Vinnetou, náčelník Apačů. Má mu být vystaven pomník. To znamená, že myšlenka Vinnetouova má dostat vnější tvar. Někteří z nás si tento tvar představují z kovu a kamene. Má stát na holé, osamělé horské výšině. My ostatní chceme, aby onen tvar byl živý, z masa a krve. Každý příslušník rudého plemene budiž kapkou této teplé a šlechetné krve. Vinnetou oněch prvních je tesán, sléván, sestavován. Naš Vinnetou vyrostl z nitra, vyrostl v duši. Všechno rudé plémě bude jediným Vinnetouem, jenž stane nade vším nízkým, na světlých výšinách života. Bude naší pýchou a radostí Manitoua, největšího a jediného!“

Pak se obrátil k Old Surehandovi a Apanačkovi.

„Vy a vaši synové jste pro Vinnetoua kamenného. Sám nechci rozhodovat, zda je vaše mínění správné. Vy sami o tom budete rozhodovat se mnou i s jinými. Postavíte svého Vinnetoua u vodopádu, abychom jej mohli spatřit. Tak prosíme, abychom to i my mohli tak udělat. Poznejte našeho Vinnetoua. Nevyroste tělesně před vašimi očima, nýbrž ve vás. Poznáte jej citem, nejen zrakem. Pak porovnáte svého s naším. Až se to stane, dozvíme se, pro kterého se máme rozhodnout. Kdo souhlasí?“

„Howgh!“ odpověděl jsem.

„Howgh!“ vpadli i ostatní stejného smýšlení.

„Howgh!“ zvolali dokonce i Old Surohand a Apanačkou, částečně pod vlivem starcovy výmluvnosti, částečně proto, že mu nerozuměli a pokládali svůj projekt za lepší, tedy vítězný! Když nastal klid, mluvil Tatellah-Satah dál:

„Zvu vás všechny, abyste ke mně přišli dnes večer, až se setmí. Přiveďte s sebou i Young Surehanda i Young Apanačku, oba umělce, znající Vinnetoua kamenného, ne však živého. Přiveďte je, aby poznali pravé umění, které nespočívá v tom, namaluje-li se či z kamene vytesá věc pozemská, nýbrž ve stopách nebes v pozemských bytostech a věcech. Uslyšíte dnes večer u mne mluvit toho, kterého chcete z kamene postavit na hoře. Dozvíte se, co se od vás žádá. I ti dva umělci se to musí dozvědět. A pak se jich zeptáme, zda chtějí trvat na svém mrtvém obraze, jež zamýšlejí nám dát místo života, masa a krve. Všechny vás očekávám. Domluvil jsem!“

Pokynul rukou, otočil se a zmizel z místnosti. Dojem jeho řeči byl tak hluboký, že nikdo ani nepromluvil. Inču-inta pak vešel ohlásit, že je oběd připraven. To vrátilo přítomným řeč a život. Hned všichni poslechli hlasu rudé a bílé kuchařky.

Moje dobré „Zlatíčko“ mne překvapilo dvojnásob. Jednak tím, že se ustrojila do svého indiánského oděvu, který je zhotoven z velmi jemné kůže a ozdoben prastarými perlami a trásněmi, a pak hostinou. Byla tak skvělá a zdařilá, že jsem

to vůbec neočekával. V horách západních států! Nezpozoroval jsem ani, jak četné ruce pracovaly, aby místnost indiánsky slavnostně vyzdobily. Hostina pak byla připravena a sestavena vypočítavě, takže nad některými jídly by byl evropský kuchař údivem spráskl ruce. Náčelníci však pojídali s náramnou chutí právě jídla, jež jsem pokládal za odvážně upravená. Co bylo předloženo, zmizelo beze stopy. A jidel bylo, že oběd neměl konce. Přece však ten i onen odložil konečně nůž a prohlásil, že má dost. Rudoch jí rád a mnoho. A když již chtěli všichni ustat v jídle, byly přineseny ještě hory svítku! Ale pak seděli již ctihodní náčelníci tuze tiše, protože byli opravdu syti, a obě kuchařky, jak bylo zřejmé, se považovaly za vítěze. A my byli poraženími.

Při jídle byla velmi živá zábava. Nebylo to nic divného, vzpomeneme-li si, jak byla složena naše společnost. Co různých lidí a různých povah se sešlo. S Old Surehandem i s Apanačkou jsem pohovořil o minulých časech, o farmě a ukradených koních a mezcích jen zběžně. Hlavně jsme se zaobírali Vinnetouovým pomníkem. Šlo o to, abych je záhy získal pro našeho Vinnetoua. Nepřel jsem se s nimi. Ale vypravoval jsem také o vykopávce na Nugget-tsilu. Tím jsem připravil účinek večera. Old Surehand i Apanačka byli nedávno na pacifické dráze, která zásobovala Mount Vinnetou potravinami a potřebami všeho druhu. Ze stanice se vše dopravovalo vozy a soumary. I to byl obchod, který jim měl vynést značné peníze.

Po hostině se všichni rozešli do svých stanů, jen Wakon se svojí squaw zůstali u nás. Velmi brzy jsme si je oblíbili. Jejich dcera byla u dělnic zaměstnaných v bytě Mladého Orla. Navrhl jsem, abychom se tam prošli. Ašta ihned svolila. Prosila, abychom s sebou vzali starého, dobrého Pappermanna. Wakon zase by byl rád pročítal Vinnetouův testament. Rád jsem mu to dovolil. Zavolali jsme Pappermanna a šli do lesa k „Orlovi“.

Těšil se z naší návštěvy a dovedl nás na plochou střechu svého domu. Tam měl uloženy tajnosti, o nichž nesměl zatím nikdo vědět. Poznal jsem, že jde o stavbu letadla nového typu, jakého jsem dosud neznal. Viděli jsme jen dvě zvláštní lehounká křídla a dvě dutá těla, velice dovedně pletená ze sítin tvrdých jak ocel a lehkých jak peří. Také motor jsme spatřili, malý, ale silný. Obě těla nebyla ještě hotová. Zdálo se, že si Ašta předsevzala dokončit je úplně sama.

Shora byl překrásný rozhled. Proto jsme tam zůstali co nejdéle. Zbytek odpoledne však uplynul a museli jsme se vrátit do svého bytu. Wakon byl pohroužen do četby rukopisů. Když jsme přišli, odložil sešit, v němž si právě četl a řekl nám:

„Ano, to jo Vinnetou! Přečteme-li jeho slova dnes večer, vyroste v nás do obrovské výše a porazí všechny protivníky. Cítím jej v sobě samém, mírného, vážného, čistého, střízlivého a ušlechtilého, jak roste k největší pozemské dokonalosti. Bude to nádherné, tvůrčí dílo, jež vznikne v nás samých. Ať ale Ašta, moje squaw není vyloučena. Půjde večer se mnou!“

„A já také!“ prosilo „Zlatíčko“. „Nebo tam ženy nesmí chodit?“

„Vlastně ne, ale nikdo se neodvází vás vykázat. Není to ostatně shromáždění náčelníků, protože jsou pozváni také oba mladí umělci. Kde jsou oni, můžete být i vy!“

Právě vešla Kolma Puši. Její synové i oba vnuci již byli u Tatellah-Sataha.

I ona se přišla ptát, zda se mohou ženy zúčastnit shromáždění. Když se dozvěděla, že půjde Ašta i „Zlatíčko“, připojila se k nim. Vzal jsem s sebou jen první dva sešity Vinnetouovy.

U Tatellah-Sataha jsme našli již všechny pozvané. Dal je dovést do síně porostlé mučenkami a dovedl tam i nás.

Bylo připraveno mnoho sedadel z kožešin. Vysoké svíce z vosku divokých včel osvětlovaly prostor. Dveře nad schody byly otevřeny, aby kouř četných plamenů neznečišťoval vonný vzduch. Pro předčitatele, totiž pro mne, bylo připraveno zvýšené sedadlo. U něho bylo více světel, abych dobře viděl. Přítomní povstali na pozdrav, když jsme vstoupili. Bylo jim samozřejmé, že jsme přivedli ženy. Tatellah-Satah pokynul, aby usedli. Sám zůstal stát a řekl několik úvodních slov. Vysvětlil účel shromáždění a vyzval přítomné, aby se obrátili do svého nitra a nepřehlédli tak příchodu onoho, jemuž byl večer věnován. Pak jsem předčítal. Prvá slova zněla:

„Já jsem Vinnetou. Nazývají mne náčelníkem Apačů. Píši pro svůj lid. A píši pro všechny lidi na zemi. Necht' Manitou, Veliký a Dobrý, rozestře ruce své nad mým lidem a nade všemi, kteří s ním dobře smýšlejí.“

Po těchto slovech nastalo v shromáždění veliké, řekl bych svaté ticho. Pak zástupem zašumělo.

„Vinnetou!“

„Vinnetou!“

„Vinnetou!“ znělo šeptem vůkol.

Četl jsem dále. Sloh mého rudého bratra byl plný, výstižný. To působilo, pozdvihovalo a uchvacovalo! Před zrakem posluchačů vyvstala nejprve duše chlapce Vinnetoua, duše mladého rudého plemene. Vyvíjela se, vyrůstala. Osudy Vinnetouovy byly osudy jeto národa. V prvním sešitě popsal svoje dětství, v druhém věk chlapecký. Seděl jsem proti otevřeným dveřím. Při čtení na ně sklouzl můj zrak. Spatřil jsem postavu, jež přišla, usedla a naslouchala. Nevešla dovnitř. Nepoznal jsem, kdo to je. Rozeznal jsem pouze, že je mladý. Dlouhé vlasy mu visely volně po zádech. Byl to snad Vinnetou, jenž se vrátil z onoho světa k nám, aby byl přítomen, když jeho odkaz začal plnit své poslání?

Posluchači byli strženi. Jejich oči lpěly na mých ústech. Tu a tam zaznělo tlumené „uff!“ Napětí rostlo. Postava u dveří se nehýbala. Četl jsem do půlnoci. Ale nikdo nesvolil, abych již přestal.

„Pokračuj, pokračuj!“ prosili všichni.

Wakon nabídl, že mne zastoupí. Četl a četl ještě hodiny, až se venku tak rozednilo, že jsem v postavě u dveří poznal Mladého Orla. Povstal jsem a prosil, aby se skončilo. Večer že bude vhodnější dobou. Mlčky vstali. Bylo by bývalo takřka znesvěcením mluvit o něčem jiném. Tatellah-Satah kynul rukou k obzoru a řekl:

„Moji bratři vidí na východě probouzející se den, mladý, nový den. Lidé ho jmenují jitem. I ve mně, a z vůle Manitouovy snad i ve vás, objevil se nový den, krásný, krásnější všech dnů uplynulých. Mám na mysli nový den rudého plemene. Zrodil se ve vás v těchto hodinách zasvěcených Vinnetouovi. Cítíte jej? A cítíte ve svém nitru duši toho, kolem jehož odkazu jsme se shromáždili, abychom vykonali jeho vůli a jeho zaslíbení? Cítíte jeho obraz jak ve vás vyrůstá?“

„Cítíme!“ odpověděl Athabaska.

„Cítíme!“ zvolala nadšena Ašta.

Tak volali i ostatní. Dokonce Old Surehand i Apanačka se ozvali. Ale jejich synové neříkali nic. Nemohli uniknout účinku rukopisů, ani jej zmírnit. Uvědomili si, že provedení jejich plánu bude tím obtížnější, čím více tento účinek pronikne a prohloubí se. Proto potlačovali v sobě to, co se jim dralo na rty.

„Přijdou moji bratři dnes večer? Očekávám je v tutéž hodinu.“

„Přijďme,“ ujistil jej Athabaska.

„Ano,“ řekla Kolma Puši, která byla pro náš plán již zcela získána.

„Přijďme!“ znělo i z úst ostatních.

A tenkrát i oba umělci promluvili.

Tím byla schůzka skončena. Rozcházeli jsme se. Než jsme ulehli k spánku, přiznalo se „Zlatíčko“:

„Věříš, že v sobě cítím opravdu novou bytost, duchovnější, která ve mně dříve nebyla?“

„Věřím. Mluvme však přímo. To myšlenkový svět Vinnetouův nás připoutal a uchvátí nás, ať chceme nebo nechceme. Dobrou noc, „Zlatíčko“!“

„Dobrou noc! Věřím, že zvítězíme!“

KAPITOLA VIII.

VÍTĚZSTVÍ

Předčítali jsme denně. Závět' působila takřka zázračně na posluchače. Young Surehand a Young Apanačka přišli vždy první. Nemohli se již dočkat pokračování. Měli jsme z toho radost, ale nedávali to najevo. Veliký zájem o našeho duševního Vinnetoua jim však nebránil uspíšit co nejvíce stavbu sochy u vodopádu. Vzrůstala rychle, protože jednotlivé díly byly již otesány a zbývalo je jen sestavit a spojit. Jejich spěch se podobal téměř závodu. Čí postava bude dříve hotová? Jejich kamenná či naše vnitřní, jež se v čtenářských večerech jevila den ode dne ušlechtilejší?

Za tři dny po prvé návštěvě navštívil mne zase Hariman Enters. Přišel až potmě, aby ho nikdo neviděl. K večeru dojeli noví hosté do dolního města. Jejich jména jsme se dozvěděli, ale soudili jsme, že to nebyli obyčejní lidé podle rozruchu, jež způsobili svým příchodem. Hariman Enters nám přišel oznámit jejich jména. Přijal jsem je. Žena byla při tom.

„Mr. Shatterhand! Dnes přijeli vaši přátelé, čtyři náčelníci!“

„Ah! Sami?“

„Asi třicet lidí mají s sebou.“

„Podnáčelníci nepřijeli?“

„Ne.“

„Jaká neopatrnost! Z toho se přece dá ihned usoudit, co zamýšlejí! Podnáčelníci náleží k náčelníkům. Když tu nejsou, znamená to nebezpečí. Jsou u čtyř tisíc jezdců, které poslali do „Jeskynního údolí“?“

„Jistě, že jsou. Ale na tom teď málo záleží. Důležitější je, že vás zítra vyzvou na souboj!“

„Uff! To je zajímavé!“

Ale „Zlatíčko“ vpadlo zčerstva:

„To není pranic zajímavé, nýbrž sprosté a nebezpečné! Kdo si umínil, že mého muže sprovedí ze světa?“

Ptala se Enterse. Ten odpověděl:

„Všichni čtyři!“

„Co? Čtyři? A kteří čtyři?“

„Náčelníci Kiktahan Šonka, Tusagha Sarič, Tangua a To-kei-chun.“

„A chtějí všichni čtyři na mého chudáka muže najednou střílet, po něm bodat nebo sekat?“

„Jen střílet. Nic více.“

„Tak! Nic více! Jako by to nic nebylo! A najednou?“

„Ne. Jeden po druhém.“

„Zakáží jim to. Jeden po druhém. Jako by stříleli do terče. Netrefí-li jeden, trefí druhý, třetí nebo čtvrtý. Z toho nikdo živ nevyjde!“

„To si oni myslí také. Old Shatterhand má stůj co stůj padnout. Tím bude pomsta vykonána a kamenný Vinnetou zachráněn. Považují Old Shatterhanda za jediného nebezpečného nepřítele pomníku. Až bude mrtev, provede se pomocí čtyř tisíc jezdců vše...“

„Oho!“ přerušila jej. „On však nebude mrtev. Než bych si jej dala zastřelit, zabiju ty čtyři tisíce také pěkně jednoho za druhým, a pak...“

Nedomluvila. Uvědomila si teprve, co vlastně řekla a dala se do smíchu. Ani já jsem nemohl zůstat vážný, když jsem slyšel, jakého hrdinství by pro mne byla schopna. Tím se uklidnilo její vzrušení a my mohli hovořit dále.

Bylo jisté, že náčelníci ustanoví takové podmínky souboje, abych jistě padl. Nedalo se zatím nic dělat, protože jsme podmínky souboje dosud neznali, vyzvání měl mi přinést Tanguův syn Pida. Jak známo, byl mým přítelem. Proto jsem doufal, že s jeho pomocí budu moci odvrátit všechno nebezpečí.

Vyložil jsem to ženě. Ta mi hned navrhla:

„Celá věc je vlastně směšná. Buď jen mužem a ti čtyři chlapíci budou obrovsky zahanbeni!“

„Hm. Ale jak to zařídím?“ zeptal jsem se.

„Prajednoduše. Ty jsi nepřitelem soubojů. Až tě vyzvou, řekneš: jsem nepřitelem soubojů, pokládám souboj za nedovolený a bojovat proto nebudu!“

Usmál jsem se.

„A tomu říkáš být mužem?“

„Ano. Přece není nemožné přiznat se, že jsi nepřitelem soubojů!“

„Ovšem. Ale já jim dokážu, že jsem naopak dvojnásobný muž.“

„Poslyš! To je podezřelé! Mluvíš-li takto, není jistě něco v pořádku.“

„Podezřelé? A nic jiného tě nenapadá? Řeknu Pidovi mužně, že jsem nepřitelem souboje. A pak mu právě tak mužně povím, že jsem ochoten se střít s náčelníky. Není to dvojnásob mužně?“

„Ani zdání! Je to dvojnásob nemožné. Myslím však, že to je žert!“

„Žertuji i nežertuji. Abys rozuměla: budu vyzvání považovat za hloupý žert a jako na hloupý žert jim odpovím, i když je protivníci myslí krvavě vážně. Jak to udělám, a k čemu se vůbec odhodlám, to ještě teď nevím. Až přijde Pida, uslyšíš moji odpověď!“

„Myslíš, že to nebude nebezpečné?“

„Nebude.“

„A myslíš, že z toho vyjdeš zdrav?“

„Ano.“

„Na to náčelníci také mysleli,“ řekl teď Hariman Enters. „Nedůvěřují vaší bystrosti a odvaze. Proto mne a bratra zavolali a řekli nám, že vás chtějí zabít v souboji. Kdyby se to nezdařilo, máme vás odstranit já a můj bratr, vás i vaši paní...“

„I mne?“ přerušilo jej „Zlatíčko“. „Svolil jste k tomu?“

„Ovšem.“

„Ale jen naoko?“

„To se rozumí!“ přikývl. „Ani nás nenapadá nějak se na vás prohřešit. Jsme vám věrni. Budeme vás chránit a ne ohrožovat!“

„Věřím vám!“ ujišťovala jej náhle, avšak upřímně dojata.

„Opravdu? Vy mi věříte?“ ptal se a jeho tvář se vyjasnila.

„Věřím,“ odpověděla.

„A vy, Mr. Shatterhande?“

„Také vám věřím,“ potvrdil jsem.

„Jak mne to těší! Té radosti! Mohu vám dokázat, že jsme poctiví. Postaral jsem se o důkaz. Mám smlouvu!“

„Dokonce písemnou?“ ptal jsem se.

„Ano.“

„Neuvěřitelné! Kdo ji vyhotovil?“

„Čtyři náčelníci. Jako svědci jednání jsou podepsaní Mr. Evening a Mr. Paper. Zde je.“

Podal mi papír. Vlastně to nebyla smlouva, nýbrž slib odměny, jen proto možný, že všichni čtyři běloši, bratři Entersové i oba svědci, byli Indiány podváděni. Považovali za nemožné, že by se papír mohl dostat do rukou protivníka. Jistě jej dali bratrům jen proto, aby jim jej brzy zase vzali. Přečetl jsem „smlouvu“ a chtěl mu ji vrátit. On však řekl:

„Nechte si to, může-li vám to prospět.“

„Může. Děkuji vám. Tím je ovšem nezvratně dokázáno, že s námi smýšlíte poctivě. Proč jste nepřišel s bratrem?“

„Protože nikdo nesmí nic vědět, a dva se snáze prozradí než jeden. Až bude něco nového, přijdu vám to zase ohlásit. Teď se poroučím.“

„Je vskutku věrný,“ řekla žena, když odešel.

„Což ten. Ale jeho bratr?“ podotkl jsem.

„Nemyslím, že by mi něco zlého udělal.“

„Ano, tobě. Ale mně? Nemá mne rád. To víš také. Jsem teď jen proto v bezpečí, že všechno zlé, jež mi chystají, má stihnout i tebe. Jsem tedy, jako vždy, v tvé ochraně.“

„Tu jistě potřebuješ!“ zažertovala. „Zvláště zítra, až na tebe budou náčelníci střílet, pěkně popořadě, jeden za druhým. Ale nebuď lehkomyšlný! Nenáležíš jen sám sobě, nýbrž také mně.“

Ráno přišli dva Kiowové a ohlásili mi, že jejich náčelník Pida se mnou chce mluvit. Mám Pidovi vzkázat, kdy jej mohu přijmout. Objednal jsem jej na poledne. Když poslové odešli, vzkázal jsem po Inču-intovi všem, kteří chodívali večer poslouchat, aby ke mně přišli čtvrt hodiny před polednem. Přišli a já jim krátce pověděl, o čem běží. Přál jsem si, aby při vyzvání bylo co nejvíce svědků.

Pida přijel s velkým průvodem, ale byl ke mně vpuštěn sám. Jeho průvodci nebyli náčelníci. Byl překvapen, že je u mne tolik osob, ale snažil se být klidný. „Zlatíčko“, Ašta i Kolma Puši byly s námi také. Když vstoupil, vstal jsem, šel mu několik kroků vstříc, a řekl:

„Pida, náčelník Kiowů si kdysi získal mé srdce. Náleží mu ještě dnes. Ale nevím, zda s ním mohu hovořit řečí srdce. Ať mi poví, proč přichází. Zda jako host, či posel svého otce, jenž by mi odepřel i nejmenší pozdrav.“

Tenkrát to byl mladík. Když jsem jej po letech spatřil, měl již padesátku za sebou. Rysy jeho tváře byly ostřejší, ale stále sympatické. Jeho zrak na mně přátelsky utkvěl a hlas mu zněl velmi vážně, když řekl:

„Old Shatterhand ví, zda jej Pida miluje či nenávidí. Přicházím jako posel svého otce a jeho spojenců.“

„Nechť Pida usedne a mluví.“

To jsem řekl, vrátil jsem se na své místo a rukou mu naznačil, aby usedl proti mně. Nepřijal nabídku:

„Pida musí stát. Jen mír může usednout a odpočívat. K Old Shatterhandovi přicházím jako posel čtyř slavných válečníků. Slyš jejich jména: Tangua, náčelník Kiowů, To-kei-chun, náčelník Racurožských Komančů, Tusagha Sarič, náčelník Kapote-Utahů a Kiktahan Šonka, nejstarší náčelník Siouxů. Před dávnými lety donutil Old Shatterhand tyto náčelníky, aby se ho snažili vyhladit z počtu živých. Unikl jim. Žije dosud. Ale jeho vina není usmířena. On na ni zapomněl. Myslel, že i jeho nepřátelé zapomněli. Odvážil se přijít do jejich země, na jemu zakázané stezky. Tím se jim vydal. Náležel jim. Musí zemřít. Časy mučednických kůlů minuly a náčelníci chtějí být šlechtní a dobrotiví. Chtějí mu dát příležitost, aby se mohl vyhnout zasloužené smrti. Chtějí s ním bojovat. Přišel jsem, abych jej k tomu boji vyzval. Co mi odpoví?“

Vstal jsem a odpověděl:

„Minuly nejen časy kůlů, nýbrž i časy dlouhých řečí. Nebyl jsem nikdy nepřitelem ani jediného rudocha. Nezasloužil jsem si ani smrt ani nenávisť. Nejdou ani dnes po zakázaných cestách a nejsem nikterak v moci náčelníků. I časy vražd, pěstního práva a soubojů minuly. Jsem stár a rozvážný. Zatracuji krveprolévání. Jsem nepřitelem soubojů...“

„Zlatíčko“ stálo těsně za mnou. Ted' mne tajně rýpla a šeptala:

„Tak! Správně! Bud' mužem!“

Nikdo to nepozoroval. Pokračoval jsem:

„Protože však znám proslulost náčelníků a ctím jejich šediny, nechci je odmítnutím urazit. Jsem připraven s nimi bojovat.“

„Blázníš?“ šeptala mi žena.

Pak mluvil Pida:

„Old Shatterhand se nezměnil. Neznal bázně a nezná jí dodnes. Ale ať je rozvážný! Podmínky náčelníků jsou přísné. Jistě oznámí také svoje, ale nelze očekávat, že by...“

„Nemám podmínky,“ přerušil jsem jej rychle. „Svoluji ke všemu, co náčelníci ustanoví.“

Podíval se na mne jaksi nejistě a ptal se:

„Old Shatterhand žertuje?“

„Není mi do žertu!“

„Ať tedy opakuje, co řekl. Ale ať pozná dříve, co náčelníci žádají! Zbraň bude puška... Bude bojovat s každým ze čtyř náčelníků... Pořadí se určí losem... Střílet se bude vsedě... Každý má jedinou ránu... Protivníci budou sedět šest kroků od sebe... První ránu má vždy starší... Druhá rána padne za minutu po prvé... Bude se bojovat na smrt... Bude-li Old Shatterhand živ, až se vystřídají čtyři náčelníci, začne se znovu. Old Shatterhand ať to vše uváží!“

Nemluvil souvisle. Přestávky v jeho řeči jsou naznačeny tečkami. Díval se na mne zkoumavě, skoro starostlivě.

„Již jsem to uvážil. Kdo bude počítat?“

„Předseda výboru.“

„Jak dlouho musí druhá rána čekat, nepadne-li první?“

„Nepadne? Náčelníci jsou starší než Old Shatterhand, jemuž není ještě sedmdesát. Nebudou váhat, střílí hned, jak zazní povel.“

„Kdo to tvrdí? Viděl jsem, že se stalo již mnohé, co bylo považováno za nemožnost. Ptám se: kdy smím střílet, nepadne-li prvá rána?“

„Za minutu potom, kdy mělo být střeleno po prvé!“

„Dobře. A kam se má střílet?“

„Přesně do srdce.“

„Ne jinam?“

„Nikam jinam.“

„Kde se bude bojovat?“

„Na hranici dolního a horního města, hodinu před západem slunce.“

„Kdo bude dbát, aby se podmínky přesně dodržovaly?“

„Dva lidé z každé strany. Náčelníci si vybrali agenta Willima Eveninga a bankéře Antonína Papera. Old Shatterhand si vybere také dva.“

„Volím svého přítele a bratra Šahko Matto, náčelníka Osagů a svého přítele Wagare Teye, náčelníka Šošonů. Budou stát u mne a zastřelí hned každého, kdo by porušil podmínky tím, že by mířil jinam, než na mé srdce. Pida, pošel mých nepřátel, souhlasí?“

„Ano. A Old Shatterhand?“

„Přijímám boj za smluvených podmínek.“

„Probůh! To nedovolím: Byl bys ztracen!“ zvolala žena docela nahlas. Naštěstí mluvila svou mateřštinou, takže jí nikdo nerozuměl.

„Chce mi Old Shatterhand ještě něco říci?“ ptal se Pida.

„Jen to, že s puškou přijdu včas. Náčelník Kiowů může odejít!“

Rozloučil se s námi pohybem ruky a obrátil se ke dveřím. Ale u dveří se zastavil, rychle se rozhodl a vrátil se, chopil se obou mých rukou a řekl:

„Pida miluje Old Shatterhanda. Nechce, aby zemřel, chce, aby žil a byl šťasten. Old Shatterhand nemůže nic změnit na boji, v němž musí zemřít?“

„Mohl bych, ale není třeba. Pida je mým bratrem a já jeho. Tento boj mi nepřinese smrt. Old Shatterhand ví vždy, co mluví. Pida necht mi věří, jako věřil dosud! Mne neusmrtí Kiowa ani Utah, Sioux nebo Komanč. Ještě maličko a budete našimi přáteli všichni. Prosím, aby tomu věřil.“

„Věřím a přeji si to! Old Shatterhand mluví tajemně. Ale věděl vždy mnoho, o čem jiní neměli tušení. Proto může říci i to, čemu jiní nerozumějí. Domluvil jsem. Jdu!“

Potřásl jsem mu rukou a políbil jej na čelo. Jeho oči zazářily. Pozdravil všechny přítomné a se vztyčenou hlavou odcházel.

A lze si představit, jak jsem byl zasypán otázkami. Ale nechtěl-li jsem se opravdu vydat skutečnému nebezpečí, musel jsem mlčet. Ovšem, že ženě jsem nesměl mlčet. Abych ji uklidnil, pověděl jsem jí, že máme čtyři štíty, jimiž kule náčelníků neproniknou. Těmito štíty byly čtyři medicíny, které jsme vzali v „Domě Smrti“. Žádný Indián nepoškodí svých medicín. Než by to učinil, raději zemře. Medicína Kiktahan Šonky sestávala z pasu, na němž byly psí tlapky, jež jsem tenkrát našel na schodech kazatelny. Medicíny ostatních byly ukryty v kožených váčcích. Rozvázal jsem řemínky, jimiž byly ovázány, takže mi zakrývaly srdce, pověsil-li jsem si je na krk. To byla jediná moje příprava na souboj, jenž měl být pro mne tak nebezpečný. „Zlatíčko“ se upokojilo, když jsem jí vše vysvětlil.

Zpráva o souboji se rozlétla po celém městě. Lidé se navštěvovali a vyhledávali, aby hovořili jen o nastávajícím souboji Old Shatterhanda se čtyřmi pověstnými náčelníky. Říkali, že je to přímo šílenství přistoupit na tak kruté podmínky. Jiní zase věděli, že Old Shatterhand často jinak myslí a jinak jedná, než ostatní lidé. I Tatellah-Satah se brzy dozvěděl o boji, i když jsem mu sám nic neřekl. Po obědě přišel ke mně. Byl jsem se ženou v bytě sám. Ani neusedl, připraven hned zas odejít.

„Budeš se střílet s náčelníky?“ ptal se.

„Ne,“ odpověděl jsem.

Jasná záře přelétla jeho obličejem a on řekl:

„Myslel jsem si to. Old Shatterhand není sebevrah. Ale budeš tam včas?“

„Ano.“

„Pak se neptám, co zamýšlíš. Jsi svým vlastním pánem. Půjdu také. Mám vzít Vinnetou s sebou?“

„Přijď sám. Ať si nikdo nemyslí, že vítězíme jen pomocí ozbrojených zástupů.“

„Budeš i dnes předcítat?“

„Ano. Je den jako každý jiný. Souboj je pouhým žertem, třeba s vážným pozadím.“

„Přejme si, aby tento žert skončil podle tvého přání!“

Podal nám ruku a odešel. Za chvíli jsme je viděli dole v táboře. Prohlížel bojiště a zdálo se, že udílí rozkazy. Náčelníci s námi spřátelení se k němu přidružili. Potom jsem šel se ženou na procházku do vnitřního údolí k vodopádu. I tam bylo velmi živo, jenže z jiného důvodu. Zaráželi velké kůly a napínali množství provazů a drátů. Měli hromady papírových svítilen. Viděl jsem elektrický kabel, žárovky a jiné osvětlovací potřeby. Tu a tam stáli a přecházeli lidé s fotografickými aparáty. Jakýsi inženýr, Indián, měl na skále „Dáblovy kazatelny“ umístit velký projekční přístroj. „Zlatíčko“ to rázem zajímalo. Nechala mne v davu a spěchala blíže. Sedl jsem si zatím na balvan a pozoroval ruch kolem sebe.

Co se mělo dít? Již jsem věděl, že chtějí kamenného Vinnetoua osvětlit, aby získali diváky pro svůj plán. Když jsem to slyšel, řekl jsem tehdy, že spíše se socha do země propadne, než bych takové zneuctění svého Vinnetoua dopustil. Konaly se snad již přípravy k iluminaci? Vždyt socha byla dokončena teprve po plece. Chyběl krk a hlava. A podívejme! Co to? Či se mi to jen zdálo? Jako by figura již nestála rovně, nýbrž šikmo! Prohlížel jsme okolní předměty a výsledek byl týž. Naposledy jsem se díval na sochu z ohybu cesty. Tehdy se mi zdálo, že lešení je na křivo, kromě jediného sloupu. Šel jsem tedy do onoho záhybu. A opravdu! Lešení i socha se na jedné straně naklonily, propadaly. Třeba ještě ne mnoho, ale přece tak, abych to zpozoroval. Nebylo možno déle pochybovat. Socha se klonila zvolna vpravo, aniž by stavitelé něco tušili.

Ulekl jsem se, když jsem to objevil. Vzpomněl jsem si na trhliny a pukliny dole v jeskyni na stropě, a na sypající se písek a kamení. Byla socha příliš těžká, než aby ji strop jeskyně unesl? Jaká katastrofa by však nastala! Když jsem na to myslel, vrátilo se „Zlatíčko“. Šlo pouze o osvětlení na zkoušku, které se mělo provést nazítří večer. Chtěli pozvat všechny přítomně.

„A k čemu je ten obrovský skioptikon?“ zeptal jsem se.

„Chtějí promítnout obrazy mladých umělců na vodopád po obou stranách sochy!“

„To nestrpím!“ zvolal jsem.

„Co uděláš?“

„Prostě to zakážu!“

„Ano. Umíš dodat svým slovům důraz, i když někdo nechce poslechnout. Ale považ! Je to zatím jen zkouška. Nebylo by snad lépe zkoušku nerušit a počkat až bude prováděn vlastní plán?“

„Možná, že by to bylo lépe. Ale zdá se mi, že již vývoj událostí nemáme v moci. Zasahuje zde jiná síla. A té se nemůžeme vyrovnat!“

„Jak to?“

„Pohled! Stojí socha rovně nebo šikmo?“

Dívala se chvíli a řekla pak:

„Stojí rovně. Nebudou jí přece stavět šikmo!“

„Ovšem, že ne. Ale přece stojí šikmo. Nevidíš to, protože tvůj zrak není tak vycvičen, jako můj, a odchylka od svislého směru je dosud nepatrná. Ale srovnej směr padající vody s polohou sochy a řekni...“

Nenechala mne však již ani domluvit.

„Stojí šikmo! Pane Bože! Co mně napadá! Myslíš, že se propadne?“

„Nevím. Musí se počkat, zvětší-li se sklon. Dnes nemáme kdy. Ale ráno půjdu do jeskyně zjistit, bortí-li se ještě strop.“

„Není to nebezpečné?“

„Ne.“

„Ale myslíš, že se to vše propadne?“

„Zdá se mi, že je to téměř jisté. Nepůjde to však tak rychle, abychom mohli již zítra čekat katastrofu. K tomu je sklon sochy příliš malý. Ale prosím tě, neříkej o tom nikomu!“

„Ani Tatellah-Satahovi?“

„Ne. Rád bych tuto situaci řídil docela sám. Nechci, aby se mi do ní někdo pletl a dokonce mi ji zkazil.“

„Ale považ, jaká zodpovědnost!“

„Pravda! Je veliká, myslím však, že na ni stačím. Ale pojď, „Zlatíčko“! Musíme domů, abych přišel včas na bojiště.“

„Jenže já mám přece jenom starost!“ povzdechla si.

„Docela zbytečnou. Spíš buď veselá, než abys měla úzkost.“

Došli jsme do zámku. Tatellah-Satah nám vzkázal, že pro nás přijde. I náčelníci vzkázali, že mne doprovodí k boji. Odpověděl jsem, že celá věc za takovou námahu nestojí. Bylo mou povinností obléci náčelnický oděv. Také opakovačku jsem nabil, ač jsem byl přesvědčen, že nevystřelím ani jednou. Čtyři medicíny jsem si ovšem na krk pověsit nesměl. „Zlatíčko“ je uložilo do své ruční kabelky. Chtěla sedět u mne při souboji. Když byl čas k odjezdu, šli jsme do dvora, kde již Inču-inta připravil koně. Také Mladý Orel a náš dobrý Pappermann tam čekali. Chtěli rozhodně jet s námi. Zároveň se objevil Tatellah-Satah na svém mezku. Byl sám. Ihned jsme vyjeli. Medicinmann, „Zlatíčko“ a já napřed, Mladý Orel s Pappermannem za námi.

Již shora jsme viděli, že u bojiště se shromáždili všichni lidé z města dolního i horního. A přece nebylo stopy po nepořádku, jaký bývá při shromážděních tak zvaných „civilizovaných“ lidí. Přijížděli jsme poslední.

Moji čtyři soupeři seděli připraveni k boji. Když jsme vstoupili do kruhu, vstali. Jen Tangua zůstal sedět, protože, jak známo, nemohl chodit*. Tatellah-Satah si sedl za mne tak, že mohl náčelníky pozorovat. Řekli mi, že bude řečnit předseda výboru. Pak promluví každý z náčelníků a nakonec já. Potom měl teprve začít boj. Předstoupil jsem, ani jsem ale nečekal a zvolal jsem, aby mne slyšelo co nejvíce lidí:

„Old Shatterhand nepřišel mluvit, nýbrž bojovat. Před nebezpečím rozvívá jen zbabělost ústa. Odvážný však jedná a mlčí. O řečích jsem s Pidou nevyjednal ničeho. Dovolím jen to, nač jsem přistoupil.“

„Prvý předseda výboru“ mávl vznešeně rukou a začal:

„Výbor se usnesl, že mám nejdříve promluvit já, a co výbor uznal za dobré...“

„Mlč!“ zahřměl jsem. „Jednáno bylo jen mezi mnou a Pidou. Na váš výbor vůbec nedbám. Tebe tu jen trpím. Svolil jsem, abys velel náčelníkům k střelbě a za minutu po nich mně. Více ti není dovoleno!“

„Nestojím tu proto, abych –“

„Nechceš-li stát, sedni si!“ přerušil jsem jej a přistoupiv k němu, stlačil jsem ho prudce na zem, kde docela ulekán zůstal chvíli sedět. Já jsem pak pokračoval tímž přísným hlasem, jako dříve:

„S Pidou jsem zvolil své slavné bratry Šahko Matto a Wagare Teye, aby dbali na přesnost souboje. Ať řeknou podmínky:“

Vstali ze svých míst a řekli, co jsem chtěl. Moji protivníci vybrali k stejnému účelu svého Mr. Eveninga i Mr. Papera, ani mne však nenapadlo dopustit, aby se ti dva vůbec dostali k činu. Proto jsem vyzval oba své přátele, aby oznámili podmínky a zároveň obstarali i losy. Čtyři moji nepřátelé se na to dívali s tajnou spokojeností, protože byli přesvědčeni, že posledně uplatňují svoji vůli a moc. Los rozhodl, aby moji nepřátelé stříleli na mne v tomto pořadí: Tusagha Sarič, To-kei-chun, Kiktahan Šonka, Tangua. Posadili se hned tak v půlkruhu proti mně. Všichni měli dvouhlavňové pušky a z očí jim zářila jistota vítězství. Než jsem zaujal své místo, šel jsem ještě k Avant Niahovi, stodvacetiletému náčelníku Šošonů. Shýbnuv se k němu, políbil jsem jeho starou, věrnou ruku a řekl jsem:

„Tys nejstarší ze všech, kteří zde dýchají. Na tvé hlavě spočívá požehnání a láska velikého ducha. Nepřivedli tě sem, abys viděl téci krev těch, kteří jsou ti milí. Tys nejmoudřejší a nejzkušenější ze všech. Ty první poznáš z boje, k němuž jsem donucen, že každý boj mezi lidskými syny je pouhá pošetilost, které bychom se mohli smát, kdyby její následky nebyly tak smutné.“

I on přitiskl mou ruku ke rtům a odpověděl:

„Old Shatterhand necht nám tuto pošetilost ukáže, aby ti, kdož přijdou po nás, nikdy již neopakovali chyby svých předků. Vítězství budiž tvoje!“

Šel jsem na své místo a sedl si. „Zlatíčko“ usedlo vedle mne. Tu vybuchl Kiktahan Šonka:

* Viz *Vinnetou I.*

„Co chce squaw mezi náčelníky?! Pryč s ní!“

„Bojíš se mé squaw? Ona se nebojí. Zůstane, ale ty můžeš!“ odpověděl jsem.

„Stal se Old Shatterhand ženou, že necítí pohany, jež cítím jako bojovník?“ ptal se.

„Bojovník? Pshaw! Myslíš, že jste válečníci? Staré ženy jste. Proto jsem vaše podmínky přijal, aniž bych je zkoumal. Old Shatterhanda ani nenapadá s vámi bojovat. Proto přivedl svoji squaw. Stačí jediný pohyb její ruky a budete zničeni. Bojíte-li se, odejděte.“

„Ať zůstane!“ křičel Kiktahan Šonka vztekle. „Ale první moje kule stihne tebe a druhá ji!“

„Ať zůstane a padne s ním! Ať boj začne!“ ozvali se ostatní tři náčelníci.

Nás pět bojovníků sedělo uprostřed odměřeného místa; kolem stáli diváci, tak, aby nebyli zasaženi kulí. Naši svědci stáli u nás co nejbližší. A dále v první řadě byli náčelníci. I oněch dvanáct náčelníků apačských bylo přítomno. Za nimi byli podnáčelníci a jiné osoby stejné hodnosti. Ostatní diváci se pak tísnili v dalších řadách. I dělníci z lomů přišli. Chovali se jako praví rowdiové. Ale před tolika náčelníky se přece neodvážili působit nepokoj. U náčelníků stály také Kolma Puši, obě Ašty a squaw Pidova se svou sestrou. Měla ženský šat. Jejich přítomnost zaručovala, že čtyři tisíce bojovníků dojeli již do údolí jeskyně.

Oči všech přítomných byly upjaty na nás. První řady diváků seděly, aby viděly také zadní. Pan „předseda výboru“ se zatím vzpamatoval a připravil se velet. Šahko Matto a Wagare Tey se ozbrojili revolvery, napjali kohoutky a ujistili se, že ihned zastřelí každého z mých protivníků, kdyby učinil něco nedovoleného. A tehdy se ujal slova Tatellah-Satah:

„Každý díl souboje začne, až zvednu ruku, ne dříve. Kdo velí střílet, nesmí tak činit dříve, dokud nespátří mé znamení. Je Tusagha Sarič připraven?“

Ten napjal kohoutek své pušky a řekl posměšně:

„Jsem připraven. Ať Old Shatterhand řekne své squaw, aby mne zničila jediným pohybem ruky!“

Kývl jsem na „Zlatíčko“. Vyňala z kabelky medicínu náčelníkovu a pověsila mi ji na krk tak, aby přikrývala mé srdce. Pak jsem řekl „Ochránci veliké medicíny“:

„I já jsem připraven. Ať začne boj. Tusagha Sarič střílí. Za minutu po něm já!“

Kolem vše ztichlo. Každý se díval na váček na mé hrudi. Nevěděli, proč jsem si jej dal pověsit.

Tatellah-Satah řekl:

„Je čas. Ať se začne!“

Hned zazněl povel předsedy výboru. Ale Tusagha Sarič nestřílel. Pušku měl v ruce, ale nemířil. Jeho vytřeštěné oči se dívaly úzkostlivě na mou hrud’.

„Moje medicína! Moje medicína!“ koktal.

„Střel!“ křikl jsem na něho.

„Na svou medicínu?“ bědoval. „Odkud ji máš? Kdo ti ji dal?“

„Neptej se a střílej!“ vyzval jsem jej.

Shromážděním diváků přeběhl hlasitý oddech ulehčení. Nevěděli, co se děje, ale již chápali, že nejsem zcela bez ochrany, jak se zprvu domnívali. Tváře mých

přátel se zřejmě jasnily. A Tatellah-Satah řekl jasným hlasem, zvedaje ruku po druhé:

„Proč nestřílí Tusagha Sarič? A proč nebylo veleno Old Shatterhandovi? Začněme ještě jednou. Ať Old Shatterhand vezme do ruky pušku!“

Učinil jsem to. Povel pro mého nepřítele zazněl po druhé. Ten však křičel:

„Nemohu střílet! Nesmím střílet! Kdo prostřelí svou medicínu, zastřelí svůj věčný život!“

„Minuta uplynula!“ zvolal Tatellah-Satah. Ozval se povel pro mne.

„Tusagha Sarič – táhni do věčných lovišť“, řekl jsem a zamířil na prsa náčelníkova.

„Uff! Uff!“ ječel tento, vyskočil a prchal, co mu nohy stačily.

„Bohudík!“ šeptala mi žena. „Teď je mi zase dobře. Věřila jsem ti a přece mi bylo úzko.“

Bylo velmi směšné, jak starý náčelník prchal, jako malý kluk. Ale nikdo se nesmál. Podle starých prérijních zákonů byl od té chvíle bezectný! Byl by se musel nechat mnou zastřelit.

Druhý protivník byl To-kei-chun. Výraz jeho obličeje byl nepopsatelný. Věděl, kde byly medicíny uschovány. A měl-li jsem jednu, měl jsem i druhé, tedy i jeho. Nečekal dlouho. „Zlatíčko“ mi pověsilo jeho medicínu na krk. Náčelníkovi jsem řekl:

„To-kei-chun, náčelník Racurrohů, střílí. Jsem připraven!“

Viděl jsem, že mu úzkostí došel dech. Lapal vzduch. Jeho oči se zmenšily a zvlhly.

„Je To-kei-chun připraven?“ ptal se Tatellah-Satah.

„Ne! Nejsem připraven!“ zaječel tázaný a prchal, jako jeho předchůdce. Diváci se již začali usmívat.

„Na řadě je Kiktahan Šonka, náčelník Siouxů!“ ohlásil jsem.

Ale ten si na mne vyjel:

„Old Shatterhand je prašivý pes, lotr a zloděj. Krade medicíny! Má i mou?“

„Ano.“

„Zlatíčko“ mi pověsilo přes obě první medicíny jeho pás.

Viděl to a ušklíbl se. „Myslí Old Shatterhand, že uteču také? Má kule jej trefí, protože poloviční medicíny nemají účinku. A má není celá.“

„Moje medicíny jsou celé!“ tvrdil jsem.

„Ne!“ odpověděl. „Polovina chybí.“

„Nechybí. Necht’ se Kiktahan Šonka podívá, co mám zde!“

Ukázal jsem mu psí tlapky a pověsil je tam, kam náležely, totiž na medicinový pás.

Strnul takřka leknutím. Pak zasyčel nenávistně:

„Což jsou prašiví psi všemohoucí? Kdo ti dal, co jsem ztratil?“

„Nikdo. Našel jsem to.“

„Kde?“

„Na stupních ‚Dáblovy kazatelny‘. Tam jste se radili; náčelníci Siouxů a Utahů o tažení na Mount Vinnetou. Pojednou zazněl hlas velikého ducha. Prchli jste a tys ztratil paruku a půl medicíny. Já ji našel a schoval, abych ji přidal k první polovině.“

„Tys nás vyslechl?“

„Ano.“

„Uff!“

Vypadal, jako by chtěl zemřít. Zhroutil se tak, že jeho tvář se dotýkala kolenou.

„Jsem připraven k boji!“ řekl jsem Tatellah-Satahovi. „Je připraven i Kiktahan Šonka?“

Zvedl hlavu a pokynem zavolal své lidi. Dva přišli.

„Odved'te mne!“ poručil jim.

Pozvedli jej, odvedli ke koni, pomohli mu do sedla a šli pak podle něho, podporující starce.

Zbýval Tangua, otec Pidův, můj nejhorší a nejnesmiřitelnější nepřítel. Seděl, chromý, na zemi a měl oči zamženy. Dvojku držel v ruce. Obličej vůbec neprozrazoval, na co myslí. Řekl jsem:

„Tangua, nejstarší náčelník Kiowů, mi dal napsat: ‚Máš-li odvahu, přijď. Poslední má kule touží po tobě.‘ Přišel jsem. Kde je tvá kule?“

A zároveň mi žena přivěsila i jeho medicínu. Otevřel oči a řekl:

„Myslel jsem si to. Máš i moji. Nebudu na ni střílet. Dej velet, zříkám se svého výstřelu. Ale tebe prosím: za minutu mi pošli kuli do srdce, a pak mi vlož moji medicínu do hrobu. Učiníš?“

„Ne!“ odpověděl jsem.

„Tedy jsem se v tobě mýlil. Nenávidím tě, jako nikoho. Byl bych učinil vše, abys byl usmrcen. Ale měl jsem tě za nepřítele poctivého.“

„Ty se mýlíš! Jsem poctivý, ale nikoli nepřítel. Nestřelím na tebe. Nechci, abys zemřel. Nepotřebuji tedy nic dát do tvého hrobu.“

„A co uděláš s mou medicínou? Zničíš ji?“

„Ne. Vaše medicíny mi nenáleží. Nenechám si je, komu je však dám, ještě nevím. O tom rozhodnete vy sami.“

„My? My čtyři?“

„Ano. Budu vás zkoušet. Budete-li toho hodni, dostanete své medicíny. Nebudete-li, dám je Tatellah-Satahovi. Je ochránce medicín a rozmnoží jimi svou sbírku, aby se děti vašich dětí dozvěděly, jak pošetilí byli jejich praotcové. Daruji ti život. Ale nedaruji ti medicínu. Tu si musíš zasloužit. Domluvil jsem. Howgh!“

Vstal jsem; „Zlatíčko“ rovněž. I Tatellah-Satah povstal a ohlásil:

„Boj skončen. Old Shatterhand zvítězil bez krveprolití. Proto dobyl desateronásobného vítězství!“

Vsedli jsme na koně. Já zajel ještě k Tanguovi a varoval jsem jej před jeskyní a jeskynním údolím, ovšem tak, aby netušil, že znám plány jeho i jeho spojenců.

Ale dostalo se mi jen odbytí a ujištění věčného nepřátelství, ač byl tuze překvapen, proč se zmiňuji právě o Jeskynním údolí.

Odjížděl jsem ve stejném průvodu, jako jsme přijeli. Naši přátelé na nás volali ze všech stran. Nepřátelé mlčeli. Ale když jsme jeli mimo skupinu dělníků, zaslechl jsem slova, jež vzbudila mou pozornost:

„Old Shatterhand! Lotr! Vetřelec! Pes! Kojot! Nepřítel! Pomsta! Uškrťte ho! Zabijte ho!“ jsem slyšel.

Divil jsem se. Nechápal jsem jejich nenávisť. Nebylo k ní důvodu. Zmínil jsem se o tom a náš starý Pappermann mi vysvětlil:

„Dělníci vás nenávidí, Mr. Shatterhande. A nijak se tím netají. Vědí, že jste proti stavbě pomníku. Tvrdí, že je chcete připravit o práci, o výdělek, o živobytí. Radili se před několika dny, jak by se zbavili vás i Tatellah-Sataha. Byli při tom i členové výboru.“

„Ach! To je velmi důležité!“ přiznal jsem. „Kdo vám to řekl?“

„Sebulon Enters.“

„Ne Hariman?“

„Nikoliv. Víím, že mu důvěřujete méně než druhému. Ale od té doby, co jste jim řekl, že mají být podvedeni, je vám věrnější, než leckdo jiný. Bratři přicházejí večer ke mně. Radívám se s nimi...“

„Beze mne?“ přerušil jsem jej.

„Buďte bez starosti!“ odpověděl. „Jde pouze o to, aby se s nimi udržovaly styky. Jakmile se dozvím něco určitého nebo důležitého, přijdu vám to sám říci. Nejčastěji se o vás hovoří v kantině. Je to srub u lomů, kde se dělníci stravují.“

„Znáte ji, Mr. Pappermanne?“

„Ano.“

„Já ne. Ale musím ji hned poznat. Pojedme tam spolu!“

„V náčelnickém oděvu?“ ptalo se „Zlatíčko“.

„Ano. Nemohu se jít nejprve do hradu převléci. Jen pérovou ozdobu vezmi s sebou. Také opakovačku.“

„Jela bych s vámi.“

„To není možné. Bude to jen krátká, rychlá, výzvědná jízda; namáhala by tě.“

„Je nebezpečná?“

„Ani trochu!“

„Tedy ti to dovoluji!“

Řekla to do té míry vážně, že bych byl málem bral „její dovolení“ také vážně. Odevzdal jsem jí náčelnickou ozdobu hlavy a Mladému Orlovi pušku, rozloučil se s Tatellah-Satahem a odbočil se starým Pappermannem na cestu k vodopádu, kudy vedla pustá cesta do lomů.

Slunce již zmizelo za Vinnetouovou horou, ale dosud se nestmívalo. Jeli jsme tryskem pobočným údolíčkem z hlavního údolí po severním svahu Mount Vinnetou k lomům, jež vypadaly jako nezhojitelné rány, zasazené bezohledně a krutě nádherné, neporušené přírodě. A ohavná lešení, zdi, dráty, lana a trámy, jimiž spoutali panenský vodopád, aby jeho sílu proměnili v elektřinu, vzbuzovaly jen útrpnost. U lomů byly špinavé koňské stáje a před nimi řady těžkých vozů. Slyšeli jsme vřeštění pily, vraždící štihlé jedle.

Tu a tam se krčily nízké stany. Bez ladu a skladu postavili kolem bídne, nízké baráky. Pappermann mi ukázal dlouhý srub.

„To je kantina“, řekl. „Hostinský je chlap jako hora. Říkají mu ‚negr‘.“

„Pro Indiána je to však přece hrubá urážka!“ poznamenal jsem.

„Přivykl tomu. Nemá toho nikomu za zlé, ale jinak je to drsný, ba násilnický člověk. Říká se, že není čistokrevný Indián. Jeho matka prý byla černoška. Bratři Entersové u něho často bývají.“

„Běda! Proč?“

„Aby jej vyslechli. Je vůdcem zdejšího dělnictva. Prý i někteří náčelníci mu důvěřují. Ale je jisté, že je oblíbencem ‚pánů z výboru‘. Mr. Evening a Mr. Paper u něho celé noci pijí a hrají. Chcete jej vidět?“

„Kdyby to bylo možné, rád bych ho poznal.“

„Počkejme tedy několik minut. Až se setmí, dovedu vás k zvláštní místnosti, kam mohou jen důvěrní hosté. Ať nás však nikdo nespátří. Zatím kousek pojedme.“

Byli jsme dosud za křovím, jež nás zakrývalo. Viděli jsme a nebyli jsme viděni. Popohnali jsme tedy koně za křovím dále, ne však, abychom viděli něco nového, ale jen abychom se dočkali temnoty. Netrvalo to dlouho. Soumrak rychle minul. Nastala úplná tma. Bylo před novým měsícem, a hvězdy svítily brzy po západu velmi mdle. Jeli jsme k baráku. Za posledními keři jsme seskočili, koně přivázali a poručili jim, aby si lehli. Poslechli hned. Pak jsme šli opatrně k zadní stěně baráku. Dostat se tam nebylo těžké. U srubu se povalovaly bedny a sudy. Byly by nás ukryly. Ale naštěstí nebylo třeba se skrývat. Svítilo se tam. Viděli jsme, že uvnitř je veliká místnost a několik malých. K jedné z nich mne Pappermann dovedl. Měla jediné, otevřené okno. U zdi byla pod oknem těžká bedna. Na ni bylo možno vystoupit, aniž by se byl ozval zrádný praskot. V místnosti byli lidé. Slyšeli jsme jejich hlasy.

„To je negrova jizba. Poznávám ji. Entersové mi ji popsali. Slyšíte? Hovoří se tam.“ šeptal Pappermann.

„Ano, vylezu na bednu a podívám se dovnitř.“

„Dobře. Budu na stráži.“

Z bedny jsem mohl přehlédnout místnost. Byly v ní dva hrubé, prkenné stoly a hrubé židle. Spatřil jsem již také mluvící. Čtyři jsem poznal hned, oba Enterse, Tusagha Sariče a To-kei-chuna. Přítomnost posledních dvou mne opravdu překvapila. Pátý byl nejspíše hostinský. Obr postavou, indiánských rysů, s tupým, černošským nosem a kůží pravého mouřenína. Lepší typ brutality si člověk mohl těžko představit. Hovořili velmi vzrušeně. Když jsem poprvé pohleděl do místnosti, mluvil právě negr.

„Myslím, že sami ještě nahoře nevědí o útěku dvou medicinmannů. Proklát budiž Old Shatterhand, že jim sebral mapu jeskyně. Ještě štěstí, že ji nepotřebujeme. Medicinmanni se již v jeskyni vyznají. Ten Shatterhand je přece jen hlupák. Netuší, že plán je na zítřek hotov, že jeho zajatci jsou na svobodě a že mu jeho vítězství nepomůže. Získal den, nic víc! Zítra večer bude mrtev i se svou squaw! Vy přece dostojíte slovu?“

Tuto otázku dal bratřím Entersům.

„Co jsme slíbili, vykonáme!“ řekl Hariman. „Větších účtů nemáme s nikým, než s tímto člověkem a jeho ženou. Ani nás nenapadá darovat mu život.“

„Ani by vám to nic neprospělo!“ hrozil negr. „Zítra zemrou dva zcela jistě, buď ti manželé nebo bratři Entersové. O tom nepochybujte! Já vám totiž docela nevěřím. Jde o naši práci, o naše živobytí, o mnoho tisíc, jež tu můžeme a chceme vydělat. Proto jsem náčelníkům slíbil všechny své dělníky a proto chci, aby se vše vykonalo přesně, jak bylo smluveno. Kdo nedostojí slovu, bude zastřelen nebo proboden!“

Povstal To-kei-chun a pravil:

„Jsme pozváni na slavnost. Přijdeme. Známe svá místa. Zatím přivedou medicinmanni naše bojovníky jeskyní. Půjdou pěšky, protože nevíme, může-li se opravdu jet koňmo až k vodopádu a vyjet z jeskyně.“

„Já tady zatím rozestavím své dělníky!“ přerušil jej negr. „Entersové přijdou k Old Shatterhandovi a jeho squaw a usmrtí je noži, jakmile nám bojovníci z jeskyně výstřelem oznámí, že došli. Vrhnu se pak se svými lidmi na celou tu rotu a vyčistím vám cestu.“

I Tusagha Sarič se ozval:

„Tak, tak! A to se také stane. Kdyby bylo třeba něco změnit, vzkážeme ti po poslu. Pojd'me.“

Hostinský je vyprovázal před dveře. Entersové osaměli. Dívali se na sebe. Než se hostinský vrátil, řekl Sebulon:

„To bude zlé!“

„Proč? Víme, co potřebujeme vědět a zítra ráno to povíme Old Shatterhandovi. Co zlého by z toho mohlo vzejít?“

„Oh, o nás dva nejde. Ale to krveprolití tady nahoře! Takového útoku neodrazí bez boje ani Old Shatterhand. Myslím spíše na jeho paní! Ať zemrou třeba všichni, jen ona ne!“

Dále jsem neposlouchal. Seskočil jsem z bedny a řekl Pappermannovi:

„Pojd'te, musíme rychle domů. Dozvěděl jsem se velice důležité věci. Budu vám je cestou vypravovat. Medicinmanni utekli, ti, jež jsme chytili v jeskyni, vyhledali náčelníky, a smluvili s nimi plán.“

„To není možné! Kdy utekli?“

„Nejspíš dnes ráno. A my nic nevěděli!“

Doplížili jsme se ke koním, odvázáli je, usedli a odjeli. Cestou jsem starému, věrnému kamarádovi pověděl, co jsem vyslechl. Věděl, že zajaté medicinmanny měl střežit spolehlivý Indián, jenž bydlel v přízemí velikého domu Tatellah-Satahova. Tam také bylo vězení. Odevzdali jsme koně a šli ihned do jeho bytu. Nenašli jsme ho doma. Byl to osamělý muž, bydlel sám, a nikdo nám nemohl říci, kde je. Šli jsme do vězení. Bylo odlehlé. Nikdo u něho nebydlel a zřídka kdo přišel do té části budovy. Dveře vězení byly zavřeny závorou. Chtěli jsme je otevřít, když se zevnitř ozval hlas, prosící, abychom co nejrychleji závoru odsunuli. Učinili jsme tak a z vězení vystoupil... strážce. Ráno, když přinesl zajatým potravu, vrhli se na něho a omráčili jej údery. Když se vzpamatoval, byl zavřen ve sklepě a zajatci zmizeli. Křičel a tloukl do dveří, ale marně. Báł se přísného trestu a prosil, abych se za něho přimluvil u Tatellah-Sataha. Slíbil jsem mu to a propustil jej.

Pak jsem šel do našeho bytu. Žena tam nebyla. Na stole ležel lístek, že šla k Tatellah-Satahovi a vzala s sebou rukopisy. Předčítat bude Wakon. Mám přijít za ní. Šel jsem hned.

Starcovým bytem bylo třeba projít až do ložnice. Vedle ní byla síňka porostlá mučenkami. Bylo v ní ticho. Otevřel jsem dveře jen lehounce. A právě zazněl hlas Surehandův:

„Ano, opravdu! Byl větší, mnohem větší, než my všichni! Daleko větší, než jsme mysleli!“

„A vyrostl ještě výše, aniž jsme to tušili!“, souhlasil Apanačka.

„Nu, a váš obraz?“ ptal se Athabaska.

„Je nízký, malý, ať jej postavíme sebe výše!“ zvolala Kolma Puši.

Ašta pak pravila:

„Nechceme sochy z kamene! Chceme jej sami do svých srdcí! Slova jeho měla by znít navěky v duši našeho plemene!“

Spatřila mne ve dveřích.

„Jdeš právě včas!“ pozdravil mne Tattelah-Satah. „Učinili jsme přestávku. Nebyli jsme s to dále číst a poslouchat. Byli jsme příliš dojatí. Četli jsme popis tvého vítězství nad ním a pak jeho vítězství nade všemi apačskými náčelníky. O jeho velikém přerodu z myšlenky boje k myšlence míru, od nenávisti k lásce, od pomsty k odpuštění. To zvedlo clonu z našich očí. Vidíme, co je za ní i nízkost a ubohost svých skutků. Ten pohled otřásl i Old Surehandem, Apanačkou a jejich syny...“

„Neotřásl, nýbrž otevřel nám oči!“ vpadl Young Anapačka. „Jedna clona byla snata. Zda padne i druhá, dosud nevíme. Říkají nám, že naše umění je vnější, bez duše a myšlenek, tak jako náš obraz. Pozvali jsme vás na zítřejší večer k vodopádu. Tam zkusíme oživit kámen světlem. Nezdaří-li se...“

„Zdaří!“ přerušil jej Young Surehand hlasem, jenž prozrazoval jistotu vítězství.

Viděl jsem, že někteří mu chtějí odporovat. Proto jsem řekl:

„Má pravdu! Čekejme!“

„Ano, čekejme!“ souhlasil Athabaska. „Ale i když se zdaří, bude to jen oživený rowdy, tulák, rowdy, útočící s revolverem v ruce. Tady však máme jiného Vinnetoua, pravého, jeho ducha, srdce a ušlechtilost, jež od nás žádají rovněž ducha, srdce a ušlechtilost. Jako on, i my máme toužit jít vzhůru, my, jeho plémě. Bere nás s sebou, doslova nás k sobě pozvedá.“

To řekl a ukázal na portrét, jež jsme darovali Tatellah-Satahovi. Ten jej připevnil na bílý mučenkový kříž a po jeho stranách pověsil portréty Marah Durimeh a Abu Kitala, otce násilí. Portréty působily na přítomné velikou silou. Jimi se také vysvětloval veliký účinek četby toho dne. Mělo se pokračovat, ale nezískali dosud potřebný vnitřní klid. Proto navrhl Old Surehand, abychom skončili. Sám měl ještě mnoho práce s přípravami na příští den. Souhlasili. Když odešli náčelníci, zůstal jsem se ženou u Tatellah-Sataha.

„Dnes nadešlo veliké vítězství!“ řekl stařec. „Když spatřili Vinnetoua, po smrti vznášejícího se k nebesům, byl osud jejich sochy zpečetěn. Ani umělci a jejich otcové se nemohli tak silnému dojmu ubránit. A jsou to poctivci. Nezapírají to. Zítra u vodopádu se ještě pokusí zachránit svoji myšlenku. Cítili však již dnes, že to bude marné. Jel jsi do lomů. Pozdě jsi se vrátil. Myslím, žeš tam nebyl nadarmo.“

„Výsledek je uspokojivý, třeba neradostný. Dozvěděli jsem se mnoho. Například, že zajatci prchli!“

„Uff! Uff!“ ulekl se.

Také „Zlatíčko“ bylo tuze překvapeno.

„Ale to není vše. Přijdou ještě horší věci! Sedneme si! Budu vyprávět!“

Když jsem skončil, řekl Tatellah-Satah:

„Byl bych velmi rozčilen, kdybych tě neviděl tak klidného. Proč jsi to neřekl dříve, všem náčelníkům?“

„A musí to vědět? Potřebujeme je? Co mohu sám udělat, nesvěřuji druhému.“

„Chceš je přemoci sám? Čtyři tisíce bojovníků?“

„Ano.“

Díval se na mne nechápavě, potřásl hlavou a odpověděl:

„Teď teprve rozumím, čemu jsem dříve nerozuměl: Vinnetouově neomezené důvěře v tebe. Nyní ji cítím sám. Řekni tedy, co chceš udělat?“

„To je zcela prosté. Zatarasím jim cestu z jeskyně. Dokonce je zaskočím i v jeskynním údolí, že budou muset prosit o milost, až je hlad donutí. Zajmu jejich náčelníky a použiji jich jako rukojmí. Kolik máš ozbrojených, Vinnetou?“

„Dnes tři sta. Do zítřejšího večera jich může být pět set a pak ještě více.“

„To je víc než dost. Teď jich potřebuji asi dvacet a také věrného Inču-intu. Jdu se převléci, abych nemusel do jeskyně v indiánském oděvu. Pak sestoupíme dolů a srovnáme stalaktity tak, jak byly. Až tam medicinmanni se svými zástupy přijdou, nebudou vědět, kudy kam.“

„A což, najdou-li cestu? Odnese-li kameny, jako jsi to dal ty udělat?“

„Udělali by to nejvýše na široké cestě. Ale tu jim obsadíme tak, že by se stejně ven nedostali. Tím bude vše zajištěno pro dnešek a zítřek. V údolí je zaskočíme až pozítří.“

Chystal jsem se odejít. Ale „Zlatíčko“ mělo ještě cosi na srdci. Prosila „Ochránce veliké medicíny“ o dovolení, aby jej směla nazítří fotografovat. Lekl jsem se toho. Byla to smělost, jaké bych se byl nikdy neodvážil. Stařec se dobrácky usmál a ptal se:

„Proč?“

„To je tajemství,“ řekla rozpačitě. „Ale tajemství dobré a užitečné, jež udělá mnohým velikou radost.“

„Nemohu odepřít něco milé squaw mého bratra Shatterhanda. Ať přijde kdykoliv. Budu připraven.“

Když jsme se vraceli domů, zeptal jsem se, proč potřebuje fotografie. Řekla však chytrácky:

„Kdo je první na Mount Vinentou? Ty nebo Tatellah-Satah?“

„On; samo sebou!“

„Vidíš! Spokojil se s tím, co jsem mu řekla. Ty chceš více?“

„Ano.“

„Jakým právem?“

„Kdo je hlavní osobou našeho manželství? Já nebo Tatellah-Satah?“

„On; samo sebou!“

„Pak tedy musím být skromný. Jsem přemožen. Nech si své tajemství.“

„A teď půjdu do jeskyně s tebou!“

„Ne!“

„Proč?“

„Za prvé byla bys jen neužitečnou věcí a za druhé nejsem již dost oprávněn splnit tvoje přání. Nemohu ti říci, než dobrou noc!“

„To by mne trápilo. Víš, raději ti povím své tajemství, abych mohla s tebou. Protože bych stejně neusnula, když bych věděla, že jsi dole v podzemí.“

„Dobře. Jaké je to tajemství?“

„Chci obrázek našeho slavného přítele pro promítací přístroj.“

„Jak to?“

„Víš, že zítra se mají po stranách pomníku přemítat obrazy obou umělců na vodopád. Chtěla bych spíše našeho Vinnetoua k nebi vzlétajícího, Tatellah-Sataha a Marah Durimeh. Co tomu říkáš?“

„Myšlenka je dobrá. Ale k tomu potřebuješ různá skla, čočky...“

„Všechno máme!“ nenechala mne domluvit.

„Kde?“

„Má to vše inženýr, s nímž jsem již mluvila!“

„A udělá to?“

„S radostí.“

„A neprozradí nic?“

„Nic. Ručím za něj.“

„Pak souhlasím.“

„A vezmeš mne s sebou do jeskyně?“

„Ano. Jsem teď povinen udělat, cokoli poručíš.“

„Že to děláš, jsme zavinili oba.“

Za chvíli jsme šli k Tatellah-Satahovi. Inču-inta s dvaceti muži nás již čekal. Pochodní a náradí měli dost. Sestoupili jsme padacími dveřmi v modlitebně do chodby. Tam jsme nejdříve našli místo, kde se pěšina oddělovala od cesty. Odstraněné stalaktity jsme posunuli na původní místo a přinesli ještě jiné. Otvor byl dokonale maskován, takže ho nemohl nikdo objevit. Prohlížel jsem zároveň strop. Z jedné pukliny vzniklo několik. Na zemi byla již hromada spadaneho kamení. Z rozevřených trhlin padal déšť vápenného prachu a drobného písku. Chvillemi bylo slyšet praskot a rezavý zvuk jako když o sebe zaskřípe sklo. Byl to příšerný zvuk. I kam jsme nemohli dohlédnout, zaznělo to, jako by skály pukaly a kameny s výše se řítily. Zvuky působily tísnivě a budily úzkost. Přemáhal jsem se, abych zůstal klidný. Tížil mne ustavičný pocit, že budu náhle rozdrcen. Byl jsem velmi rád, když jsme práci dokončili a mohli odejít.

„Bohudík, že je to hotovo,“ řeklo pak teprve „Zlatíčko“. „Bylo mi velmi úzko. Zdálo se mi, že se všechno chtělo na mne zřítit. Co je asi nad námi?“

„Nejspíš těžká socha Vinnetouova. Ale přesně to nemohu říci.“

Tu vykřikla:

„Socha? – Propadne se!“

„Ticho! At to nikdo neslyší.“

„Proto stojí šikmo?“

„Ano. A bude se naklánět víc a více. Zdá se mi, že katastrofa je neodvratná.“

„Kdy?“

„To se nedá určit. Museli bychom přesně prostudovat složení půdy a podklad stavby. Doufám, že katastrofa nenastane ještě v nejbližších dnech.“

Kdybych byl věděl, jak se již ona děsná událost přiblížila, nebyl bych se zdržel a byl bych čtyři tisíce Indiánů varoval. Šli jsme pěšinou na rozcestí. I její otvor jsme náležitě zamaskovali. Zbývala chodba do starcovy sínky. Tu jsem zastavěl shora, abychom se mohli vrátit do zámku. Konečně i to jsme dokončili. Rozednívalo se, když jsme se navrátili. Tatellah-Satah nebyl přítomen. Zavřeli

jsme schodiště a rozloučili se s Indiány, jež nás doprovázeli. Jen co jsme vešli do svého bytu, ulehli jsme, abychom se konečně vyspali.

Když jsme se vzbudili, čekal již na nás Inču-inta a ohlásil nám, že přišli bratři Entersové a chtějí s námi mluvit. Přijali jsme je přátelsky. Byli rozpačití. Nevěděli, jak mají začít.

Roztál jsem uzel větou:

„Jdete nám říci, že máme dnes večer zemřít?“

Zdělali se. Řekl jsem klidně:

„Medicinmanni utekli. Přivedou čtyři tisíce mužů dnes večer jeskyní, aby nás přepadli. Negr jim se svými dělníky pomůže. Rudoši vypálí z pušky na znamení, že jsou u vodopádu. Jakmile se ozve výstřel, mají bratři Entersové zavraždit mne i mou ženu. Dělníci se pak vrhnou na náčelníky a naše přátele.“

Dívali se na mne strnule a bez hlesu. Jejich údiv byl tak veliký, že nebyli s to promluvit.

„Nu?“ řeklo „Zlatíčko“. „Jak se vám to líbí? Nebo chcete zapírat?“

Promluvil Sebulon.

„Ani nás nenapadá! Přišli jsme jen proto, abychom vám to řekli. A jsme překvapeni, že to již víte, a úplně přesně! Vždyť to je největší tajemství!“

„Ba, hezké tajemství!“ vpadl jsem. „věděli jsme všechno dřív, než vy. Proto víme i toto. Včera jste se radili v kantině. Byl tam i Tusagha Sarič a To-kei-chun. Když odešli, usnesli jste se, že nám dnes ráno všechno povíte.“

„Jak to víte? Není možné, abyste byl někde pod stoly nebo pod lavicemi!“

„I ne. Tak nepohodlně jsme to nemuseli provést. Lidé, kteří chtějí být našimi nepřáteli, nám povídají všechno sami. Buďte rádi, že jste se rozhodli jednat s námi poctivě. Jinak byste byli dnes večer padli první našimi kullemi.“

„Ó, co se toho týče, nic bychom si z toho nedělali, i kdybychom věděli, že ráno budeme mrtví. Nemáme klid ani štěstí. To je kletba, jež se dědí z otce na syny.“

„Ne kletba, nýbrž požehnání, jež spočívá v tom, že můžete odčinit skutky dávných let, a otce vykoupit.“

„Věříte tomu, Mr. Shatterhande?“

„Ano. Říkám vám to upřímně.“

„Bohudík! Nejsme tedy zbyteční. Náš život má přece účel! A chceme svoje poslání naplnit. Víte, že máme dnes večer dostat se nenápadně k vám?“

„Ano.“

„Dovolíte nám to?“

„Rádi. Jsme přesvědčeni o vaší poctivosti!“

„Žehnej vám Bůh za ta slova! Mate nějaký rozkaz pro nás?“

„Ještě ne. Snad zítra večer. Zdá se, že ani k boji nedojde. Přepadení nebudeme.“

„Ale ať se děje, co chce, mějte se na pozoru před negrem. Nenávidí vás na smrt. Svaluje na vás všechnu vinu. Raději by vás zastřelil dvěma kullemi, než jednou. Teď musíme jít. Čekali jsme dlouho a přece se nesmí nikdo dozvědět, že jsme byli u vás.“

Odešli.

„Je mi jich nesmírně líto!“ řeklo „Zlatíčko“. „Jsou docela jiní, než bývali. Byla bych ráda, kdyby měli před sebou opravdu krásný, šťastný život!“

Později, když jsme konečně snídali, navštívili nás dva jiní milí hosté. Byla to squaw náčelníka Pidy a její sestra „Tmavý vlas“. „Zlatíčko“ zavařilo kávu podruhé, a Indiánky musely jíst s námi. Dozvěděli jsme se od nich, že večer přijely ženy komančské a kiowské. Spojily se hned s ženami siouxskými pod vůdkyní Aštou, aby při poradách i ony uplatnily svůj hlas. Časně zrána si šly prohlédnout model Vinnetouovy sochy a vrátily se zklamány. Co viděly, nebylo podobné jejich milovanému Vinnetouovi, jehož jméno zaznívá rudými kmeny. Takového Vinnetoua vůbec nechtějí! A ihned mi to přišly říci.

Ale měly na srdci ještě cosi jiného. Nevěděly pouze, jak začít a jak mne varovat, a nezradit své soukmenovce.

Pomohl jsem jim a pověděl plán spiklených náčelníků. Dodalo jim to odvahy aby mi řekly, že Pida již odejel do Jeskynního údolí. Bude prý velet při průchodu jeskyní a řídit výpad. Ženy se chvěly úzkostí. Zvítězí-li Pida, padnu já, zvítězíme-li my, padne Pida. Nevěděly si rady a proto si pro ni přišly ke mně. Ujistil jsem je, že budu mlčet a že se ani Pidovi, ani mně nic nestane. Odešly uklidněny.

Potom „Zlatíčko“ fotografovalo Tatellah-Sataha. S deskou odešla ihned k inženýrovi. My pak šli na procházku ke strážnici. Chtěli jsme navštívit Mladého Orla. Pověděli mu asi, že jdeme, protože na nás již volal ze střechy:

„Pojďte sem! Vše je připraveno. Můj ‚Orel‘ je hotov!“

Vystoupili jsme po schodech na plochou střechu. Tam rozpínalo svá křídla – letadlo*. U něho stali Mladý Orel, Pappermann a mladší Ašta.

„A lítá to!“ ujišťoval mne Pappermann. „Ráno, když se rozednívalo a lidé ještě spali, přišel jsem Mladému Orlovi pomoci. Usedl. Hned se ozval rachot strojů, dva, tři rázy a pták vzletěl. Vznášel se vyš a výše, letěl daleko obloukem a pak docela hladce přistál – zde na střeše.“

„Je to pravda?“ zeptal jsem se mladého Indiána.

Přikývl s úsměvem. Jak nesmírně šťastným úsměvem! Tatellah-Satah se díval do dále. Jeho tvář jako by zazářila. Za dlouhou chvíli řekl nám dvěma, mladému Indiánovi a mně: „Pojďte!“

Sestoupili jsme a šli s ním do lesa. Nikdo z nás nemluvil. Vedl nás na druhý bok hory odkud jsme viděli proti sobě jezero a vodopád. Na druhé straně jezera čněl obrovitý, hlavní vrchol Mount Vinnetou a za ním temena sousedních horských velikánů. Jedno bylo tak příkré a srázné, tak ostře strmé, jakoby člověku navěky bylo zakázáno na ně vystoupit. Stařec na něj ukázal a řekl:

„To je hora ‚královských hrobů‘. Než roztříštilo se rudé plémě v kmeny a národky, bylo ovládáno mocnými králi. Ti jsou pohřbeni tam nahoře, vysoko nad mraky a horami. Hroby jsou tesány ze skal. Tvoří město mrtvých, s ulicemi a náměstími, kde však není stopy po životě. Neobsahují pouze těla mrtvých vládců, nýbrž jsou v nich ve zlatých schránkách ukryty i zápisy o letech vlády pohřbeného krále. Nejsou to tedy jen hroby vládců, nýbrž doklady dějin uplynulých tisíciletí, kdy rudé plémě bylo mocné. Ale nikdo k nim nemůže. Po smrti posledního vládce byla zničena kamenná silnice, jež vedla nahoru. Je prý ještě jiná, příkrá stezka, ale

* Psáno roku 1910. P.p.

nikdo ji nenašel. V své nejstarší knize jsem objevil, že její klíč je na „hoře medicín“, u paty nejvyššího štítu, pod kamenem podoby polokoule. „Mladý Orel“, na nějž tak dlouho již čeká rudé plémě, poletí třikrát kolem hory a stane pak u kamene, aby onen klíč přinesl. Podaří-li se to, budeme moci na „horu královských hrobů“ pro dokumenty dávných dějin rudého plemene.“

Pohleděl na vrchol, kde byl skryt klíč stezky a pak na „horu hrobů královských.“ Potom mluvil dále:

„Věděl jsem to. V mé hrudi se spojovala žhavá touha celé mé rasy. Seděl jsem u dveří a přede mnou se snesl k zemi z výšin zpozdlý chlapec, jenž přinutil nejsilnějšího ptáka, aby jej přenesl přes propast smrti do života. Nazývali jej od té doby Mladým Orlem. Byl on zaslíbeným, jenž měl přijít? Věřím tomu. Vzal jsme jej k sobě. Vychoval jsem jej. Byl příbuzným Vinnetouovým. Vložil jsem do jeho srdce touhu po vzletu. Když jsem slyšel o prvních leteckých pokusech v Kalifornii, poslal jsem jej k bělochům, aby se naučil létat, sel a konal, co jsem si přál. Nyní se vrátil. Praví, že se stal letcem; že vynalezl svého orla, na jehož křídla může spoléhat. Věřím mu, protože je můj první „Vinnetou“ a nikdy slovo lživé nepřestoupilo jeho rty. A přece se ptám teď, ve chvíli nejdůležitější: odvážíš se doletět na horu, abys viděl, zda je u paty nejvyššího vrcholu kámen, pod nímž je ukryt klíč stezky „královských hrobů“?“

Mladý Orel odpověděl pevným hlasem:

„Odvážím se toho.“

„Kdy?“

„Kdy si budeš přát. Teď nebo později. Na době mi nezáleží.“

„Tedy ještě ne. Dnes musíme obrátit pozornost jinam. Ale tobě děkuji za důvěru ve zdar podniku. Upevňuje mou víru v budoucnost. Otevřeme hrobky mrtvých vládců a králů. Najdeme knihy a duši národa, jež v nich dřímá tisíce let. Vyroste, námi probuzena, jak duše jiných plemen vyrostly a nic nám nezabrání dosáhnout výšin, jež nám určil sám Manitou!“

Řekl jsem, že jsme viděli až k vodopádu. V tu chvíli jsme u něho spatřili „Zlatíčko“ s inženýrem a několika Indiány, kteří nesli fotografické přístroje. Byla tedy v činnosti, a získala inženýra pro své plány, vrátili jsme se do věže a já pak šel do hradu. Tam jsem užasl. Čekali tam na mne Old Surehand a Apanačka.

„Nedivte se, že jsme tady, u vás!“ začal hovor Old Surehand. „Vede nás k vám dosud neobjasněná, ale pravděpodobně důležitá věc. Znáte takzvaného negra z dělnické kantiny?“

„Jednou jsem jej viděl,“ odpověděl jsem.

„Mluvil jste s ním nebo jej urazil?“

„Nikdy!“

„A přece vás úžasně nenávidí. Proč, se můžete domyslet! Je na naší straně. Nemůžeme mu to tedy mít za zlé. Ale je to člověk nerozvážný, vzteklý a surový. Zdá se, že jeho hněv na vás zašel již příliš daleko. Byl u nás nedávno a mluvil o vás tak, že máme starost, aby proti vám něco nezamýšlel. Dnes je prý váš poslední den. Ukáže prý se, kdo je pánem na Mount Vinnetou. Zdálo se nám, že je opilý. Dosud jsme mysleli, že je to poctivec. Ale jeho řeč nás znepokojila. Varujeme vás proto před ním. Snad se proti vám něco kuje, nedozvěděli jsme se však co.“

„Děkuji! Ale byl jsem již varován.“

„Opravdu? Jste stále takový, jak jste býval. Víte vždy více, než my. Nuže, byla naše domněnka správná?“

„Ano. Kuje se něco proti mně a také proti vám.“

„Proti nám? Co?“

„Máme být odstraněni všichni. Já vím o všem a protože jste do té míry upřímní, že varujete svého protivníka, povím vám o věci také, ač jsem chtěl promluvit teprve, až bude po všem.“

Pověděl jsem skoro všechno. Účinek byl ohromný. Chtěli se hned vydat do jeskynního údolí se všemi lidmi a nepříteli tam rozdrtit. Naštěstí nevěděli nic o poměrech v jeskyni, a že znám východy z jeskyně, jsem také zatajil. Trvalo dlouho, než jsem je uklidnil a vynutil si slib, že ponechají všechno jen mně. Ale negra přece chtěli vyslechnout a zatknout. Mohli tím snadno pokazit moje plány, musel jsem tedy chtít nechtě s nimi, abych zachránil, co se zachránit dalo.

Jeli jsme ke kantině. U vodopádu bylo velmi živo. Pracovalo se tam ze všech sil, aby večerní osvětlení bylo co nejskvělejší. Pohledem na stožáry a lešení jsem zjistil, že socha se naklonila víc. Ale neřekl jsem nic.

U kantiny jsem spatřili moji ženu a inženýra. Fotografovali. Také oba Entersové se tam mihli. Později jsem se dozvěděl, že seděli v kantině a vyšli pouze podívat se na fotografující. Když jsme přijeli, vykročil právě negr z domu. Old Surehand a Apanačka se na něho bez okolků vrhli:

„Jdeme tě zatknout!“ řekl první. „Přicházíš vhod.“

„Zatknout? Mně? Rád bych viděl, kdo by to dovedl! A proč?“ vybuchl negr.

„Kvůli kousku, který jsi nám chtěl zahrát dnes večer.“

Chlapík se ulekl, ale hned se vzpamatoval. Ani ho nenapadlo zapírat. Rozchechtal se a řekl:

„Tak! Za to, že vás chci zbavit protivníka, mne jdete zatknout. A to je vděčnost?“

„Chceš nás oklamat!“ řekl Apanačka. „Víme dobře, že máme být odstraněni i my, nejen naši protivníci. Víme to!“

„Od koho?“ Oči negrovy zajiskřily, když se ptal.

Apanačka řekl:

„Což nebyl včera u tebe To-kei-chun a Tusagha Sarič? Nemluvalo se jasně o tom, co se má stát? Nebyli Entersové při tom?“

To byla neodpustitelná chyba. Následky se ihned dostavily. Negr sáhl do kapsy, nejspíš pro revolver. Vzpřímil se, a těkaje po nás zrakem, sípavě procedil skrze zuby:

„Prozrazeno! Všechno vědí! Ale to nevádí. Co se má stát, stane se!“

„Zlatíčko“ stálo u mne. Myslela, že mi hrozí nebezpečí. Také Entersové v tu chvíli přistoupili k nám. Stanuli vedle negra. Pohlédl na ně náhle opovržlivě a rychle vykřikl:

„A víte, kdo to prozradil? Vy, vy, vy! Náčelníci to neprozradili. Měl bych vás vlastně zastřelit hned! Ale budete na druhém místě. Nejdříve ať padne tento cizí pes se svou squaw, který...“

Vytrhl revolver z kapsy, napjal kohoutek a namířil na mne. Ale to již ho bratři Entersové popadli. Také Old Surehand a Apanačka se chopili svých revolverů.

„Zlatíčko“ se postavilo přede mne, aby mne chránilo svým tělem. Odstrčil jsem ji a zvolal:

„Nedělej hlouposti! Nic se nám nestane!“

Negr se pokoušel se vyprostit. Bratři však drželi pevně. Vše se stalo v několika vteřinách.

„Old Shatterhanda zastřelit nesmíš! Raději zastřel mne!“ vzkřikl Hariman Enters.

„Tuto ženu netrefí tvá kule. Miř raději na mne!“ ozval se také Sebulon. Negr náhle prudkým škubnutím vyprostil pravici:

„Dobře,“ ječel. „Nejdříve tedy vy, abych se vás zbavil. Pak tím jistěji oba druží.“

Rychle namířil zbraň na Sebulona, pak na Harimana. Výstřely třeskly zároveň však padly ještě dvě rány. Old Surehand a Apanačka střelili obra do čela. Otočil se napolo kolem své osy, zavrával a padl na oba Entersy, střelené do prsou. Oba prudcí střelci se vrhli na něho, aby jej učinili v posledním okamžiku neškodným. „Zlatíčko“ již klečelo u Sebulona, já u Harimana. Byli až příliš dobře zasaženi. Hariman ještě otevřel oči:

„Byl jsem vaším Vinnetouem cd onoho večera na Nugget-tsilu,“ zašeptal. „Je mi odpuštěno?“

„Všechno, všechno!“ odpověděl jsem.

„I bratrovi?“

„I jemu.“

„Tak – umřu – spokojen.“

Tato slova již jen vydechl. Pak byl mrtev. Sebulon ležel tiše. Jen víčka se mu chvěla. I on byl blízko smrti. Moje žena plakala. Hladila mu tváře. Otevřel najednou oči, vzpřímil se zpola na loktech, podíval se na ni a řekl zdánlivě pevným hlasem:

„Pláčete, paní Burtonová? A já jsem tak šťasten!“

Usmál se a poslední silou přitiskl ruku její na své rty.

„Čtete jméno pod mou hvězdou!“

Přikývla plačíc.

Po chvíli řekl slábnoucím hlasem:

„Myslíte – že můj otec – je – nyní – vykoupen?“

„Věřím v to!“ odpověděla.

„Pak – bohudíky – nebylo to přece – nadarmo!“

Zvrátil se a byl z pozemských strastí vykoupen. Vstali jsme. Negr ležel mrtev mezi svými oběťmi.

„Muselo se to stát?“ řekla moje žena.

„Ne!“ řekl jsem téměř podrážděně.

„Nemuselo to být,“ souhlasil Old Surehand. „Ukvapili jsme se. Nerozmysleli jsme si to.“

„Jako často v minulosti!“ dodal jsem, protože jsem je nemohl ušetřit hany.

Přijali ji klidně.

„Co teď? Myslíte, že spiknutí dělníků je poraženo smrtí vůdcovou? Nebo snad jeho smrt jen urychlí to, co má přijít?“ zeptal jsem se jich.

„Hm,“ zabručel Old Surehand. „To je pravda! Co ale máme dělat?“

„Kdy sem může přijít tucet vašich Kaneanců?“

„Za čtvrt hodiny, pojedu-li pro ně sám,“ řekl Apanačka.

„Dělníci jsou teď v lomech a u vodopádu. Nikdo ještě nic neví. Přiveď věrné lidi, aby zatím negra ukryli. Řekne se, že v hádce bratry Enterse zastřelil a ze strachu před trestem utekl. Tak nebudou dělníci vědět, co se stalo, a nevzbouří se.“

„To je nápad!“ souhlasil Old Surehand. „Rychle jed’ pro lidi!“

Apanačka tryskem odjel a přivedl za čtvrt hodiny Komanče, kteří mrtvého negra odvezli na koni. Dva z nich zůstali na stráži u bratří Entersů.

„Zlatíčko“ bylo velice rozrušeno. Chtěla jet domů. Jel jsem s ní do zámku. Teprve odpoledne se uklidnila do té míry, že mohla jít opět k inženýrovi. K večeru se vrátila a hlásila, že u vodopádu se již lidé scházejí. Po jídle jsem tam šel s Tatellah-Satahem a Mladým Orlem. Pappermann a Inču-inta odešli již dříve.

S Tatellah-Satahem jsem pohovořil o všem, co bude třeba. Dělníci měli zůstat u pomníku. Obyčejní diváci měli stát na prostranství před sochou, jež mohli pojmout tisíce lidí.

Ono prostranství sahalo až k oběma „Dáblovým kazatelnam“, jež byly vyhrazeny náčelníkům a podnáčelníkům. Mezi dělníky a diváky byla trojnásobná řada „Vinnetouů“ s revolvery. Měli odrazit dělníky, kdyby je napadlo provádět plán negra a čtyř náčelníků.

Musím podotknout, že právě dojezdy po prvé vozy, jež měly přivážet zásoby potravin davům lidí na Mount Vinnetou. S těmito vozy přišli noví četní poutníci, kteří s radostí přijali zvěst, že hned první večer uvidí nádherně osvětlenou sochu svého milovaného Vinnetoua.

I ti již byli na prostranství, takže „hlediště“ bylo úplně obsazeno. Náčelníci vystoupili na kazatelny a jejich okolí takto: vlevo od úvozu byly kazatelny první a druhá, vpravo třetí a čtvrtá. Kazatelna první, odpovídala třetí, druhá čtvrté. Kdo byl na první, slyšel, co se hovořilo na třetí. Kdo na druhé, slyšel hovor na čtvrté. A také obráceně: zvuk z první doléhal na třetí, z druhé pak letěl ke čtvrté. A protože jsme chtěli slyšet vše, co říkali náčelníci, naši nepřátelé a jejich průvodci, dal jsem je umístit na třetí kazatelnu. My se usadili na první. Byli by tedy slyšeli náš hovor, věděli jsme to však a tak vše, co bylo důležité, jsme pouze šeptali. I čtvrtá kazatelna byla obsazena; druhou jsme si vyhradili pro sebe.

Když jsme došli na místo slavnosti, bylo zprvu osvětleno jen nezbytně nutné, a to výhradně elektricky. Bylo to velmi pohodlné a laciné, protože vodopád vyráběl veliké množství elektrické energie. Lidé nám ustupovali z cesty, abychom mohli dojít na první kazatelnu. Tam končila také podzemní chodba z jeskyně. Náčelníci, naši přátelé, již na nás čekali. Dokonce i Avaht Niah, stodvacetiletý. Vzkázal jsem jim již dříve, aby zatím nevystupovali, nýbrž počkali dole. Důvod jsem jim neřekl. Teprve když jsem došel, řekl jsem jim že tajemství kazatelen je objeveno. Jak se podivili! Řekl jsem, aby vystoupili na kazatelnu, ale mluvili jenom šepem, zakrývajíce si ústa rukama. Sám půjdu k našim protivníkům. Co promluvíme, budou slyšet.

Šel jsem. Starý Kiktahan Šonka již seděl i se svými stoupenci na třetí kazatelně. Byla obestoupena ozbrojenými „Vinnetouy“. Řekl jsem jim, že muži na

kazatelně jsou jejich zajatci a že nesmí bez mého dovolení nikdo sestoupit a odejít. Pak jsem vystoupil nahoru.

„Old Shatterhand!“ zvolal starý Tangua, jenž mne první poznal.

„Jsem tu“, odpověděl jsem nahlas. „Jdu vám oznámit něco důležitého, abyste marně nečekali. Víte, že prchl negr, váš spojenec?“

„Víme, ale není naším spojencem!“ odpověděl To-kei-chun.

„Je!“ tvrdil jsem. „Včera jsem stál u otevřeného okna kantiny, když jste umlouvali plán pro tento večer.“

„Uff! Uff!“ lekl se.

„Entersové jsou mrtví a on také. Old Surehand s Apanačkou jej zastřelili.“

„Uff! Uff! Uff! Uff!“ znělo vůkol.

„A Pida se všemi čtyřmi tisíci bude zajat v jeskyni. Zastoupili jsme jim všechny cesty.“

„Uff! Uff!“

„Výbor je rozpuštěn! Bratři Entersové mi dali papír s vaším podpisem. Váš podvod a touha po mé smrti jsou prozrazeny! Trest vás již stihl. Jste zajati! Místo je obklopeno ‚Vinnetouy‘. Kdo se odváží útěku, bude zastřelen!“

Již nikdo nekřičel „uff, uff!“. Byli docela tiše, lekli se, že by se v nich krve nedorážel. Byli mezi nimi také čtyři „páni z výboru“. I oni mlčeli. V tu chvíli se stalo cosi významného. Pod námi jako by zakolísala země. Cítil jsem krátké, ale ostré zachvění a podzemní skřípot. Bylo třeba si pospíšet.

„Slyšíte?“ zvolal jsem. „To byl hlas jeskyně, v níž jsou vaši, bojovníci. Jsou ztraceni.“

Po těchto slovech jsme rychle sešel z kazatelny a vrátil se ke svým přátelům. Kolem dokola nastalo veliké ticho. Všichni se zděsili pohybu půdy. Tu zazněl hlas Old Surehandův. Poroučel, aby se začalo. Inženýr, otevřel projekční přístroj. Socha Vinnetouova byla osvětlena jako ve dne a po stranách vodopádu se objevily silně zvětšené portréty Young Surehanda a Young Apanačky. Očekával Old Surehand výkřiky souhlasu? – Nebyly. Bezhlavá socha ho nezpůsobila a portréty obou umělců byly tak málo charakteristické a měly tak málo hlubšího významu, že nikoho nenadchly. V tu chvíli jsem dostihl své „kazatelny“. Pokynem jsem jim rozkázal mlčet a zeptal se tiše:

„Slyšeli jste všechno?“

Přátelé přikývli.

„Cítili jste otřes?“

„Ano,“ šeptalo „Zlatíčko“, zakrývajíc si ústa rukou, aby zvuková vlna neletěla elipsou.

„Domnívám se, že katastrofa nadchází!“ pokračoval jsem.

Znovu zadunělo v zemi. Pak jakoby se někde cosi hroutilo. Hlas Surehandův zazněl po druhé. Inženýr zavřel skioptikon a otočil rukojetí. Obrazy zmizely, za to se rozsvítily všechny lampy, žárovky i obloukové, veliké i malé, dole i nahoře, až na vrcholech stožárů. Ani to nepůsobilo! Světlo bylo studené, a kámen dále chladným, neživým. Lidé jej viděli ve dne a v noci se jim nezdál jiný.

A přece: Viděl jsem sochu jinak, avšak pouze ja! Viděl jsem, že se naklonila ještě více, tolik, že „Zlatíčko“ mne chytlo leknutím za ruku, šeptajíc:

„Proboha! Socha padá! Řítí se!“

Sotva to dořekla, zadunělo pod námi. Zvedla se oblaka prachu, zapraskalo a zahřmělo. Socha se naklonila nalevo, zakolísala dopředu, uhnula vpravo? hromová rána udeřila pod námi – a praskot, jako by se celý svět bořil.

„Prchněte! Utečte! Zachraňte se!“ řvali dělníci a zmateně prchali.

Sotva se to stalo, nastal nepopsatelný otřes, praskot, tříštění, lámání, pukání, drčení, hukot a skřípot. Země se otevřela. Zela v ní černá propast. Socha se otočila zvolna i s obrovským podstavcem kolem své osy a s ohlušujícím hlukem zmizela v hloubi propasti. S ní se zřítily i stožáry, lešení a lampy. V nejbližším okamžiku nastala neproniknutelná tma. Tisíce hlasů se spojilo v jediný výkřik hrůzy, strachu, zděšení. Na dvě, tři vteřiny pak bylo ticho, z něhož zazněl náhle zoufalý výkřik starého Tanguy:

„Pida! Pida! Můj syn!“

A hned se tisíce hlasů rozezvučelo. Hlučeli, křičeli a ječeli, jakoby všechno to množství lidí přišlo rázem o smysly. Nikdo nechtěl zůstat na místě. Kdekdo se tlačil k východu z údolí. Vždyt se katastrofa mohla opakovat, zastihnout další kus země. I naši náčelníci byli rázem hned z kazatelny a radili se spěšně, co dělat. Jen tři osoby zůstaly: Tatallah-Satah, „Zlatíčko“ a já.

Stařec pravil:

„Nepust' sem nikoho! Ať jen my tři uslyšíme, co budou naproti říkat.“

„Ne tři, jen vy dva. Nemám kdy poslouchat. Jdu zachránit, co se zachránit dá,“ odpověděl jsem.

Poslal jsem nejdříve Inču-intu a Pappermanna do zámku pro pochodně. Vyhledal jsem Old Surehanda a inženýra, abych se zeptal, je-li možné použít zase elektrické světlo. Slíbili, že je obstarají. Žárovek, uhlů a drátů že je dost. Pak jsem poslal šest apačských náčelníků s jejich lidmi do Jeskynního údolí, aby, ač byla tma, tam zjistili, co se stalo. Odjeli. Hned však nastalo nové nebezpečí. Zřícené balvany a spousty hlíny ucpaly odtok vodopádu. Voda stoupala v nové, obrovské jámě. Za nedlouho musela přetéci a pak nebude možné pomoci z této strany Indiánům, zajatým v jeskyni. Naštěstí k tomu nedošlo. Tíha a tlak vody byla větší, než odpor zřícených vrstev. Voda začala vířit, obíhat rychleji a rychleji a kлокотat. Prorazila si cestu. Utvořil se nálevkovitý útvar, jenž zmizel v hlubině.

Přišli ze zámku s pochodněmi. S Pappermannem, Inču-intou a několika spolehlivými Vinnetouy sešel jsem nepozorovaně do chodby vedoucí z kazatelny do jeskyně. Pochodně jsme zapálili pod zemí. Pak jsme sestupovali. Otřes zasáhl až sem. Na cestě ležely kameny, napadané ze stěn a stropu chodby. Bylo jich stále více. Někde jsme je museli odvalovat, abychom mohli projít. Jen zvolna jsme postupovali. Tam, kde naše chodba ústila do druhé, vedoucí do místnosti mučenek, bylo nakupeno tolik balvanů, že jsme skoro hodinu pracovali, než jsme odstranili je i stalaktity, uzavírající vchod. Pak jsme zabočili k místu, kde se úzká cesta dělila od široké, vedoucí za vodopád; tam, kde jsem zpozoroval první puklinu ve stropě. Byla nadobro zasypaná. Nemohli jsme dojít na rozcestí, našli jsme však dvě postavy schoulené na zemi a nehybné. Polovina uhaslé pochodně ležela u nich. Byli to uprchlí medicinmanni, kteří šli v čele zástupu čtyř tisíc Indiánů. Stěží nás poznali. Leknutí a smrtelná úzkost je takřka zbavily smyslů. Zděšeně se dívali před sebe a nemluvili. Dalo nám mnoho práce, než jsme si z jejich zmatených odpovědí domysleli, co se stalo. Indiáni nechali koně v údolí se

stráží a pěšky vnikli do podzemí. Měli dost času a proto šli pomalu. Ve chvíli katastrofy byli právě u konce široké cesty, na štěstí však na obvodu zřítivšího se území. Prudký závan vzduchu zhasl pochodně. Stěny se třásly, půda se chvěla, strop praskal. Mnozí byli zraněni padajícími kameny. Nastal nepopsatelný zmatek. Lidé prchali, nevědouce ve tmě, kam běží. Najednou přestala řeka téci. Ale brzy přihrnula se tím prudčeji. Bylo to, jako by nahoře povstalo jezero, jež však prorazilo dno a vrhlo se do jeskyně. Příval vody byl tak prudký a hluboký, že odnesl každého, kdo se pevně nedržel. Vlna brala s sebou i veliké, těžké balvany, jež zatarasily dolní východ. Stěží mohla odtékat. Indiánům zbyla jediná cesta k záchraně: cesta vzhůru. Ti, jež prchli dolů, se tedy vrátili a tlačili se vzhůru. Ale tam byla cesta zasypána. Spousty kamenů, které se zřítily shora, ponechaly jen úzkou skulinu volnou. Medicinmanti měli vyzkoumat, kam až jde, a zda by se tudy mohli všichni zachránit. Těžko roznítily pochodně, protože měli navlhčena zapalovadla. Skulina byla schůdná. Ale sotva ji prošli, ozvala se nová děsná rána. Země se třásla. Celé okolí jakoby se chtělo sesout. Hnáni strachem, letěli oba jako beze smyslů vpřed, až klesli tam, kde jsme je našli.

Z toho jsem poznal, že lze Indiány zachránit jen horem. Bylo třeba přivést dělníky s lopatami, motykami, světly a jiným nářadím, aby mohla být cesta upravena. Donutili jsme medicinmanny, aby šli s námi. Šlo to těžko. Chtěli stůj co stůj zůstat sedět na zemi. Vrátili jsme se chodbou na čerstvý vzduch. Chytil jsem medicinmanny za rameno a vedl je na „kazatelnu“, kde byl Tangua se svými druhy.

„Zachráněni!“ zvolal, když oba poznal. „Zachráněni! To jsou vůdci! Žijí-li ti, i Pida, můj syn je na živu!“

Neodpověděl jsem. Šel jsem umluvit záchranný plán s Old Surehandem, neboť dělníci byli jeho. Na vzpouru vůbec nemysleli. Rychle se připravili k sestupu do jeskyně, aby razili cestu spadanými spoustami kamení a země. Elektrické světlo nám mohlo prokázat výbornou službu. Drátů bylo dost. Mohly být nataženy do chodby a do jeskyně, takže nebylo třeba matně planoucích a kouřících pochodní. Práce začala. Byla těžká a nebezpečná. Spousty kamení, jež bylo třeba odstranit, byly ohromné. Nedalo se předvídat, kdy se tak stane. Sám Tatellah-Satah se přišel podívat do jeskyně. Jinak seděl zticha na své kazatelně, odkud měl dobrý rozhled. Zvláště jej zajímalo poslouchat každé slovo, jež pronesli zajatí náčelníci na protější kazatelně. Již dlouho naslouchal a vyslechl nejen různé podrobnosti, dosud zamlčované, nýbrž poznal i účinek katastrofy. Podle toho, co slyšel, si mohl vytvořit svůj poměr k nim.

„Zlatíčko“ mělo mnoho práce. Musela se připravit na příchod zachráněných, z nichž mnozí byli zraněni. Snad i mrtví budou. Také potraviny a nápoje budou třeba. Vydátně jí pomáhaly Ašta, Kolma Puši a jiné rudé přítelkyně. Netrvalo dlouho a všechny ženy přítomné na Mount Vinnetou byly v činnosti. Ani my muži nesměli jsme složit ruce v klín. Záchranu zasypaných jsme urychlit nemohli. Klidně a jistě se uvolňovala cesta do jeskyně. Ale museli jsme také rozhodnout o vnitřním a vnějším osudu nepřátel, postarat se nejdříve o jejich umístění a zásobení potravou a co možno nejdříve učinit z nich přátele. Tato proměna vlastně již začala, nejen dole, u poddaných, ale i nahoře, u nadřizených. Zpozoroval jsem to nejdříve k své veliké radosti, když jsem té noci přišel k Old Surehandovi a Apanačkovi,

kteří horlivě mluvili se svými syny. Můj příchod jim zprvu způsobil rozpaky. Ale Old Surehand brzy ten nepříjemný pocit přemohl a řekl:

„Dobře, že jdete, Mr. Shatterhande, právě teď, když nás na chvíli nikdo nevyrušuje. Uvažovali jsme o tom, zda jsme povinni se vám veřejně vyznat. Myslím, že jsme povinni vyznat se vám i starému Tatellah-Satahovi, jemuž jsme způsobili tolik hoře a zármutku. Litujeme toho. Řekněte mu to, buďte tak dobří!“

„Ano, řekněte mu to!“ souhlasil Apanačka. „Chceme vše napravit. Myšlenka obrovské sochy nebyla právě duchaplná. Vaše četba na nás působila. A co z naší zatmělosti v nás zůstalo, zmizelo s takzvaným uměleckým dílem v propasti. Byl to pohlavek. Ale zasloužili jsme si jej! Ovšem, že to nebyl žert laciný. Naši synové jej zaplatí velikou částí svého uměleckého setevědomí, a my oba otcové utratili veliké sumy, jež jsou teď bohužel ztraceny...“

„Chyba lávky! Nejsou ztraceny!“ mínil jsem já.

„Jsou.“

„Ne! A umělecké sebevědomí se také brzy vyhojí. Tenkrát, když se ve vás zrodil plán, měli mít oba mladí páni více důvěry ke mně, starému příteli, a vaše myšlenky by byly šly jinými cestami. A vy byste nelitovali ztrát, jež vlastně ztrátami nejsou, protože znamenají pro vás veliký zisk vnitřní, duševní. A ten není draze zaplacen! Váš pomník podlehl našemu. Ale druhá část vašeho plánu zůstala: založení Vinnetouova města.“

„A vy myslíte, že ta část nepadne po pádu první?“

„Jistě ne! Naopak, budu první, jenž bude ten plán se vším důrazem schvalovat!“

„Kdyby to bylo pravda!“ potěšen vykřikl a zbylí tři souhlasili.

„Je!“ ujišťoval jsem je. „Chceme-li, aby rudé plémě процitlo, nesmíme se starat jen o jeho budoucnost duševní, nýbrž musíme připravit i místo, z něhož by čerpalo svou sílu tělesnou, vnější. Tím místem budiž Vinnetouovo město, které jste chtěli postavit, nemyslíce na duši lidu, jemuž bude sídlem. Ptejte se, jaké jsou třeba ulice, náměstí, domy a budovy! Kmenový dům pro každý kmen! Palác nádherných budov to bude! Přimyslete si zámek důstojně vybudovaný nad městem! Pomyslete dále, že se otevře hora ‚hrobů královských‘, a my že musíme její poklady přijmout způsobem, jakým jsme povinni pokladům tak nevyrovnatelným. Tot' alespoň část toho, co vám chci povědět. Chcete slyšet více?“

„Ne, ne! Otvíráte nám netušené rozhledy! A o tom všem bude svolána porada?“

„Ano!“

„A my při ní budeme také?“

„Ovšem, že budete!“

„Děkujeme vám!“ zvolal již nadšeně. „To je víc, než jsme mohli čekat. Kéž bychom byli na vás dříve mysleli!“

„Není pozdě. Dohoňte zameškané!“ radil jsem. „Při provádění plánů, které jsem naznačil, se uplatní umění vašich synů lépe, než na nešťastné soše, které jste dali marně tolik sil. Ale teď již není času na delší hovor. Povíme si o všem jindy!“

Byli nadšeni tím, co slyšeli, a já pevně doufal, že jsou získáni pro naše vyšší a správnější názory.

K ránu přišel posel od apačských náčelníků poslaných do jeskynního údolí. Mladý Orel byl při tom, když jsem jej přijal. Podařilo se mu prý šťastně dojet a přepadnout část hlídačů koní. Za úsvitu se zmocní i druhé části. To nestačilo. V dřívějších válečných časech by takovou zprávu posel nesměl vyřídít. Neuznal jsem za nutné zarmoutit posla kárnou řečí, ale Mladý Orel viděl, že jsem nespokojen. Když posel odešel, řekl mi:

„Rád bych přinesl lepší zvěst. Smím?“

„Děkuji,“ odmítl jsem. „Pro takové jízdy jsou jen ti, které nelze jinak využít.“

„Nepojedu, ale poletím!“

„Jistě?“ ptal jsem se vskutku překvapen.

„Ano. Za půl hodiny jsem tam.“

„To by bylo opravdu výhodné! Ale nebezpečné to je!“

„Vůbec ne! Je mi to zakázáno?“

„Proč? Jsi svým pánem.“

„Děkuji ti. A ještě něco: tys mi slíbil ony čtyři medicíny z ‚Domu Smrti‘, kdykoli tě o ně požádám. Smím ti to připomenout?“

„Pojď si tedy pro ně do mého bytu v zámku.“

Šli jsme. Dal jsem mu medicíny; pověsil si je kolem krku.

„Děkuji ti!“ řekl mi. „Mohu je kdykoli náčelníkům vrátit?“

„Jak uznáš za vhodné.“

„A mohu jim je aspoň ukázat?“

„Ano. Tato odpověď naznačuje, že jsi pochopil mé úmysly, a že neuděláš nic, co by s nimi nesouhlasilo.“

„Pak mám ještě přání. Rád bych ti ukázal, jak snadné a bezpečné je létání, jen když máme vhodný stroj. Prosím, abys šel se mnou do mé věže.“

Souhlasil jsem. Šli jsme nahoru. Usedl jsem na lavici u věže. Indián vystoupil na střechu. Na východě se slabě šerilo. Za několik minut se rozšířil světlý pás při obzoru až k jihu. Viděl jsem krajinu probouzející se ze spánku, jež ke mně z dále vzhlížela. Nad sebou jsem slyšet tichý šelest.

„Ted!“ vykřikl můj přítel ze střechy.

Vzhlédl jsem. Pták se objevil. Učinil jako by skok přes okraj věže. Zamával křídly. Pak klouzal vzduchovým mořem, vznášel se dolů i vzhůru, vpravo, vlevo. Mladý Orel řídil svůj letoun jako poslušného koně. Přelétl několikrát v oblouku nebo ve smyčkách nade mnou a volal, z výše, kdykoliv se přiblížil.

„Letím do dálky, na jih, do Jeskynního údolí. Na shledanou!“

Pak vystoupil do výše několika set stop a odletěl na jih tak rychle, že mi zakrátko zmizel z očí. Bylo mi podivně. Cítil jsem velikou hrdost a zároveň jsem byl tak malý, nesmírně malý! Cítil jsem jakoby vítězství nade vším těžkým a nízkým, ale ozvala se i nemalá úzkost, zda se opravdu podaří veliké dílo, jež jsme si předsevzali. Sestoupil jsem pak k vodopádu Mezitím se úplně rozednilo. S úžasem jsme hleděli na zkázu, způsobenou noční událostí. Ruch a práce na místě neštěstí nechci líčit. Lidé neměli odvahu přistoupit na okraj propasti, aby se podívali dolů. Všichni se nedočkavě ptali, kdy přijdou první zachránění. Bohužel nešlo jen o několik hodin práce. Chodba, kde se pracovalo, byla úzká. Proto nebylo možné použít všech a záchranné práce pokračovaly jen velice zvolna. Bylo

možné předpokládat, že uplyne celý den, než se dokopají k zasypaným. Občas se ozval širým prostranstvím zoufalý Tanguův výkřik:

„Pida – můj syn – můj syn!“

A pak bylo slyšet nářky druhých náčelníků:

„Moji Komančové! Moji Utahové! Moji Siouxové!“

Náhle vykřikli všichni a kdekdo ukazoval k nebi:

„Pták! Obrovský pták!“

Mladý Orel se vracel. Odletěl asi přede dvěma hodinami. Věděl, kde mne najde. Opsal nad námi oblouk a šroubovitě se snášel zvolna k zemi. Přistál na cestě mezi oběma kazatelny.

„To je Mladý Orel!“ ozývalo se prostranstvím. Zástupy lidí se hnaly k němu, aby spatřily stroj. Tu zazněl mohutný hlas Athabaskův:

„Zpět! Udělejte místo! – Tot’ zaslíbený ‚Orel‘, jenž poletí třikrát kolem ‚hory tajemství‘ a vrátí nám ztracené medicíny!“

Lidé se zastavili. Zahučeli úžasem.

„Zaslíbený ‚Orel‘! – Třikrát kolem ‚hory tajemství‘ – vrátí medicíny...“

Tatellah-Satah setoupil ze své kazatelny a šel k cdiváznému letci. Já s ním.

„Vzlétl jsi a nezeptal ses mne?“ káral jej.

Ale jeho starý, milý obličej zářil radostí, protože tím bylo jisté, že Mladý Orel létat dovede.

„Letěl jsem také pro Old Shatterhanda, ne jen pro sebe,“ omlouval se hrdina.

„Kam?“

„Do Jeskynního údolí. Všichni strážci jsou zajati. Ještě dnes je přivedou i s koňmi. Vchod je naplaveninou a balvany tak ucpán, že jím nikdo nemůže ven ani dovnitř. Sám jsem to viděl. Kdy rozkážeš, abych letěl kolem hory a pro klíč k ‚hoře královských hrobů‘?“

„Ještě dnes!“

„Děkuji ti! Stane se to dnes v poledne, až bude slunce nad našimi hlavami. Ale někdo musí se mnou, nebo by mi ‚orel‘ uletěl, až budu hledat klíč.“

To řekl a rozhlížel se po nás. Uviděl Wakona stojícího s náčelníky. Tomu řekl:

„Je velmi odvážné letět se mnou na horu. Vezmu jen toho, kdo se dobrovolně přihlásí. Ašta, tvá dcera mne prosila, abych ji vzal s sebou. Dovolíš?“

Wakon se na něho dlouho a velice vážně díval, než odpověděl:

„Jsi tak smělý? Víš, co ode mne žádáš?“

„Ano,“ řekl Mladý Orel stejně vážně.

„Znáš následky, pro tebe a pro ni z toho plynoucí, půjde-li s tebou?“

„Znám. Ašta se stane mou ženou!“

„A znáš její cenu? Znáš velikost daru, jejíž ode mne žádáš?“

Mladý Orel svraštil trochu obočí a řekl:

„Chtěl bych tento dar, kdybych jeho ceny neznal? A nejsem ji hoden?“

Tváří Wakonovou přelétl úsměv. Hlasitě, aby je všichni slyšeli, rozhodl:

„Tys první ‚Vinnetou‘ a naučíš svůj národ létat. Budeš velikým a slavným náčelníkem. Svoluji, aby tě moje dítě provázelo vzhůru, k nebi!“

Všeobecný jásot se ozval kolem. Mladý Orel se vznesl nad hlavy diváků a volal:

„Děkujeme ti oba, ona i já. Teď ještě slovo zajatým náčelníkům.“

Vzletěl ještě výše, třikrát obletěl kolem a sestoupil pak před kazatelnou nepřátelských náčelníků. Na hrudi měl čtyři medicíny. Hned je spatřili. To-kei-chun vykřikl:

„Naše medicíny! Sem s nimi! Kdo si je nechává, je zloděj!“

„Jsou to ony. Neukradli jsme je však, pouze uschovali a opatrovali. Budeme vás soudit a určíme, jak mají být zničeny i s vámi. Old Shatterhand vám je vzal. Dovolil mi, abych vám je vrátil, protože jsme však poznali, že jste lháři, lupiči a vrazi, vezmu si je zase s sebou.“

„Uff! Uff!“ volali polekaně a ruce všech se po něm vztahovaly.

Nedbal na to. Vzletěl, třikrát zakroužil a odletěl na svou věž.

V poledne se objevil znovu, maje Aštu, svou nevěstu na sedadle po svém boku. Tisíce očí se na ně dívalo. Tisíce srdcí chvělo se obavou o mladou, krásnou a odvážnou dvojici. Klidně a jistě letěli nejdříve třikrát kolem hory. Pak se vznášel stroj vzhůru, aby přistál u paty skalního vrcholu. Mladý Orel zůstal sedět, aby ovládal stroj. Ašta vystoupila. Za chvíli se vrátila a vstoupila do letadla. Veliký pták se oddělil od skal, přiletěl, zase třikrát nad námi zakroužil a snesl se na totéž místo na cestě, kde ráno přistál. Všichni jsme běželi k nim, i Tatellah-Satah.

„Našli jste?“ ptal se.

„Našli. Kámen a pod ním tyto dva talíře.“

Podal je našemu starému příteli. Byly to dva prastaré hliněné talíře, jejichž okraje byly spojeny ztuhlým lepidlem. Museli jsme nádoby rozbít. Byl v nich kousek složené látky. Když jsme ji rozložili, spatřili jsme mapu, plán cesty, kreslený velmi trvanlivou tekutinou. Sotva ji spatřil Tatellah-Satah, vykřikl, radostně překvapen.

„Je to on! To je klíč! Přesná cesta z ‚hory medicín‘ na ‚horu královských hrobů‘. Zvítězili jsme! Dobyli jsme vítězství nad stíny, které zatemňovaly dějiny rudého plemene! Bude jasno! Světlo a teplo! Zítra nebo pozítří podnikneme výpravu ke královským hrobům, tam nahoru, vysoko! Radost nám začíná ode dneška! Radost, naděje a důvěra všem, kteří cítí touhu po velikém vzestupu na výšiny lidstva!“

Od té chvíle bylo již všude kolem radostněji, ač postavení zasypaných bylo vážné. Tatellah-Satah a já jsme odešli do zámku do knihovny a srovnávali nalezený plán s jinými mapami a studovali schůdnost cesty. Moje „Zlatíčko“ bylo pilně zaměstnáno svými fotografiemi u inženýra, až k večeru mi oznámila, že je vše připraveno.

„Co je připraveno?“ chtěl jsem se dozvědět.

„Náš Vinnetou,“ řekla. „Bude tak krásný, že si můžeš sotva pomyslet. Promítneme jej na vodopád a po jeho stranách portréty Marah Durimeh a Tatellah-Sataha. Nestane se to však, dokud nebudou zasypaní zachráněni. Náš Vinnetou nesmí znamenat úzkost a starost, nýbrž vykoupení a štěstí.“

Povečeřeli jsme. Pak jsem odešel do jeskyně.

Tam jsem spatřil, že kamení bylo ještě tolik, že se nedalo předvídat, kdy bude cesta proražena. Nejméně několik hodin bylo nutné pracovat. Koně zasypaných byli zatím přivedeni. Konečně se dokopali dělníci tak blízko k nešťastným Indiánům, že je slyšeli. Očekávali jsme, že za hodinu vyjdou z jeskyně první

osvobození. Svolal jsem všechny spřátelené náčelníky, abychom za předsednictví Tatallah-Sataha rozhodli o osudu zajatých. Porada se konala na naší kazatelně. Chtěli jsme, aby ji slyšeli zajatci na druhé. Navrhl jsem postup nejprísnejší. Rozsudek byl tento: Simon Bell a Edward Summer budou z výboru propuštěni. William Evening a Antonín Paper budou vyhnáni. Čtyři hlavní náčelníci, Tangua a ostatní, budou umučeni u kůlu. Jejich medicíny se spálí. Podnáčelníkům je určena smrt prachem a olovem. Čtyřem tisícům jejich válečníků odejmeme zbraně, medicíny a ostříháme jim rulíky. Pak mohou jít!

To byla ovšem tvrdá řeč, avšak dobře míněná. Samozřejmě, že si žádný z nás provedení rozsudku nepřál. Zajatci na kazatelně slyšeli každé slovo, ale byli tiše. Když jsme dohovořili, ozval se z jejich strany žalostný povyk, jenž byl nejlepším důkazem, jak vážně přijali naše slova. Jen Tangua říkal pouze: „Pida, můj syn!“ zoufalým hlasem. Měl jej tedy velice rád. Tvářili jsme se, jako bychom jejich nářek vůbec neslyšeli.

Brzy poté bylo hlášeno z jeskyně, že se již dostali k zasypaným, a že jejich vůdce Pida chce mluvit s Old Shatterhandem. Nařídil jsem, aby přivedli pouze jej samotného, protože všichni zasypaní v jeskyni jsou našimi zajatci. Za chvíli přišel, beze zbraní. Byly mu odňaty. Podal jsem mu ruku a řekl:

„Pida je mým zajatcem, je ale můj přítel. Neuteče nám?“

„Ne!“ řekl hrdě.

„Ať jde k svému otci a poradí se s ním. Pak se vrátí ke mně. Čím rychleji to učiní, tím rychleji budou vysvobozeni jeho nešťastní bojovníci!“

Poslal jsem jej s průvodcem. Slyšeli jsme každé slovo, které s nimi promluvil. Pak přišel. My se tvářili, jako bychom nic nevěděli.

„Co nám Pida vyřídí?“ ptal jsem se.

„Náčelníci touží s vámi vyjednávat o svém osudu.“

„Znají jej?“

„Ano. Slyšeli všechno, když jste se radili. Divy se dějí na Mount Vinnetou!“

„Ano. Divy! Ale největším divem je, že chceme být milostivi. Pouze však vůči vašim bojovníkům. Ponecháme jim jejich medicíny. Zbraně však odloží v jeskyni. Hladoví budou nasyceni, žízniví napojeni a ranění obvázáni. Slíbi-li Pida, že tito bojovníci budou klidní, snad budeme moci myslet i na náčelníky!“

„Slibuji ti to. Ale pak musím jít do jeskyně, abych je o tom informoval.“

„Jdi a vrat se brzy!“

Chtěl již odejít, rozmyslel si to ale a řekl vroucněji:

„Tangua, můj otec, slyšel, že mne ještě teď máš za přítele. Mám ti za to vyřídít dík. Má mne rád a jeho strach o mne byl veliký.“

Pak odešel. „Zlatíčko“ bylo u svých přítelkyň, jež se se zástupy žen připravily, aby mohly vysvobozeným podat pokrmy a nápoje a obvázat raněné. Přišla se zeptat, kdy se objeví první.

„Byl tu již!“ odpověděl jsem. „Pida. Odešel do jeskyně, ale vrátí se brzy. A pak přijdou ostatní, všichni.“

„Je tedy čas! Musím k inženýrovi! Jakmile přijdou zachráněni, objeví se i náš Vinnetou!“

Odběhla. Až do té chvíle svítilo jen několik elektrických lamp, takže veliké prostranství lidmi naplněné osvětleno nebylo. Pida se vrátil. A ve chvíli, kdy stanul

přede mnou, inženýr rázem otevřel přístroj: na letící vodní ploše se objevil náš Vinnetou k nebi stoupající, s vlajícím vlasem, z něhož na zem padá náčelnické péro. Pohybem padající vody se zdálo, jako by se postava vskutku vznášela.

„Vinnetou! Můj Vinnetou! Náš Vinnetou!“ zvolal Tatellah-Satah náhlým tichem.

A po něm se daleko nesl jasný hlas Wakonův:

„Ano, to je Vinnetou! To je jeho duše!“

A všeobecný údiv a ticho zaburácely přívalem nadšených výkřiků, z nichž vynikal mohutný prsní tón Inču-intův:

„Tatellah-Satah! Náš Tatellah-Satah!“

Po pravé straně Vinnetouově objevila se na vodopádu podoba našeho starého přítele.

„A druhá hlava je Marimeh, královna z pověsti dědů!“ volal Mladý Orel.

„Marimeh! Královna!“ neslo se od úst k ústům.

Vodopád s obrazy před námi letěl pohádkou, čarovným jevem. Nikdo nepomyslel na figuru, jež se večer zřítíla. Na propast, jež pohltila plány našich protivníků, nikdo nevzpomněl. Oči všech a smysly všech i myšlenky všech byly upoutány obrazem takřka živým. Nebylo možné od něho zraku odtrhnout. A tehdy vyšli z podzemí první zachránění Indiáni. Stáli jako přimražení pohledem, který se jim naskytl. Jen dál, jen dál! Museli dále, museli postupovat, protože noví a noví vycházeli z podzemí. „Vinnetouové“ se rozestoupili cestou, již byli odváděni zachránění, aby se jim dostalo nejnútnejšího ošetření. Trvalo to hodiny. Asi v půlnoci se objevili první, a k ránu, když se začalo rozednívat, vyšel poslední.

Pida zatím také pracoval. Jako posel chodil stále ode mne k Tanguovi, jenž vyjednával za náčelníky, a zase zpět, namáhaje se, aby dosáhl zmírnění rozsudku. Tvářili jsme se však, jako by nám na dalším vyjednávání vůbec nezáleželo. Proto jsme povolili nejdříve jen obyčejným bojovníkům odchod s koňmi a medicinami. Rozkřičeli se jásavě, jakmile zvěst uslyšeli. Jejich postavení se zlepšilo tak, jak vůbec nemohli před několika hodinami ani tušit. Neměli ani jednoho mrtvého, přesto, že katastrofa byla nebezpečná. Zranění byla četná, ale spíše jen bolestivá než nebezpečná. Byli ženami obvázáni a dařilo se jim velmi dobře. Zjišťovali, že je dobře, že jsou přáteli těch, které chtěli předtím zničit. Ptali se na význam hvězd, jež měli na prsou jejich ošetřovatelé a ošetřovatelky. Byla jim ukázána nádherná postava našeho Vinnetoua. Dozvěděli se, že nejde o stavbu mrtvé sochy, nýbrž o zřízení velikého, ušlechtilého sboru Vinnetouova, klanu, jenž se rozšíří celou Amerikou i za ni, přes moře, a který žádá od svých členů pouze, aby byli šlechetnými lidmi, rozdávajícími jen lásku, protože pouze láska zušlechtuje. Pak bylo slyšet hlas Mladého Orla, jenž vše vysvětloval. Byl kdysi prvním „Vinnetouem“ a vyprávěl, co přes nesvobodné postavení potřebují. Jinde bylo slyšet hlasy jiných „Vinnetouů“. Vyšli, aby lovíli lidi, mám-li užít slov Písma.

Pida se z toho těšil a řekl:

„Jak podivuhodné sémě vložil Old Shatterhand do srdce svého bratra Vinnetoua. Přineslo nádherné plody. Jeho květy stále voní a zrna klíčí mezi všemi, kdož o něm slyšeli. Za několik minut budou tito vaši nepřátelé žádat, aby byli přijati do klanu Vinnetouova. Dovolíte jim to?“

„Dovolíme.“ řekl jsem.

„I mně?“

„I tobě.“

A ukázal na protější kazatelnu. Odpověděl jsem, usmívaje se:

„Můj bratr Pida je chytrým zprostředkovatelem. Řeknu-li pravdu, že mohou být do klanu přijati i zajatí náčelníci, musím je propustit a vše jim odpustit!“

„Učiniš-li to, jsi ‚Vinnetouem‘, jinak ne. Dovol, abych šel k otci!“

„Jdi!“ řekl jsem po chvíli. „Avšak vrať se brzy. Začíná svítat.“

Šel. Slyšeli jsme jeho rozhovor s nimi. I tam se osvědčil jako dobrý zprostředkovatel. Úzkost, již trpěl v jeskyni, naše blahovlnné přijetí, nepopsatelný dojem obrazu našeho Vinnetoua – to vše tak působilo na mladého náčelníka Kiowů, že se rozhodl stůj co stůj dosáhnout svého cíle. Vrátil se a oznámil:

„Tangua, můj otec a pohlavár Kiowů, by k tobě přišel, ale nemůže chodit. Chce tě prosit za odpuštění a smířit se s tebou.“

„Ať zůstane! Jdu k němu. Prosím, veď mne!“ řekl jsem radostně.

Než jsem odešel, prosil jsem náčelníky, aby zůstali, naslouchali a odpověděli mně, kdybych o to požádal. U kazatelny se právě objevil Mladý Orel, protože se mne chtěl na něco zeptat. Nepřipustil jsem jej ani ke slovu a řekl jsem:

„Ihned vrať náčelníkům jejich medicíny. Kdy je co nejdříve přineseš?“

„Letadlem?“ ptal se.

„Je-li to možné, ano.“

„Za půl hodiny.“

„Dobře. To mi vyhovuje. Bude se šejtit, právě jako včera. Prosím, jdi hned.“

Když jsem došel s Pidou na kazatelnu nepřátelských náčelníků, byla tam také jeho žena a její sestra. Tangua se chopil slova. Řekl, že by rád vstal na pozdrav, ale že nemůže. Měl, jak známo, ochromené nohy v kolenou. Ihned jsem jej přerušil, a řekl, má-li kdo prosit za odpuštění, že to není Indián, nýbrž vždycky bledá tvář a touto bledou tváří jsem já. Zašel jsme do minulosti a vyprávěl, jak běloši přišli přes moře, aby „rudému bratru“ uloupili jeho „medicíny“. Sledoval jsem pak běh dějinných událostí. Nepřeháněl jsem a nezatajoval nic. Říkal jsem čistou pravdu, prostou, tak, jaká byla. Mluvil jsem o chybách rudého plemene, o jeho ctnostech a utrpení, a zvláště o jeho beznadějně budoucnosti. To vše většinou způsobily bledé tváře. Ale došly již lepšího poznání. Chtějí, přejí si, aby jejich rudí bratři zůstali na živu a stali se národem, jak jim od počátku bylo určeno. Běloši jsou ochotni doznat své omyly a napravit je. Především se cítí povinni očistit své svědomí prosbou za odpuštění.

To jsem řekl, přistoupil k nim a podal jim ruce v prosbě, aby mi odpustili, na usmířenou.

Několik vteřin bylo ticho. Ale pak ke mně vztáhli všichni ruce a ujišťovali mne, že i oni hřešili, a právě tak že mají prosit, jako já, bledá tvář.

„Odpouštíme si vzájemně! My vám a vy nám!“ zvolal Tangua. „A vzájemně si i budeme pomáhat! Nenáviděl jsem tě, ale nyní tě budu milovat! Až zemřu, bude mír nad mým hrobem! Jsme ještě vašimi zajatci?“

„Ne!“ zazněl hlas Tatellah-Sataha dříve, než jsem mohl odpovědět.

„Uff! Kdo to promluvil?“ ptal se Kiktahan Šonka.

„Ochránce veliké medicíny.“

„Kde?“

„Naproti, na druhé ,kazatelně‘!“

„A my jsme zde také na jedné.“

„Ano. Vyslechl jsem vás na severní kazatelně, již nazývají Ča Manitou, ,Ucho boží‘. Tam slyší dobrý člověk, co praví zlí lidé, a může se proto zachránit. A teď jsme vás vyslechli i na jižní kazatelně d'áblově, již nazývají Ča Kektikeh, ,Ucho d'áblovo‘. Tam slyší zlí, co povídají dobří, a jsou tím zachráněni. Náčelník Tangua se ptal, zda je ještě zajatcem. Ať se táže dále!“

„A budeme přivázáni k mučednickému kůlu?“ ptal se rychle.

„Ne,“ odpověděl zase Tatellah-Satah.

„Smíme si ponechat zbraně a koně?“

„Ano.“

„Smíme tu zůstat a stát se ,Vinnetouy‘?“

„Ano.“

„A jsou s tím srozuměni všichni vaši náčelníci?“

„Jsme, jsme, jsme!“ zazněly hlasy všech náčelníků, kteří byli u Tatellah-Sataha.

„A co se stane s našimi medicinami?“

„Pohled' k nebi!“

Již se rozednilo. Inženýr zavřel přístroj; Vinnetou zmizel z vodopádu. Vysoko nad námi se objevil Mladý Orel, snášel se níž a níže, obletěl třikrát prostranství, přistál právě u kazatelny, na které jsem stál. Vystoupil z letadla, došel k nám nahoru a řekl:

„Old Shatterhand vám vrací vaše mediciny mojí rukou. Jste svobodní.“

Ten spěch, s nímž po nich sahal a kolem krků si je věšeli! Jásali hlasitě. Jejich radost se šířila plání. A Tatellah-Satah zvolal:

„Jste naši přátelé! Zítra se utvoří nový výbor, jenž se poradí o Vinnetouově klanu. Pozítří pojedou všichni náčelníci i podnáčelníci na ,horu královských hrobů‘, aby tam hledali dějiny naší minulosti. Howgh!“

Jásot se zdvojnásobil. Mladý Orel odletěl opět na svoji věž. A já jsem se rozhodl projít údolím se svým „Zlatíčkem“ a splynout v davu se skupinami, jež se mezi stany utvořily. Přišli jsme ke kantině, u které dosud leželi mrtví bratři Entersové; byli pečlivě zakryti a střeženi dvěma Komanči. Dosud nebylo kdy se jimi zabývat. Bylo naší povinností postarat se jim o důstojný pohřeb. Splnili jsme jejich poslední vůli: hledali jsme jména napsaná pod hvězdami „Vinnetouů“. Hariman napsal jméno moje, Sebulon jméno mé ženy. Tak se vnitřními proměnami stali z nepřátel našimi ochránci a obětovali za nás život!

To je konec čtvrté knihy o Vinnetouovi, který dokončuji letos, o velikonocích 1910. Moje „Zlatíčko“ mi přináší právě noviny z 23. března t.r. Čtu pod nadpisem „Pomník Indiánům“:

„Z New Yorku se oznamuje: Obrovská socha Kolumbie v newyorském přístavu bude mít protějšek. V přístavu hlavního města USA má být postaven obrovský pomník, který má připomínat budoucím pokolení rudé plémě, jež vymírá a po němž za několik lidských věků nebude ani památka. Návrh pomníku je od Mr. Rodmana Wanamakera. V celých Státech došel živého ohlasu. Také president Taft souhlasí s touto myšlenkou. U vjezdu do přístavu se bude zvedat socha obrovského Indiána, jako symbol myšlenky, že americký lid plně oceňuje šlechetné vlastnosti praobyvatelů Ameriky, přes bezpráví, jichž se na rudém plemeni dopustil. Má zároveň zobrazit dluh země vůči vymírajícímu lidu prvních Američanů, a příštím pokolením stavět před oči krásné rysy indiánské povahy. Indián bude vytvořen jako postava s otevřenou náručí, tak, jak přivítal první bílé muže, kteří vstoupili na americkou půdu.“ Není to zajímavé?

KAPITOLA I.: PŘEDZVĚST
KAPITOLA II.: K „DÁBLOVĚ KAZATELNĚ“
KAPITOLA III.: V „UCHU MANITOUOVĚ“
KAPITOLA IV.: NA NUGGET-TSILU
KAPITOLA V.: U DEKLIL-TO
KAPITOLA VI.: NA MOUNT VINNETOU
KAPITOLA VII.: BOJE
KAPITOLA VIII.: VÍTĚZSTVÍ